

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI OCHRONY ROŚLIN I NASIENNICTWA

W 2024 ROKU

Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa
Kwiecień 2025

SPIS TREŚCI:

STRESZCZENIE	6
1. NADZÓR NAD ZDROWIEM ROŚLIN	9
1.1. Kontrola roślin, produktów roślinnych i przedmiotów w kraju	9
1.1.1. Działania kontrolne w zakresie zdrowia roślin realizowane przez PIORiN	9
1.1.2. Zwalczanie agrofagów kwarantannowych dla Unii	13
1.1.3. Plany awaryjne dla agrofagów priorytetowych	18
1.1.4. Dodatkowe działania w zakresie kontroli występowania bakteriozy pierścieniowej ziemniaka w Polsce	19
1.2. Urzędowa rejestracja podmiotów profesjonalnych oraz paszportowanie roślin, produktów roślinnych i przedmiotów	20
1.2.1. Urzędowa rejestracja podmiotów profesjonalnych	20
1.2.2. Kontrola podmiotów w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących zdrowia roślin	22
1.2.3. Paszportowanie roślin	26
1.2.4. Egzamininy dla podmiotów, potwierdzające posiadanie wiedzy do wykonywania ocen, do celów wydawania paszportów roślin	28
1.3. Nadzór nad przemieszczaniem ziemniaków z Polski do innych państw członkowskich Unii Europejskiej	30
1.4. Zakwestionowania towarów roślinnych w obrocie wewnątrz Unii Europejskiej	33
1.5. Obrót roślinami, produktami roślinnymi i przedmiotami z krajami trzecimi	35
1.5.1. Kontrola towarów eksportowanych z Polski	35
1.5.2. Działania GIORiN w zakresie otwierania rynków krajów trzecich dla polskich towarów pochodzenia roślinnego	40
1.5.3. Graniczna kontrola fitosanitarna	40
1.6. Działalność szkoleniowa prowadzona przez WIORiN w zakresie zdrowia roślin	43
1.7. Zaangażowanie PIORIN w kampanię UE nt. zdrowia roślin #PlantHealth4Life	46
1.8. Nadzór nad wykorzystaniem agrofagów kwarantannowych lub porażonych/zakazanych materiałów roślinnych do celów naukowych lub edukacyjnych, doświadczeń, selekcji odmianowych lub hodowli	46
1.9. Postępowanie odwoławcze	47
2. NADZÓR NAD WPROWADZANIEM DO OBROTU I STOSOWANIEM ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN	49
2.1. Ewidencja podmiotów prowadzących działalność w zakresie produkcji, konfekcjonowania i wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin	49
2.2. Kontrola wprowadzania do obrotu i stosowania środków ochrony roślin	51
2.3. Nadzór nad wprowadzeniem do obrotu, produkcją i konfekcjonowaniem środków ochrony roślin – kontrole typu A	52
2.4. Nadzór nad produkcją, przemieszczaniem i składowaniem środków ochrony roślin przeznaczonych do stosowania w innych państwach członkowskich lub w państwach trzecich	58

2.5.	Kontrola stosowania środków ochrony roślin – kontrole typu B	58
2.6.	Nadzór nad stosowaniem środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu agrolotniczego	64
2.7.	Potwierdzanie sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin – kontrole typu C	70
2.7.1.	Przedsiębiorcy/podmioty wykonujące działalność w zakresie potwierdzania sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin	70
2.7.2.	Sprzęt przeznaczony do stosowania środków ochrony roślin	73
2.8.	Szkolenia w zakresie środków ochrony roślin – kontrole typu D	76
2.9.	Integrowana produkcja roślin	83
2.9.1.	Certyfikacja integrowanej produkcji roślin	83
2.9.2.	Kontrole integrowanej produkcji roślin	85
2.10.	Kontrola składu, właściwości chemicznych i fizycznych środków ochrony roślin	85
2.11.	Badania pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych	88
2.12.	Nadzór nad badaniami skuteczności działania środków ochrony roślin	90
2.12.1.	Upoważnianie podmiotów do prowadzenia badań skuteczności działania środków ochrony roślin	90
2.12.2.	Nadzór nad badaniami w zakresie skuteczności działania środka ochrony roślin	90
2.13.	Monitoring zużycia środków ochrony roślin	91
2.14.	Informacja o zatruciach pszczół	96
2.15.	Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, środków wspomagających uprawę roślin, produktów pofermentacyjnych oraz udostępnianiem produktów nawozowych UE i nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”	97
2.15.1.	Kontrola podmiotów w zakresie obrotu nawozami, środkami wspomagającymi uprawę roślin, produktami pofermentacyjnymi oraz produktami nawozowymi UE i nawozami oznaczonymi znakiem „NAWÓZ WE”	97
2.15.2.	Kontrolowane partie nawozów, środków wspomagających uprawę roślin, produktów pofermentacyjnych oraz produktów nawozowych UE i nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”	98
2.15.3.	Badania laboratoryjne partii nawozów, środków wspomagających uprawę roślin, produktów pofermentacyjnych oraz produktów nawozowych UE i nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”	101

3. OCENA I KONTROLA MATERIAŁU SIEWNEGO **105**

3.1.	Ocena polowa materiału siewnego roślin rolniczych i roślin warzywnych	105
3.1.1.	Dyskwalifikacje w ocenie polowej roślin rolniczych	109
3.1.2.	Plantacje nasienne roślin rolniczych i warzywnych w poszczególnych województwach	110
3.1.3.	Ponowna ocena polowa	114
3.2.	Ocena sadzeniaków ziemniaka	115
3.2.1.	Ocena polowa plantacji nasiennych ziemniaka	115
3.2.2.	Ocena weryfikacyjna sadzeniaków ziemniaka	117
3.2.3.	Ponowna ocena weryfikacyjna sadzeniaków ziemniaka	119
3.2.4.	Ocena cech zewnętrznych sadzeniaków ziemniaka	119
3.2.5.	Udział odmian ziemniaka w strukturze produkcji nasiennej	121
3.3.	Kontrola pracy kwalifikatorów oraz próbobiorców sadzeniaków ziemniaka	122

3.4.	Ocena tożsamości i czystości odmianowej	124
3.5.	Ocena laboratoryjna materiału siewnego	125
3.5.1.	Urzędowa ocena laboratoryjna materiału siewnego	125
3.5.2.	Ocena laboratoryjna roślin rolniczych	126
3.5.3.	Ocena laboratoryjna materiału siewnego roślin warzywnych	129
3.5.4.	Kontrola pracy próbobiorców urzędowych i akredytowanych oraz laboratoriów akredytowanych	129
3.6.	Ocena polowa materiału szkółkarskiego roślin sadowniczych	131
3.6.1.	Materiał kategorii kwalifikowany i elitarny	131
3.6.2.	Materiał szkółkarski CAC	135
3.6.3.	Materiał kwalifikowany i CAC – porównanie	137
3.7.	Etykietowanie i plombowanie materiału siewnego oraz nadzór nad upoważnieniami do wypełniania etykiet urzędowych materiału siewnego	141
3.8.	Kontrola materiału siewnego	141
3.8.1.	Ewidencja prowadzących obrót materiałem siewnym	141
3.8.2.	Kontrola wytwarzania oceny i obrotu materiałem siewnym	142
3.8.3.	Kontrola obrotu materiałów oferowanych w ramach sprzedaży na odległość	147
3.8.4.	Kontrola materiału siewnego importowanego z państw trzecich	147
3.8.5.	Sprawozdanie z obrotu materiałem siewnym	149
3.8.6.	Sankcje prawne	149
3.8.7.	Postępowania odwoławcze	149
3.9.	Kontrolna ocena weryfikacyjna	150
3.10.	Kontrola upraw GMO	151
3.10.1.	Kontrola upraw GMO	151
3.10.2.	Kontrola materiału siewnego	151
3.10.3.	Kontrola plantacji nasiennych	152
3.10.4.	Kontrola plantacji produkcyjnych	152
3.11.	Rolnictwo ekologiczne	154
3.12.	Kontrola upraw winorośli	155
3.13.	Szkolenia	157
3.14.	Bezzałogowe Statki Powietrzne (BSP) w ocenie polowej materiału siewnego	159
4.	DZIAŁALNOŚĆ LABORATORYJNA	160
4.1.	Działalność diagnostyczna w obszarze badań fitosanitarnych PIORiN	160
4.1.1.	Badania laboratoryjne próbek w kierunku obecności agrofagów kwarantannowych	162
4.1.2.	Badania laboratoryjne na obecność regulowanych agrofagów niekwarantannowych i innych organizmów szkodliwych	166
4.2.	Działalność laboratoryjna w obszarze oceny materiału siewnego i nasion	169
4.3.	Badania pozostałości środków ochrony roślin	172
4.4.	Badania w kierunku modyfikacji genetycznych	175
4.5.	Działalność ukierunkowana na akredytację laboratoriów GIORiN	178

4.6.	Specjalizacja bazy laboratoryjnej PIORiN	179
4.7.	Nadzór merytoryczny laboratoriów referencyjnych nad działalnością jednostek Inspekcji	180
4.7.1.	Kontrole	180
4.7.2.	Badania biegłości	180
4.7.3.	Badania weryfikacyjne	185
4.8.	Działania w kierunku poprawy warunków technicznych, w tym zapewnienia bezpieczeństwa fitosanitarnego	186
5.	KONTROLA PRACY WOJEWÓDZKICH INSPEKTORÓW	187
5.1.	Zadania w zakresie kontroli i ich realizacja	187
5.1.1.	Roczny plan kontroli	187
5.1.2.	Realizacja zadań kontrolnych	187
5.2.	Zakres tematyczny i najważniejsze ustalenia kontroli	188
5.2.1.	Zakres tematyczny kontroli	188
5.2.2.	Najważniejsze ustalenia kontroli	188
6.	INFORMATYKA	190
6.1.	Systemy i narzędzia informatyczne w GIORiN	190
6.2.	Cyfryzacja czynności kontrolnych	191
6.3.	Infrastruktura informatyczna	191
7.	INNE ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ GIORIN	193
7.1.	Szkolenia	193
7.2.	Komunikacja	202
7.3.	Pasieka eksperymentalna GIORiN w warunkach miejskich	203

STRESZCZENIE

Zadania zrealizowane przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORIN) w 2024 roku miały na celu zmniejszenie zagrożenia ze strony agrofagów szkodliwych, eliminację niepożądanych skutków wynikających z obrotu i stosowania środków ochrony roślin oraz nadzór nad produkcją i obrotem materiałem siewnym tak, aby spełniał on wymagania dotyczące zdrowia i jakości.

Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa, na podstawie postanowień prawa międzynarodowego i przepisów krajowych, pełni w Polsce funkcję urzędowej organizacji ochrony roślin. W 2024 roku około 46 tys. ha upraw roślin, 470 tys. ton, 360 mln sztuk i ponad 1,26 mln m³ roślin, produktów roślinnych i przedmiotów zostało poddanych kontrolom inspektorów PIORIN. Wystawiono blisko 808 tys. paszportów roślin i ponad 42 tys. świadectw fitosanitarnych, z którymi materiały roślinne mogą zostać wprowadzone do obrotu w Unii lub być wyeksportowane poza UE. Ponadto, w 2024 roku skontrolowano ponad 54 tys. przesyłek zawierających towary pochodzenia roślinnego, podlegających granicznej kontroli fitosanitarnej w imporcie do UE.

Zadaniem PIORiN jest również nadzór nad obrotem i stosowaniem środków ochrony roślin. Inspektorzy przeprowadzili w 2024 roku ponad 32 tys. takich kontroli (ponad 5,7 tys. kontroli obrotu środkami ochrony roślin, ok. 25 tys. kontroli stosowania środków ochrony roślin oraz ponad 1,0 tys. innych, w tym kontroli miejsc badań sprzętu do stosowania środków ochrony roślin i jednostek prowadzących szkolenia w zakresie ich stosowania) pobierając do badań laboratoryjnych ponad 300 próbek preparatów i prawie 4 tys. próbek płodów rolnych na obecność pozostałości środków ochrony roślin. Na podstawie wyników tych badań można stwierdzić, że zbierane z naszych pól plony są bezpieczne, jako że próbki, zawierające pozostałości na poziomie przewyższającym ustanowione normy stanowią niewielki procent. W 2024 r. PIORiN prowadziła nadzór nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, środków wspomagających uprawę roślin, produktów pofermentacyjnych oraz udostępnianiem na rynku produktów nawozowych UE i nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”. Skontrolowano 11 219 partii produktów o masie ponad 332 614 ton, w tym 235 partii podano ocenie laboratoryjnej.

W 2024 r. inspektorzy PIORiN nadzorowali wytwarzanie materiału siewnego gatunków objętych systemami kwalifikacji oraz weryfikowali poprawność postępowania podmiotów prowadzących obrót materiałem siewnym. W roku sprawozdawczym oceniono urzędowo albo pod urzędowym nadzorem blisko 20 tys. plantacji nasiennych roślin rolniczych i warzywnych oraz przeprowadzono kwalifikację materiału szkółkarskiego roślin sadowniczych w 191 gospodarstwach. Laboratoria urzędowe i akredytowane oceniły w ocenie pierwotnej niemal 20 tys. partii materiału siewnego. W ramach nadzoru nad obrotem materiałem siewnym wykonano 10 755 kontroli.

Realizując zadania w obszarze rolnictwa ekologicznego Inspekcja wydała 4 319 rozstrzygnięć w sprawie prawa do odstąpienia od obowiązku stosowania materiałów przeznaczonych do siewu i sadzenia uzyskanych w systemie produkcji ekologicznej.

Kontynuowano również kontrole przestrzegania zakazu prowadzenia upraw genetycznie zmodyfikowanych. Wykonano badanie 483 partii materiału siewnego oraz materiału roślinnego z 2 101 upraw nasiennych i towarowych kukurydzy, rzepaku i soi. Wyniki

przeprowadzonych kontroli wskazują, że Polska jest krajem wolnym od GMO. W 2024 roku wykonano także 226 kontroli upraw winorośli przeznaczonych do produkcji wina pod kątem przestrzegania zakazu wykorzystania niektórych odmian w produkcji.

Działalność kontrolną Inspekcji wspiera Centralne Laboratorium, w strukturze którego funkcjonują: Referencyjne Laboratorium Fitosanitarne, Laboratorium Badania GMO, Laboratorium Badania Pozostałości Środków Ochrony Roślin, Referencyjne Laboratorium Nasienne oraz Oddziały Centralnego Laboratorium z Pracowniami zamiejscowymi. Zakres ich działalności obejmuje: badania pod kątem obecności agrofagów (107 665 próbek, 152 079 analiz), modyfikacji genetycznych w materiale siewnym i materiale zielonym (3 003 próbek, 25 581 analiz), pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych (600 próbek, 2 485 analiz) oraz ocenę materiału siewnego (31 228 próbek, 76 168 analiz). Analizy laboratoryjne przeprowadzane są w oparciu o międzynarodowo uznane procedury, zgodnie z przepisami UE, standardami Międzynarodowej Konwencji Ochrony Roślin, Międzynarodowego Związku Oceny Nasion (ISTA) oraz są rekomendowane przez Europejsko-Śródziemnomorską Organizację Ochrony Roślin (EPPO). Potwierdzeniem wysokich kompetencji technicznych i organizacyjnych laboratoriów GIORiN są certyfikaty akredytacji przyznane przez Polskie Centrum Akredytacji oraz Międzynarodowy Związek Oceny Nasion ISTA.

Z końcem I kwartału 2022 r. zakończono realizację trzyletniego projektu „Zwiększenie konkurencyjności polskich towarów roślinnych na rynkach międzynarodowych poprzez podniesienie ich jakości i bezpieczeństwa fitosanitarnego” (akronim FITOEXPORT), finansowanego przez NCBR w ramach programu strategicznego GOSPOSTRATEG, którego celem jest wsparcie społecznego i gospodarczego rozwoju Polski. Działania Konsorcjum w tym okresie były skupione na przygotowaniu wypracowanych wyników do zastosowania w działalności PIORiN oraz rozpropagowaniu i promocji wyników Projektu poprzez cykl szkoleń, organizację konferencji i przygotowanie materiałów audiowizualnych. W październiku br. GIORiN został pisemnie poinformowany, że NCBR uznał Projekt za wykonany i rozliczony w całości, co stanowi formalne zakończenie Projektu i współpracy Partnerów w ramach Konsorcjum, powołanego do realizacji tego przedsięwzięcia.

W roku 2022 została zatwierdzona przez Kierownictwo Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa „Strategia Rozwoju PIORiN na lata 2022-2027” – dokument zawierający cele strategiczne oraz główne programy działania, dzięki którym Inspekcja skutecznie realizuje swoją misję, jaką jest wspieranie polskiej gospodarki i zapewnienie bezpieczeństwa konsumentów.

Zarządzeniem Głównego Inspektora, w lipcu 2022 roku został powołany Komitet Sterujący oraz Grupy Robocze, których zadaniem jest realizacja celów strategicznych, sformułowanych przez zespół składający się z przedstawicieli całej organizacji (PIORiN). Do zadań Komitetu Sterującego należy merytoryczne nadzorowanie procesu wdrażania strategii oraz pełnienie funkcji konsultacyjnej dla innych jednostek PIORiN w tym zakresie.

Cele strategiczne to:

Poprawa warunków
funkcjonowania
Inspekcji

Poprawa
efektywności
działania

Zarządzanie
zasobami ludzkimi

Poprawa komunikacji
wewnętrznej i
zewnętrznej

Rozwój współpracy z
otoczeniem

Osiągnięciu celów strategicznych służą funkcjonalne programy działania, które definiują niezbędne do podjęcia czynności oraz określają także osoby odpowiedzialne za ich realizację. Ważnym aspektem jest stworzony system mierników realizacji celów. Mierniki mają przede wszystkim charakter zarządczy, gdyż umożliwiają efektywne monitorowanie realizacji wyznaczonych celów.

Programy funkcjonalne obejmują zagadnienia odnoszące się do rozwoju Inspekcji, jak na przykład stworzenie „ekosystemu” innowacji oraz wdrażania nowych technologii: bezzałogowych statków powietrznych, teledetekcji, cyfryzacji czynności inspekcyjnych oraz badań laboratoryjnych. Duży nacisk położony jest na rozwój zasobów ludzkich PIORiN, podnoszenie kwalifikacji, dobry przepływ informacji, a także budowanie właściwego wizerunku naszej instytucji na zewnątrz. Istotną część strategii stanowią plany rozwoju bazy laboratoryjnej. Dzięki konsolidacji laboratoriów możliwe stało się podjęcie skoordynowanych działań, wprowadzenie specjalizacji poszczególnych jednostek oraz objęcie akredytacją szerokiego spektrum wykonywanych badań.

Najważniejszy jest jednak końcowy odbiorca działań usprawniających: rolnik i przedsiębiorca w sektorze rolnym. To do niego adresowane są takie programy jak uproszczenie i standaryzacja procedur działania Inspekcji, stworzenie profilu zaufanego eksportera, zbudowanie narzędzi informatycznych ułatwiających współpracę z PIORiN.

„Strategia rozwoju PIORiN na lata 2022-2027” jest dokumentem oddolnym, realizowanym dzięki zaangażowaniu pracowników Inspekcji każdego szczebla, jest świadectwem ich wytrwałości i drogowskazem do dalszych działań.

1. NADZÓR NAD ZDROWIEM ROŚLIN

1.1. Kontrola roślin, produktów roślinnych i przedmiotów w kraju

1.1.1. Działania kontrolne w zakresie zdrowia roślin realizowane przez PIORiN

Działania kontrolne pod kątem występowania agrofagów kwarantannowych i agrofagów objętych środkami na podstawie art. 29 i 30 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/2031 (zwanych dalej „agrofagami objętymi środkami”), były prowadzone przez wojewódzkie inspektoraty ochrony roślin i nasiennictwa (WIORiN) zgodnie z przepisami prawa z zakresu zdrowia roślin, w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa (GIORiN), w tym w szczególności o wytyczne do planu pracy wojewódzkich inspektoratów ochrony roślin i nasiennictwa na rok 2024 oraz o wytyczne Wieloletniego programu kontroli występowania agrofagów, ustalone na rok 2024.

W wyniku prowadzonych działań kontrolnych, w 2024 roku inspektorzy WIORiN skontrolowali w skali całego kraju około: 46 tys. ha upraw różnych roślin, 470 tys. ton oraz 360 mln sztuk różnego rodzaju roślin i materiałów roślinnych, a także ponad 1,26 mln m³ drewna i podłoża do uprawy roślin.

Kontrole występowania ww. agrofagów obejmowały przede wszystkim oceny wizualne materiału roślinnego, a także pobieranie prób do badań laboratoryjnych i ich badanie. W odniesieniu do niektórych szkodników owadzych, znajdujących się na liście agrofagów priorytetowych, kontrole te opierały się także na ocenie pułapek feromonowych lub lepowych, przynajmniej monitorowane szkodniki.

Ww. działania kontrolne były prowadzone na obszarze całego kraju, w miejscach produkcji materiału rozmnożeniowego (w tym pod osłonami), na plantacjach towarowych, w miejscach naturalnego występowania roślin żywicielskich dla danych agrofagów, w parkach, ogrodach publicznych i prywatnych oraz w lasach. Kontrolom poddawane były także rośliny, produkty roślinne i przedmioty składowane w przechowalniach i magazynach, a także ww. asortyment kontrolowany był w miejscach jego przetadunku i obrotu, w tym m.in. na giełdach oraz targowiskach.

W ramach realizacji Programu wieloletniego, w 2024 r. inspektorzy PIORiN prowadzili działania kontrolne pod kątem 61 agrofagów kwarantannowych i 2 agrofagów objętych środkami. Kontrolowana grupa obejmowała:

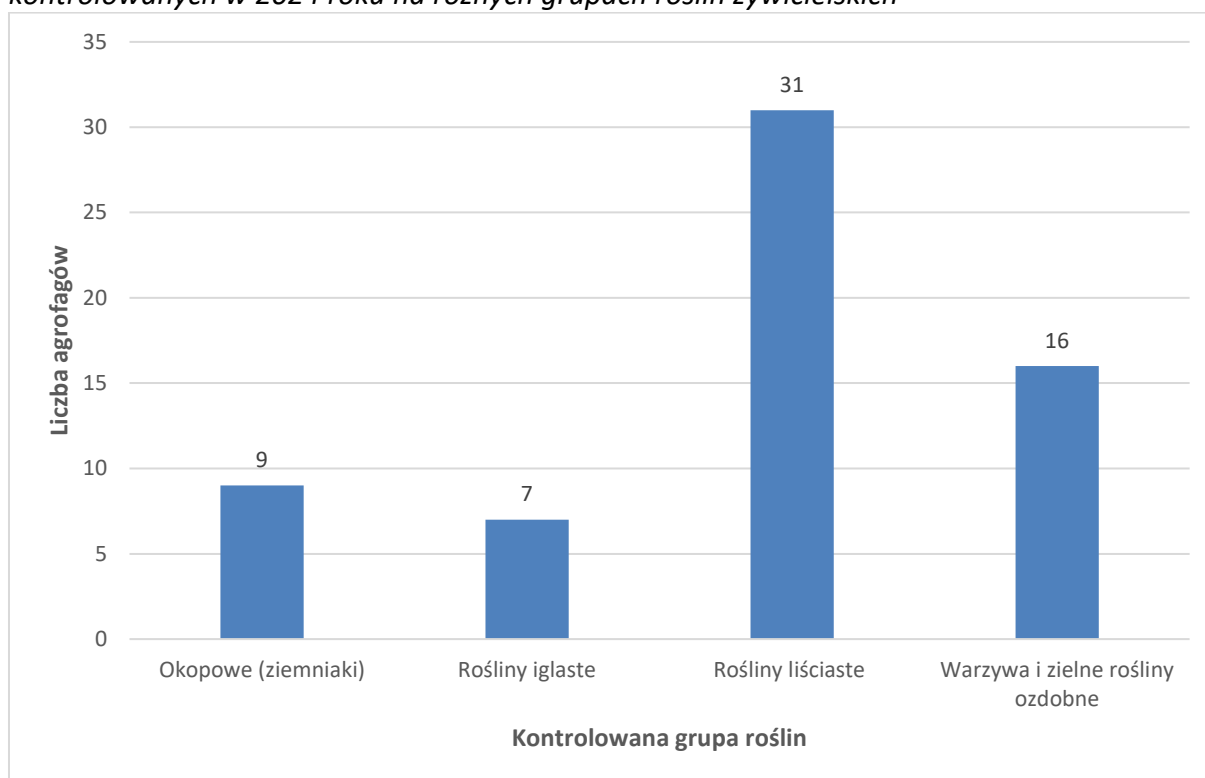
- 15 agrofagów priorytetowych,
- 15 agrofagów kwarantannowych, których występowanie stwierdzono na terytorium Unii,
- 31 agrofagów kwarantannowych, których występowania nie stwierdzono na terytorium Unii, oraz
- 2 agrofagi objęte środkami.

W odniesieniu do 32 z ww. agrofagów, wybranych z listy ustalonej przez Komisję Europejską, działania kontrolne były prowadzone w ramach Programu Single Market Programme (Programu SMP), dofinansowanego przez Komisję Europejską, który zostanie szerzej opisany w dalszej części sprawozdania.

Wśród ww. kontrolowanych agrofagów w ramach Programu wieloletniego, najliczniejszą grupę stanowiły owady – 32. Ponadto prowadzono kontrole pod kątem 11 chorób powodowanych przez grzyby i organizmy grzybopodobne oraz 8-miu powodowanych przez wirusy, wiroidy i fitoplazmy. Ww. działania kontrolne objęły także 5 bakterii i 7 nicieni.

Wśród kontrolowanych materiałów roślinnych znajdowały się rośliny okopowe, głównie ziemniaki, na których prowadzono kontrole pod kątem 9 agrofagów kwarantannowych, w tym w szczególności pod kątem bakterii: *Clavibacter sepedonicus* i *Ralstonia solanacearum*, nicieni: *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida*, a także grzyba *Synchytrium endobioticum*. Działania kontrolne obejmowały także rośliny iglaste, na których prowadzono kontrole pod kątem 7 agrofagów, w tym w szczególności nicienia *Bursaphelenchus xylophilus*, grzyba *Fusarium circinatum*, owadów: *Dendrolimus sibiricus* i *Monochamus* sp. – wektora ww. nicienia. Na drzewach i krzewach liściastych, w tym roślinach sadowniczych i ozdobnych prowadzono natomiast kontrole pod kątem 31 agrofagów, w tym m.in. w odniesieniu do owadów: *Anoplophora chinensis*, *Anoplophora glabripennis*, *Agrilus anxius*, *Agrilus planipennis*, *Aromia bungii*, *Popillia japonica*, a także pod kątem bakterii *Xylella fastidiosa* i fitoplazmy Grapevine flavescence doree phytoplasma. Na roślinach warzywnych oraz zielnych roślinach ozdobnych prowadzono kontrole pod kątem 16 agrofagów, w tym m.in. pod kątem owadów: *Bactericera cockerelli*, *Spodoptera frugiperda*, *Thaumatotibia leucotreta*, a także wirusów: Tomato brown rugose fruit virus i Tomato leaf curl New Delhi virus. Należy również wskazać, że kontrole pod kątem niektórych agrofagów, będących polifagami były prowadzone na kilku ww. grupach roślin żywicielskich.

Wykres 1. Liczba agrofagów kwarantannowych i agrofagów objętych środkami, kontrolowanych w 2024 roku na różnych grupach roślin żywicielskich

Tak jak wyżej zostało wskazane, działania kontrolne, w tym badania laboratoryjne pod kątem ww. agrofagów, zaplanowane na rok 2024 w ramach Programu wieloletniego obejmowały m.in. działania kontrole prowadzone jako Program SMP, dofinansowany przez Komisję Europejską, zgodnie z Rozporządzeniem (UE) 690/2021 ustanawiającym program na rzecz rynku wewnętrznego, konkurencyjności przedsiębiorstw (...).

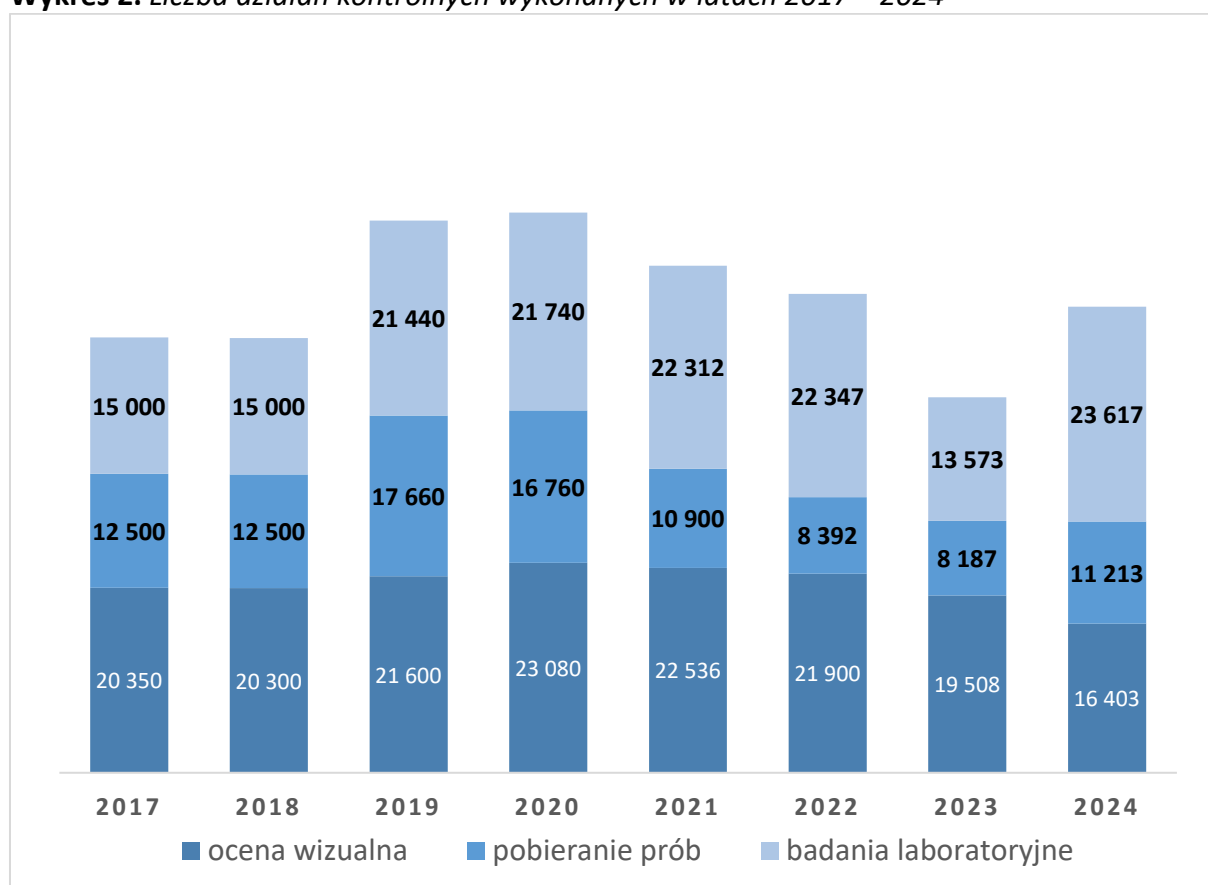

**Dofinansowane
przez Unię Europejską**

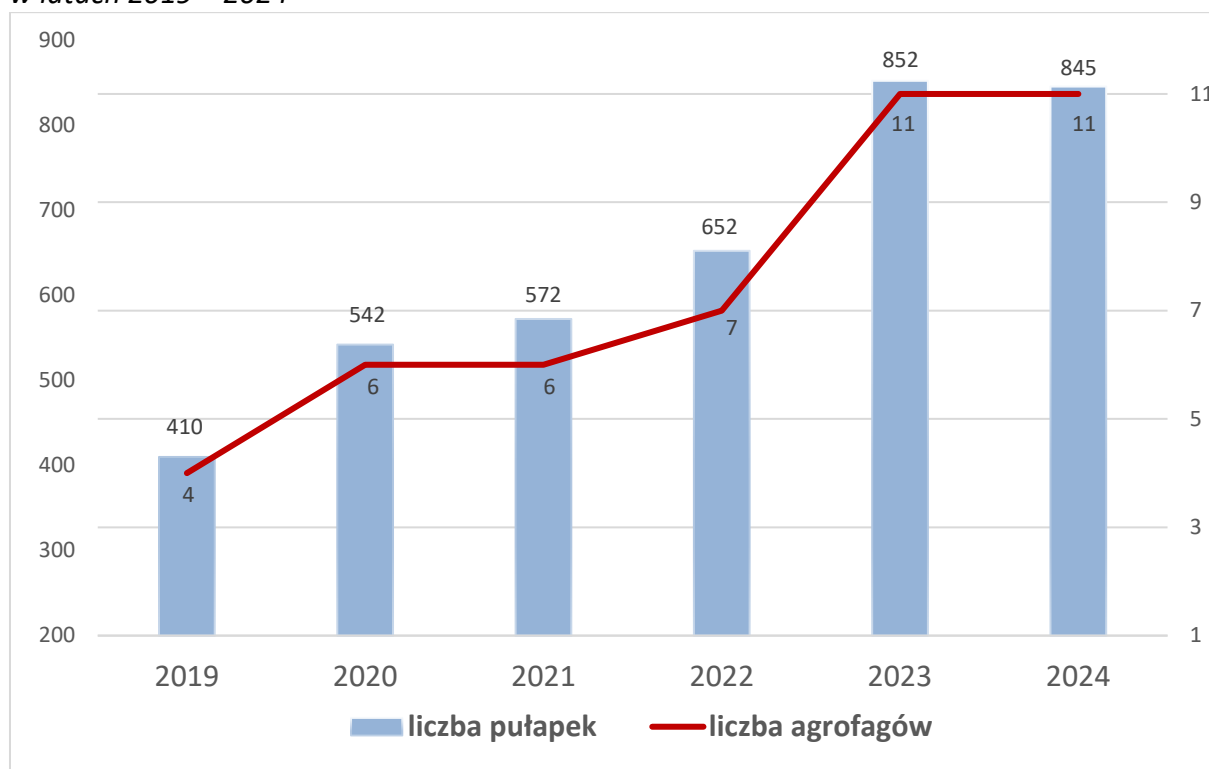
Celem Programu SMP jest wczesne identyfikowanie zagrożeń fitosanitarnych, umożliwiające podjęcie szybkich i skutecznych działań zapobiegających niekontrolowanemu rozprzestrzenianiu się tych zagrożeń na inne obszary w Unii Europejskiej (UE). Dofinansowanie obejmowało m.in. koszty: ocen wizualnych materiału roślinnego, ocen pułapek wabiących owady, pobierania prób roślin, gleby i wody oraz badań laboratoryjnych tych prób.

W ramach Programu SMP w 2024 r. pracownicy Inspekcji przeprowadzili 16 403 ocen wizualnych roślin pod kątem 32 agrofagów, pobrali 11 213 prób roślin i wykonali 23 617 badań laboratoryjnych oraz ocenili 845 pułapek dla 11 agrofagów (*Agrilus planipennis*, *Anoplophora chinensis*, *Anoplophora glabripennis*, *Aromia bungii*, *Bactericera cockerelli*, *Monochamus* (wektor *Bursaphelenchus xylophilus*), *Dendrolimus sibiricus*, *Popillia japonica*, *Rhagoletis pomonella*, *Spodoptera frugiperda*, *Thaumatotibia leucotreta*). Szczegółowe dane dotyczące wykonanych działań kontrolnych w latach 2017 – 2024 przedstawiają Wykres 2. oraz Wykres 3.

Wykres 2. Liczba działań kontrolnych wykonanych w latach 2017 – 2024

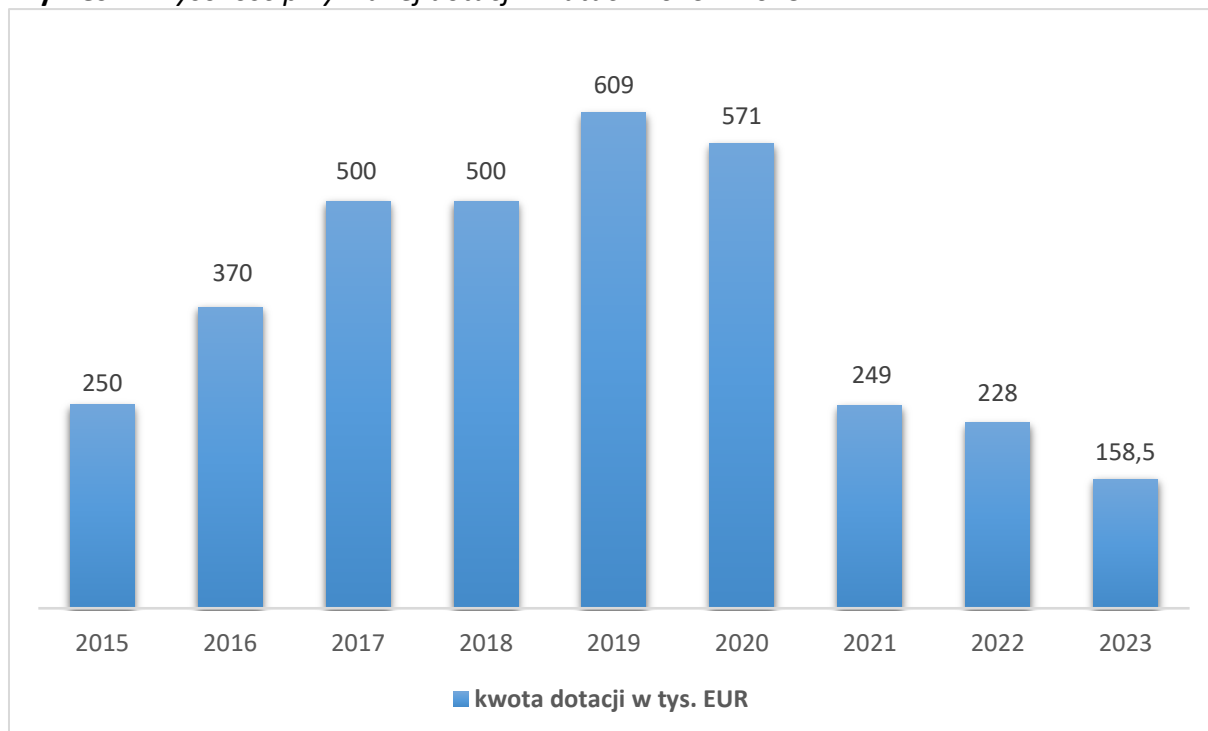

Wykres 3. Liczba pułapek wabiących i liczba agrofagów, dla których zastosowano pułapki w latach 2019 – 2024

Dotychczas Komisja Europejska pozytywnie oceniła realizację polskich programów w latach 2015-2023 i przyznała Polsce dofinansowanie w wysokości około 3,44 mln euro. Szczegółowe dane dotyczące wysokości przyznanej dotacji przedstawia wykres 4. Zmniejszona kwota dofinansowania w latach 2021 – 2023 wynikała z ograniczonych środków finansowych na poziomie Komisji Europejskiej dla wszystkich państw UE oraz ze względu na zmianę zasad przydzielania dotacji. Ostateczna wysokość dofinansowania będzie ustalona przez Komisję w oparciu o sprawozdanie za rok 2024, złożone do Komisji do dnia 30 kwietnia 2025 r.

Wykres 4. Wysokość przyznanej dotacji w latach 2015 – 2023

1.1.2. Zwalczanie agrofagów kwarantannowych dla Unii

W roku 2024, w wyniku prowadzonych ocen wizualnych i wykonanych analiz laboratoryjnych, stwierdzono występowanie 6 agrofagów kwarantannowych i 1 agrofaga objętego środkami. Obecność tych agrofagów odnotowano w 508 miejscach produkcji.

BAKTERIE

W roku sprawozdawczym w grupie bakterii stwierdzono 2 agrofagi kwarantannowe: *Clavibacter sepedonicus* oraz *Ralstonia solanacearum*.

W odniesieniu do bakterii *Clavibacter sepedonicus* – sprawcy bakteriozy pierścieniowej ziemniaka, pobrano **23 627 prób** do badań laboratoryjnych. W wyniku prowadzonych działań kontrolnych, ww. bakterię stwierdzono w **450 miejscach produkcji**. Szczegółowe informacje na temat liczby porażonych miejsc produkcji w poszczególnych województwach w 2024 roku zostały przedstawione w tabeli 1.

Drugim agrofagiem, wykrytym w tej grupie w 2024 roku była bakteria *Ralstonia solanacearum* – sprawca śluzaka ziemniaka. W roku sprawozdawczym oceny pod kątem występowania tego agrofaga prowadziły wszystkie wojewódzkie inspektoraty – łącznie w skali kraju pobrano **26 591 prób** do badań laboratoryjnych. W wyniku prowadzonych działań kontrolnych ww. bakterię stwierdzono w **4 województwach** (dolnośląskim, łódzkim, opolskim, zachodniopomorskim). Bakteria została wykryta w wodach powierzchniowych następujących rzek: Widawa, Odra, Oława, Ślęza, Warta, a także w rowie Sitnik oraz stawie w m. Serby oraz roślinach psianki *Solanum dulcamara* porastających brzegi ww. rzek.

GRZYBY

W grupie grzybów w 2024 roku wykryto jeden gatunek kwarantannowy: *Synchytrium endobioticum* – sprawca raka ziemniaka. W odniesieniu do tego agrofaga pobrano **9 562 próby** do badań laboratoryjnych w skali kraju. W roku sprawozdawczym obecność grzyba odnotowano w **1 miejscu produkcji** w województwie lubuskim u tego samego podmiotu, u którego grzyb został wykryty w poprzednim roku (na innym polu). W związku z wykryciem w 2023 r. przeprowadzono działania kontrolne w celu przebadania prób gleby z wszystkich pól producenta; w wyniku przeprowadzonych badań, grzyb został wykryty na jednym polu.

NICIENIE

W roku sprawozdawczym, wykryto 2 gatunki kwarantannowe nicieni: *Globodera rostochiensis* i *Globodera pallida* (na materiale pochodzącym z innych państw członkowskich UE).

W odniesieniu do nicienia *Globodera rostochiensis* (mątwik ziemniaczany) pobrano **13 772 próby** do badań laboratoryjnych. Działania kontrolne pod kątem tego agrofaga były prowadzone we wszystkich województwach. Obecność ww. nicienia odnotowano w **31 miejscach produkcji**, w 10 województwach. Najwięcej przypadków wykryć tego agrofaga dotyczyło 3 województw, tj. łódzkiego, mazowieckiego, wielkopolskiego, gdzie w każdym z województw odnotowano 6 porażonych miejsc produkcji. W pozostałych 7 województwach odnotowano od 1 do 4 przypadków wykryć (tabela 1). Analizując wykrycia mątwika ziemniaczanego na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba porażonych miejsc produkcji utrzymuje się na podobnym poziomie (tabela 3).

Drugim gatunkiem wykrytym w tej grupie w 2024 roku był nicien *Globodera pallida* (mątwik agresywny), w odniesieniu, do którego pobrano **13 776 prób** do badań laboratoryjnych. Działania kontrolne pod kątem tego agrofaga były prowadzone we wszystkich województwach. Kontrolom poddawano m.in. znajdujące się w obrocie ziemniaki pochodzące zarówno z Polski, jak i z innych państw Unii Europejskiej oraz spoza Unii. W wyniku tych ocen, w 7 miejscach obrotu stwierdzono obecność nicienia w ziemi osypanej z bulw ziemniaków konsumpcyjnych, pochodzących z innych państw niż Polska (Cypr, Hiszpania, Grecja, Egipt). Wszystkie zidentyfikowane porażone partie ziemniaków zostały wycofane z obrotu. Ponadto, każdy z ww. przypadków wykryć został zgłoszony do państw pochodzenia ziemniaków, Komisji Europejskiej oraz do pozostałych państw członkowskich Unii Europejskiej.

WIRUSY, WIROIDY I FITOPLAZMY

W 2024 roku w tej grupie wykryto wirusa **Tobacco ringspot virus** (wirus pierścieniowej plamistości tytoniu). Agrofag ten został wykryty w Polsce po raz pierwszy. W odniesieniu do tego wirusa pobrano **159 prób** do badań laboratoryjnych w skali kraju. W wyniku prowadzonych działań kontrolnych wirusa stwierdzono u **1 producenta** na roślinach do sadzenia rodzaju *Iris* w województwie kujawsko-pomorskim.

W roku 2024 w grupie tej wykryto również agrofaga objętego środkami, tj. wirusa brunatnej wyboistości owoców pomidora (**Tomato brown rugose fruit virus**). W odniesieniu do tego agrofaga pobrano łącznie **237 prób** do badań laboratoryjnych. Wirus ten został wykryty w **8 miejscach produkcji**, w 7 województwach (dolnośląskim, lubuskim, łódzkim, małopolskim, mazowieckim, opolskim, świętokrzyskim). W 5 przypadkach wykrycia dotyczyły roślin pomidora uprawianych z przeznaczeniem na owoce u krajowych producentów. Trzy przypadki dotyczyły wykryć w materiale siewnym – nasiona pomidora *Solanum lycopersicum*.

Tabela 1. Liczba miejsc produkcji/przypadków, w których w 2024 roku wykryto określone agrofagi: kwarantannowe i objęte środkami fitosanitarnymi, w poszczególnych województwach

Agrofag kwarantannowy/objęty środkami	dolnośląskie	kujawsko-pomorskie	lubelskie	lubuskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie	Razem
<i>Clavibacter sepedonicus</i>	11	21	68	3	10	37	97	4	33	43	12	5	15	69	16	6	450
<i>Globodera pallida</i> ¹⁾					1			3						3			7
<i>Globodera rostochiensis</i>		1			6	1	6	2	1	1	4	3			6		31
<i>Ralstonia solanacearum</i> ²⁾	5				1			3								1	10
<i>Synchytrium endobioticum</i>				1													1
Tomato brown rugose fruit virus	1			1	1	2	1	1					1				8
Tobacco ringspot virus		1															1
Liczba miejsc produkcji, w których wykryto agrofaga, w województwie	17	23	68	5	19	40	104	13	34	44	16	8	16	72	22	7	508

¹⁾ wykrycia w ziemi osypanej z bulw ziemniaków konsumpcyjnych znajdujących się w obrocie, pochodzących z innych państw (Cypr, Hiszpania, Grecja, Słowenia/Egipt)

²⁾ wykrycia bakterii w wodach powierzchniowych rzek: Widawa, Odra, Oława, Ślęza, Warta, w rowie Sitnik oraz stawie w m. Serby oraz roślinach psianki *Solanum dulcamara* porastających brzegi ww. rzek

Tabela 2. Wykaz agrofagów kwarantannowych i agrofagów objętych środkami wraz z roślinami i przedmiotami, na których zostały stwierdzone w roku 2024

Grupa agrofagów	Agrofag kwarantannowy/objęty środkami	Porażone rośliny/przedmioty
Bakterie	<i>Clavibacter sepedonicus</i>	ziemniak
	<i>Ralstonia solanacearum</i> ²⁾	woda
Grzyby	<i>Synchytrium endobioticum</i>	gleba
Nicień	<i>Globodera rostochiensis</i>	gleba
	<i>Globodera pallida</i> ¹⁾	gleba
Wirusy, wiroidy i fitopazmy	Tomato brown rugose fruit virus	pomidor (<i>nasiona, rośliny uprawiane na owoce</i>)
	Tobacco ringspot virus	irys

¹⁾ wykrycia w ziemi osypanej z bulw ziemniaków konsumpcyjnych znajdujących się w obrocie, pochodzących z innych państw (Cypr, Hiszpania, Grecja, Słowenia/Egipt)

²⁾ wykrycia bakterii w wodach powierzchniowych rzek: Widawa, Odra, Oława, Ślęza, Warta, w rowie Sitnik oraz stawie w m. Serby oraz roślinach psianki *Solanum dulcamara* porastających brzegi ww. rzek

Tabela 3. Liczba przypadków/miejsc produkcji, w których w latach 2020-2024 wykryto agrofagi kwarantannowe lub agrofagi objęte środkami

Nazwa agrofaga	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Clavibacter sepedonicus</i>	739	519	432	289	450
<i>Globodera pallida</i>		12	18	4	7
<i>Globodera rostochiensis</i>	18	31	39	37	31
<i>Ralstonia pseudosolanacearum</i>	1		2		
<i>Ralstonia solanacearum</i>	2	3	2	2	10
<i>Synchytrium endobioticum</i>	1			1	1
Tomato brown rugose fruit virus	3	2	9	13	8
Tobacco ringspot virus					1

W związku z wykryciem agrofagów kwarantannowych i agrofagów objętych środkami fitosanitarnymi, w 2024 r. wydano 830 decyzji administracyjnych w sprawie zwalczania tych

agrofagów, tj. o 240 więcej niż w 2023 r. Najwięcej takich decyzji wydano w województwach: mazowieckim – 160, lubelskim – 140, małopolskim – 109, wielkopolskim – 87, kujawsko-pomorskim – 69 oraz warmińsko-mazurskim – 53.

Ze względu na obowiązki określone w decyzjach administracyjnych dotyczących zwalczania ww. agrofagów, w 2024 r. pracownicy Inspekcji przeprowadzili u podmiotów 3 606 kontroli (w 2023 r. – 4 223 kontroli). Województwami, gdzie przeprowadzono najwięcej takich kontroli były: mazowieckie – 654, lubelskie – 446, warmińsko-mazurskie – 389, małopolskie – 348 oraz podlaskie – 343. Najmniej takich kontroli przeprowadzono w województwach: opolskim – 25, lubuskim – 42 oraz w zachodniopomorskim – 69. Zestawienie liczby wydanych decyzji oraz liczby kontroli w zakresie wykonania decyzji przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4. *Liczba decyzji w sprawie zwalczania agrofagów kwarantannowych i objętych środkami oraz liczby kontroli w zakresie wykonania takich decyzji*

Województwo	Liczba decyzji administracyjnych w sprawie zwalczania agrofagów kwarantannowych i objętych środkami fitosanitarnymi		Liczba kontroli wykonania tych decyzji (dla decyzji wydanych w 2024 r. oraz dla decyzji obowiązujących w 2024 r., a wydanych przed 2024 r.)
	wydanych w 2024 r.	obowiązujących w 2024 r., a wydanych przed 2024 r.	
dolnośląskie	32	86	192
kujawsko-pomorskie	69	100	141
lubelskie	140	393	446
lubuskie	13	29	42
łódzkie	18	109	145
małopolskie	109	289	348
mazowieckie	160	435	654
opolskie	5	19	25
podkarpackie	36	124	149
podlaskie	45	197	343
pomorskie	22	134	199
śląskie	13	66	84
świętokrzyskie	17	158	202
warmińsko-mazurskie	53	263	389
wielkopolskie	87	95	178
zachodniopomorskie	11	53	69
Razem	830	2 550	3 606

1.1.3. Plany awaryjne dla agrofagów priorytetowych

Zgodnie z obowiązującymi w Unii Europejskiej przepisami prawa w zakresie zdrowia roślin, wśród wszystkich agrofagów kwarantannowych w Unii, wyodrębnione zostały tzw. agrofagi priorytetowe, w przypadku wystąpienia których, potencjalne skutki gospodarcze, społeczne lub środowiskowe mogą być najbardziej dotkliwe dla terytorium Unii. Dotychczas wyodrębniono 20 takich agrofagów. Mając na uwadze ich dużą szkodliwość, zgodnie z art. 25 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/2031, wszystkie państwa członkowskie UE zostały zobligowane do opracowania tzw. „planów awaryjnych”, dla każdego agrofaga priorytetowego, który może zadomowić i rozprzestrzenić się w danym państwie. Plany te zawierają informacje na temat procesów decyzyjnych, procedur i protokołów, które będą stosowane w przypadku wykrycia takiego agrofaga lub podejrzenia jego wystąpienia w danym państwie.

W wyniku przeprowadzonych ocen zagrożenia agrofagiem, doniesień naukowych dotyczących biologii poszczególnych agrofagów oraz mając na uwadze warunki ekoklimatyczne Polski i dostępność roślin żywicielskich, ustalono, że w Polsce potencjalnie może zadomowić i rozprzestrzenić się **15 agrofagów priorytetowych** i dla wszystkich tych agrofagów **wykonano plany awaryjne**. Z uwagi na szeroki zakres informacji oraz danych, które muszą obejmować te dokumenty, projekty planów awaryjnych przygotowywane były przez Instytut Ochrony Roślin – PIB we współpracy z Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa, następnie były opiniowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministra Klimatu i Środowiska. Finalnie, Główny Inspektor przedkładał ww. plany do zatwierdzenia Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Po ich zatwierdzeniu zostały one opublikowane na stronie internetowej Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, w zakładce „Plany awaryjne”. Poniżej przedstawiono wykaz agrofagów, dla których opracowywano plany awaryjne w latach 2023-2024.

Tabela 5. Dane dotyczące planów awaryjnych, opracowywanych dla Polski w latach 2023-2024

Nazwa agrofaga	Status planu awaryjnego i rok publikacji
<i>Agrilus anxius</i>	Zatwierdzony, opublikowany (2023)
<i>Agrilus planipennis</i>	Zatwierdzony, opublikowany (2023)
<i>Anoplophora chinensis</i>	Zatwierdzony, opublikowany (2023)
<i>Anoplophora glabripennis</i>	Zatwierdzony, opublikowany (2023)
<i>Anthonomus eugenii</i>	Zatwierdzony, opublikowany (2023)
<i>Aromia bungii</i>	Zatwierdzony, opublikowany (2023)
<i>Bactericera cockerelli</i>	Zatwierdzony, opublikowany (2024)
<i>Bursaphelenchus xylophilus</i>	Zatwierdzony, opublikowany (2023)
<i>Conotrachelus nenuphar</i>	Zatwierdzony, opublikowany (2023)
<i>Dendrolimus sibiricus</i>	Zatwierdzony, opublikowany (2024)
<i>Popillia japonica</i>	Zatwierdzony, opublikowany (2023)
<i>Rhagoletis pomonella</i>	Zatwierdzony, opublikowany (2023)
<i>Spodoptera frugiperda</i>	Zatwierdzony, opublikowany (2023)
<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	Zatwierdzony, opublikowany (2023)

1.1.4. Dodatkowe działania w zakresie kontroli występowania bakteriozy pierścieniowej ziemniaka w Polsce

W 2024 r. kontynuowano działania mające na celu poprawę sytuacji fitosanitarnej w sektorze produkcji ziemniaka. Działania te wykonywano zgodnie z zaleceniami przedstawicieli Komisji Europejskiej wydanymi po przeprowadzonym audycie w 2023 r., oceniającym aktualną sytuację dotyczącą produkcji i obrotu ziemniakami, w szczególności w zakresie kontroli występowania bakterii *Clavibacter sepedonicus* (sprawcy bakteriozy pierścieniowej ziemniaka) oraz ocenę realizacji nowych przepisów rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2022/1194.

W 2024 r. Główny Inspektorat wydał dla wojewódzkich inspektoratów ochrony roślin i nasiennictwa „Zalecenia dotyczące usprawnienia działań związanych z pobieraniem prób ziemniaka, badaniami laboratoryjnymi i postępowaniem w przypadku podejrzenia/wykrycia bakterii *Clavibacter sepedonicus* lub *Ralstonia solanacearum*”. W zaleceniach tych wskazane zostały propozycje rozwiązań, które mogą wpłynąć na usprawnienie wykonania ww. czynności, cel ich wykonania oraz czas, w którym powinny zostać zrealizowane.

Ponadto, opracowano w wojewódzkich inspektoratach ochrony roślin i nasiennictwa plany kontroli podmiotów uprawiających ziemniaki i niewpisanych do urzędowego rejestru podmiotów profesjonalnych, zgodnie z którymi w okresie 3 - 5 lat zostaną skontrolowane wszystkie takie podmioty. 11 Wojewódzkich Inspektoratów, tj. we: Wrocławiu oraz w: Bydgoszczy, Lublinie, Gorzowie Wlkp., Krakowie, Warszawie, Opolu, Białymstoku, Gdańsku, Katowicach, Olsztynie i Koszalinie opracowało 3-letnie plany kontroli. Natomiast 4 Wojewódzkie Inspektoraty, tj. w: Łodzi, Rzeszowie, Kielcach i Poznaniu opracowały 5-letnie plany kontroli, ze względu na dużą liczbę podmiotów podlegających kontroli.

Celem tych kontroli było sprawdzenie czy podmioty uprawiające ziemniaki podlegają zwolnieniu z obowiązku rejestracji (sprawdzenie sposobu zagospodarowania uzyskanego plonu – z uwzględnieniem ewentualnego wyprowadzenia/sprzedaży ziemniaków) i wrywkowe sprawdzenie zdrowotności uprawianych przez te podmioty ziemniaków. Weryfikacja podmiotów odbywała się w oparciu o dane z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa za 2023 r.

Zgodnie z wytycznymi GIORiN, w pierwszej kolejności należało zaplanować do objęcia kontrolami, podmioty uprawiające ziemniaki na powierzchni powyżej 0,5 ha, oznaczone w tabeli 6. jako grupy od C do E, a w dalszej kolejności podmioty uprawiające ziemniaki na powierzchni poniżej 0,5 ha (grupy A i B). Zgodnie z przyjętym planem, w grupach C-E kontrolom podlegało 8 576 podmiotów. W 2024 r. skontrolowano 7 404 takie podmioty. Podczas tej weryfikacji okazało się, że część podmiotów wytypowanych do kontroli na 2024 r. nie uprawiała ziemniaków, dlatego też nie zostali oni objęci kontrolami. W 2024 r. u podmiotów z grup C-E zaplanowano pobranie 625 prób, a w rezultacie pobrano 729, gdzie 112 prób było pozytywnych. Dane dotyczące planowanych i wykonanych działań kontrolnych w zależności od powierzchni uprawy ziemniaków przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Dane dot. planowanych i wykonanych działań kontrolnych w 2024 r. w zależności od powierzchni uprawy ziemniaków u niezarejestrowanych podmiotów uprawiających ziemniaki

Powierzchnia uprawy ziemniaków	Planowana liczba podmiotów do kontroli w 2024 r. (wg stanu na 31.03.2024)	Liczba skontrolowanych podmiotów w 2024 r.	Planowana liczba prób do pobrania w 2024 r.	Liczba pobranych prób do badań w 2024 r.	Liczba prób pozytywnych
Grupa A - do 0,3 ha	79	367	4	86	13
Grupa B – od 0,3 do 0,5 ha	286	282	15	69	11
Grupa C – od 0,51 do 1,0 ha	3 425	3 095	315	414	67
Grupa D – od 1,01 do 1,5 ha	1 809	1 520	258	216	28
Grupa E – powyżej 1,5 ha	3 342	2 789	52	99	17
Razem	8 941	8 040	644	884	136

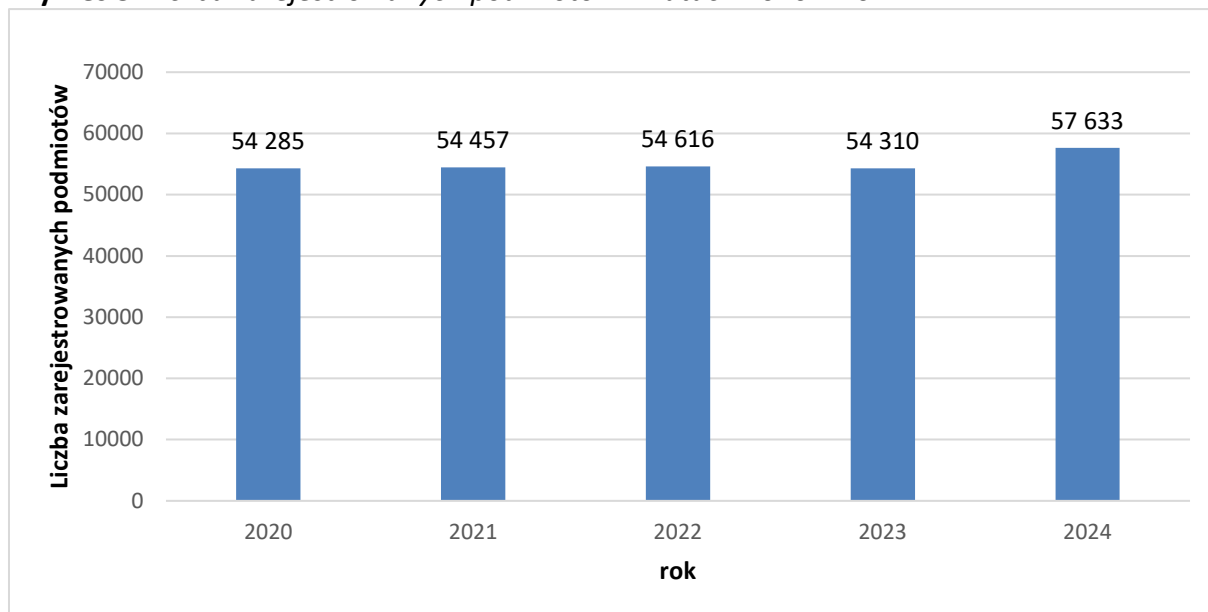
1.2. Urzędowa rejestracja podmiotów profesjonalnych oraz paszportowanie roślin, produktów roślinnych i przedmiotów

1.2.1. Urzędowa rejestracja podmiotów profesjonalnych

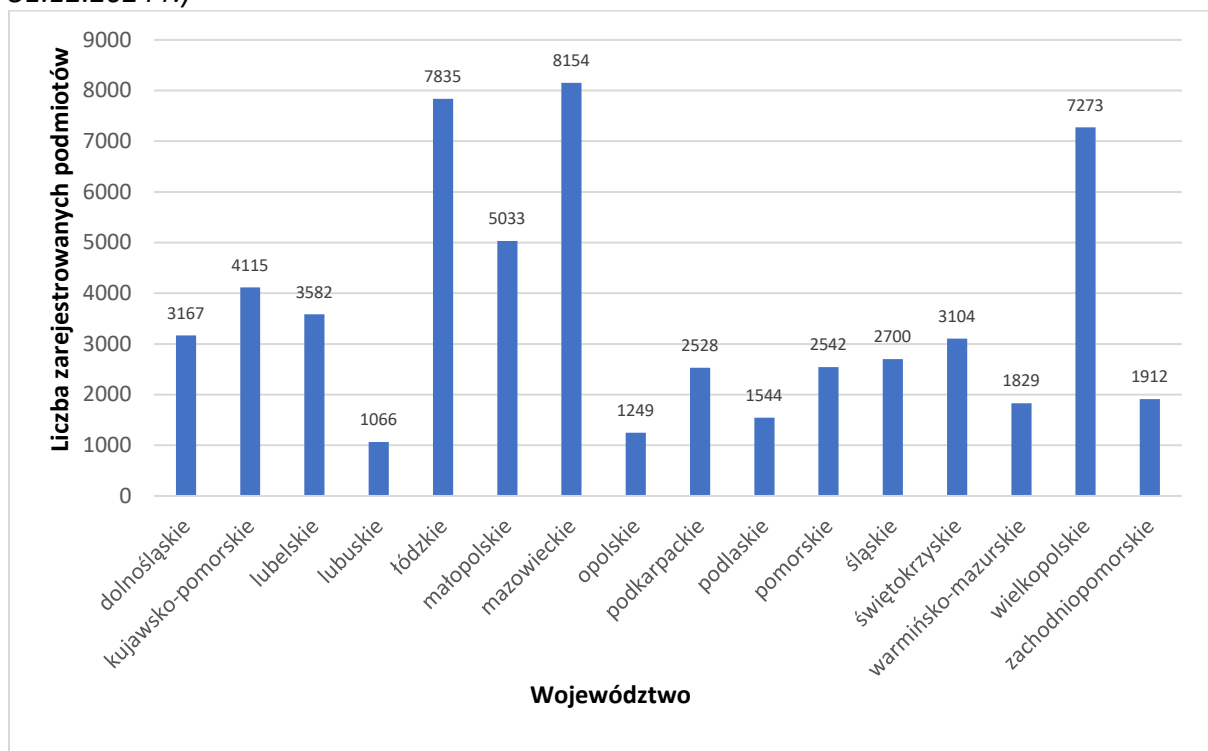
Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN), w oparciu o przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2031 prowadzi urzędowy rejestr podmiotów profesjonalnych, do którego wpisywane są m.in. podmioty: przemieszczające w obrębie Unii Europejskiej określony materiał roślinny wymagający zaopatrzenia w paszport roślin (np. producenci/dystrybutorzy roślin przeznaczonych do sadzenia), eksportujące/importujące do/z państw trzecich materiał roślinny wymagający zaopatrzenia w świadectwo fitosanitarne oraz podmioty zajmujące się uprawą i dystrybucją ziemniaków. Wg stanu na dzień 31.12.2024 r. w rejestrze tym znajdowało się 57 633 podmioty profesjonalne. W stosunku do stanu na koniec 2023 roku, liczba podmiotów wpisanych do tego rejestru zwiększyła się o 3 323.

Dane dotyczące liczby podmiotów wpisanych w latach 2020-2024 do rejestru, prowadzonego przez Inspekcję, oraz dane dotyczące liczby podmiotów zarejestrowanych w poszczególnych województwach wg stanu na dzień 31.12.2024 r. przedstawiają wykresy 5. i 6.

Wykres 5. Liczba zarejestrowanych podmiotów w latach 2020 – 2024

Wykres 6. Liczba zarejestrowanych podmiotów w poszczególnych województwach (stan na 31.12.2024 r.)

Wśród podmiotów wpisanych do urzędowego rejestru podmiotów profesjonalnych największą grupę stanowili producenci. Szczegółowe dane dotyczące rodzaju działalności prowadzonej przez zarejestrowane podmioty profesjonalne zawarte są w poniższej tabeli.

Tabela 7. Dane dotyczące liczby zarejestrowanych podmiotów ze względu na rodzaj działalności (stan na 31.12.2024 r.)

Rodzaj działalności	Liczba zarejestrowanych podmiotów ¹⁾
Produkcja	46 481
Dystrybucja	8 020
Wydawanie paszportów roślin	5 450
Eksport	3 873
Import	3 962
Sprzedaż poprzez umowy zawierane na odległość	1 971
Znakowanie drewnianych materiałów opakowaniowych, zgodnie ze standardem ISPM 15	858
Inne	361

1) Część podmiotów prowadzi więcej niż jeden rodzaj działalności; suma liczby podmiotów zarejestrowanych ze względu na poszczególne rodzaje działalności różni się od całkowitej liczby podmiotów znajdujących się w rejestrze.

1.2.2. Kontrola podmiotów w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących zdrowia roślin

W 2024 roku w skali całego kraju inspektorzy PIORiN przeprowadzili **23 378 kontroli** dokumentów u podmiotów wpisanych do urzędowego rejestru **podmiotów profesjonalnych, innych niż podmioty upoważnione do wydawania paszportów roślin**, których wg stanu na dzień 31.12.2024 r. było – **52 183**. Wśród ww. podmiotów najliczniejszą grupę (ok. 85 %) stanowiły podmioty zajmujące się produkcją i dystrybucją ziemniaków innych niż sadzeniaki, u których kontrola dokumentacji prowadzona jest przez inspektorów WIORiN nie rzadziej niż raz na 3 lata.

Kontrole dokumentów były także prowadzone u **podmiotów upoważnionych** do wydawania paszportów roślin, których według stanu na dzień 31.12.2024 r. było **5 450** (w 2023 r. – 5 307). U ww. podmiotów, w 2024 r. przeprowadzono łącznie w skali całego kraju **5 400 kontroli** (w 2023 r. – 5 278), w tym kontrole te prowadzono także pod kątem prawidłowości wykonywania przez te podmioty ocen do celów wydania paszportów roślin.

W tabeli 8. zostały zawarte szczegółowe informacje dotyczące liczby podmiotów profesjonalnych upoważnionych do wydawania paszportów roślin i kontroli przeprowadzonych u tych podmiotów w poszczególnych województwach.

Tabela 8. Dane dotyczące liczby podmiotów profesjonalnych upoważnionych do wydawania paszportów roślin i kontroli przeprowadzonych u tych podmiotów (stan na 31.12.2024 r.)

Województwo	Liczba podmiotów upoważnionych do wydawania paszportów roślin	Liczba kontroli
dolnośląskie	393	405
kujawsko-pomorskie	233	237
lubelskie	473	466
lubuskie	114	115
łódzkie	407	427
małopolskie	491	493
mazowieckie	687	692
opolskie	184	185
podkarpackie	323	313
podlaskie	92	100
pomorskie	187	166
śląskie	637	650
świętokrzyskie	174	177
warmińsko-mazurskie	167	166
wielkopolskie	683	606
zachodniopomorskie	205	202
Razem	5 450	5 400

Kontrolami objęto także podmioty profesjonalne niepodlegające wpisowi do urzędowego rejestru podmiotów profesjonalnych, które mają obowiązek przestrzegania określonych przepisów w zakresie zdrowia roślin (np. nabywania określonych roślin zaopatrzonych w paszporty roślin, prowadzenia rejestru umożliwiającego zidentyfikowanie podmiotów profesjonalnych, od których nabyły rośliny zaopatrzone w paszport roślin).

W wyniku kontroli przeprowadzonych we wszystkich ww. grupach podmiotów profesjonalnych stwierdzono łącznie w skali kraju 210 przypadków nieprawidłowości i/lub nieprzestrzegania przepisów prawa z zakresu zdrowia roślin. Najczęściej identyfikowanymi nieprawidłowościami były:

- brak lub nieprawidłowe oznakowanie, znajdujących się w obrocie ziemniaków innych niż sadzeniaki,
- niedopełnienie obowiązku wpisu do urzędowego rejestru podmiotów profesjonalnych,
- brak lub niewłaściwe prowadzenie rejestru identyfikowalności,
- niewykonywanie przez podmioty obowiązków określonych w decyzjach w sprawie zwalczania agrofagów kwarantannowych,

- nieprawidłowości przy wydawaniu paszportów roślin.

W związku ze stwierdzanymi niezgodnościami, wojewódzcy inspektorzy ochrony roślin i nasiennictwa wydawali dla podmiotów stosowne zalecenia pokontrolne, określali kary grzywny lub administracyjne kary pieniężne.

W 2024 roku wystawiono w skali całego kraju 117 mandatów karnych na łączną kwotę 23 950 zł oraz nałożono 82 administracyjne kary pieniężne na łączną kwotę 217 600 zł. Szczegółowe dane na temat liczby i rodzaju naruszeń oraz kwot nałożonych kar przedstawiono w tabeli 9.

Tabela 9. Zestawienie rodzaju i liczby naruszeń przepisów prawa z zakresu zdrowia roślin oraz zastosowanych sankcji karnych w roku 2024

Rodzaj naruszenia	Liczba kar grzywny	Łączna kwota nałożonych grzywien (PLN)	Liczba administracyjnych kar pieniężnych	Łączna kwota nałożonych kar administracyjnych (PLN)
Nieprawidłowości przy wydawaniu paszportów roślin (np. niewłaściwa treść i format paszportów, niewłaściwe prowadzenie ocen do celów wydania paszportów roślin)	19	3 600		
Brak lub niewłaściwie prowadzony rejestr identyfikowalności, nieaktualizowanie zmian wymagających zgłoszenia do WIORiN	30	8 250		
Utrudnianie inspektorom WIORiN wykonywania czynności kontrolnych lub innych czynności urzędowych	8	1 500		
Brak oznakowania bulw ziemniaków innych niż sadzeniaki, znajdujących się w obrocie	59	10 100		
Wydawanie paszportów roślin na rośliny niespełniające wymogów szczególnych	1	500		
Nieumieszczanie paszportów roślin na jednostkach handlowych roślin znajdujących się w			11	95 500

obrocie				
Brak wpisu do urzędowego rejestru podmiotów profesjonalnych			42	42 000
Wydawanie paszportów roślin przez podmioty nieposiadające upoważnienia do ich wydawania			2	20 000
Niewykonanie obowiązków określonych w decyzjach w sprawie zwalczania agrofagów kwarantannowych			22	37 600
Wyprowadzanie towaru poza terytorium Unii z użyciem drewnianych materiałów opakowaniowych (DMO), nieoznakowanych zgodnie ze standardem ISPM 15			1	500
Przemieszczanie roślin (ziemniaków konsumpcyjnych) zakażonych agrofagiem kwarantannowym			2	2 000
Stosowanie na DMO oznaczenia ustalonego w standardzie ISPM 15, niezgodnie z zakresem posiadanego upoważnienia			1	10 000
Umieszczanie na drewnianym materiale opakowaniowym (DMO) oznaczenia ustalonego w standardzie ISPM 15, przez podmiot nieposiadający upoważnienia do stosowania takiego oznaczenia			1	10 000
Razem	117	23 950	82	217 600

1.2.3. Paszportowanie roślin

W 2024 r. Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa wydała łącznie **807 850 szt. paszportów roślin**, które uprawniały do wprowadzania do obrotu na obszarze Unii Europejskiej 127 907 ton i 66 148 875 szt. określonych roślin, produktów roślinnych i przedmiotów. Spośród ogólnej liczby wydanych paszportów roślin, 631 457 szt. były to paszporty dla sadzeniaków ziemniaka (78% wszystkich wystawionych paszportów roślin), 37 869 szt. – paszporty dla kwalifikowanego materiału szkółkarskiego oraz 138 524 szt. – dla pozostałego materiału roślinnego wymagającego zaopatrzenia w paszport roślin, np. dla przeznaczonych do sadzenia roślin zielnych, drzew i krzewów ozdobnych, a także dla ziemniaków innych niż sadzeniaki. Dane dotyczące liczby wydanych przez Inspekcję paszportów roślin w latach 2020-2024 oraz dane dotyczące liczby paszportów roślin, wydanych w 2024 r. dla wybranych gatunków roślin przedstawiają wykres 7. i tabela 10.

Wykres 7. Liczba wydanych paszportów roślin w latach 2020 – 2024 (w mln szt.)

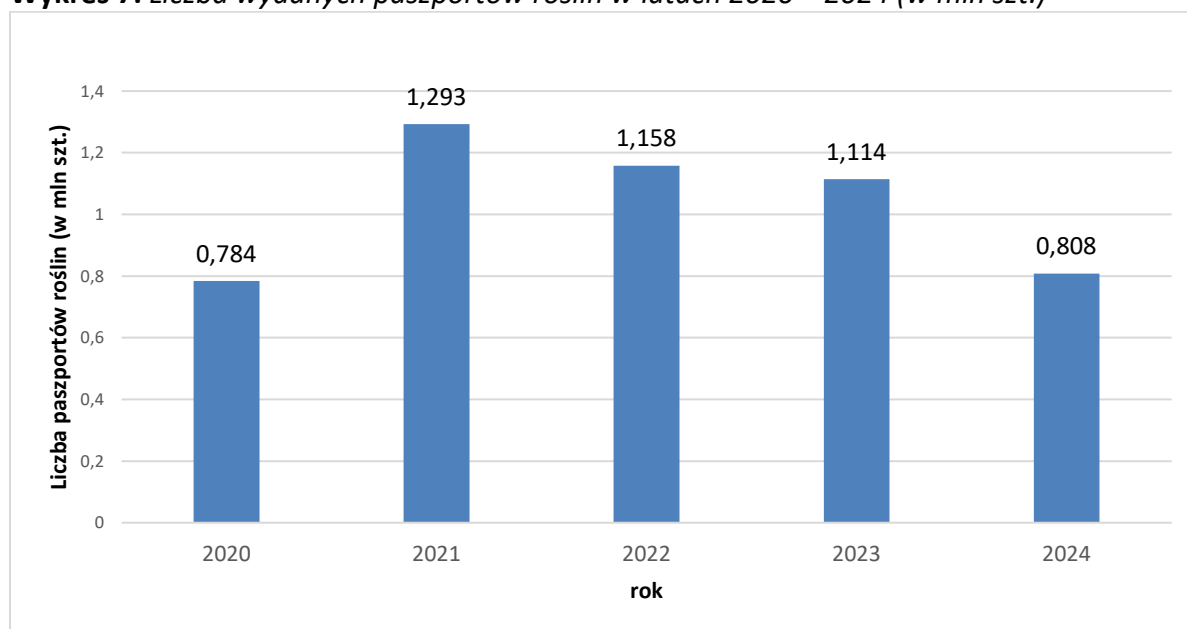

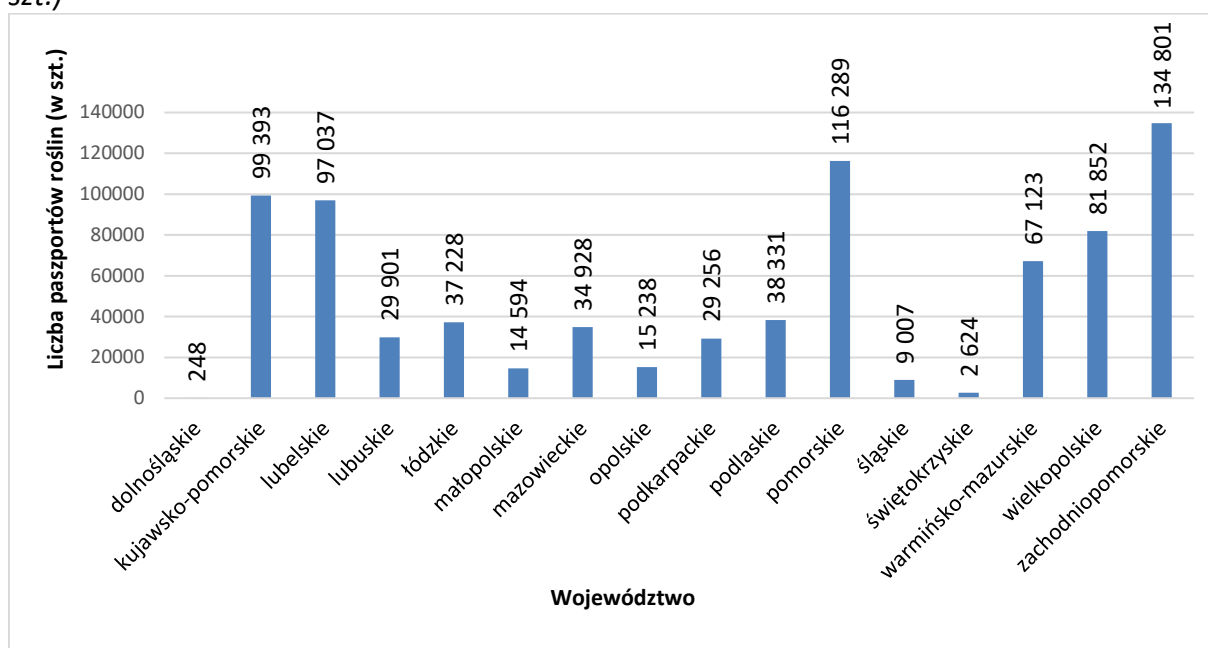
Tabela 10. Dane dotyczące liczby paszportów roślin, wydanych w 2024 r. dla wybranych gatunków roślin

Gatunek/Rodzaj	Liczba paszportów roślin (szt.)
Sadzeniaki ziemniaka (<i>Solanum tuberosum</i> L.)	631 457
Ziemniaki inne niż sadzeniaki	39 892
Jabłoń domowa (<i>Malus domestica</i> L.)	26 633
Truskawka (<i>Fragaria x ananassa</i>)	17 150
Grusza domowa (<i>Pyrus domestica</i> L.)	6 325

Wiśnia (<i>Prunus cerasus</i> L.)	6 279
Czereśnia (<i>Prunus avium</i> L.)	5 860
Śliwa domowa (<i>Prunus domestica</i> L.)	5 148
Pomidor (<i>Solanum lycopersicum</i> L.)	4 298
Porzeczka czarna (<i>Ribes nigrum</i> L.)	3 101
Brzoskwinia (<i>Prunus persica</i> L.)	3 036

Analizując dane dotyczące liczby paszportów roślin wydanych w poszczególnych województwach, należy stwierdzić, że największą ich liczbę wydano w województwach: pomorskim – 255 136 szt., kujawsko-pomorskim – 198 030 szt., wielkopolskim – 150 562 szt. oraz zachodniopomorskim – 147 264 szt. Szczegółowe informacje dotyczące liczby wydanych paszportów roślin z podziałem na poszczególne województwa, przedstawia wykres 8.

Wykres 8. Liczba paszportów roślin wydanych w poszczególnych województwach w 2024 r. (w szt.)

W roku 2024, Inspekcja wydała 2 320 szt. paszportów roślin dla 113 450 szt. roślin przemieszczanych do stref chronionych, funkcjonujących w UE. W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące liczby paszportów roślin dla stref chronionych, wydanych dla wybranych gatunków roślin.

Tabela 11. Dane dotyczące liczby paszportów roślin dla stref chronionych, wydanych w 2024 r. dla wybranych gatunków/rodzajów roślin

Gatunek/Rodzaj	Liczba paszportów roślin (szt.)
Jabłoń domowa (<i>Malus domestica</i> L.)	610
Grusza domowa (<i>Pyrus domestica</i> L.)	450
Czereśnia (<i>Prunus avium</i> L.)	250
Śliwa domowa (<i>Prunus domestica</i> L.)	150
Wiśnia (<i>Prunus cerasus</i> L.)	140
Pigwa (<i>Cydonia spec.</i>)	130

W 2024 r. Inspekcja prowadziła również kontrole znajdujących się w obrocie materiałów roślinnych, pochodzących z innych państw członkowskich UE i wymagających zaopatrzenia w paszport roślin. W 2024 r. przeprowadzono **2 134 kontroli roślin w obrocie pochodzących z innych państw UE**. Najwięcej kontroli przeprowadzono w województwach wielkopolskim – 236, śląskim – 221, dolnośląskim – 207 oraz mazowieckim – 196. W wyniku działań kontrolnych stwierdzono **5 nieprawidłowości**, które dotyczyły głównie: braku paszportu roślin lub jego niewłaściwego formatu. W 2024 r. prowadzono również monitoring ofert internetowych, w zakresie spełnienia przepisów dotyczących przemieszczania roślin, wymagających zaopatrzenia w paszporty roślin, w ramach umów zawieranych na odległość. **Monitoringiem objęto 5 946 ofert sprzedaży na odległość**, w wyniku czego odnotowano **239 nieprawidłowości**, dotyczących głównie braku wpisu do urzędowego rejestru podmiotów profesjonalnych.

1.2.4. Egzaminy dla podmiotów, potwierdzające posiadanie wiedzy do wykonywania ocen, do celów wydawania paszportów roślin

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie zdrowia roślin, paszporty roślin mogą być wydawane przez upoważnione podmioty profesjonalne lub w drodze odstępstwa - przez wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa. W przypadku, gdy paszporty roślin wydawane są przez upoważnione podmioty, oceny zdrowotności do celów ich wydania, mogą być prowadzone tylko przez osoby, które zdały egzamin potwierdzający posiadanie określonej wiedzy, w odniesieniu do danej grupy roślin, dla której wydawane będą paszporty. Potwierdzeniem zdania egzaminu jest zaświadczenie wydane przez przeprowadzającego egzamin wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa.

W 2024 r., ww. egzaminy prowadzone były dla następujących grup roślin:

- materiał rozmnożeniowy i nasadzeniowy warzyw,
- materiał szkółkarski roślin sadowniczych oraz winorośli i chmielu,
- materiał rozmnożeniowy i nasadzeniowy drzew i krzewów ozdobnych oraz leśnych,
- rośliny ozdobne, inne niż drzewa i krzewy, przeznaczone do sadzenia,
- materiał siewny w formie nasion, wymagający zaopatrzenia w paszport roślin,
- sadzeniaki ziemniaka,
- ziemniaki inne niż sadzeniaki, przemieszczane do innych państw Unii (ze znajomości

zagadnień związanych z bakterią *Clavibacter sepedonicus*).

W połowie 2024 roku Inspekcja wprowadziła ułatwienie dla podmiotów przystępujących do egzaminów potwierdzających posiadanie wiedzy do wykonywania ocen do celów wydania paszportów roślin, poprzez prowadzenie ich wyłącznie przy wykorzystaniu systemu informatycznego. Wszystkie czynności związane ze zgłoszeniem i przystąpieniem do egzaminu odbywają się zdalnie, bez potrzeby wizyty w urzędzie.

W 2024 roku, egzaminy dla podmiotów prowadzono w 139 jednostkach Inspekcji, w których przeprowadzono 487 egzaminów z ww. zakresów tematycznych. Do egzaminów przystąpiło łącznie 469 osób (niektóre osoby przystępowały do egzaminu więcej niż jeden raz), w tym dla 467 osób wydano zaświadczenie o zdaniu egzaminu. Liczba egzaminów i osób do nich przystępujących była zróżnicowana w poszczególnych województwach. Najwięcej egzaminów przeprowadzono w województwach: wielkopolskim – 78, śląskim – 77 i mazowieckim – 70. Szczegółowe dane dotyczące liczby przeprowadzonych egzaminów, osób do nich przystępujących oraz liczby osób, dla których wydano zaświadczenia, przedstawiono w tabeli 12.

Tabela 12. Dane dotyczące egzaminów dla podmiotów profesjonalnych, przeprowadzonych w 2024 r.

Województwo	Liczba jednostek przeprowadzających egzaminy	Liczba egzaminów	Liczba osób, które przystąpiły do egzaminu	Liczba osób, dla których wydano zaświadczenie
dolnośląskie	4	35	32	32
kujawsko-pomorskie	13	11	11	11
lubelskie	17	33	33	33
lubuskie	1	13	12	12
łódzkie	7	44	41	41
małopolskie	2	46	43	43
mazowieckie	26	70	68	66
opolskie	1	8	8	8
podkarpackie	18	15	15	15
podlaskie	1	7	7	7
pomorskie	13	12	11	11
śląskie	3	77	77	77
świętokrzyskie	12	14	14	14
warmińsko-mazurskie	1	6	6	6
wielkopolskie	4	78	73	73
zachodniopomorskie	16	18	18	18
Razem	139	487	469	467

1.3. Nadzór nad przemieszczaniem ziemniaków z Polski do innych państw członkowskich Unii Europejskiej

Ziemniaki są materiałem, który może przenosić wiele agrofagów kwarantannowych, podlegających obowiązkowi zwalczania z mocy przepisów Unii Europejskiej. Jednym z takich agrofagów jest bakteria *Clavibacter sepedonicus* wywołująca chorobę bakteriozę pierścieniową ziemniaka, która stwierdzana jest w Polsce w wyższym nasileniu w porównaniu do średniego poziomu dla UE. Z tego powodu, przesyłce ziemniaków towarowych (innych niż przeznaczone do sadzenia) wyprodukowanych w Polsce i przeznaczonych do innych państw członkowskich Unii Europejskiej musi towarzyszyć paszport roślin. W roku 2024 paszporty roślin dla ziemniaków towarowych wydawane były przez wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa, po przeprowadzeniu badań potwierdzających, że przemieszczane ziemniaki są wolne od bakterii *Clavibacter sepedonicus* lub potwierdzeniu, że pochodzą z miejsca produkcji zarejestrowanego i nadzorowanego oraz oficjalnie uznanego za wolne od bakterii *Clavibacter sepedonicus* przez właściwego wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa.

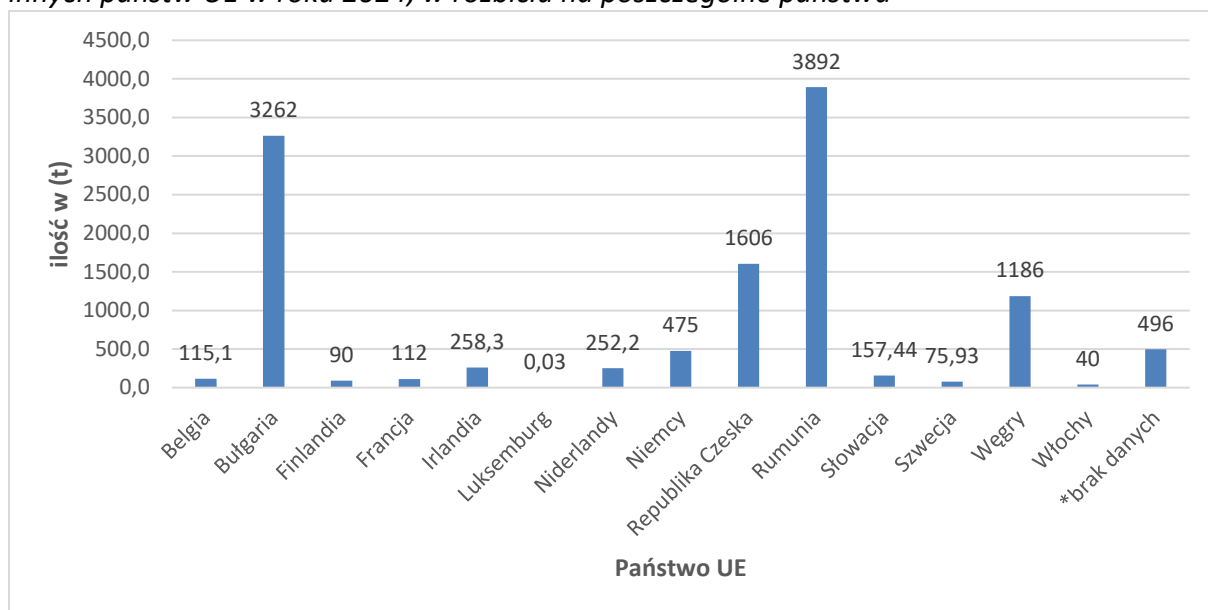
W 2024 r. przemieszczono z Polski **12 018 ton** ziemniaków towarowych, dla których wystawiono łącznie 35 712 paszportów roślin. Wysyłka ziemniaków towarowych, do innych państw Unii Europejskiej realizowana była z terenu 13 województw. Najwięcej ziemniaków towarowych zostało wysłanych z województw: lubuskiego – 5 640 t, śląskiego – 1 302 t, podlaskiego – 1 126 t i łódzkiego – 1 092 t. Krajami, gdzie skierowano największą ilość bulw ziemniaków towarowych były: Rumunia – 3 892 t, Bułgaria – 3 262 t, Republika Czeska – 1 606 t oraz Węgry – 1 186 t. Należy jednak zaznaczyć, że nie w każdym przypadku na etapie wydawania paszportu roślin podmiot deklarował kraj, do którego ziemniaki będą przemieszczane. Szczegółowe dane dotyczące przemieszczonych bulw ziemniaków towarowych do innych państw Unii Europejskiej w 2024 r. zawarte zostały w tabeli 13. i na wykresach 9. i 10.

Tabela 13. Liczba wydanych w 2024 roku paszportów roślin i tonaż ziemniaków towarowych, w rozbiciu na państwa UE, do których ziemniaki były przeznaczone z Polski

Województwo	Liczba wydanych paszportów (szt.)	Ilość (t)	Nazwa państwa UE, do którego były przemieszczane bulwy ziemniaków towarowych
kujawsko-pomorskie	112	123	Rumunia, Węgry
lubelskie	5 766	689	Węgry, Bułgaria, Irlandia, Niderlandy, Belgia, Niemcy, Luksemburg, Szwecja
lubuskie	9 201	5 640	Rumunia, Bułgaria, Słowacja, Francja, Niemcy, Republika Czeska, Węgry, Włochy
łódzkie	9 212	1 092	Rumunia, Niderlandy, Niemcy, Finlandia, Szwecja
małopolskie	1 405	368	Irlandia, Węgry
mazowieckie	255	238	Bułgaria, Niemcy
opolskie	107	158	Republika Czeska
podlaskie	1 126	1 126	Bułgaria

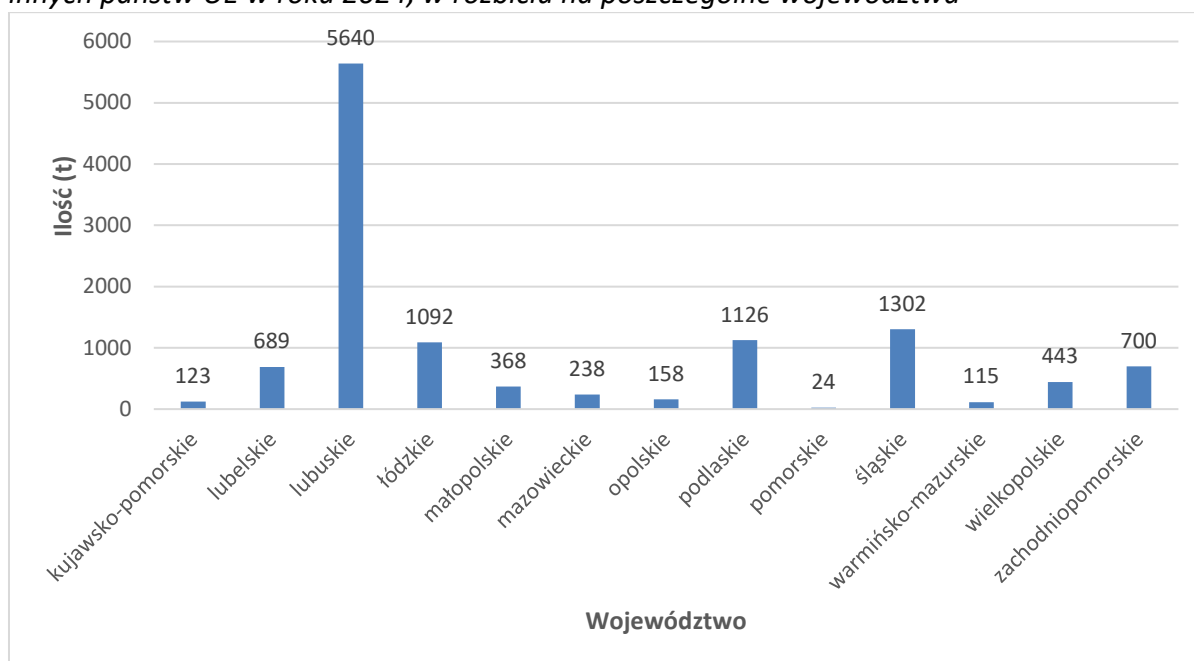
pomorskie	944	24	Włochy
śląskie	1 762	1 302	Republika Czeska
warmińsko-mazurskie	5	115	Belgia
wielkopolskie	5 317	443	Irlandia, Republika Czeska, Rumunia
zachodniopomorskie	500	700	Węgry, Niemcy
Razem	35 712	12 018	

Wykres 9. Tonaż (t) ziemniaków towarowych pochodzących z Polski, przemieszczonych do innych państw UE w roku 2024, w rozbięciu na poszczególne państwa

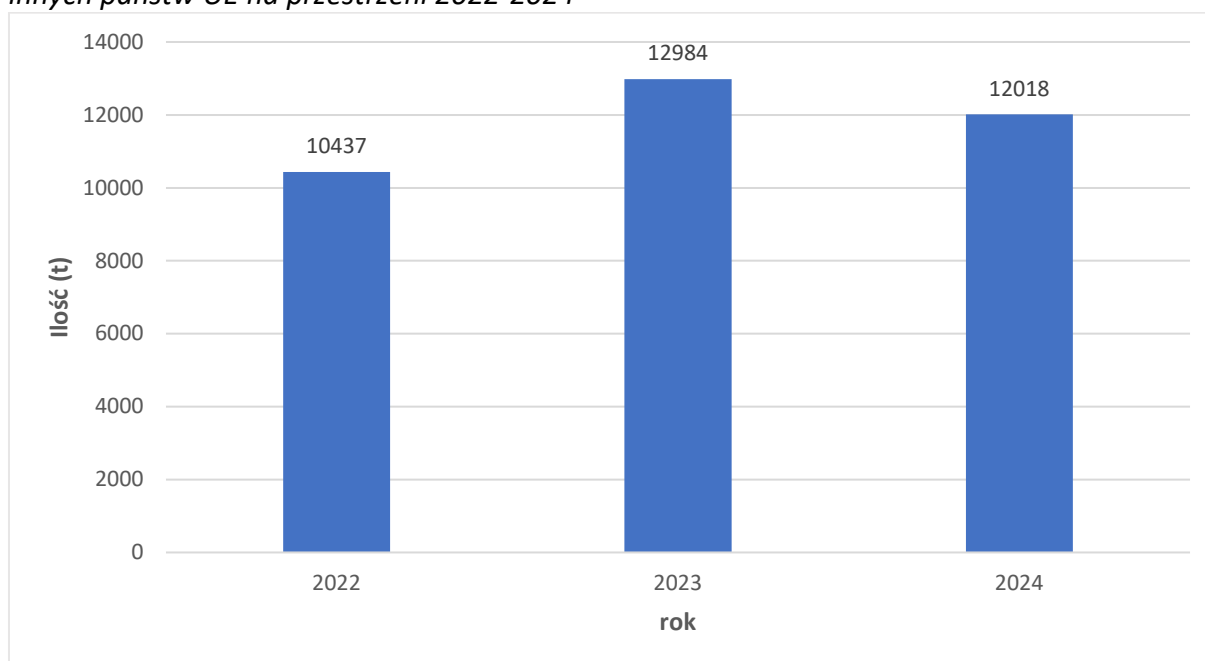

* w chwili wystawienia paszportów roślin brak było wiedzy do jakiego państwa UE będą przemieszczane bulwy ziemniaka

Wykres 10. Tonaż (t) ziemniaków towarowych pochodzących z Polski, przemieszczonych do innych państw UE w roku 2024, w rozbiciu na poszczególne województwa

Wykres 11. Tonaż (t) ziemniaków towarowych pochodzących z Polski przemieszczonych do innych państw UE na przestrzeni 2022-2024

Na przestrzeni trzech lat 2022-2024 ilości przemieszczonych ziemniaków towarowych do innych państw UE, pochodzących z terytorium Polski wynosiła odpowiednio: w roku 2022 – 10 473 t, 2023 – 12 984 t, a w 2024 – 12 018 t.

1.4. Zakwestionowania towarów roślinnych w obrocie wewnątrz Unii Europejskiej

W roku 2024 organizacje ochrony roślin innych państw członkowskich Unii Europejskiej zakwestionowały **4 przesyłki roślin polskiego pochodzenia**, przemieszczanych w ramach obrotu wewnątrz Unii Europejskiej. W porównaniu do roku 2023 odnotowano mniej zakwestionowań (o 5 przypadków). Zakwestionowania dotyczyły głównie braku zaopatrzenia przemieszczanego materiału roślinnego (rośliny przeznaczone do sadzenia) w paszporty roślin do strefy chronionej odnośnie bakterii *Erwinia amylovora*. Zestawienie zakwestionowanych w 2024 r. materiałów roślinnych wraz ze wskazaniem przyczyn ich zakwestionowania, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Zestawienie przesyłek roślin polskiego pochodzenia zakwestionowanych przez organizacje ochrony roślin innych państw Unii Europejskiej (ze wskazaniem przyczyny zakwestionowania)

Państwo kwestionujące	Rośliny	Przyczyna zakwestionowania	Liczba zakwestionowań
Estonia	Rośliny przeznaczone do sadzenia <i>Amelanchier</i> spp., <i>Sorbus</i> spp., <i>Cotoneaster</i> spp.	Brak zaopatrzenia w paszporty roślin dla strefy chronionej odnośnie bakterii <i>Erwinia amylovora</i>	3
Chorwacja	Rośliny przeznaczone do sadzenia <i>Rhododendron</i> spp.	Wykrycie <i>Phytophthora ramorum</i>	1
Łączna liczba zakwestionowanych przesyłek			4

W 2024 roku w wyniku działań kontrolnych PIORiN, zakwestionowano **25 przesyłek roślin, przemieszczanych z innych państw Unii Europejskiej**. 24 przypadki stanowiły przesyłki materiałów roślinnych pochodzących z państw UE, natomiast 1 notyfikacja dotyczyła transportu ziemniaków innych niż przeznaczone do sadzenia, pochodzących z Egiptu, przemieszczonych przez Słowenię do Polski. Głównymi przyczynami zakwestionowań były nieprawidłowości dotyczące informacji zawartych na paszporcie roślin oraz wykrycie agrofagów kwarantannowych dla Unii lub agrofagów objętych środkami. Odnotowano również pojedyncze przypadki braku zaopatrzenia roślin w paszporty roślin oraz brak wymaganego oznakowania bulw ziemniaków innych niż przeznaczone do sadzenia. Zestawienie zakwestionowanych przez PIORiN w 2024 r. przesyłek i przyczyny ich zakwestionowania przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Zestawienie zakwestionowanych przez PIORiN przesyłek roślin lub produktów roślinnych, przemieszczonych z innych państw Unii Europejskiej (ze wskazaniem przyczyny zakwestionowania)

Kraj pochodzenia/ wywozu	Rośliny	Przyczyna zakwestionowania	Liczba zakwestionowań
Niderlandy	Rośliny ozdobne przeznaczone do sadzenia	Nieprawidłowe paszporty roślin	6
Cypr	Ziemniaki inne niż przeznaczone do sadzenia (<i>Solanum tuberosum</i>)	Wykrycie nicieni <i>Globodera pallida</i>	3
Hiszpania	Ziemniaki inne niż przeznaczone do sadzenia (<i>Solanum tuberosum</i>)	Wykrycie nicieni <i>Globodera pallida</i>	2
		Brak wymaganego oznakowania	2
Niemcy	Rośliny ozdobne przeznaczone do sadzenia	Nieprawidłowe paszporty roślin	2
Grecja	Ziemniaki inne niż przeznaczone do sadzenia (<i>Solanum tuberosum</i>)	Wykrycie nicieni <i>Globodera pallida</i>	1
		Wykrycie nicieni <i>Globodera rostochiensis</i>	1
		Brak wymaganego oznakowania	1
	Rośliny ozdobne przeznaczone do sadzenia	Nieprawidłowy paszport roślin	1
Republika Czeska	Rośliny akwariowe	Nieprawidłowy paszport roślin	1
Dania	Rośliny doniczkowe <i>Dracena</i> sp.	Nieprawidłowy paszport roślin	1
Niderlandy	Rośliny doniczkowe <i>Dracena</i> sp.	Wykrycie agrofaga <i>Opogona sacchari</i>	1

Rumunia	Ziemniaki inne niż przeznaczone do sadzenia (<i>Solanum tuberosum</i>)	Brak paszportu roślin	1
Włochy	Ziemniaki inne niż przeznaczone do sadzenia (<i>Solanum tuberosum</i>)	Brak wymaganego oznakowania	1
Egipt/Słowenia ¹⁾	Ziemniaki inne niż przeznaczone do sadzenia (<i>Solanum tuberosum</i>)	Wykrycie agrofaga <i>Globodera pallida</i>	1
Łączna liczba zakwestionowanych przesyłek			25

¹⁾Państwo członkowskie, przez które ziemniaki zostały wprowadzone do UE

1.5. Obrót roślinami, produktami roślinnymi i przedmiotami z krajami trzecimi

1.5.1. Kontrola towarów eksportowanych z Polski

Dane dot. eksportu oraz reeksportu w 2024 r. towarów pochodzenia roślinnego zaopatrzonych w polskie świadectwa fitosanitarne przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 16. Szczegółowe dane o ilości roślin, produktów roślinnych i przedmiotów, z uwzględnieniem ważniejszych grup asortymentowych, eksportowanych do krajów nienależących do UE ze świadectwem fitosanitarnym, wydanym przez PIORiN w roku 2024

Grupy asortymentowe	Wolumen eksportu			Wolumen reeksportu		
	tony	sztuki	m ³	tony	sztuki	m ³
Rośliny przeznaczone do sadzenia						
Sadzonki nieukorzenione	0	392 722	0	0	0	0
Sadzonki ukorzenione bez podłoża	5	8 879 634	0	0	0	0
Sadzonki ukorzenione z podłożem	82	18 272 288	0	0	0	0
Podkładki/zrazy/zrzezy	0	1 341 250	0	0	0	0
Rośliny w kulturach tkankowych	0	2 180 229	0	0	0	0
Dymka	1 814	0	0	0	0	0
Drzewka	0	958 517	0	0	0	0
Bulwocebule	0,084	81 463	0	0	0	0
Bulwy	0,035	2 660	0	0	0	0
Cebule	64	1 626 527	0	0	0	0
Korzenie	0	15 000	0	190	0	0
Kłącza	0,05	4 244 330	0	0	0	0
Rośliny akwariowe	0	121 650	0	0	0	0
Rośliny doniczkowe, bonsai	0	358 771	0	0	0	0

Sadzeniaki ziemniaka	1 041	0	0	0	0	0
Grzybnia	10 015	8	0	0	0	0
Nasiona do siewu	1 574	909	0	1 818	0	0
Kwiaty i zieleń cięta						
Kwiaty cięte	0	603 600	0	0	0	0
Gałęzie, zieleń cięta, ścięte drzewa, liście, łodygi	7 806	434 038	0	0	0	0
Drewno, produkty i opakowania drewniane						
Drewno roślin iglastych	693	1 377 202	980 342	0	0	0
Drewno roślin liściastych	756	319 033	112 559	0	0	169
Kora	89	49 250	13 964	0	0	0
Opakowania drewniane, drewno sztauerskie	865	376 696	51	0	0	0
Wyroby z drewna	37 130	4 863 751	91 999	0	0	18
Owoce i warzywa						
Owoce świeże	348 084	0	0	2457	0	0
Warzywa świeże	47 602	2 176	0	13	0	0
Owoce i warzywa mrożone	8 402	0	0	0	0	0
Owoce i warzywa suszone	1 120	0	0	92	0	0
Owoce cytrusowe	28 471	0	0	176	0	0
Owoce południowe	9 085	0	0	303	0	0
Orzechy	215	0	0	268	0	0
Grzyby						
Grzyby świeże	978	0	0	0	0	0
Grzyby mrożone	59	0	0	0	0	0
Grzyby suszone	0,8	0	0	0	0	0
Ziemniaki, produkty ziemniaczane						
Ziemniaki konsumpcyjne i przemysłowe	24 883	0	0	0	0	0
Mączka ziemniaczana	29 676	0	0	0	0	0
Zboża, produkty zbożowe, ziarna						
Ziarno konsumpcyjne	3 028 148	0	0	251	0	0
Mąka, kasza, płatki, ziarna, otręby, gluten, śruta, grys, błonnik i inne produkty przerobu m.in. zbóż	940	0	0	87	0	0
Ziarno paszowe, makuchy, siano	12 908	0	0	0	0	0
Słód	16 120	0	0	0	0	0
Inne						

Tytoń, surowiec tytoniowy, wyroby z tytoniu	1 917	0	0	0	0	0
Papierosy	4 668	0	0	0	0	0
Susz (zioła, przyprawy, herbata, susz)	10 923	520	0	99	0	0
Mech, porosty	1 370	1319	0	0	0	0
Olej, soki	27	0	0	0	0	0
Odpadki organiczne (np. pestki, łupiny)	1 708	0	0	0	0	0

Tabela 17. Zmiany wielkości eksportu i reeksportu roślin, produktów roślinnych i przedmiotów w roku sprawozdawczym 2024 w odniesieniu do 2023 roku

Rok	Eksport			Reeksport		
	tony	sztuki	m ³	tony	sztuki	m ³
2023	5 198 298	55 685 681	1 240 769	13 062	489	7 918
2024	3 651 419	47 961 325	1 199 527	6 982	0	187
Wzrost/spadek	-1 546 879	-7 724 356	-41 242	-6 080	-489	-7 731

W roku 2024 w jednostkach organizacyjnych PIORiN wydano łącznie **42 044 świadectwa fitosanitarne** (o 4 570 mniej niż w roku 2023), w tym 41 571 świadectw fitosanitarnych eksportowych (o 4 163 mniej niż w roku 2023; spadek o 10%) i 473 świadectw fitosanitarnych reeksportowych (o 406 mniej niż w roku 2023; spadek o 85%). Największą liczbę takich świadectw fitosanitarnych wydano w jednostkach organizacyjnych następujących WIORiN: Warszawa (14 871 szt.), Łódź (5 070 szt.) i Rzeszów (4 836 szt.).

Świadectwa fitosanitarne kierowane były do organizacji ochrony roślin **132 państw**, z czego powyżej 50% do następujących państw: Ukraina (9 115), Białoruś (4 299), Kazachstan (3 823) i Egipt (2 786).

W ogólnej liczbie wydanych świadectw, 323 stanowiły świadectwa w formie elektronicznej kierowane do organizacji ochrony roślin takich państw jak: Stany Zjednoczone, Wielka Brytania i Chile. Świadectwa takie wydawano w 3 wojewódzkich inspektoratach ochrony roślin i nasiennictwa, tj. w: Bydgoszczy (159), Łodzi (162) oraz Opolu (2).

Tabela 18. Porównanie ilości wystawionych świadectw fitosanitarnych przez poszczególne wojewódzkie inspektoraty ochrony roślin i nasiennictwa w roku 2024

WIORiN w:	Liczba wydanych papierowych świadectw fitosanitarnych	Udział wydanych papierowych świadectw fitosanitarnych w ogólnej liczbie wydanych świadectw (%)
Białystok	381	0,91
Bydgoszcz	868	2,08
Gdańsk	3520	8,43
Gorzów Wielkopolski	449	1,07
Katowice	839	2,01
Kielce	1279	3,06

Koszalin	1620	3,88
Kraków	816	1,95
Lublin	2989	7,16
Łódź	5070	12,15
Olsztyn	898	2,15
Opole	638	1,52
Poznań	2110	5,05
Rzeszów	4836	11,59
Warszawa	14871	35,64
Wrocław	537	1,28

W 2024 roku, analogicznie jak w latach poprzednich, największy udział w liczbie wydanych świadectw fitosanitarnych stanowiły świadectwa wydane dla świeżych jabłek, które eksportowane były do 42 państw. Łączny wolumen tych owoców wyniósł prawie 270 000 t, co stanowiło spadek o ponad 35 000 t (13%) w porównaniu do roku 2023, w którym wyeksportowano ponad 304 000 t.

W 2024 roku wydano 8 postanowień o odmowie wydania świadectwa fitosanitarnego, powody odmowy wydania wnioskowanych dokumentów prezentuje tabela 19.

Tabela 19. Przyczyny odmowy wydania świadectw fitosanitarnych w 2024 r.

Lp.	WIORiN w:	Przyczyny wydania odmowy	Liczba wniosków, których ten powód odmowy dotyczył
1	Bydgoszcz	Zgodnie z przepisami kraju przeznaczenia świadectwo fitosanitarne nie było wymagane.	1
2	Lublin	Brak spełnienia wymagań fitosanitarnych państwa trzeciego.	2
		Brak prawidłowego podpisu na wniosku o wydanie świadectwa złożonego elektronicznie.	1
3	Łódź	Stwierdzenie występowania agrofagów kwarantannowych dla kraju przeznaczenia.	1
4	Olsztyn	Zgodnie z przepisami kraju przeznaczenia świadectwo fitosanitarne nie było wymagane.	2
5	Poznań	Niezgodność ilości towaru wskazanego we wniosku o wydanie świadectwa fitosanitarnego z faktyczną ilością towaru przygotowaną do oceny fitosanitarnej; odmowa dotyczyła tej części towaru, która przekraczała ilość poddaną ocenie.	1
RAZEM			8

W 2024 r. organizacje ochrony roślin państw trzecich takich jak: Białoruś, Chiny, Chile, Izrael, Kanada, Korea Południowa, Stany Zjednoczone, Tajwan, Turcja i Wielka Brytania wystosowały do GIORiN 76 notyfikacji informujących o zakwestionowaniu przesyłek wyeksportowanych z Polski ze względu na niespełnienie wymagań fitosanitarnych. Najwięcej przesyłek zostało zakwestionowanych przez: Chiny - 26 notyfikacji (34 %) oraz Stany Zjednoczone – 22 notyfikacje (29 %), w dalszej kolejności: Wielka Brytania - 10 notyfikacji, Białoruś –

7 notyfikacji. Ponad 62 % zakwestionowanych przesyłek towarów roślinnych stanowiły notyfikacje z powodu wykrycia organizmów szkodliwych (47 notyfikacji). Pozostałe notyfikacje wynikały z niedopełnienia obowiązków przez eksporterów; dotyczyło to w szczególności takich nieprawidłowości jak: brak zaopatrzenia przesyłki w świadectwo fitosanitarne (18 notyfikacji), nieczytelne lub brak oznakowań drewnianych materiałów opakowaniowych zgodnych ze Standardem ISPM 15 (6 notyfikacji). Szczegóły dotyczące notyfikacji zawiera zamieszczona poniżej tabela 20.

Tabela 20. Przesyłki roślin, produktów roślinnych i przedmiotów, eksportowane z Polski i zakwestionowane przez organizacje ochrony roślin państw trzecich w 2024 roku.

Państwo kwestionujące	Asortyment	Przyczyna zakwestionowania	Liczba notyfikacji
Białoruś	Brzoskwinie świeże	Wykrycie organizmu szkodliwego <i>Grapholita molesta</i>	1
	Pomidory świeże	Wykrycie organizmu szkodliwego Pepino mosaic virus	1
	Nasiona soi pastewnej	Wykrycie organizmu szkodliwego <i>Ambrosia artemisiifolia</i>	2
	Nasiona buraka ćwikłowego	Wykrycie organizmu szkodliwego <i>Casputa spp.</i>	1
	Klementynki świeże	Wykrycie organizmu szkodliwego <i>Ceratitit capitata</i>	2
Chiny	Drewno różnych gatunków (dąb, sosna, świerk)	Wykrycie organizmów szkodliwych: <i>Tetropium fascum</i> , <i>Ips typographus</i> , <i>Xyleborus monographus</i> , <i>Ips typographus</i> , <i>Hylurgus ligniperda</i>	26
Chile	Drewniany materiał opakowaniowy towarzyszący innym towarom	Wykrycie organizmu szkodliwego w drewnianym materiale opakowaniowym oznakowanym zgodnie ze Standardem ISPM 15	3
Izrael	Jabłka świeże	Wykrycie organizmu szkodliwego <i>Neonectria sp.</i>	2
Kanada	Drewno sztauerskie	Brak oznakowania zgodnego ze Standardem ISPM 15	1
Republika Korei (Korea Południowa)	Rośliny do sadzenia (różny asortyment)	Towar zakazany w imporcie	1
Stany Zjednoczone	Drewniany materiał opakowaniowy towarzyszący towarom	Brak oznakowania zgodnego ze Standardem ISPM 15	5

	Rośliny do sadzenia (truskawki, <i>Hoya</i> sp.)	Nieprawidłowa treść deklaracji dodatkowej w świadectwie fitosanitarnym	5
	Wyroby z drewna, zrębki drzewne	Wykrycie organizmu szkodliwego	3
	Produkty różne: nasiona (<i>Helichrysum</i> sp., jęczmień, <i>Brassica</i> sp.), materiał rozmnożeniowy elementy drewniane)	Brak świadectwa fitosanitarnego	9
Tajwan	Karma dla zwierząt pochodzenia roślinnego	Brak świadectwa fitosanitarnego	1
Turcja	Tytoń nieprzetworzony	Wykrycie organizmów szkodliwych: <i>Ephestia</i> sp. <i>Megaselia</i> sp.	2
	Drewno sosnowe	Wykrycie organizmu szkodliwego <i>Stegobium</i> sp.	1
Wielka Brytania	Rośliny do sadzenia, rośliny in vitro	Nieprawidłowa treść deklaracji dodatkowej w świadectwie fitosanitarnym	2
	Rośliny do sadzenia (różny asortyment), nasiona (papryka i inne)	Brak świadectwa fitosanitarnego	8

1.5.2. Działania GIORiN w zakresie otwierania rynków krajów trzecich dla polskich towarów pochodzenia roślinnego

W ramach wspierania polskiego eksportu ważnym działaniem realizowanym przez PIORIN jest uzyskiwanie dostępu dla towarów pochodzenia roślinnego do nowych rynków zbytu. Szczęólnego zaangażowania wymagają rynki z tzw. zamkniętym system fitosanitarnym, w którym każdy nowy asortyment i każdy nowy kierunek pochodzenia jest poddawany indywidualnej ocenie, w wyniku której ustalane są wymagania fitosanitarne. Jest to procedura pracochłonna i długotrwała, mogąca trwać nawet kilka lat. Wymaga zaangażowania, poza administracją, m. in. środowiska naukowego, związków branżowych i eksporterów.

W 2024 roku GIORiN zakończył procedury otwarcia następujących rynków: Chiny – fasola do konsumpcji; Izrael – pomidory świeże; Indie – owoce borówki; Wietnam – owoce borówki.

1.5.3. Graniczna kontrola fitosanitarna

W roku 2024 zostało zatwierdzonych **54 248 dokumentów CHED-PP** (zezwalających na wwóz przesyłek na terytorium UE), w tym 689 dokumentów CHED-PP wystawiono dla przesyłek przemieszczanych przez terytorium UE w tranzycie fitosanitarnym oraz 29 dokumentów zostało wydanych dla przesyłek w procedurze dalszego transportu (kontrola dokumentacji jest realizowana w punkcie kontroli granicznej, a pozostałe części kontroli we wskazanym miejscu

przeznaczenia przesyłki).

Tabela 21. Ilości roślin, produktów roślinnych i przedmiotów, objętych zezwoleniem na wwóz lub decyzjami administracyjnymi skutkującymi brakiem możliwości importu przesyłki, wydanymi przez jednostki graniczne Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w roku 2024.

Grupy asortymentowe	Przesyłki dopuszczone do wwozu na terytorium UE		Przesyłki niedopuszczone do wwozu na terytorium UE	
	Ilość przesyłek	Masa netto (kg)	Ilość przesyłek	Masa netto (kg)
Rośliny przeznaczone do sadzenia (z korzeniami lub niekorzenione)	347	140 086,6	29	194,88
Kwiaty cięte, liście, gałęzie, pozostałe części roślin	312	185 135,48	4	6,88
Nasiona zbóż (przeznaczone do siewu)	146	2 479 517,64	1	23 000
Pozostałe nasiona (przeznaczone do siewu)	307	2 967 928,85	97	294 069,39
Warzywa świeże	1565	30 268 001,79	17	375 098,48
Owoce świeże, w tym orzechy	1155	23 939 358,87	7	96 210
Drewno i produkty drewniane	5952	135 421 053,86	34	599 088,71
Używane maszyny rolnicze i leśne	281		1	
Drewniany materiał opakowaniowy (DMO)	44 183		232	

W wyniku granicznej kontroli fitosanitarnej, w okresie objętym sprawozdaniem, w odniesieniu do roślin, produktów roślinnych i przedmiotów, pochodzących z państw trzecich, zostało podjętych 422 decyzji negatywnych, tj. zakazano wprowadzenia przesyłek na terytorium UE. Najwięcej takich decyzji zostało wydanych dla drewnianych materiałów opakowaniowych (232 decyzje), nasion przeznaczonych do siewu, w tym małych ilości nasion przeznaczonych na własne potrzeby prywatnych odbiorców (97 decyzji), drewno i produkty drewniane (34 decyzje) i roślin przeznaczonych do sadzenia (29 decyzji).

Przyczyny zakwestionowania przesyłek to:

- brak świadectwa fitosanitarnego lub nieprawidłowe świadectwo (brak deklaracji dodatkowej, nieautoryzowane poprawki, przekroczony termin ważności świadectwa, numer środka transportu niezgodny ze wskazanym w świadectwie fitosanitarnym, nieprawidłowa nazwa botaniczna, brak miejsca pochodzenia),
- brak rejestracji odbiorcy w systemie TRACES NT (IMSOC) czy też brak możliwości skontaktowania się z odbiorcą lub odmowa podjęcia działań z jego strony, co w szczególności dotyczyło przesyłek przeznaczonych dla odbiorców prywatnych,
- niezgodność opakowań drewnianych z Międzynarodowym Standardem dla Środków Fitosanitarnych ISMP 15 (przepisy w sprawie drewnianego materiału opakowaniowego w obrocie międzynarodowym),
- zawartość w przesyłce towarów zakazanych (4 przesyłki: 3 przesyłki zawierały ziemię, 1 przesyłka rośliny do sadzenia *Vitis* (winorośl);
- w przypadku 16 przesyłek, powodem zakwestionowania było **wykrycie obecności agrofagów**:
 - nicienie *Bursaphelenchus xylophilus* w drewnianym materiale opakowaniowym oznakowanym zgodnie ze standardem ISPM 15 pochodzącym z Chin (1 przesyłka),
 - *Sinoxylon sp.* w drewnianym materiale opakowaniowym oznakowanym zgodnie ze standardem ISPM 15, pochodzących z Indii (1 przesyłka),
 - nicienie (niezidentyfikowane) w drewnianym materiale opakowaniowym oznakowanym wg standardu ISPM 15 pochodzących z: Białorusi (3 przesyłki), Chin (4 przesyłki), Rosji (2 przesyłki),
 - wirus brunatnej wyboistości owoców pomidora (*Tomato brown rugose fruit virus*): w nasionach pomidora pochodzących z Chin (1 przesyłka) oraz w nasionach pomidora i papryki pochodzących z Turcji (1 przesyłka),
 - bakterie *Xanthomonas axonopodis* pv. *phaseoli* oraz *Xanthomonas citri* pv. *fuscans* w nasionach fasoli pochodzących z Chin (3 przesyłki).

Porównanie udziału procentowego poszczególnych Oddziałów Granicznych w ogólnej liczbie skontrolowanych przesyłek, zawierających rośliny, produkty roślinne lub przedmioty podlegające granicznej kontroli fitosanitarnej (na podstawie wydanych dokumentów CHED-PP), przedstawia tabela 22.

Tabela 22. Porównanie udziału procentowego poszczególnych Oddziałów Granicznych w ogólnej liczbie skontrolowanych w 2024 r. przesyłek, zawierających rośliny, produkty roślinne lub przedmioty podlegające granicznej kontroli fitosanitarnej

WIORIN w:	Oddział Graniczny	Odsetek przesyłek skontrolowanych (%)
Gdańsku	Gdynia	36,77
	Gdańsk	35,63
Lublinie	Koroszczyn	12,1
	Dorohusk	5,37
Rzeszowie	Korczowa	5,26
Warszawie	Warszawa	1,71

Lublinie	Hrebenne	1,53
Koszalinie	Szczecin	0,79
Białymstoku	Siemianówka	0,37
Olsztynie	Bezledy	0,16
Białymstoku	Kuźnica Białostocka	0,16
Lublinie	Hrubieszów	0,12
Rzeszowie	Medyka	0,02
	Jasionka	0,01

W 2024 r. najwięcej skontrolowanych przesyłek sprowadzono z:

- **Chin** (12 940 przesyłek) – przede wszystkim drewniany materiał opakowaniowy, nasiona do siewu drzew, kwiatów oraz warzyw, rośliny przeznaczone do sadzenia, owoce;
- **Indii** (8 404 przesyłki) – przede wszystkim drewniany materiał opakowaniowy, nasiona do siewu kwiatów i warzyw;
- **Ukrainy** (6 442 przesyłki) – głównie drewno liściaste (dąb, jesion), nasiona do siewu: kwiatów, warzyw, w tym zbóż do siewu (kukurydza), świeże owoce i warzywa;
- **Stanów Zjednoczonych** (4 561 przesyłek) – przede wszystkim drewniany materiał opakowaniowy, rośliny do sadzenia, nasiona do siewu warzyw i kwiatów.

1.6. Działalność szkoleniowa prowadzona przez WIORiN w zakresie zdrowia roślin

Wojewódzkie inspektoraty ochrony roślin i nasiennictwa organizują regularnie szkolenia, podnoszące wiedzę wśród podmiotów profesjonalnie zaangażowanych w działalność związaną ze zdrowiem roślin oraz, w większości na podstawie materiałów otrzymanych z GIORiN, prowadzą szkolenia dla inspektorów terenowych. Wykorzystując możliwość bezpośredniego kontaktu z zainteresowanymi podmiotami, wojewódzkie inspektoraty biorą udział w różnego typu wydarzeniach, takich jak targi, wystawy, dożynki, sesje gminne i powiatowe, w których uczestniczą również podmioty zainteresowane tematyką zdrowia roślin. Organizowane są również spotkania w szkołach średnich i uczelniach wyższych, na kierunkach związanych z rolnictwem i pokrewnych, gdzie informacje mogą zostać przekazane młodzieży związanej z branżą rolniczą. Ponadto, tak jak na poziomie centralnym, działalność informacyjna prowadzona jest również z wykorzystaniem środków masowego przekazu i przy współpracy z mediami. Dane dotyczące działalności informacyjno-szkoleniowej z zakresu zdrowia roślin, prowadzonej przez wojewódzkie inspektoraty ochrony roślin i nasiennictwa w roku 2024, przedstawiono w tabeli 23.

Tabela 23. Dane dotyczące działalności informacyjno-szkoleniowej z zakresu zdrowia roślin prowadzonej przez wojewódzkie inspektoraty ochrony roślin i nasiennictwa w roku 2024, z podziałem na województwa

Województwo	Szkolenia z zakresu zdrowia roślin, organizowane dla inspektorów WIORiN		Szkolenia z zakresu zdrowia roślin, organizowane dla podmiotów zewnętrznych		Liczba wydarzeń organizowanych przez WIORiN, podczas których omawiane/prezentowane były zagadnienia z zakresu zdrowia roślin	Liczba wydarzeń organizowanych przez instytucje/podmioty zewnętrzne z udziałem przedstawicieli WIORiN, podczas których omawiane/prezentowane były zagadnienia z zakresu zdrowia roślin	Liczba publikacji/wywiadów dot. zagadnień z zakresu zdrowia roślin	Inne*
	liczba szkoleń	łączna liczba przeszkolonych osób	liczba szkoleń	łączna liczba przeszkolonych osób				
dolnośląskie	4	254				51	2	15
kujawsko-pomorskie	3	59			14	38	28	1
lubelskie	4	95	2	9		30		9
lubuskie	3	62	1	15	4	6	7	14
łódzkie	4	45			10	35	22	3
małopolskie	4	49	42	738	5	21	1	
mazowieckie	3	200	16	339	9	40	1	2
opolskie	3	40			9	7	66	
podkarpackie	3	114	16	275	9	34	13	
podlaskie	1	24			6	13	31	
pomorskie	6	157	4	140	3	18		7

śląskie	6	179			2	39	3	2
świętokrzyskie	2	44	3	96	4	18	25	
warmińsko-mazurskie	1	31	10	176	22	42	17	
wielkopolskie	2	90	3	86		57	22	2
zachodniopomorskie	5	57			11	10	21	
łącznie	54	1 500	97	1 874	108	459	259	55

*m.in. udział w wydarzeniach: Dożynki, Dni Pola, Dni Lasu, Festiwal Kwiatów, Wystawa Zwierząt, Nadbużańskie Święto Pszczoły, Gryczaki, Święto Miodu, Święto Botaniki, Sesje naukowe; zajęcia edukacyjne i warsztaty na uczelniach, w szkołach i przedszkolach; ulotki, komunikaty, plakaty, postery.

1.7. Zaangażowanie PIORIN w kampanię UE nt. zdrowia roślin #PlantHealth4Life

#PlantHealth4Life to wieloletnia kampania opracowana na wniosek Komisji Europejskiej, oparta na analizie poglądów oraz zachowań związanych ze zdrowiem roślin w całej Unii Europejskiej. Jej celem jest zwiększenie świadomości dotyczącej zdrowia roślin wśród mieszkańców Europy i wzbudzenie w nich poczucia zbiorowej odpowiedzialności za ich wspólne dobro.

PIORiN aktywnie uczestniczył w kampanii #PlantHealth4Life w 2024 roku, prowadząc szeroko zakrojone działania informacyjne i promocyjne. Kluczowym elementem była kampania w mediach społecznościowych (Facebook, X, YouTube, Instagram), gdzie publikowano posty oznaczone #planthealth4life.

W ramach promocji wykorzystano maskotkę kampanii, Pesty, która podróżowała po Polsce, angażując inspektorów terenowych i laboratoria. Kampania obejmowała również publikację artykułów w prasie i portalach internetowych, obecność na targach branżowych, wywiady z ekspertami GIORiN, a także reklamy w komunikacji miejskiej.

Dodatkowo nawiązano współpracę z twórcami na Instagramie, m.in. @horzela_opowiada, @thebigfivefamily i @readyforboarding, których materiały cieszyły się dużym zainteresowaniem. PIORiN był również obecny w programach informacyjnych w telewizji, zwiększając świadomość społeczną na temat zdrowia roślin.

1.8. Nadzór nad wykorzystaniem agrofagów kwarantannowych lub porażonych/zakazanych materiałów roślinnych do celów naukowych lub edukacyjnych, doświadczeń, selekcji odmianowych lub hodowli

W 2024 r. Główny Inspektor wydał 5 decyzji wyznaczających nowe obiekty zapewniające izolację na potrzeby prowadzenia prac badawczych, oraz jedną decyzję dotyczącą obiektu zapewniającego izolację na potrzeby kwarantanny roślin bonsai pochodzących z Japonii.

W roku 2024 wyznaczone zostały następujące obiekty zapewniające izolację, w których planowano prowadzenie prac naukowych z wykorzystaniem agrofagów kwarantannowych lub materiałów, których wprowadzanie do lub przemieszczanie w Unii Europejskiej jest zabronione:

- laboratoria Katedry Oceanografii Chemicznej i Geologii Morza Wydziału Oceanografii i Geografii Uniwersytetu Gdańskiego, w których prowadzone będą prace naukowe z wykorzystaniem próbek gleby antarktycznej, pochodzących z Wyspy Króla Jerzego,
- laboratorium skażeń promieniotwórczych Zakładu Oceanografii i Monitoringu Bałtyku Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego, w którym prowadzone będą prace naukowe z wykorzystaniem prób gleby antarktycznej,
- tunel wolnostojący usytuowany na działce należącej do firmy NEF Science Aneta Chałańska, w którym prowadzone będą prace naukowe z wykorzystaniem agrofaga kwarantannowego *Synchytrium endobioticum*,
- laboratorium chemiczne Wydziału Chemicznego Politechniki Gdańskiej, w którym prowadzone będą prace badawcze z wykorzystaniem próbek gleb/osadów pochodzących z Antarktyki,

- pomieszczenie w Katedrze Agroekologii i Produkcji Roślinnej Wydziału Rolniczo-Ekonomicznego, Uniwersytet Rolniczy im. H. Kołłątaja w Krakowie, w którym krótkoterminowo przechowywane będą próbki gleby pochodzące z pól uprawnych w Ukrainie.

Łącznie z 4 wnioskami o wyznaczenie obiektów zapewniających izolację, do Głównego Inspektora składane były wnioski o wydanie zezwolenia na prowadzenie prac naukowych z określonymi agrofagami lub materiałami. Główny Inspektor w roku 2024 wydał 4 zezwolenia na prowadzenie prac badawczych w wyznaczonych obiektach zapewniających izolację (prace badawcze nie były planowane w Katedrze Agroekologii i Produkcji Roślinnej Wydziału Rolniczo-Ekonomicznego, Uniwersytet Rolniczy im. H. Kołłątaja w Krakowie). Zakres prowadzonych badań pokrywał się z zakresem, jaki został określony w decyzjach wyznaczających obiekty zapewniające izolację.

Na wniosek podmiotów odpowiedzialnych za nadzór nad obiektami zapewniającymi izolację, zmienione zostały 2 decyzje administracyjne o wyznaczeniu takich obiektów, w których zmieniono dane wyznaczonych obiektów (na skutek zmian administracyjno-organizacyjnych w jednostkach badawczych lub rozszerzenia zakresu badań).

W roku 2024 wydano 2 decyzje o zawieszeniu postępowania administracyjnego w związku z wnioskiem Polskiej Federacji Ziemniaka o wyznaczenie obiektu zapewniającego izolację na polu, na którym stwierdzono występowanie *Synchytrium endobioticum* oraz wnioskiem o wydanie zezwolenia na prowadzenie prac badawczych z wykorzystaniem *S. endobioticum* w warunkach polowych. Postępowania zostały zawieszone na wniosek strony.

W roku sprawozdawczym Główny Inspektor wydał 83 dokumenty wymagane przy przemieszczaniu w obrębie Unii Europejskiej lub imporcie z państw nie będących członkami Unii Europejskiej, agrofagów kwarantannowych lub materiałów roślinnych, niespełniających określonych zdrowotnościowych wymagań fitosanitarnych lub których wprowadzanie na terytorium Unii Europejskiej jest zakazane. W roku 2024 na terytorium UE wprowadzono następujące przesyłki towarów zakazanych na potrzeby badań naukowych:

- 1 przesyłka zawierająca przeznaczone do sadzenia rośliny *Zea mays*, pochodzące z USA,
- 1 przesyłka zawierająca glebę importowaną z Antarktyki,
- 1 przesyłka zawierająca glebę pochodzącą z Ukrainy,
- 1 przesyłka zawierająca glebę pochodzącą z Kazachstanu.

1.9. Postępowanie odwoławcze

W 2024 roku, w zakresie nadzoru fitosanitarnego do Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa zostało złożonych 20 odwołań/zażaleń od rozstrzygnięć administracyjnych wydanych przez wojewódzkich inspektorów ochrony roślin i nasiennictwa (WIORiN); 15 odwołań/ zażaleń zostało rozpatrzonych w 2024 r., a ponadto w 2024 r. rozpatrzono 2 odwołania z 2023 r.

Rozpatrzone w 2024 r. odwołania dotyczyły:

1. nałożenia/określenia administracyjnej kary pieniężnej z tytułu:
 - przemieszczenia roślin do sadzenia bez paszportów roślin – 1 sprawa,
 - przemieszczania bulw ziemniaka zakażonych *Clavibacter sepedonicus* – 1 sprawa,
 - wykonywania działalności wymagającej wpisu do urzędowego rejestru podmiotów profesjonalnych bez uzyskania wpisu do tego rejestru - 2 sprawy,
 - niewykonania nakazów i zakazów dot. postępowania kwarantannowego w związku

z wykryciem *Clavibacter sepedonicus* -1 sprawa,

- wydawania paszportów roślin bez uzyskania upoważnienia do ich wydawania – 1 sprawa;
- 2. obowiązków ustalonych w decyzjach dot. szczegółowych sposobów postępowania przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzeniania się bakterii *Clavibacter sepedonicus* – 6 spraw;
- 3. odmowy wprowadzenia na terytorium UE nasion fasoli do siewu porażonych przez bakterię *Xanthomonas axonopodis* pv. *phaseoli* - 2 sprawy;
- 4. odmowy wydania paszportów roślin dla roślin in vitro ziemniaka – 1 sprawa.

Ponadto, zostały złożone 2 zażalenia na postanowienia WIORiN o odmowie wydania fitosanitarnych świadectw eksportowych dla roślin do sadzenia.

Pozostałych 5 odwołań/zażaleń złożonych w 2024 r. rozpatrzonych zostanie 2025 r.

W ww. postępowaniach, prowadzonych przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa, organ ten:

w drodze decyzji:

- utrzymał w mocy zaskarżone decyzje – 7 spraw,
- uchylił decyzje w całości i umorzył postępowanie pierwszej instancji – 2 sprawy,
- uchylił decyzję w całości i przekazał do ponownego rozpatrzenia -1 sprawa,
- uchylił decyzje w części – 3 sprawy,
- uchylił decyzję i odstąpił od nałożenia administracyjnej kary pieniężnej -1 sprawa,
- uchylił decyzję w całości i w tym zakresie orzekł o nałożeniu administracyjnej kary pieniężnej – 1 sprawa (sprawa w sądzie)

w drodze postanowienia:

- utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie – 2 sprawy (sprawy w sądzie).

W 2024 r. w przypadku 3 spraw – złożono do sądu skargę na rozstrzygnięcie Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Skargi dot. decyzji o nałożeniu administracyjnej kary pieniężnej z tytułu przemieszczenia roślin do sadzenia bez paszportów roślin oraz zażaleń na postanowienia WIORiN o odmowie wydania świadectw fitosanitarnych (2 sprawy). Skargi nie zostały rozpatrzone w 2024 r.

2. Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem środków ochrony roślin

2.1. Ewidencja podmiotów prowadzących działalność w zakresie produkcji, konfekcjonowania i wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin

Działalność gospodarcza w zakresie wprowadzania do obrotu i konfekcjonowania środków ochrony roślin (dalej środki ochrony roślin lub śor) stanowi działalność regulowaną, której prowadzenie wymaga wpisu do rejestru. Rejestracja przedsiębiorców wprowadzających do obrotu lub konfekcjonujących śor odbywa się na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin oraz w ustawie z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców. Na dzień 31 grudnia 2024 r. łączna liczba przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie wprowadzania do obrotu i konfekcjonowania śor wyniosła 7 126. W okresie sprawozdawczym wojewódzcy inspektorzy ochrony roślin i nasiennictwa wpisali do rejestru 381 nowych przedsiębiorców, wykreślając 322 przedsiębiorców działających dotychczas. Najwięcej nowych przedsiębiorców wpisano w województwach: śląskim (42) i małopolskim (41), a najmniej w opolskim (9), świętokrzyskim (7) i lubuskim (10).

Tabela 1. Zestawienie ilościowe przedsiębiorców wpisanych do rejestru w poszczególnych województwach

Województwo	Liczba przedsiębiorców wpisanych do rejestru
Dolnośląskie	390
Kujawsko-Pomorskie	475
Lubelskie	557
Lubuskie	208
Łódzkie	492
Małopolskie	583
Mazowieckie	927
Opolskie	185
Podkarpackie	482
Podlaskie	359
Pomorskie	353
Śląskie	473
Świętokrzyskie	244
Warmińsko-Mazurskie	232
Wielkopolskie	860
Zachodniopomorskie	306
Razem	7 126

W 2024 r. obrót środkami ochrony roślin na terenie kraju prowadzony był w 7 911 czynnie działających punktach sprzedaży.

W poszczególnych województwach istnieje duże zróżnicowanie liczby działających punktów obrotu środkami ochrony roślin: od 209 – w województwie lubuskim do 936 – w województwie wielkopolskim. W stosunku do ogólnej liczby 7 911 czynnie działających punktów obrotu środkami ochrony roślin, 317 stanowią hurtownie. Najwięcej hurtowni zlokalizowanych jest w województwie mazowieckim (53), najmniej w województwie opolskim (7), świętokrzyskim (8) i warmińsko mazurskim (8). Na terenie kraju zlokalizowanych jest 6 786 sklepów prowadzących sprzedaż detaliczną środków ochrony roślin oraz 808 punktów prowadzących sprzedaż środków ochrony roślin wyłącznie dla użytkowników nieprofesjonalnych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. na terenie kraju funkcjonowało 16 miejsc produkcji środków ochrony roślin oraz działało 41 punktów ich konfekcjonowania.

Tabela 2. Szczegółowe zestawienie miejsc produkcji, punktów konfekcjonowania i sprzedaży środków ochrony roślin w układzie wojewódzkim

Województwo	Liczba miejsc produkcji śor	Liczba punktów konfekcjonowania śor	Liczba punktów sprzedaży śor			
			Hurtownie	Detaliczne		Ogółem
				śor profesjonalne	śor nieprofesjonalne	
Dolnośląskie	1	1	27	363	39	429
Kujawsko-Pomorskie	1	9	26	604	0	630
Lubelskie	0	0	11	729	11	751
Lubuskie	0	1	18	164	27	209
Łódzkie	4	2	23	509	3	535
Małopolskie	2	3	18	606	0	624
Mazowieckie	0	4	53	734	97	884
Opolskie	1	0	7	257	0	264
Podkarpackie	1	3	17	484	1	502
Podlaskie	0	0	12	330	4	346
Pomorskie	1	2	11	289	99	399
Śląskie	4	9	22	326	164	512
Świętokrzyskie	0	1	8	265	0	273
Warmińsko-Mazurskie	0	0	8	274	18	300
Wielkopolskie	1	6	23	665	248	936
Zachodniopomorskie	0	0	33	187	97	317
Razem	16	41	317	6 786	808	7 911

2.2. Kontrola wprowadzania do obrotu i stosowania środków ochrony roślin

W okresie sprawozdawczym Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa przeprowadziła 32 082 kontrole, w tym 6 897 kontroli interwencyjnych/problemowych oraz 230 kontroli sprawdzających. Największy udział miały kontrole w miejscach stosowania środków ochrony roślin (kontrole typu B) – 25 021, następnie kontrole w zakresie obrotu i konfekcjonowania (kontrole typu A) – 5 729.

Tabela 3. Rodzaj i liczba przeprowadzonych kontroli

Rodzaj kontroli	Liczba kontroli planowanych	Liczba kontroli interwencyjnych/problemowych	Liczba re-kontroli	Ogółem	Odpowiedzialność karna		
					wnioski do sądu	mandaty	decyzje
A – kontrole w punktach konfekcjonowania środków ochrony roślin i obrotu materiałem siewnym zaprawionym śor, w miejscach wytwarzania, u producentów, w hurtowniach, magazynach, punktach obrotu detalicznego, na targowiskach i w innych miejscach, gdzie jest lub może być prowadzony obrót śor w tym sprzedaż internetowa śor i handel zaprawionym materiałem siewnym, u posiadaczy zezwoleń/pozwoleń MRiRW, miejscach składowania śor, w firmach logistycznych, transportowych, u przewoźników, na przejściach granicznych, w portach, na lotniskach i prowadzenie reklamy	3 744	1 960	25	5 729	43	262	91
B – kontrole w gospodarstwach prowadzących towarową produkcję roślinną, w magazynach produktów rolnych, w strefach ochronnych, na terenie uzdrowisk, otulin parków narodowych i rezerwatów oraz w innych miejscach, gdzie stosowanie śor może być ograniczone lub zabronione	19 903	4 925	203	25 021	31	3448	59
C – kontrole przedsiębiorców/podmiotów prowadzących badania sprawności technicznej sprzętu do stosowania śor	291	2	1	294	0	0	0

D – kontrole przedsiębiorców/ podmiotów prowadzących szkolenia w zakresie środków	456	1	1	458	1	1	1
Inne kontrole nie ujęte w zestawieniu (IP)	571	9	0	580	1	7	1
Razem	24 965	6 897	230	32 082	76	3 718	152

2.3. Nadzór nad wprowadzeniem do obrotu, produkcją i konfekcjonowaniem środków ochrony roślin – kontrole typu A

W ramach sprawowanego nadzoru nad przestrzeganiem przepisów ustawy o środkach ochrony roślin oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczącego wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylającego dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG, w 2024 r. przeprowadzono 5 729 kontroli wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin, w tym 25 kontroli sprawdzających wykonanie zaleceń pokontrolnych.

Tabela 4. Szczegółowe zestawienie kontroli produkcji, obrotu i konfekcjonowania środków ochrony roślin

Typ kontroli	Liczba kontroli	Liczba kontroli bez nieprawidłowości	Odpowiedzialność karna		
			wnioski do sądu	mandaty	decyzje
sprzedaż hurtowa środków	533	515	0	26	21
sprzedaż detaliczna środków dla użytkowników profesjonalnych i nieprofesjonalnych	4 565	4 278	33	225	58
sprzedaż materiału siewnego zaprawionego środkami	413	407	0	2	0
konfekcjonowanie środków	90	86	0	2	0
produkcja środków (wytwarzanie środków)	25	23	0	0	0
producent środków	28	26	0	0	0
posiadacz zezwolenia/pozwolenia MRiRW	57	53	0	1	1
drogowe/kolejowe przejście graniczne z państwami trzecimi - środki przeznaczone do	0	0	0	0	0

krajów UE (przesyłka)					
drogowe/kolejowe przejście graniczne z państwami trzecimi – śor przeznaczone do krajów trzecich (przesyłka)	2	1	0	0	0
port morski - śor przeznaczone do krajów UE (przesyłka)	4	4	0	0	0
port morski - śor przeznaczone do krajów trzecich (przesyłka)	4	4	0	0	0
lotnisko (przesyłka)	0	0	0	0	0
usługowe składowanie śor przeznaczonych do krajów UE	26	25	0	0	0
usługowe składowanie śor przeznaczonych do krajów trzecich	20	19	0	1	0
usługowe przemieszczanie śor (firmy logistyczne, transportowe, przewoźnicy, inne)	1	1	0	0	0
Miejsca, gdzie może być prowadzona niedozwolona sprzedaż śor	546	532	7	3	6
prowadzenie reklamy śor	2	2	0	0	0
inne*	36	30	3	2	5

*inne – np. sprzedaż wyłącznie internetowa, wprowadzanie do obrotu, które nie wypełnia definicji działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy Prawo Przedsiębiorców

Tabela 5. Szczegółowe zestawienie liczby kontroli typu A oraz ich wyniki w układzie wojewódzkim

Województwo	Liczba przeprowadzonych kontroli								Odpowiedzialność karna		
	planowanych	planowanych bez nieprawidłowości	interwencyjnych/ problemowych	interwencyjnych/ problemowych bez nieprawidłowości	re-kontroli	re-kontroli bez nieprawidłowości	łączna liczba	łączna liczba bez nieprawidłowości	wnioski do sądu	mandaty	decyzje
Dolnośląskie	310	304	132	125	0	0	442	429	5	12	3
Kujawsko-Pomorskie	258	248	36	32	0	0	294	280	0	11	6
Lubelskie	316	309	468	453	0	0	784	762	3	17	4
Lubuskie	124	123	112	108	3	3	239	234	0	5	0
Łódzkie	161	153	193	167	0	0	354	320	4	20	3
Małopolskie	306	291	114	100	2	1	422	392	3	29	6
Mazowieckie	429	404	274	255	3	3	706	662	0	41	16
Opolskie	172	165	86	77	0	0	258	242	5	10	12
Podlaskie	202	199	52	43	6	5	260	247	0	11	0
Podkarpackie	167	154	35	29	0	0	202	183	0	15	3
Pomorskie	145	135	22	18	2	2	169	155	1	14	1
Śląskie	241	232	45	40	3	2	289	274	2	12	9
Świętokrzyskie	296	295	65	59	0	0	361	354	1	5	3
Warmińsko-Mazurskie	85	77	30	24	3	3	118	104	2	11	7
Wielkopolskie	379	332	242	214	2	2	623	548	7	43	11
Zachodniopomorskie	153	149	54	40	1	1	208	190	10	6	7
Razem	3 744	3 570	1 960	1 784	25	22	5 729	5 376	43	262	91

Kontrole przeprowadzane były zarówno w miejscach zaewidencjonowanych przez Inspekcję w rejestrach przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie konfekcjonowania lub wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin, tj. w hurtowniach, punktach obrotu detalicznego, punktach konfekcjonowania, a także w miejscach wytwarzania i u producentów środków ochrony roślin, jak również w innych miejscach, w których może być prowadzony niedozwolony obrót środkami i zaprawionym materiałem siewnym (np. sprzedaż internetowa i sprzedaż obnośna na targowiskach).

Ponadto przeprowadzano kontrole obrotu środkami ochrony roślin u posiadaczy zezwoleń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na wprowadzanie do obrotu środków ochrony roślin lub

pozwoleń na handel równoległy tymi produktami, w miejscach składowania środków ochrony roślin, w firmach logistycznych, transportowych oraz na przejściach granicznych. W ramach kontroli typu A kontrolowano również prawidłowość prowadzenia reklamy środków ochrony roślin.

Tabela 6. Szczegółowe zestawienie nieprawidłowości wykazanych podczas kontroli obrotu i konfekcjonowania środków ochrony roślin w układzie krajowym

Kontrolowany zakres	Wykonanie kontroli	Zalecenia pokontrolne	
	liczba kontroli z nieprawidłowościami	Wydane zalecenia pokontrolne	zrealizowane
posiadanie wpisu do rejestru	65	42	29
posiadanie szkolenia w zakresie doradztwa dotyczącego śor	145	122	78
warunki przechowywania śor przeterminowanych lub z innych powodów nieprzeznaczonych do zbycia (art. 25 ust.3 pkt 3)	21	19	11
prowadzenie i przechowywanie dokumentacji dotyczącej śor	25	22	10
zbywanie śor w pomieszczeniu, w którym jest prowadzona sprzedaż żywności lub pasz	0	0	0
sprzedaż śor poza punktem stałej lokalizacji, zastosowanie automatu, samoobsługi	4	1	1
możliwość konsultacji z osobą posiadającą szkolenie w zakresie doradztwa	7	7	1
oferowanie zawarcia umowy zbycia śor na odległość	18	14	12
materiały reklamowe śor	1	0	0
podawanie informacji zgodnie z zawartymi w etykiecie wymaganiami, o których mowa w art. 31 ust. 1-3, ust. 4 lit a-d lub lit. f-h rozporządzenia 1107/2009	2	2	2
zbywanie śor przeznaczonego dla użytkownika profesjonalnego osobie, która spełnia wymagania określone w art. 28 ustawy o śor	29	26	13
Opakowanie szczelnie zamknięte, nieuszkodzone, nie zastępcze, spełniające wymagania	18	14	10

zezwolenia/pozwolenia, spełniające wymagania określone w art. 25 ust. 5			
etykieta	20	17	16
dopuszczenie środka ochrony roślin do obrotu	24	16	15
skład lub właściwości fizyczne, lub właściwości chemiczne określone w dokumentacji środków	14	0	0
termin ważności środków	44	39	23
wprowadzanie do obrotu materiału siewnego zaprawionego środkami zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 22 ustawy o środkach*	0	0	0
wprowadzanie do obrotu materiału siewnego zaprawionego środkami zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 49 ust. 1 lub 4 rozp. 1107/2009	0	0	0
konfekcjonowanie środków zgodnie z art. 25 ust. 5	4	4	1
uniemożliwianie lub utrudnianie Inspekcji wykonywania czynności urzędowych	5	3	1

Spośród przeprowadzonych 5 729 kontroli typu A, 353 stanowiły kontrole w toku których stwierdzono nieprawidłowości. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły braku posiadania szkolenia w zakresie doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin, wpisu do rejestru, wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin po upływie terminu ważności oraz zbywania środków przeznaczonych dla użytkownika profesjonalnego osobie niespełniającej wymagań określonych w art. 28 ustawy o środkach.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 262 mandaty karne, 6 decyzji o określeniu opłaty sankcyjnej, 33 decyzje o wycofaniu środków ochrony roślin z obrotu i złożono 43 wnioski do sądu o ukaranie. W analizowanym okresie wydano także 24 decyzje zakazujące wykonywania działalności w zakresie wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin, 13 decyzji określających opłatę stanowiącą równowartość kosztów przeprowadzenia analiz laboratoryjnych środków ochrony roślin oraz 15 decyzji o wstrzymaniu obrotu środkami ochrony roślin.

Powodem określenia opłaty sankcyjnej była sprzedaż środków ochrony roślin, które nie były dopuszczone do obrotu przez ministra właściwego do spraw rolnictwa. Informacje dotyczące wartości określonych opłat sankcyjnych przez poszczególne wojewódzkie inspektoraty przedstawiono w tabeli poniżej.

*Tabela 7. Decyzje o określeniu opłaty sankcyjnej w podziale na województwa**

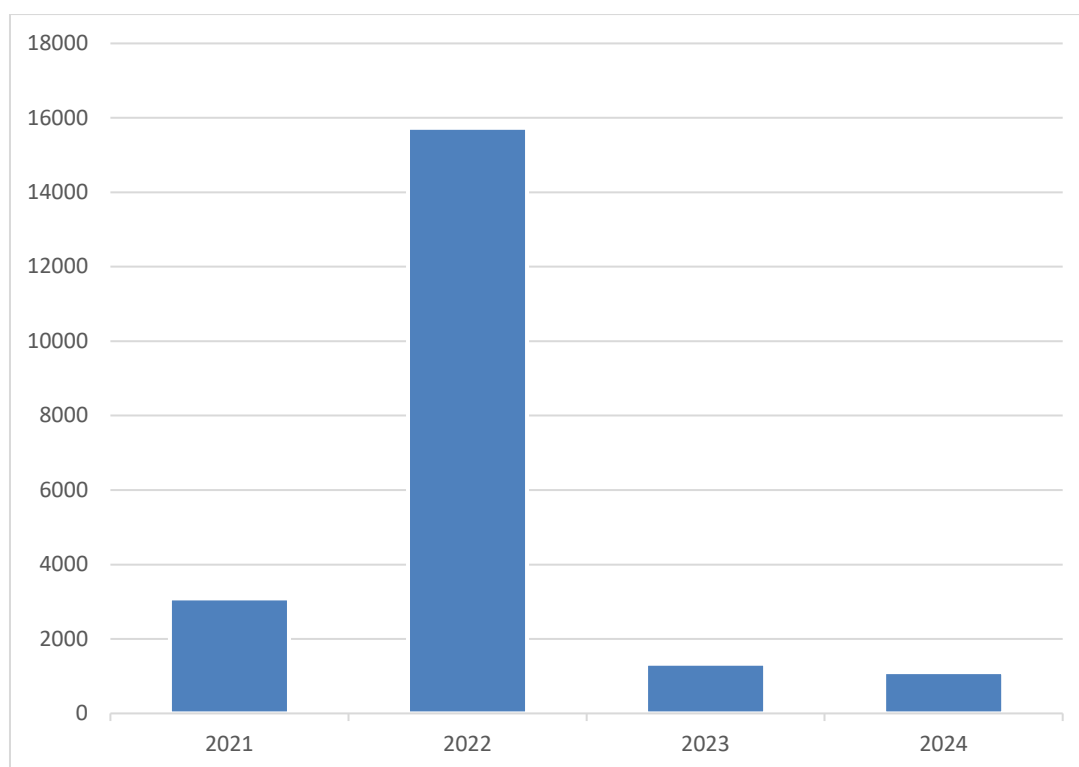
Województwo	Liczba decyzji o opłacie sankcyjnej	Wartość określonej opłaty sankcyjnej [zł]	Przyczyny określonej opłaty sankcyjnej
śląskie	2	3 380	środki niedopuszczone do obrotu

łódzkie	1	1 540	śor niedopuszczone do obrotu
warmińsko- mazurskie	1	1 440	śor niedopuszczone do obrotu
Wielkopolskie	2	316 631,7	śor niedopuszczone do obrotu
Razem	6	322 991,7	

*Województwa nie wymienione w tabeli nie wydały w 2024 roku decyzji o określeniu opłat sankcyjnych

W 2024 r. Inspekcja wycofała z obrotu 1 109,868 kg/l środków ochrony roślin w tym: bez wymaganego zezwolenia/pozwolenia, niespełniających wymagań określonych w zezwoleniu/pozwoleniu, przeterminowanych, w nieszczelnych lub uszkodzonych opakowaniach, w opakowaniach niespełniających wymagań zezwolenia/pozwolenia, niewłaściwie zaetykietowanych, o zmienionym składzie lub właściwościach fizyczno-chemicznych.

Wykres 1. Środki ochrony roślin i materiał siewny zaprawiony środkami ochrony roślin, wycofane z obrotu w latach 2021- 2024 [kg/l]

2.4. Nadzór nad produkcją, przemieszczaniem i składowaniem środków ochrony roślin przeznaczonych do stosowania w innych państwach członkowskich lub w państwach trzecich

Do zakresu działań Inspekcji należy również kontrola produkcji, składowania i przemieszczania środków ochrony roślin przeznaczonych do stosowania w innych państwach członkowskich lub w państwach trzecich.

W okresie sprawozdawczym Inspekcja odnotowała 182 przypadki zgłoszeń o zamiarze wprowadzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (RP) środków ochrony roślin, w celu składowania lub przemieszczania, przeznaczonych do stosowania w innych krajach UE oraz 930 przypadków tego typu zgłoszeń dla środków przeznaczonych do stosowania w państwach trzecich.

Ponadto PIORiN odnotowała 345 przypadków zgłoszeń o zamiarze produkcji środków ochrony roślin przeznaczonych na rynki innych państw unijnych oraz 161 przypadków zgłoszeń o zamiarze produkcji środków ochrony roślin przeznaczonych na rynki państw trzecich.

Tabela 8. Zestawienie dotyczące ilości powiadomień oraz kontroli produkcji, składowania i przemieszczania środków ochrony roślin przeznaczonych do innych krajów UE i państw trzecich

Rodzaj działalności	Liczba podmiotów	Liczba powiadomień	Liczba kontroli	Ilość śor wynikająca z powiadomienia (kg/l)
składowanie i przemieszczanie śor przeznaczonych do innych krajów UE	59	182	26	9 106 295
składowanie i przemieszczanie śor przeznaczonych do krajów trzecich	33	930	20	33 679 491,2
produkcja śor do innych krajów UE	8	345	11	36 113 637,97
produkcja śor do krajów trzecich	12	161	14	15 087 066
Razem				93 986 490,17

W toku nadzoru stwierdzono trzy nieprawidłowości, które dotyczyły niepoinformowania wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa o zamiarze wprowadzenia na teren RP środków ochrony roślin niedopuszczonych do obrotu w Polsce w celu ich składowania lub przemieszczania.

2.5. Kontrola stosowania środków ochrony roślin – kontrole typu B

Przedmiotem kontroli było sprawdzenie wykonania, przez stosujących środki ochrony roślin, obowiązków wynikających z ustawy o środkach ochrony roślin oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1107/2009. W ramach nadzoru nad prawidłowością stosowania środków ochrony roślin w 2024 r. inspektorzy PIORiN przeprowadzili 25 021 kontroli. W trakcie 4 020 kontroli stwierdzono nieprawidłowości w odniesieniu do których

wystawiono 3 448 mandatów karnych, wydano 59 decyzji administracyjnych oraz złożono 31 wniosków do sądu o ukaranie.

Tabela 9. *Liczba kontroli stosowania środków ochrony roślin i ich wyniki w układzie wojewódzkim*

Województwo	Liczba przeprowadzonych kontroli								Odpowiedzialność karna		
	planowanych	planowanych bez nieprawidłowości	interwencyjnych/problemowych	interwencyjnych/ problemowych bez nieprawidłowości	re-kontroli	re-kontroli bez nieprawidłowości	łączna liczba	łączna liczba bez nieprawidłowości	wnioski do sądu	mandaty	decyzje
Dolnośląskie	1330	1316	250	121	4	3	1584	1440	2	129	1
Kujawsko-Pomorskie	1572	1551	479	192	0	0	2051	1743	0	300	0
Lubelskie	2155	1779	205	120	62	15	2422	1914	7	218	6
Lubuskie	994	989	161	58	12	12	1167	1059	2	96	0
Łódzkie	1307	1274	612	268	2	2	1921	1544	0	286	14
Małopolskie	1021	964	342	104	5	5	1368	1073	0	270	17
Mazowieckie	2828	2757	473	222	17	12	3314	2987	0	298	7
Opolskie	799	766	177	92	6	5	982	863	1	118	0
Podlaskie	774	758	213	54	15	11	1002	823	1	182	0
Podkarpackie	703	681	176	58	0	0	879	739	1	134	0
Pomorskie	968	825	216	97	27	5	1211	927	1	247	0
Śląskie	878	854	262	85	11	1	1151	940	1	206	1
Świętokrzyskie	1373	1369	267	102	0	0	1640	1471	3	159	8
Warmińsko-Mazurskie	699	673	250	99	8	8	953	776	2	163	1
Wielkopolskie	1822	1707	567	229	33	16	2422	1952	4	452	1
Zachodniopomorskie	680	615	275	136	1	1	954	750	6	190	3
Razem	19903	18878	4925	2037	203	96	25021	21001	31	3448	59

Kontrole stosowania środków ochrony roślin przeprowadzano w miejscach produkcji rolnej, leśnej, miejscach fumigacji i zaprawiania materiału siewnego oraz terenach kolejowych, zieleni miejskiej, u użytkowników profesjonalnych świadczących usługi w zakresie wykonywania zabiegów z zastosowaniem środków ochrony roślin, w miejscach, w których stosowanie środków jest ograniczone (wyszczególnione w art. 36 ustawy o środkach ochrony roślin np.: na terenach placów zabaw, żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych, szpitali, itp.) oraz innych, gdzie mogły być one stosowane.

Tabela 10. Liczba kontroli stosowania środków ochrony roślin oraz ich wyniki, w zależności od miejsca kontroli

Typ kontroli ze względu na rolę kontrolowanego/ miejsce kontroli	Liczba przeprowadzonych kontroli								Odpowiedzialność karna		
	planowanych	planowanych bez nieprawidłowości	interwencyjnych/ problemowych	interwencyjnych/ problemowych bez nieprawidłowości	re-kontroli	re-kontroli bez nieprawidłowości	łączna liczba	łączna liczba bez nieprawidłowości	wnioski do sądu	mandaty	decyzje
produkcja rolna - użytkownicy profesjonalni	18033	17258	1672	800	195	89	19900	18147	18033	17258	1672
produkcja rolna - użytkownicy nieprofesjonalni	267	221	802	356	3	2	1072	579	267	221	802
produkcja leśna z wyłączeniem zabiegów agrolotniczych	32	32	1	1	0	0	33	33	32	32	1
produkcja leśna - objęta zabiegami agrolotniczymi	28	27	2	1	0	0	30	28	28	27	2
usługi zaprawiania materiału siewnego	67	65	2	1	0	0	69	66	67	65	2
usługi fumigacji	121	115	73	40	0	0	194	155	121	115	73
inne usługi w zakresie wykonywania zabiegów z zastosowaniem środków	23	21	4	2	0	0	17	13	23	21	4
tereny kolejowe	24	23	4	2	0	0	28	25	24	23	4
tereny	237	221	90	29	0	0	327	250	237	221	90

nieużytkowane rolniczo np. zielen miejskiej, pola golfowe											
drogi	62	29	3	2	0	0	65	31	62	29	3
miejsca wyszczególnione w art. 36 ust. 1 ustawy o środkach ochrony roślin	640	554	18	4	0	0	658	558	640	554	18
inne miejsca stosowania środków	369	312	2254	799	5	5	2628	1116	369	312	2254
Razem	19903	18878	4925	2037	203	96	25021	21001	19903	18878	4925

W trakcie kontroli sprawdzano w szczególności prawidłowość stosowania środków ochrony roślin zgodnie z zaleceniami zawartymi w etykiecie środka i innymi przepisami prawa oraz prowadzenie dokumentacji dot. tych zabiegów.

Nieprawidłowości dotyczyły przede wszystkim: użycia środka ochrony roślin niezgodnie z zakresem stosowania określonym w etykiecie środka, braku kwalifikacji do stosowania środków ochrony roślin, naruszenia warunków bezpiecznego ich stosowania, braku lub niepoprawnego prowadzenia dokumentacji zabiegów wykonywanych przy użyciu środków ochrony roślin, warunków przechowywania, posiadania środków ochrony roślin niedopuszczonych do stosowania oraz użycia środka niedopuszczonego do obrotu.

Tabela 11. Szczegółowe zestawienie liczby nieprawidłowości wykazanych podczas kontroli stosowania środków ochrony roślin w układzie wojewódzkim

Województwo	Dokumentacja dotycząca stosowanych środków	Użycie środków niedopuszczonego do obrotu	Użycie środków niezgodnie z zakresem stosowania	Warunki bezpiecznego stosowania środków	Warunki przechowywania oraz posiadanie środków niedopuszczonych do stosowania	Posiadanie aktualnego zaświadczenia potwierdzającego ukończenie szkolenia	Badania sprawności technicznej sprzętu do wykonywania zabiegów	Zasady integrowanej ochrony roślin	Karencja	Dawka
Dolnośląskie	8	7	44	31	7	71	3	1	0	6
Kujawsko-Pomorskie	16	12	179	36	0	93	12	3	0	0
Lubelskie	59	18	95	56	21	109	30	18	4	0
Lubuskie	3	2	32	5	8	56	1	0	0	0
Łódzkie	29	30	197	55	19	97	13	0	0	4
Małopolskie	9	16	155	61	0	111	12	0	0	0
Mazowieckie	70	48	164	54	8	98	16	0	0	5
Opolskie	10	5	73	18	0	18	7	1	0	0
Podlaskie	4	4	174	3	0	4	3	1	0	0
Podkarpackie	13	4	122	14	0	7	3	0	0	0
Pomorskie	51	8	138	96	7	176	5	4	0	1
Śląskie	12	6	26	30	25	53	5	0	0	1
Świętokrzyskie	3	9	29	23	0	29	3	0	0	0
Warmińsko-Mazurskie	31	5	83	74	45	68	10	4	0	1
Wielkopolskie	66	31	297	152	41	140	15	1	0	10
Zachodniopomorskie	16	7	158	29	83	14	8	0	0	9
Razem	400	212	1966	737	264	1144	146	33	4	37

Przedmiotem kontroli stosowania środków ochrony roślin było również sprawdzenie, czy profesjonalni użytkownicy środków ochrony roślin przestrzegają obowiązku stosowania ogólnych zasad integrowanej ochrony roślin.

Kontrole sprawdzające stosowanie zasad integrowanej ochrony roślin obejmowały sprawdzenie czy profesjonalni użytkownicy środków ochrony roślin wypełniają szczegółowe wymagania wynikające z rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawie wymagań integrowanej ochrony roślin, tj.: podejmują działania, w celu zapobiegania lub ograniczenia występowania organizmów szkodliwych, korzystają z narzędzi wspomagających podejmowanie decyzji o zwalczaniu organizmów szkodliwych oraz podejmują działania w celu minimalizowania zagrożeń związanych ze stosowaniem środków ochrony roślin.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli stosowania środków ochrony roślin stwierdzono, że spośród dostępnych sposobów realizowania zasad integrowanej ochrony roślin najwięcej kontrolowanych profesjonalnych użytkowników środków zadeklarowało prowadzenie monitorowania organizmów szkodliwych, stosowanie płodozmianu, dobór właściwego terminu siewu lub sadzenia, stosowanie agrotechnicznych metod uprawy, stosowanie zrównoważonego nawożenia, nawadniania i wapnowania oraz stosowanie środków higieny. Szczegółowe informacje dotyczące stosowania zasad integrowanej ochrony roślin przedstawiono w poniższym zestawieniu tabelarycznym.

Tabela 12. Stosowanie zasad integrowanej ochrony roślin

Stosowanie zasad integrowanej ochrony roślin (IOR) przez użytkowników profesjonalnych	Liczba kontrolowanych stosujących poszczególne zasady IOR	Liczba kontrolowanych nie stosujących poszczególnych zasad IOR	% profesjonalnych użytkowników őr deklarujących stosowanie
I. Działania w celu zapobiegania lub ograniczenia występowania organizmów szkodliwych			
stosowanie płodozmianu	16721	1195	88,4
właściwy termin siewu lub sadzenia	17666	500	93,4
agrotechnika uprawy	17585	668	93,0
stosowanie odmian odpornych/tolerancyjnych	16254	1976	85,9
stosowanie materiału siewnego wytworzonego i poddanego ocenie zgodnie z przepisami o nasiennictwie	15836	2023	83,7
mechaniczne zwalczanie organizmów szkodliwych	15973	1848	84,5
biologiczne zwalczanie organizmów szkodliwych	5080	12058	26,9
zrównoważone nawożenie, nawadnianie i wapnowanie	17311	924	91,5
stosowanie środków higieny (np.	17251	1055	91,2

czyszczenie i dezynfekcja maszyn, sprzętu itp.)			
inne	2682	8834	14,2
II. Korzystanie z narzędzi wspomagających podejmowanie decyzji o zwalczaniu organizmów szkodliwych			
monitorowanie organizmów szkodliwych	17789	654	94,1
progi ekonomicznej szkodliwości	16403	2038	86,7
opracowania naukowe	15203	2982	80,4
dane meteorologiczne	16733	1499	88,5
korzystanie z usług doradczych w integrowanej ochronie roślin	13067	4747	69,1
III. Podejmowanie działań w celu minimalizowania zagrożeń związanych ze stosowaniem środków			
stosowanie selektywnych środków ochrony roślin	16356	1660	86,5
ograniczenie liczby zabiegów	16450	1520	87,0
redukowanie dawek	13439	4518	71,1
przemienne stosowanie środków ochrony roślin	16221	1666	85,8

W trakcie prowadzonej kontroli stosowania środków ochrony roślin 15 380 profesjonalnych użytkowników środków ochrony roślin deklarowało, że stosowane przez nich działania i metody integrowanej ochrony roślin są efektywne. Odmiennego zdania było 671 rolników.

2.6. Nadzór nad stosowaniem środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu agrolotniczego

Środki ochrony roślin służące do zwalczania organizmów szkodliwych mogą być stosowane przy użyciu sprzętu agrolotniczego jedynie w przypadku braku możliwości zastosowania sprzętu naziemnego lub gdy wykonanie zabiegu agrolotniczego powoduje mniejsze zagrożenie dla zdrowia ludzi, zwierząt lub dla środowiska. W Polsce takie zabiegi przeprowadzane są w celu ochrony obszarów leśnych. Każde zastosowanie środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu agrolotniczego związane jest ze spełnieniem określonych warunków i podlega zatwierdzeniu przez wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa. W 2024 roku wojewódzcy inspektorzy ochrony roślin i nasiennictwa wydali 62 decyzje zatwierdzające plany zabiegów agrolotniczych.

Do zwalczania organizmów szkodliwych w drzewostanach iglastych i liściastych użyto środki ochrony roślin: Mospilan 20 SP (3430,9 kg), Foray 76 B (130819,23 l) oraz Confirm (8284,22 l).

Tabela 13. Powierzchnia objęta zabiegami agrolotniczymi i użycie środków ochrony roślin

Mospilan 20 SP	Foray 76 B	Confirm
8640,91 ha	53433,21 ha	20711,34 ha

W ramach badania skuteczności działania środków ochrony roślin na obszarach leśnych zastosowano również insektycyd niezarejestrowany do zwalczania szkodników w lasach: Kestrel 200 SL (240,72 ha - 48,14 l).

Tabela 14 Powierzchnia objęta zabiegami agrolotniczymi, z podziałem na województwa

Lokalizacja zabiegu (powiat)	Powierzchnia (ha)	Zastosowane środki	Nazwy chronionych roślin	Zwalczane organizmy szkodliwe
Dolnośląskie				
wołowski	92,2	Foray 76 B	drzewostany dębowe	kuprówka rudnica
górowski	21,3	Foray 76 B	drzewostany dębowe	kuprówka rudnica
zgorzelecki	650,8	Foray 76 B	drzewostany sosnowe	brudnica Mniszka
bolesławiecki	1593,48	Foray 76 B	drzewostany sosnowe	barczatka sosnówka
bolesławiecki	1992,27	Foray 76 B	drzewostany sosnowe	barczatka sosnówka
polkowicki	247,64	Foray 76 B	drzewostany sosnowe	barczatka sosnówka
głogowski	309,85	Foray 76 B	drzewostany sosnowe	barczatka sosnówka
bolesławiecki	2172,76	Foray 76 B	drzewostany sosnowe	barczatka sosnówka
głogowski	79,05	Mospilan 20 SP	drzewostany dębowe	chrabąszcz majowy, chrabąszcz kasztanowiec
polkowicki	2,51	Mospilan 20 SP	drzewostany dębowe	chrabąszcz majowy, chrabąszcz kasztanowiec
lubiński	506,1	Mospilan 20 SP	drzewostany dębowe	chrabąszcz majowy, chrabąszcz kasztanowiec
milicki	395	Mospilan 20 SP	drzewostany dębowe	chrabąszcz majowy, chrabąszcz kasztanowiec
oleśnicki	85	Mospilan 20 SP	drzewostany dębowe	chrabąszcz majowy, chrabąszcz kasztanowiec
Kujawsko-Pomorskie				
mogileński	5,29	Mospilan 20 SP	dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy	chrabąszcz majowy
żniński	248,56	Mospilan 20 SP	dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy	chrabąszcz majowy
żniński	1526,88	Mospilan 20 SP	dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy	chrabąszcz majowy
żniński	16,70	Mospilan 20 SP	dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy	chrabąszcz majowy
bydgoski	111,25	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka

bydgoski	1939,15	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
bydgoski	199,63	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
bydgoski	557,73	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
M. Bydgoszcz	118,33	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
świecki	462,15	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
świecki	1921,13	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
toruński	554,91	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
toruński	419,56	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
toruński	750,20	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
toruński	104,78	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
toruński	348,85	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
toruński	251,64	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
tucholski	497,52	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
tucholski	208,77	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
tucholski	944,79	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
tucholski	190,74	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
tucholski	948,69	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
tucholski	1715,50	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
tucholski	178,31	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
świecki	240,72	Kestrel 200 SL *	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
Lubuskie				
nowosolski	84	Foray 76 B	drzewostan sosnowy	barczatka sosnówka
krośnieński	494,86	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnówka
żarski	450,87	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnówka
krośnieński	161,02	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnówka
krośnieński	895,45	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnówka
słubicki	107,69	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnówka

krośnieński	1138,81	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
sulęciński	8,85	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
krośnieński	340,89	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
krośnieński	555,26	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
krośnieński	319,34	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
krośnieński	761,61	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
zielonogórski	594,72	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
zielonogórski	722,61	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
krośnieński	16,4	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
zielonogórski	354,61	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
świebodziński	477,82	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
zielonogórski	529,68	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
świebodziński	931,36	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
sulęciński	1388,8	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
międzyrzecki	369,09	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
świebodziński	184,6	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
zielonogórski	287,87	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
zielonogórski	927,77	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
zielonogórski	801,45	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
krośnieński	272,78	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
krośnieński	1936,88	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
krośnieński	1161,8	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
krośnieński	166,94	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
krośnieński	370,01	Confirm	sosna zwyczajna	barczatka sosnowka
Mazowieckie				
kozienicki	1680	Mospilan 20 SP	drzewostan dębowy	chrabąszcz majowy, chrabąszcz kasztanowy
ostrołęcki	1244	Confirm	drzewostan sosnowy	brudnica mniszka, strzygonia choinówka

Opolskie				
oleski	167	Mospilan 20 SP	dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy, buk zwyczajny, brzoza brodawkowata, grab zwyczajny	imagines chrabąszczy <i>Melolontha</i> ssp.
opolski	470	Mospilan 20 SP	dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy, buk zwyczajny, brzoza brodawkowata, grab zwyczajny	imagines chrabąszczy <i>Melolontha</i> ssp.
brzeski	48	Mospilan 20 SP	dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy, buk zwyczajny, brzoza brodawkowata, grab zwyczajny	imagines chrabąszczy <i>Melolontha</i> ssp.
brzeski	270	Mospilan 20 SP	dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy, buk zwyczajny, brzoza brodawkowata, grab zwyczajny	imagines chrabąszczy <i>Melolontha</i> ssp.
oleski	75	Mospilan 20 SP	Sosna zwyczajna	osnuja gwiaździsta
brzeski	270	Mospilan 20 SP	dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy, buk zwyczajny, brzoza brodawkowata, grab zwyczajny	imagines chrabąszczy <i>Melolontha</i> ssp.
strzelecki	198	Mospilan 20 SP	dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy, buk zwyczajny, brzoza brodawkowata, grab zwyczajny	imagines chrabąszczy <i>Melolontha</i> ssp.
strzelecki	212	Mospilan 20 SP	dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy, buk zwyczajny, brzoza brodawkowata, grab zwyczajny	imagines chrabąszczy <i>Melolontha</i> ssp.

strzelecki	137	Mospilan 20 SP	dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy, buk zwyczajny, brzoza brodawkowata, grab zwyczajny	imagines chrabąszczy <i>Melolontha</i> ssp.
strzelecki	27	Mospilan 20 SP	sosna zwyczajna	osnuja gwiaździsta
Pomorskie				
bytowski	1103	Foray 76 B	sosna zwyczajna	barczatak sosnówka, brudnica mniszka
chojnicki	2662	Foray 76 B	sosna zwyczajna	barczatak sosnówka, brudnica mniszka
chojnicki	2768,19	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
Starogard Gdański	3832	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
Starogard Gdański	9496,09	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
pucki	1201	Foray 76 B	sosna zwyczajna	brudnica mniszka
Śląskie				
lubliniecki	36	Mospilan 20 SP	sosna zwyczajna	osnuja gwiaździsta
gliwicki	14	Mospilan 20 SP	dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy, buk zwyczajny, brzoza brodawkowata, grab zwyczajny	chrabąszcze <i>Melolontha</i> spp.
lubliniecki	36	Mospilan 20 SP	sosna zwyczajna	osnuja gwiaździsta
tarnogórski	85	Mospilan 20 SP	sosna zwyczajna	osnuja gwiaździsta
tarnogórski	76	Mospilan 20 SP	sosna zwyczajna	osnuja gwiaździsta
lubliniecki	61	Mospilan 20 SP	sosna zwyczajna	osnuja gwiaździsta
Warmińsko-Mazurskie				
iławski	645	Mospilan 20 SP	dąb, buk	chrabąszcz
Wielkopolskie				
czarnkowsko- trzcianecki	6064	Foray 76 B	sosna pospolita	barczatka sosnówka
szamotulski	370	Foray 76 B	sosna pospolita	barczatka sosnówka

złotowski	2633	Foray 76 B	sosna pospolita	brudnica mniszka
chodzieski	936	Foray 76 B	sosna pospolita	brudnica mniszka
chodzieski	101	Mospilan 20 SP	sosna pospolita	brudnica mniszka
gnieźnieński	27,82	Mospilan 20 SP	dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy	chrabąszcz majowy
kaliski	2294,3	Confirm	drzewostany sosnowe	barczatka sosnówka
koniński	380,7	Confirm	drzewostany sosnowe	barczatka sosnówka
turecki	62,5	Confirm	drzewostany sosnowe	brudnica mniszka
poznański	477	Mospilan 20 SP	sosna pospolita, dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata	chrabąszcz majowy
wrzesiński	63	Mospilan 20 SP	sosna pospolita, dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata	chrabąszcz majowy
gnieźnieński	491,33	Mospilan 20 SP	sosna pospolita, dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata	chrabąszcz majowy
śłupecki	108,67	Mospilan 20 SP	sosna pospolita, dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata	chrabąszcz majowy
gostyński	201,82	Foray 76 B	drzewostany liściaste	kuprówka rudnica
krotoszyński	138,18	Foray 76 B	drzewostany liściaste	kuprówka rudnica
Zachodniopomorskie				
goleniowski	2440	Foray 76 B	sosna zwyczajna	barczatka sosnówka

* Zabieg doświadczalny wykonany przez IBL

Łączna powierzchnia lasów objęta zabiegami agrolotniczymi wyniosła 83 026,18 ha.

2.7. Potwierdzanie sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin – kontrole typu C

2.7.1. Przedsiębiorcy/podmioty wykonujące działalność w zakresie potwierdzania sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin

Zabiegi z zastosowaniem środków ochrony roślin można wykonywać wyłącznie sprzętem, który użytkowany zgodnie z przeznaczeniem nie stwarza zagrożenia dla zdrowia ludzi, zwierząt i dla środowiska oraz jest sprawny technicznie i skalibrowany. Sprawność techniczna sprzętu do aplikacji środków ochrony roślin jest weryfikowana podczas okresowo przeprowadzanych badań.

Działalność w zakresie potwierdzania sprawności sprzętu do stosowania środków ochrony roślin jest działalnością regulowaną i podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorców. Potwierdzenie sprawności takiego sprzętu mogą prowadzić również podmioty niebędące przedsiębiorcami, po uzyskaniu wpisu do rejestru podmiotów niebędących przedsiębiorcami. Obydwa rodzaje rejestrów prowadzone są przez wojewódzkich inspektorów ochrony roślin i nasiennictwa.

Na dzień 31 grudnia 2024 r. na terenie całego kraju wpisy do rejestrów prowadzonych przez wojewódzkich inspektorów w zakresie potwierdzania sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin posiadało 351 przedsiębiorców/podmiotów, w tym badające:

- opryskiwacze ciągnikowe i samobieżne polowe – 339;
- opryskiwacze ciągnikowe i samobieżne sadownicze – 197;
- opryskiwacze wyposażone w belkę opryskową montowane na pojazdach kolejowych – 86;
- inny sprzęt przeznaczony do stosowania środków montowany na pojazdach kolejowych – 65;
- urządzenia przeznaczone do zaprawiania nasion, inne niż przemysłowe – 171;
- instalacje przeznaczone do stosowania środków w formie oprysku lub zamgławiania w szklarniach lub tunelach foliowych – 141;
- sprzęt samobieżny lub ciągnikowy przeznaczony do stosowania środków w formie granulatu – 115;
- sprzęt agrolotniczy – 19;
- sprzęt przeznaczony do stosowania środków w formie oprysku, inny niż wymieniony nie będący opryskiwaczem ręcznym lub plecakowym, którego pojemność zbiornika przekracza 30 litrów – 135.

W zależności od województwa występuje znaczne zróżnicowanie liczby przedsiębiorców/podmiotów wykonujących działalność w zakresie potwierdzania sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin. Szczegółowe dane zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 15. Liczba przedsiębiorców/podmiotów wykonujących działalność w zakresie potwierdzania sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin w układzie wojewódzkim

Województwo	Rodzaj badanego sprzętu									Liczba przedsiębiorców w/ podmiotów wpisanych do rejestrów*
	opryskiwacze ciągnikowe i samobieżne polowe	opryskiwacze ciągnikowe i samobieżne sadownicze	opryskiwacze wyposażone w belkę opryskową montowane na pojazdach kolejowych	inny sprzęt przeznaczony do stosowania środków montowany na pojazdach kolejowych	sprzęt agrolotniczy	urządzenia przeznaczone do zaprawiania nasion, inne niż przemysłowe	instalacje przeznaczone do stosowania środków w formie oprysku lub zamgławiania w szklarniach lub tunelach foliowych	sprzęt samobieżny lub ciągnikowy przeznaczony do stosowania środków w formie granulatu	sprzęt przeznaczony do stosowania środków w formie oprysku, inny niż wymieniony nie będący opryskiwaczem ręcznym lub plecakowym, którego pojemność zbiornika przekracza 30 litrów	
Dolnośląskie	14	9	8	7	2	9	10	9	9	14
Kujawsko-Pomorskie	43	31	6	4	1	32	21	14	22	43
Lubelskie	46	38	22	14	3	32	32	27	32	50
Lubuskie	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1
Łódzkie	29	18	9	6	3	14	15	11	13	27
Małopolskie	19	12	4	4	0	9	6	4	4	20
Mazowieckie	43	29	7	5	3	15	15	11	16	47
Opolskie	16	10	8	8	1	10	7	6	6	16
Podlaskie	32	3	1	0	0	3	1	1	1	32
Podkarpackie	8	2	3	2	1	6	3	4	3	9
Pomorskie	9	3	0	0	0	1	0	0	0	11
Śląskie	11	3	1	1	0	6	6	6	6	11
Świętokrzyskie	13	14	0	0	0	4	3	2	2	14
Warmińsko-Mazurskie	11	1	3	3	1	9	6	4	4	11
Wielkopolskie	38	20	10	9	2	17	15	14	15	38
Zachodniopomorskie	6	3	3	2	2	3	0	1	1	7
Razem	339	197	86	65	19	171	141	115	135	351

* - wpis w jednym lub kilku zakresach

2.7.2. Sprzęt przeznaczony do stosowania środków ochrony roślin

Na dzień 31 grudnia 2024 r. potwierdzoną sprawność techniczną posiadało 224 223 urządzeń przeznaczonych do stosowania środków ochrony roślin. W 2024 r. Inspekcja zaewidencjonowała 827 sztuk nowego sprzętu do stosowania środków ochrony roślin będących w użytkowaniu, zwolnionych z konieczności badań na podstawie dowodów zakupu. Przeprowadzono ogółem 69 101 badań sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin.

Szczegółowe dane dotyczące przeprowadzonych badań oraz zaewidencjonowanego sprzętu zamieszczono w poniższych zestawieniach tabelarycznych.

Tabela 16. *Liczba sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin poddana badaniom potwierdzającym sprawność techniczną w 2024 r.*

Rodzaj sprzętu	Liczba badań przeprowadzonych w 2024 r.
opryskiwacze polowe	60210
opryskiwacze sadownicze	8354
opryskiwacze wyposażone w belkę opryskową montowaną na pojazdach kolejowych	16
inny sprzęt kolejowy	0
sprzęt agrolotniczy	0
urządzenia przeznaczone do zaprawiania nasion inne niż przemysłowe	93
instalacje pod osłonami	106
sprzęt do stosowania środków w formie granulatu	0
inny sprzęt do stosowania środków ochrony roślin	322
Razem	69101

Tabela 17. Liczba sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin z aktualnym badaniem potwierdzającym sprawność techniczną na dzień 31.12.2024 r.

Województwa	Rodzaj badanego sprzętu									Ogółem
	opryskiwacze ciągnikowe i samobieżne polowe	opryskiwacze ciągnikowe i samobieżne sadownicze	opryskiwacze wyposażone w belkę opryskową montowane na pojazdach kolejowych	inny sprzęt przeznaczony do stosowania środków montowany na pojazdach kolejowych	sprzęt agrolotniczy	urządzenia przeznaczone do zaprawiania nasion, inne niż przemysłowe	instalacje przeznaczone do stosowania środków w formie oprysku lub zamgławiania w szklarniach lub tunelach foliowych	sprzęt samobieżny lub ciągnikowy przeznaczony do stosowania środków w formie granulatu	sprzęt przeznaczony do stosowania środków w formie oprysku, inny niż wymieniony nie będący opryskiwaczem ręcznym lub plecakowym	
Dolnośląskie	8812	211	11	0	0	35	22	0	16	9107
Kujawsko-Pomorskie	17107	438	0	2	0	24	2	0	0	17573
Lubelskie	22501	5852	0	0	0	10	6	0	332	28701
Lubuskie	2965	98	0	5	3	16	5	0	1	3093
Łódzkie	21853	2940	1	0	0	2	80	0	2	24878
Małopolskie	8216	860	0	5	0	5	6	0	13	9105
Mazowieckie	30383	8170	2	2	0	5	23	0	148	38733
Opolskie	6765	39	1	0	0	68	3	0	0	6876
Podkarpackie	8315	169	5	0	26	14	11	0	2	8542
Podlaskie	10856	80	0	0	0	0	1	0	0	10937
Pomorskie	6871	112	0	4	0	18	0	0	0	7005
Śląskie	6391	99	1	6	0	15	51	0	10	6573
Świętokrzyskie	11106	3009	0	4	0	1	1	0	0	14121
Warmińsko-Mazurskie	7892	65	1	0	0	74	2	0	3	8037
Wielkopolskie	25159	1218	1	2	0	29	31	0	47	26487
Zachodniopomorskie	4284	131	0	0	0	38	2	0	0	4455
Razem	199476	23491	23	30	29	354	246	0	574	224223

W ramach wykonywania obowiązków organu prowadzącego rejestr w zakresie potwierdzania sprawności sprzętu przeznaczanego do stosowania środków ochrony roślin inspektorzy PIORiN prowadzili kontrole przedsiębiorców i podmiotów prowadzących działalność w tym zakresie.

Tabela 18. Informacje dotyczące liczby kontroli przedsiębiorców i podmiotów potwierdzających sprawność sprzętu przeznaczanego do stosowania środków ochrony roślin z podziałem na województwa

Województwo	Wykonanie kontroli planowanych		Wykonanie kontroli interwencyjnych/ problemowych		Re-kontrole		Liczba przeprowadzonych kontroli ogółem	
	liczba kontroli planowanych	liczba kontroli planowanych bez nieprawidłowości	liczba kontroli interwencyjnych/ problemowych	Liczba kontroli interwencyjnych/ problemowych bez nieprawidłowości	liczba re-kontroli	liczba re-kontroli bez nieprawidłowości	łącznie liczba kontroli	łącznie liczba kontroli bez nieprawidłowości
Dolnośląskie	29	29	0	0	0	0	29	29
Kujawsko-Pomorskie	21	21	0	0	0	0	21	21
Lubelskie	27	26	0	0	0	0	27	26
Lubuskie	14	14	0	0	0	0	14	14
Łódzkie	6	5	0	0	0	0	6	5
Małopolskie	22	21	0	0	0	0	22	21
Mazowieckie	15	15	1	1	0	0	16	16
Opolskie	40	40	1	1	0	0	41	41
Podlaskie	54	53	0	0	1	1	55	54
Podkarpackie	2	2	0	0	0	0	2	2
Pomorskie	8	8	0	0	0	0	8	8
Śląskie	6	6	0	0	0	0	6	6
Świętokrzyskie	24	24	0	0	0	0	24	24
Warmińsko-Mazurskie	5	3	0	0	0	0	5	3
Wielkopolskie	15	13	0	0	0	0	15	13
Zachodniopomorskie	3	3	0	0	0	0	3	3
Razem	291	283	2	2	1	1	294	286

2.8. Szkolenia w zakresie środków ochrony roślin – kontrole typu D

Doradztwo w zakresie środków ochrony roślin, stosowanie środków ochrony roślin przeznaczonych dla użytkowników profesjonalnych, ubieganie się o wydanie certyfikatu integrowanej produkcji roślin, prowadzenie badań sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin wymaga ukończenia stosownego szkolenia w zakresie środków ochrony roślin. Szkolenia takie obejmują również zagadnienia dotyczące ograniczania ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin, w tym ograniczania ryzyka dla środowiska wodnego i źródeł wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz stosowania wymagań integrowanej ochrony roślin. Prowadzenie szkoleń w zakresie środków ochrony roślin jest działalnością regulowaną i wymaga wpisu do rejestru przedsiębiorców. Szkolenia mogą prowadzić również podmioty niebędące przedsiębiorcami po uzyskaniu wpisu do rejestru podmiotów niebędących przedsiębiorcami. Obydwa rodzaje rejestrów prowadzone są przez wojewódzkich inspektorów ochrony roślin i nasiennictwa.

Na dzień 31 grudnia 2024 r. w rejestrach prowadzonych przez wojewódzkich inspektorów ochrony roślin i nasiennictwa wpisanych było łącznie 432 przedsiębiorców i podmiotów prowadzących szkolenia w zakresie środków ochrony roślin.

Szczegółowe dane dotyczące liczby jednostek szkoleniowych oraz rodzaju prowadzonych szkoleń zawiera poniższa tabela.

Tabela 19. Szczegółowe dane dotyczące liczby jednostek oraz zakresów posiadanych wpisów

Liczba przedsiębiorców/podmiotów wpisanych do rejestru w poszczególnych województwach	Zakres wpisu do rejestru przedsiębiorców/ podmiotów prowadzących szkolenia								
	integrowana produkcja roślin	doradztwo dotyczące łoś	stosowanie łoś przy uŹyciu sprzętu naziemnego z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie	stosowanie łoś sprzętem agrolotniczym	stosowanie łoś metodą fumigacji	stosowanie łoś sprzętem naziemnym montowanym na pojazdach szynowych lub innym sprzętem stosowanym w kolejnictwie	badanie sprawności technicznej sprzętu naziemnego przeznaczanego do stosowania łoś	badanie sprawności technicznej sprzętu agrolotniczego przeznaczanego do stosowania łoś	Ogółna liczba wpisów do rejestru
Dolnośląskie	14	17	30	3	11	7	4	2	30
Kujawsko-Pomorskie	17	27	40	3	10	9	6	0	41
Lubelskie	27	26	41	1	5	3	0	0	42
Lubuskie	10	10	10	2	5	2	1	0	13
Łódzkie	18	23	25	4	6	6	1	0	29
Małopolskie	18	19	23	0	7	3	2	0	23
Mazowieckie	35	43	49	2	10	5	3	0	53
Opolskie	4	8	10	1	4	4	0	0	11
Podkarpackie	14	19	20	3	12	4	0	0	21
Podlaskie	15	24	38	0	6	3	0	0	41
Pomorskie	12	11	13	1	5	1	0	0	13
Śląskie	1	13	15	0	1	4	0	0	16
Świętokrzyskie	9	13	15	1	2	2	2	1	15
Warmińsko-Mazurskie	9	15	21	5	7	8	5	5	21
Wielkopolskie	18	24	45	6	15	7	4	3	49
Zachodniopomorskie	10	13	14	9	9	8	7	8	14
Razem	231	305	409	41	115	76	35	19	432

W 2024 r. jednostki szkoleniowe zorganizowały 4 598 szkoleń w zakresie środków ochrony roślin, z czego 1 538 to szkolenia podstawowe, a 3 060 - szkolenia uzupełniające. Szkolenia, według danych na 31 grudnia 2024 r., ukończyło 104 806 osób.

Szczegółowe dane dotyczące liczby szkoleń oraz osób przeszkolonych przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 20. Szczegółowe informacje dotyczące liczby przeprowadzonych szkoleń podstawowych

Województwo	Szkolenia podstawowe								
	integrowana produkcja roślin	doradztwo dotyczące śor	stosowanie śor przy użyciu sprzętu naziemnego z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie	stosowanie śor sprzętem agrolotniczym	stosowanie śor metodą fumigacji	stosowanie śor sprzętem przeznaczonym do stosowania tych środków, montowanym na pojazdach szynowych lub innym sprzętem stosowanym w kolejnictwie	badanie sprawności technicznej sprzętu naziemnego przeznaczonego do stosowania śor	badanie sprawności technicznej sprzętu agrolotniczego przeznaczonego do stosowania śor	razem
Dolnośląskie	23	14	41	0	4	0	1	0	83
Kujawsko-Pomorskie	35	37	52	0	6	0	0	0	130
Lubelskie	61	16	90	0	12	2	0	0	181
Lubuskie	9	16	26	1	7	0	0	0	59
Łódzkie	28	9	81	0	6	0	0	0	124
Małopolskie	58	7	22	0	0	2	1	0	90
Mazowieckie	122	36	51	0	19	1	0	0	229
Opolskie	3	5	19	0	1	0	0	0	28
Podkarpackie	8	7	28	0	2	0	0	0	45
Podlaskie	55	7	15	0	1	0	0	0	78
Pomorskie	30	12	23	0	9	0	0	0	74
Śląskie	9	21	28	0	0	5	0	0	63
Świętokrzyskie	38	4	26	0	0	0	0	0	68
Warmińsko-Mazurskie	23	7	19	0	0	0	0	0	49
Wielkopolskie	47	67	69	1	2	0	2	0	188
Zachodniopomorskie	20	9	15	0	5	0	0	0	49
Razem	569	274	605	2	74	10	4	0	1538

Tabela 21. Szczegółowe informacje dotyczące liczby przeprowadzonych szkoleń uzupełniających

Województwo	Szkolenia uzupełniające						
	integrowana produkcja roślin	doradztwo dotyczące őr	stosowanie őr przy uŹyciu sprzętu naziemnego, z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie	stosowanie őr sprzętem agrolotniczym	stosowanie őr metodą fumigacji	stosowanie őr sprzętem przeznaczonym do stosowania tych őródków montowanym na pojazdach szynowych lub innym sprzętem stosowanym w kolejnictwie	razem
Dolnośląskie	0	18	111	0	4	1	134
Kujawsko-Pomorskie	1	10	203	0	1	0	215
Lubelskie	0	17	762	0	4	2	785
Lubuskie	0	10	55	0	3	0	68
Łódzkie	2	12	248	0	2	0	264
Małopolskie	2	5	81	0	0	0	88
Mazowieckie	14	21	249	0	10	3	297
Opolskie	0	5	63	0	0	0	68
Podkarpackie	0	9	72	0	0	0	81
Podlaskie	0	10	125	0	1	0	136
Pomorskie	0	8	122	0	2	0	132
Śląskie	0	21	166	0	0	0	187
Świętokrzyskie	0	4	86	0	0	0	90
Warmińsko-Mazurskie	0	5	94	0	0	0	99
Wielkopolskie	0	19	323	0	1	0	343
Zachodniopomorskie	0	2	71	0	0	0	73
Razem	19	176	2831	0	28	6	3060

Tabela 22. Szczegółowe informacje dotyczące liczby przeszkolonych osób

Województwo	Szkolenie								
	integrowana produkcja roślin	doradztwo dotyczące őr	stosowanie őr przy użyciu sprzętu naziemnego z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie	stosowanie őr sprzętem agrolotniczym	stosowanie őr metodą fumigacji	stosowanie őr sprzętem przeznaczonym do stosowania tych őródków montowanym na pojazdach szynowych lub innym sprzętem stosowanym w kolejnictwie	badanie sprawności technicznej sprzętu naziemnego przeznaczonego do stosowania őr	badanie sprawności technicznej sprzętu agrolotniczego przeznaczonego do stosowania őr	razem
Dolnośląskie	443	297	3476	0	78	17	5	0	4316
Kujawsko-Pomorskie	863	601	5927	0	69	0	0	0	7460
Lubelskie	1598	702	22886	0	333	59	0	0	25578
Lubuskie	93	70	944	4	9	0	0	0	1120
Łódzkie	564	143	8649	0	73	0	0	0	9429
Małopolskie	1466	146	2712	0	0	42	11	0	4377
Mazowieckie	3658	726	7802	0	592	92	0	0	12870
Opolskie	83	134	1994	0	28	0	0	0	2239
Podkarpackie	214	137	2351	0	2	0	0	0	2704
Podlaskie	1312	157	3819	0	27	0	0	0	5315
Pomorskie	639	244	2062	0	141	0	0	0	3086
Śląskie	271	339	4385	0	0	86	0	0	5081
Świętokrzyskie	843	112	2524	0	0	0	0	0	3479
Warmińsko-Mazurskie	539	154	2635	0	0	0	0	0	3328
Wielkopolskie	1139	1058	9834	9	13	0	17	0	12070
Zachodniopomorskie	444	173	1710	1	26	0	0	0	2354
Razem	14169	5193	83710	14	1391	296	33	0	104806

W ramach wykonywania obowiązków organu prowadzącego rejestr działalności w zakresie prowadzenia szkoleń w zakresie őródków ochrony roślin, inspektorzy PIORiN prowadzili

kontrole podmiotów prowadzących taką działalność.

Na 458 przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości stwierdzono w 29 przypadkach.

Nieprawidłowości te dotyczyły:

- przeprowadzenia szkolenia w zakresie środków ochrony roślin przez jednostkę, która nie posiadała wpisu do rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie prowadzenia szkoleń w zakresie środków ochrony roślin,
- nieinformowania lub nieterminowego informowania wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa o planowym szkoleniu,
- niedokumentowania działań związanych z prowadzonym szkoleniem w zakresie środków ochrony roślin,
- nieudostępnienia dokumentów dotyczących prowadzonego szkolenia w zakresie środków ochrony roślin,
- nieprzekazania lub nieterminowego przekazywania do WIORiN informacji o przeszkolonych osobach,
- niespełnienia wymogów dotyczących posiadania wymaganych kwalifikacji przez osoby prowadzące szkolenia,
- prowadzenia szkolenia niezgodnie z programem szkoleń,
- niezgodnego z programem szkolenia czasu trwania szkolenia,
- nieprawidłowej liczby uczestników szkolenia,
- niezapewnienia miejsca i sprzętu do przeprowadzania zajęć praktycznych,
- wydawania zaświadczeń o ukończeniu szkolenia w sposób niezgodny z przepisami ustawy o środkach ochrony roślin,
- przekazywania uczestnikom szkolenia materiałów z nieaktualnymi podstawami prawnymi,
- przeprowadzenia egzaminu przez komisję egzaminacyjną, która nie została powołana przez wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa,
- nieinformowania o zmianie danych siedziby.

Konsekwencją stwierdzonych nieprawidłowości były:

- 1 decyzja o zakazie wykonywania działalności polegającej na prowadzeniu szkoleń w zakresie środków ochrony roślin i wykreślenie przedsiębiorcy z rejestru działalności regulowanej,
- 1 wniosek do sądu.

Ponadto 1 podmiot został ukarany mandatem karnym za utrudnianie wykonywania czynności kontrolnych.

Tabela 23. Informacje dotyczące liczby kontroli podmiotów prowadzących szkolenia w zakresie śró i wydanych zaleceń pokontrolnych z podziałem na województwa

Województwo	Wykonanie kontroli planowanych		Wykonanie kontroli interwencyjnych/ problemowych		Kontrole sprawdzające (re-kontrole)		Liczba przeprowadzonych kontroli ogółem		Odpowiedzialność karna		
	liczba kontroli planowanych	liczba kontroli planowanych bez nieprawidłowości	liczba kontroli interwencyjnych/ problemowych	liczba kontroli interwencyjnych/ problemowych bez nieprawidłowości	liczba re-kontroli	liczba re-kontroli bez nieprawidłowości	łątzna liczba kontroli	łątzna liczba kontroli bez nieprawidłowości	wnioski do sądu	mandaty	decyzje
Dolnośląskie	23	23	1	0	0	0	24	23	1	0	0
Kujawsko-Pomorskie	40	33	0	0	0	0	40	33	0	0	0
Lubelskie	67	67	0	0	0	0	67	67	0	0	0
Lubuskie	19	19	0	0	0	0	19	19	0	0	0
Łódzkie	40	40	0	0	0	0	40	40	0	0	0
Małopolskie	18	18	0	0	0	0	18	18	0	0	0
Mazowieckie	59	55	0	0	1	0	60	55	0	1	0
Opolskie	8	7	0	0	0	0	8	7	0	0	0
Podkarpackie	13	12	0	0	0	0	13	12	0	0	1
Podlaskie	61	56	0	0	0	0	61	56	0	0	0
Pomorskie	13	13	0	0	0	0	13	13	0	0	0
Śląskie	12	8	0	0	0	0	12	8	0	0	0
Świętokrzyskie	28	28	0	0	0	0	28	28	0	0	0
Warmińsko-Mazurskie	15	15	0	0	0	0	15	15	0	0	0
Wielkopolskie	37	32	0	0	0	0	37	32	0	0	0
Zachodniopomorskie	3	3	0	0	0	0	3	3	0	0	0
Razem	456	429	1	0	1	0	458	429	1	1	1

2.9. Integrowana produkcja roślin

2.9.1. Certyfikacja integrowanej produkcji roślin

W 2024 r. jednostki certyfikujące wydały producentom 20 757 certyfikatów IP. Najwięcej certyfikatów IP zostało wydanych dla producentów kukurydzy – 5 569. Powierzchnia, na którą udzielono certyfikacji obejmowała 341 844,46 ha upraw. Areał upraw rolniczych i sadowniczych stanowił odpowiednio 290 230,12 ha i 43 303,16 ha. Największy udział w ogólnej powierzchni miały uprawy kukurydzy (43,20 %).

W 2024 roku certyfikowano łącznie produkcję 6 532 993,11 ton płodów rolnych, z czego 37,10 % stanowiła kukurydza. Największą produkcję w systemie IP odnotowano w województwach: mazowieckim (19,25 %) i wielkopolskim (16,10%).

Szczegółowe dane dotyczące certyfikacji integrowanej produkcji roślin przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 24. Certyfikacja IP w podziale na województwa

Województwo	Liczba wydanych certyfikatów	Powierzchnia upraw na które udzielono certyfikacji (ha)	Wielkość certyfikowanego plonu (t)
Dolnośląskie	374	10815,00	153588,78
Kujawsko-Pomorskie	1109	39842,13	729446,18
Lubelskie	2388	16741,69	224985,17
Lubuskie	260	10552,66	95436,90
Łódzkie	1460	11417,08	288417,02
Małopolskie	599	5422,66	84785,86
Mazowieckie	5510	46198,20	1257827,46
Opolskie	309	12338,25	134232,37
Podkarpackie	325	2766,06	34560,21
Podlaskie	1262	20295,12	435859,55
Pomorskie	611	26640,04	562750,35
Śląskie	293	7679,37	90914,37
Świętokrzyskie	2175	11408,02	153671,03
Warmińsko-Mazurskie	838	28992,38	501193,70
Wielkopolskie	2388	52670,29	1052043,61
Zachodniopomorskie	856	38065,51	733280,56
Razem	20757	341844,46	6532993,11

Tabela 25. Certyfikacja IP w podziale na certyfikowane gatunki

Rośliny		Liczba wydanych certyfikatów	Powierzchnia upraw na które udzielono certyfikacji (ha)	Wielkość certyfikowanego plonu (t)
w tym owoce:	agrest	70	208,40	1927,72
	aronia	183	1020,60	6447,89
	borówki wysokie	521	3504,23	25083,81
	brzoskwinie i morele	62	96,79	475,90
	czereśnia	401	791,72	6639,97
	gruszki	613	1494,85	45256,31
	jabłka	3591	27564,96	1086417,68
	jeżyna	23	26,91	211,36
	maliny	187	339,05	3125,56
	porzeczki czarne i czerwone	710	4451,83	21827,48
	śliwki	364	695,19	9118,77
	truskawki	346	964,35	13614,92
	winogrona	0	0,00	0,00
	wiśnie	848	2144,29	21027,83
	razem:	7919	43303,16	1241175,20
w tym warzywa:	brokuły	37	297,90	7198,42
	buraki ćwikłowe	77	320,35	14277,32
	cebula	112	1586,37	52778,14
	cukinii, kabaczka i patisona	13	10,11	337,04
	czosnek	0	0,00	0,00
	dynia	66	249,11	6394,61
	fasola	0	0,00	0,00
	kalafiory	20	136,27	5943,05
	kapusta głowiasta	44	199,71	11221,06
	kapusta pekińska	44	61,36	3256,32
	kukurydza cukrowa	0	0,00	0,00
	marchew	113	1059,33	64169,26
	ogórki gruntowe	115	135,74	5452,94
	ogórki pod osłonami	6	4,71	4150,30
	papryka pod osłonami	14	16,98	1085,52
	pomidory gruntowe	38	3448,72	41074,15
	pomidory pod osłonami	11	28,43	12936,05
	sałata pod osłonami	31	2,24	8,00
	sałata polowa	44	391,10	13730,43
	seler korzeniowy	17	48,72	2013,82
	szparagi	11	194,21	612,92
	szpinak	99	119,82	1754,66
	razem:	912	8311,18	248394,00
w tym rośliny rolnicze:	buraki	1310	31544,40	1782673,21
	chmiel	9	47,92	261,97
	gryka	436	3050,88	4729,28
	jęczmień browarny	258	4966,73	25992,36
	jęczmień ozimy i jary	0	0,00	0,00

	kukurydza	5569	147677,40	2313075,40
	proso	120	961,00	2047,07
	pszenica	2357	57292,21	397133,54
	rzepak	893	25915,50	87294,58
	słonecznik	0	0,00	0,00
	soja	480	7177,92	18729,53
	ziemniaki	494	11596,16	411486,96
	żyto	0	0,00	0,00
	razem:	11926	290230,12	5043423,90
	ogółem	20757	341844,46	6532993,11

2.9.2. Kontrole integrowanej produkcji roślin

W 2024 roku wojewódzcy inspektorzy przeprowadzili 13 kontrole w 11 podmiotach certyfikujących. W trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości w trzech podmiotach certyfikujących. Nieprawidłowości dotyczyły w szczególności wydawania certyfikatów producentom rolnym nie prowadzącym uprawy zgodnie z metodykami IP.

Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa przeprowadziła również 580 kontrole u producentów IP, mających na celu sprawdzenie prawidłowości przeprowadzania certyfikacji przez upoważnione podmioty. W trakcie 14 kontroli producentów IP stwierdzono nieprawidłowości. Nałożono w trakcie kontroli 7 mandatów karnych. Nieprawidłowości najczęściej dotyczyły wypełniania notatnika IP oraz stosowania środków ochrony roślin niezgodnie z zaleceniami etykiety.

2.10. Kontrola składu, właściwości chemicznych i fizycznych środków ochrony roślin

W 2024 r. kontrola składu i właściwości fizyko-chemicznych środków ochrony roślin prowadzona była w powiązaniu z Instytutem Ochrony Roślin – PIB Oddział Sośnicowice (IOR-PIB O/Sośnicowice). Kontrola w powyższym zakresie została ukierunkowana na prewencję, czyli skuteczne wykrywanie możliwie dużej liczby nieprawidłowości w sprzedawanych środkach oraz na monitoring, mający na celu uzyskanie obrazu krajowej sytuacji w zakresie jakości środków ochrony roślin znajdujących się w obrocie.

Po uwzględnieniu parametrów wykazujących największe korelacje z nieprawidłowościami, tj.:

- rodzaju zezwolenia na wprowadzenie środków do obrotu,
- przeznaczenia środków (herbicyd, fungicyd, insektycyd, inne),
- formulacji środków,

ustalono 14 charakterystycznych grup środków ochrony roślin, którym przypisano odpowiednią liczbę pobieranych próbek.

Tabela 26. Zestawienie badanych grup środków ochrony roślin i podział liczby próbek na grupy (wg planu)

Grupa	Rodzaj zezwolenia	Rodzaj ŚOR	Formulacja
1	h.r.	wszystkie	
2	normalne	F	EW

3	normalne	F	SC
4	normalne	F	WG
5	normalne	F	WP
6	normalne	F	inne niż powyżej
7	normalne	H	EC, SC
8	normalne	H	OD
9	normalne	H	EW
10	normalne	H	inne niż powyżej
11	normalne	I	EC
12	normalne	I	SP
13	normalne	I	inne niż powyżej
14	normalne	pozostałe	wszystkie

H – herbicyd

F – fungicyd

I – insektycyd

h.r. – handel równoległy

Próbki te, po uwzględnieniu liczby punktów sprzedaży, szacunkowego zużycia środków ochrony roślin oraz powierzchni upraw w poszczególnych województwach, przydzielono do pobrania wojewódzkim inspektoratom. Badania laboratoryjne środków wykonywał, w ramach zadania 1.8, IOR – PIB O/Sośnicowice .

Tabela 27. *Próbki środków ochrony roślin przekazane przez wojewódzkie inspektoraty ochrony roślin i nasiennictwa do badań w Instytucie Ochrony Roślin-PIB Oddział Sośnicowice*

Województwo	Próbki podstawowe	Próbki interwencyjne	Razem
dolnośląskie	17	0	17
kujawsko-pomorskie	22	7	29
lubelskie	23	1	24
lubuskie	6	3	9
łódzkie	19	3	22
małopolskie	12	0	12
mazowieckie	32	18	50
opolskie	11	7	18
podkarpackie	10	2	12
podlaskie	11	1	12
pomorskie	11	2	13
śląskie	9	3	12
świętokrzyskie	10	2	12
warmińsko-mazurskie	12	1	13
wielkopolskie	32	4	36
zachodniopomorskie	15	8	23
Razem	252	62	314

Zgodnie z opracowanymi wytycznymi dla PIORiN, laboratoryjną kontrolą objęto 314 próbek środków ochrony roślin, w tym 252 próbek podstawowych oraz 62 próbki interwencyjne. W kontroli podstawowej spośród 252 przebadanych próbek 3 próbki otrzymały wynik negatywny. Oprócz kontroli planowanej, realizowano również kontrolę interwencyjną w zakresie, której do laboratorium IOR-PIB O/Sośnicowice dostarczono 62 próbki środków ochrony roślin. W ramach tej kontroli 24 próbki otrzymały atesty negatywne. 6 próbek o nieznanym pochodzeniu, w nieoryginalnych i nieoznaczonych opakowaniach, nie zostało objętych opinią.

W trakcie badań analizowano podstawowe cechy jakościowe środków ochrony roślin takie jak zawartość substancji czynnych i właściwości fizyko-chemiczne. Sprawdzano także zawartość zanieczyszczeń oraz zgodność uzyskanych wyników oznaczeń z wymaganiami określonymi w procesie rejestracji.

Głównymi powodami wydania negatywnych opinii do sprawozdań dla próbek badanych, było: niedopuszczenie do obrotu, nieprawidłowe oznakowanie, etykieta w języku obcym, obecności istotnych zanieczyszczeń substancji czynnej przekraczającej dopuszczalne normy oraz niezgodności z wymaganymi parametrami fizycznymi i chemicznymi, w tym gęstości.

W przypadku negatywnych wyników analiz laboratoryjnych przeprowadzonych na potrzeby kontroli składu lub właściwości fizycznych lub właściwości chemicznych środków ochrony roślin, kontrolowane podmioty w drodze decyzji były obowiązane do uiszczenia opłaty stanowiącej równowartość kosztów przeprowadzenia tych analiz. Ogółem w 2024 r. wydano 13 decyzji z tego zakresu.

Tabela 28. *Badania jakości środków ochrony roślin wykonane przez Instytut Ochrony Roślin-PIB Oddział Sośnicowice*

Rodzaj kontroli	Liczba próbek	Rodzaj oznaczenia	Liczba oznaczeń	Liczba atestów negatywnych
podstawowa	252	zawartość s.cz.	342	3
		fizyko – chemiczne	1 120	
		zanieczyszczenia	52	
		badanie dodatkowe	46	
		identyfikacja	0	
		porównanie z preparatem referencyjnym	11	
interwencyjna	62	zawartość s.cz.	67	24
		fizyko – chemiczne	312	
		zanieczyszczenia	6	
		badanie dodatkowe	3	
		identyfikacja	13	
		porównanie z preparatem referencyjnym	14	
Razem	314	Razem	1 986	27

2.11. Badania pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych

W 2024 r., w ramach urzędowej kontroli prawidłowości stosowania środków ochrony roślin pobrano 3 763 próbki płodów rolnych, w celu przebadania ich pod kątem obecności pozostałości środków ochrony roślin. Badania prowadzone były w Centralnym Laboratorium Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Toruniu oraz przez laboratoria Instytutu Ochrony Roślin – PIB w Poznaniu i Białymstoku oraz w laboratorium Zakładu Badania Bezpieczeństwa Żywności w Instytucie Ogrodnictwa – PIB w Skierniewicach.

Tabela 29 Liczba próbek płodów rolnych przebadanych przez poszczególne laboratoria w 2024 r.

Rodzaj płodów rolnych	IOR-PIB	IO	CL	Razem
warzywa	623	416	583	1622
owoce	357	586	67	1010
uprawy rolnicze -zboża	700	298	0	998
nasiona roślin strączkowych	36	0	0	36
nasiona oleiste (rzepak, soja)	17	0	0	17
rośliny cukrodajne	64	0	0	64
rośliny paszowe	11	0	0	11
przyprawy	3	0	0	3
inne	2	0	0	2
Razem	1 813	1 300	650	3 763

W ramach urzędowej kontroli przebadano m.in. 1 010 próbek owoców i 1 622 próbki warzyw. Na 3 763 przebadanych próbek, 1 911 (50,8%) nie zawierało pozostałości środków ochrony roślin. W 1 759 próbkach (46,7%) wykryto pozostałości pozostające poniżej najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości (NDP) środków ochrony roślin. W 93 próbkach (2,5%) stwierdzono przekroczenie NDP. W 591 próbkach (15,7%) stwierdzono obecność substancji czynnych niedopuszczonych do stosowania w danej uprawie.

Przekroczenia NDP stwierdzono w: agrestcie, brzoskwini, gruszcze, jabłkach, jeżynach, malinach, porzeczce czarnej, porzeczce czerwonej, śliwce, grochu, buraku cukrowym, buraku ćwikłowym, fasoli szparagowej, marchwi, kapuście pekińskiej, koprze ogrodowym, ogórkach gruntowych, pasternaku, pieczarkach, pietruszce korzeniowej, pomidorach spod osłon, pszenicy ozimej, sałacie, siemieniu lnianym, rzodkiewkach, rzepaku, szczypiorku, szpinaku.

Substancje czynne, które wykrywano w ww. uprawach z przekroczeniami NDP, to m.in.: acetamipryd, aklonifen, bifentryna, bupirymat, chloropiryfos, chlorotalonil, cyflufenamid, cypermetryna, deltametryna, dichlorfos, difenokonazol, diflubenzuron, dimetoat, dodyna, fluazyfop, fluazynam, fluksapiryksad, flutriafol, fenazachina, fenpropidyna, glifosat,

imidachlopyrd, klotianidyna, linuron, mepikwat, metamitron, ometoat, propargit, propamokarb, propikonazol, protiokonazol, spirotetramat, tebufenozyd, tebukonazol, tetrakonazol, terbutyloazyna, tiametoksam.

Przypadki przekroczeń najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości w próbkach spełniających kryteria żywności objęte były procedurą powiadamiania zgodnie z Systemem Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach – RASFF. W 2024 r. Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa przekazał 18 powiadomień informacyjnych w systemie iRASFF, które dotyczyły: buraka ćwikłowego (1), grochu (1), jabłka (1), jęczmienia ozimego (1), kapusty pekińskiej (3), kopru włoskiego (1), lnu – siemieniu (1), marchwi (1), pieczarki (1), pomidora szklarniowego (1), pszenicy ozimej (2), rzepaku (2), selera korzeniowego (1), słonecznika (1).

Wykres 2. Liczba powiadomień RASFF w układzie wojewódzkim

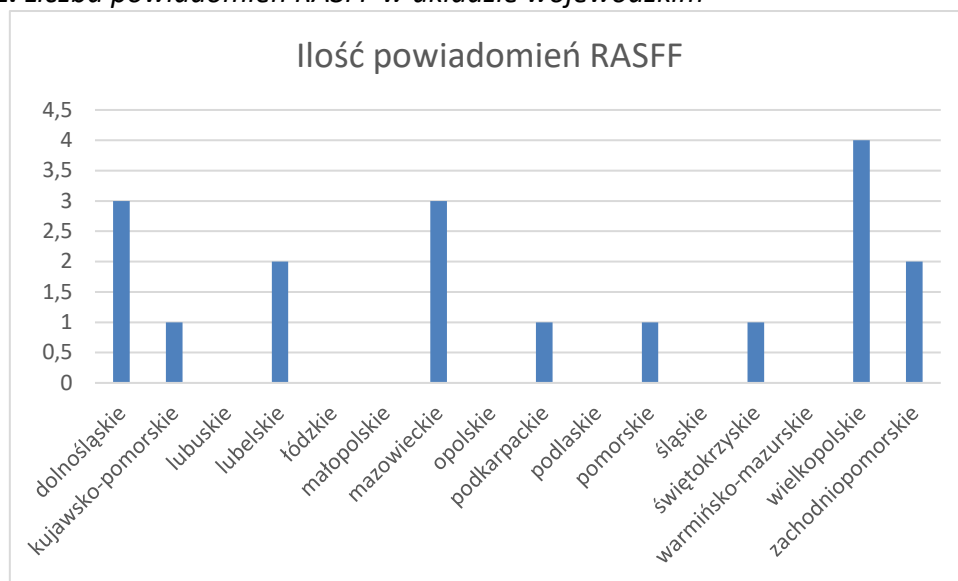

Tabela 30. Substancje czynne notyfikowane w powiadomieniach RASFF

Substancja czynna	Liczba wykryć
acetamipryd	2
bupirymat	1
bifenazat	1
chloropiryfos	4
diflubenzuron	1
dichlorfos	1
etofenproks	1
imidachlopyrd	1
metamiron	1
pirymifos metylowy	2
propamokarb	2
tebukonazol	2
tiametoksam	1

2.12. Nadzór nad badaniami skuteczności działania środków ochrony roślin

2.12.1. Upoważnianie podmiotów do prowadzenia badań skuteczności działania środków ochrony roślin

Preparaty i ich mieszaniny oraz żywe organizmy przeznaczone do ochrony roślin uprawnych przed organizmami szkodliwymi, regulowania wzrostu i rozwoju roślin, niszczenia chwastów, zanim zostaną - w procedurze rejestracyjnej - dopuszczone do obrotu i stosowania, muszą przejść badania w celu uzyskania oceny skuteczności ich działania. Ocenę taką, zgodnie z wytycznymi Europejskiej i Śródziemnomorskiej Organizacji Ochrony Roślin, prowadzą podmioty posiadające upoważnienie Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa do badania skuteczności działania środków ochrony roślin. Na dzień 31 grudnia 2024 r. upoważnienie takie posiadały 52 podmioty.

W 2024 r. do Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa wpłynęło 7 wniosków dotyczących upoważnień do badania skuteczności działania środków ochrony roślin, z których:

- 4 wnioski to wnioski o udzielenie upoważnienia do prowadzenia takich badań,
- 2 wnioski - zmiana zakresu upoważnienia (grupy środków ochrony roślin, uprawy),
- 1 wniosek – wygaśnięcie upoważnienia.

2.12.2. Nadzór nad badaniami w zakresie skuteczności działania środka ochrony roślin

W 2024 roku podmioty posiadające upoważnienie Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa do badania skuteczności działania środków ochrony roślin kontynuowały doświadczenia rozpoczęte w 2023 r. oraz zgłosiły zakładanie nowych doświadczeń, w łącznej liczbie 4 143 doświadczeń.

Inspektorzy PIORiN wykonali 185 kontroli w zakresie badań skuteczności działania środków ochrony roślin, z czego 115 to kontrole losowo wybranych doświadczeń w trakcie ich prowadzenia, a 70 to kontrole sprawozdań z doświadczeń/badań zakończonych w 2024 r.

Tabela 31. Zestawienie liczby kontroli doświadczeń i sprawozdań z doświadczeń/badań w zakresie skuteczności działania środka ochrony roślin

Województwo	Liczba kontroli			
	doświadczeń w trakcie ich trwania	sprawozdań z doświadczeń/badań	sprawdzających	razem
Dolnośląskie	7	5	0	0
Kujawsko-Pomorskie	10	5	0	0
Lubelskie	9	3	0	0
Lubuskie	1	0	0	0
Łódzkie	7	11	0	0
Małopolskie	5	0	0	0
Mazowieckie	8	24	0	0
Opolskie	9	2	0	0
Podkarpackie	6	0	0	0
Podlaskie	0	0	0	0
Pomorskie	9	0	0	0
Śląskie	14	2	0	0
Świętokrzyskie	3	0	0	0
Warmińsko-Mazurskie	6	0	0	0
Wielkopolskie	18	18	0	0
Zachodniopomorskie	3	0	0	0
Razem	115	70	0	0

Kontrole doświadczeń, prowadzone zgodnie z wymaganiami określonymi w Zarządzeniu nr 5/2014 Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa z dnia 11 lipca 2014 r. w sprawie zasad dotyczących upoważniania podmiotów do prowadzenia badań skuteczności działania środka ochrony roślin oraz wytycznych dotyczących nadzoru nad tymi badaniami, nie wykazały nieprawidłowości.

2.13. Monitoring zużycia środków ochrony roślin

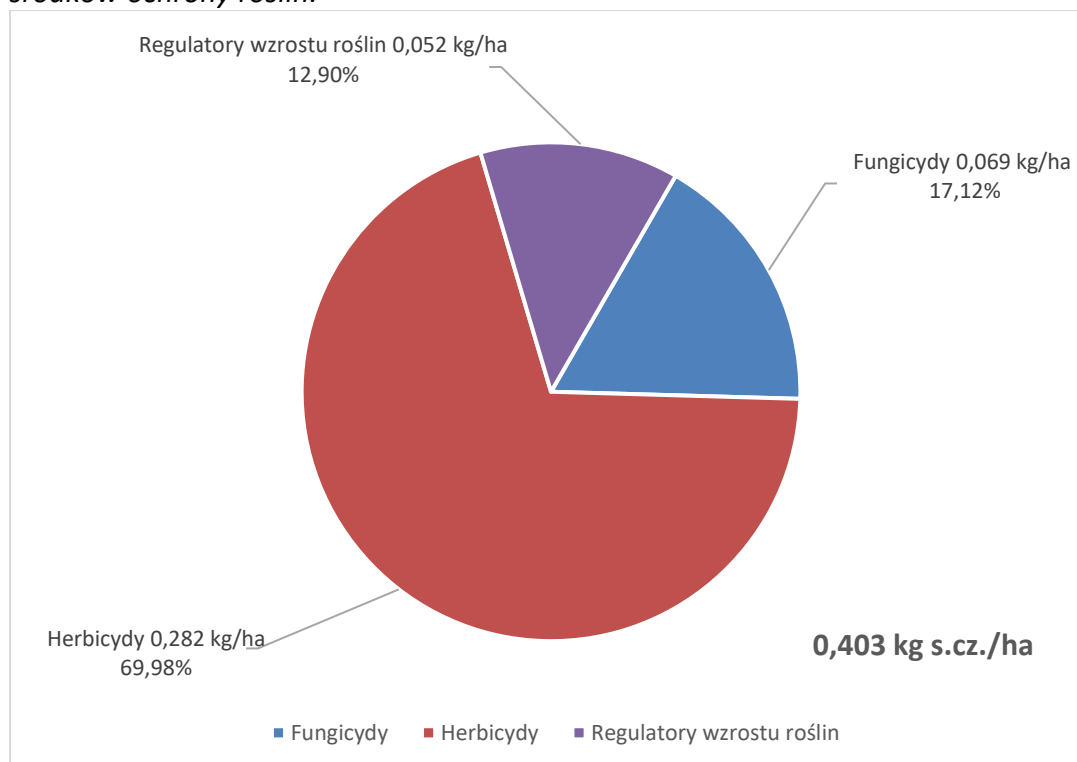
W 2024 roku kontynuowano monitoring zużycia środków ochrony roślin. Zgodnie z opracowanym harmonogramem badaniem objęto zużycie środków ochrony roślin w roku 2023 w uprawach: żyta, owsa, ogórka pod osłonami, pomidora pod osłonami, gruszy i porzeczki. Dane o zastosowanych środkach ochrony roślin w uprawach obejmowały okres od czasu zakończenia poprzedniej uprawy, tj. zabiegi w zespole uprawek późniejszych, zaprawiania nasion oraz chemiczne zabiegi w trakcie wegetacji, aż do okresu zbioru uprawy objętej monitoringiem. Tak jak w latach poprzednich w wyborze próby statystycznej

uczestniczył Główny Urząd Statystyczny. Ustalono, że pozyskiwanie danych w przedmiotowym zakresie odbędzie się na podstawie przeprowadzenia ankiet w 2 500 gospodarstwach. Dla próby gospodarstw z uprawą żyta, owsa i gruszy liczebność ta wynosiła po 500 ankiet, z uprawą ogórka pod osłonami i pomidora pod osłonami po 300 ankiet i z uprawą porzeczki - 400 ankiet.

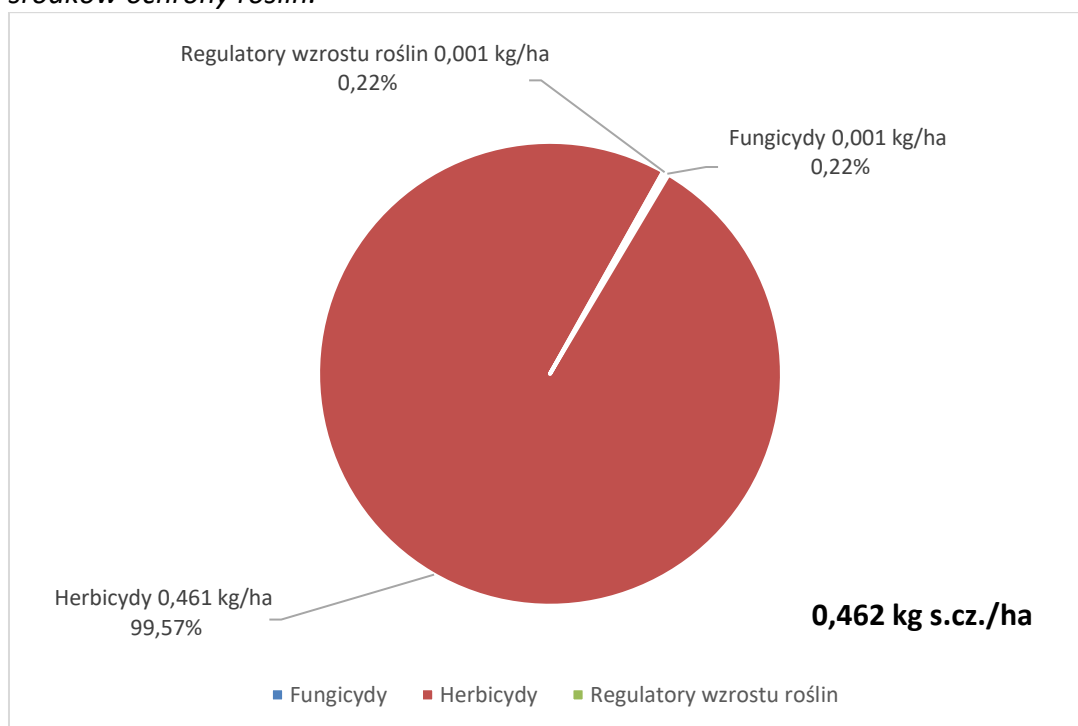
Tabela 32. Średnie zużycie substancji czynnej dla badanych upraw

Uprawa	Średnie zużycie substancji czynnej (kg/ha)
Żyto	0,403
Owies	0,462
Ogórek pod osłonami	2,022
Pomidor pod osłonami	1,598
Grusza	8,174
Porzeczka	3,289

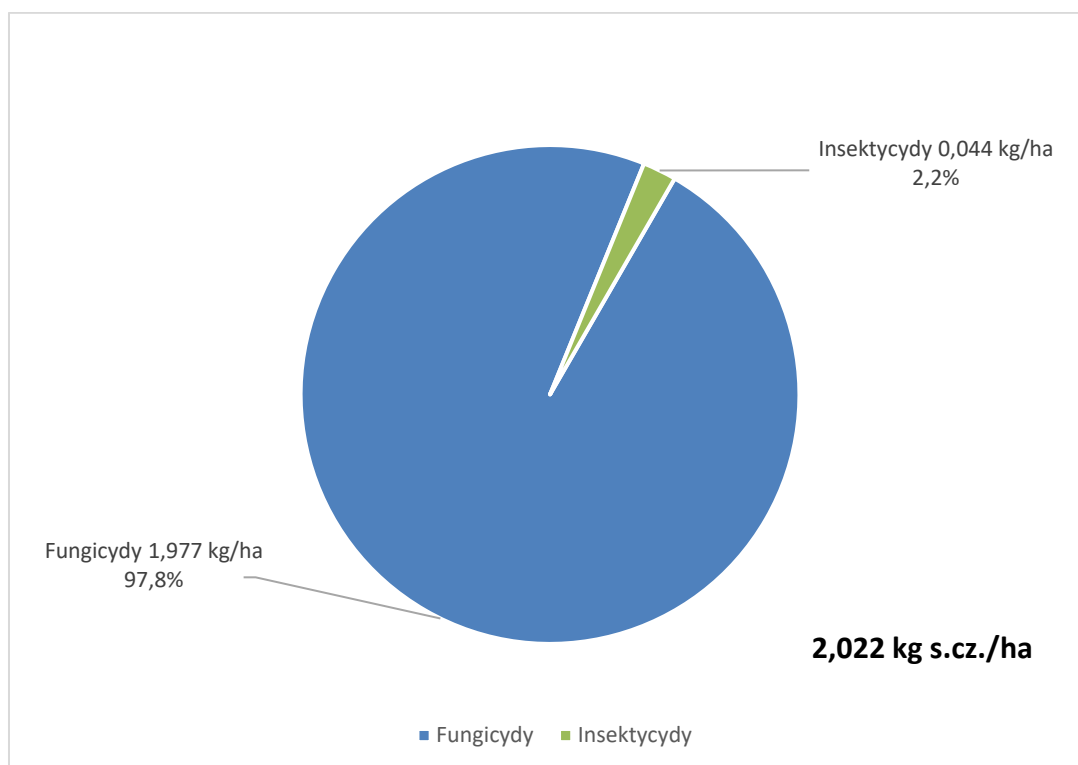
Wykres 3. Średnie zużycie substancji czynnej (kg/ha) w uprawie żyta w podziale na grupy środków ochrony roślin.

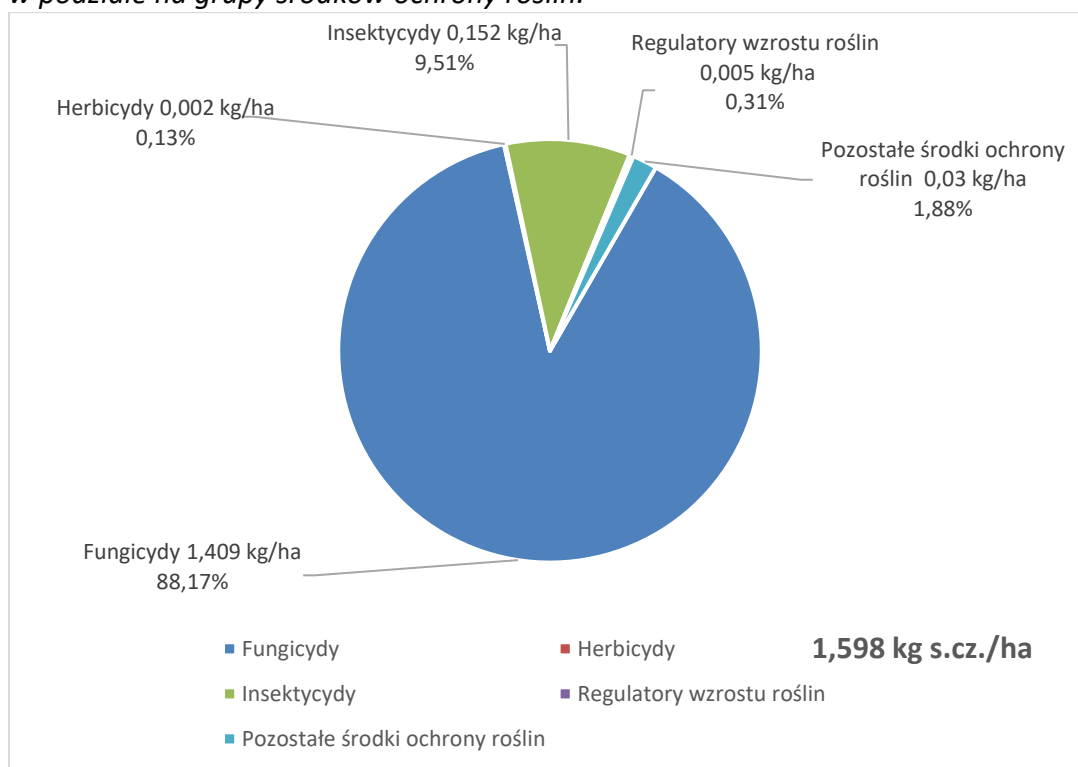
Wykres 4. Średnie zużycie substancji czynnej (kg/ha) w uprawie owsa w podziale na grupy środków ochrony roślin.

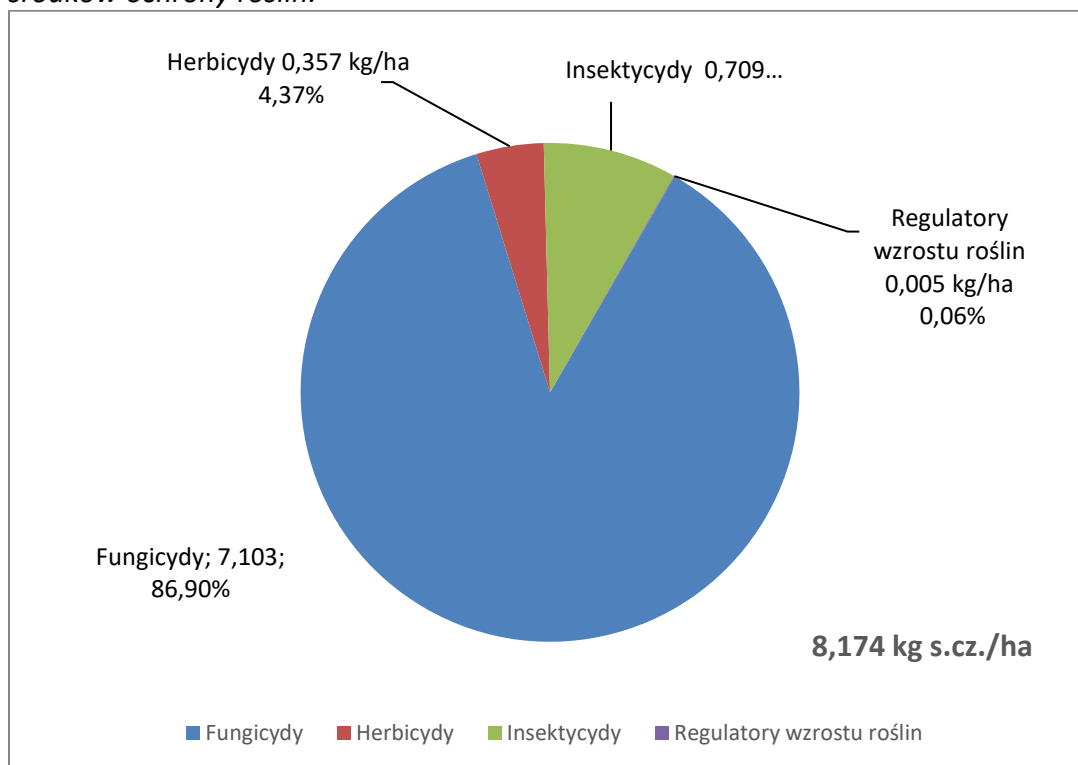
Wykres 5. Średnie zużycie substancji czynnej (kg/ha) w uprawie ogórka pod osłonami w podziale na grupy środków ochrony roślin.

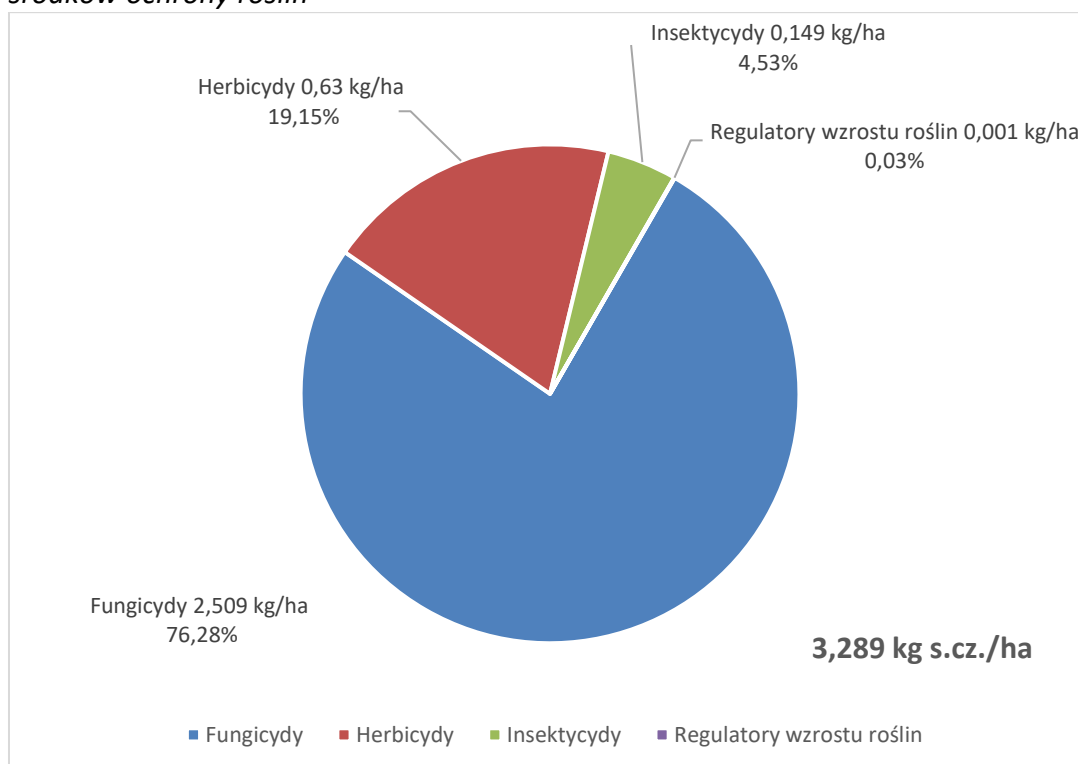
Wykres 6. Średnie zużycie substancji czynnej (kg/ha) w uprawie pomidora pod osłonami w podziale na grupy środków ochrony roślin.

Wykres 7. Średnie zużycie substancji czynnej (kg/ha) w uprawie gruszy w podziale na grupy środków ochrony roślin.

Wykres 8. Średnie zużycie substancji czynnej (kg/ha) w uprawie porzeczki w podziale na grupy środków ochrony roślin

2.14. Informacja o zatruciach pszczół

W 2024 roku Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa brała czynny udział w postępowaniach dotyczących podejrzenia zatrucia pszczół środkami ochrony roślin. Inspektorzy PIORiN przyjmowali zgłoszenia, przeprowadzali kontrolę u rolników podejrzewanych o spowodowanie zatrucia pszczół, dokonywano oględzin upraw i pobierano próbki materiału roślinnego do badania pozostałości środków ochrony roślin. Pracownicy Inspekcji brali również aktywny udział w pracach komisji wyjaśniających przyczyny zatruc pszczół. Szczegółowe dane w rozbiciu na województwa przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 33. Informacja o udziale PIORiN w postępowaniach dotyczących podejrzenia zatrucia pszczół środkami ochrony roślin

Województwo	Liczba zgłoszonych do WIORiN przypadków zatrucia pszczół śor	Liczba postępowań z udziałem pracowników WIORiN	Liczba pobranych próbek materiału roślinnego na pozostałości śor w trakcie prowadzonych postępowań	Liczba potwierdzonych, w toku prowadzonego postępowania, przypadków zatrucia pszczół śor
Dolnośląskie	2	2	0	0
Kujawsko-Pomorskie	1	1	4	0
Lubelskie	6	6	9	2
Lubuskie	1	1	0	0
Łódzkie	0	0	0	0
Małopolskie	1	1	1	0
Mazowieckie	5	1	0	2
Opolskie	2	2	0	0
Podkarpackie	0	0	0	0
Podlaskie	0	0	0	0
Pomorskie	6	6	0	0
Śląskie	0	0	0	0
Świętokrzyskie	0	0	0	0
Warmińsko-Mazurskie	1	1	0	0
Wielkopolskie	0	0	0	0
Zachodniopomorskie	0	0	0	0
Razem	25	21	14	4

2.15. Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, środków wspomagających uprawę roślin, produktów pofermentacyjnych oraz udostępnianiem produktów nawozowych UE i nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”

2.15.1. Kontrola podmiotów w zakresie obrotu nawozami, środkami wspomagającymi uprawę roślin, produktami pofermentacyjnymi oraz produktami nawozowymi UE i nawozami oznaczonymi znakiem „NAWÓZ WE”

W ramach sprawowanego nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nawozów, środków wspomagających uprawę roślin, produktów pofermentacyjnych oraz udostępnianiem produktów nawozowych UE i nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”, Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa przeprowadziła kontrole w 1 549 podmiotach wprowadzających do obrotu i oferujących do sprzedaży: nawozy nieorganiczne, organiczno-mineralne, organiczne, nawozy wapniowe, środki poprawiające właściwości gleby, stymulatory wzrostu, podłoża do upraw, produkty pofermentacyjne, produkty nawozowe UE oraz nawozy oznaczone znakiem „NAWÓZ WE”.

Tabela 34. Szczegółowe zestawienie liczby skontrolowanych podmiotów w układzie wojewódzkim

Województwo	Ogólna liczba skontrolowanych podmiotów	Liczba skontrolowanych podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzenie do obrotu	Liczba skontrolowanych podmiotów, w których stwierdzono nieprawidłowości	
			oferujących do sprzedaży	odpowiedzialnych za wprowadzenie do obrotu
Dolnośląskie	115	41	2	6
Kujawsko-pomorskie	115	36	5	5
Lubelskie	94	22	2	8
Lubuskie	70	9	1	3
Łódzkie	97	19	1	4
Małopolskie	98	19	0	9
Mazowieckie	143	71	10	9
Opolskie	77	9	5	2
Podkarpackie	93	24	7	5
Podlaskie	77	23	2	3
Pomorskie	108	31	2	6
Śląskie	94	32	15	6
Świętokrzyskie	67	5	2	0
Warmińsko-Mazurskie	77	11	4	3
Wielkopolskie	154	29	1	5
Zachodniopomorskie	70	23	14	5
Razem	1549	404	73	79

Spośród skontrolowanych 1 549 podmiotów 404 z nich stanowiły podmioty, które bezpośrednio odpowiadały za wprowadzanie do obrotu produktów. Do takich podmiotów zalicza się przede wszystkim: producentów, wytwórców i importerów.

Nieprawidłowości stwierdzono w 152 podmiotach, co stanowiło 9,81% wszystkich skontrolowanych. W odniesieniu do nieprawidłowości, które stwierdzone zostały na etapie wprowadzania do obrotu, nieprawidłowości dotyczyły 79 podmiotów, co stanowiło 19,55% skontrolowanych podmiotów wprowadzających do obrotu.

Tabela 35. Zestawienie liczby przeprowadzonych kontroli w układzie krajowym

rodzaj przeprowadzonej kontroli	liczba przeprowadzonych kontroli	liczba przeprowadzonych kontroli, w których stwierdzono nieprawidłowości
kontrola planowa	1401	108
kontrola interwencyjna i problemowa	186	56
re-kontrola	23	4
Razem	1610	168

Spośród przeprowadzonych 1 610 kontroli ogółem, 1 401 stanowiły kontrole planowe, 186 stanowiły kontrole interwencyjne i problemowe, a 23 stanowiły re-kontrole.

Nieprawidłowości stwierdzono podczas 168 przeprowadzonych kontroli, co stanowiło 10,43% wszystkich przeprowadzonych kontroli. W przypadku kontroli planowych, nieprawidłowości stwierdzono w 108 kontrolach, co stanowiło 7,71% przeprowadzonych kontroli planowych, natomiast w odniesieniu do kontroli interwencyjnych i problemowych nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 30,11% przeprowadzonych kontroli interwencyjnych i problemowych. Przeprowadzono również 23 re-kontrole, podczas których nieprawidłowości stwierdzono w 4 przypadkach (17,39%).

2.15.2. Kontrolowane partie nawozów, środków wspomagających uprawę roślin, produktów pofermentacyjnych oraz produktów nawozowych UE i nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”

Kontrolą w 2024 r. objęto nawozy, środki wspomagające uprawę roślin, produkty pofermentacyjne, produkty nawozowych UE oraz nawozy oznaczone znakiem „NAWÓZ WE”, które wprowadzano do obrotu na podstawie różnych aktów prawnych, m. in. zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2019/1009 z dnia 5 czerwca 2019 r. ustanawiającym przepisy dotyczące udostępniania na rynku produktów nawozowych UE, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1069/2009 i (WE) nr 1107/2009 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 oraz przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/515 z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie wzajemnego uznawania towarów zgodnie z prawem wprowadzonych do obrotu w innym państwie członkowskim oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 764/2008.

Nieprawidłowości ogółem stwierdzono w przypadku 523 partii, co stanowiło 4,82% wszystkich skontrolowanych partii.

Tabela 36. Zestawienie informacji o kontrolowanych partiach ogółem w układzie krajowym

rodzaj środka	liczba skontrolowanych partii	masa skontrolowanych partii (t)	liczba skontrolowanych partii, w których stwierdzono nieprawidłowości	masa partii, w których stwierdzono nieprawidłowości (t)
nawozy, w tym:	1586	32769,3	155	983,8
wapno nawozowe	85	337,5	4	36,3
nawóz powstały ze zmieszania typów nawozów WE	79	298,7	0	0,0
nawozy mineralne i nieorganiczne pozostałe	721	2394,5	109	110,4
nawóz organiczno-mineralny	324	3091,6	7	0,02
nawóz organiczny	377	26647,0	35	837,2
środki wspomagające uprawę roślin, w tym:	1209	109561,8	96	3090,0
podłoże do upraw	791	1705,6	40	430,6
stymulator wzrostu	55	53284,2	5	184,6
środek poprawiający właściwości gleby	363	54572,0	51	2474,7
produkty pofermentacyjne	11	14618,2	1	1500,0
nawóz oznaczony "NAWÓZ WE", w tym:	2922	54708,9	15	46,0
nawóz o wysokiej zawartości azotu na bazie azotanu amonu >28%	78	289,3	0	0,0
środek wapnujący WE	69	56,2	1	1,0
pozostałe nawozy oznaczone znakiem "NAWÓZ WE"	2775	54363,5	14	45,0
produkt nawozowy UE	4648	67680,5	148	28786,4
Nawozy PFC 1	4175	55316,3	135	18431,3
pozostałe PFC	473	12364,3	13	10355,1
produkty wprowadzane na zasadzie wzajemnego uznawania (art.5)	393	286,1	104	16,9
wapno nawozowe (rozp. Ministra Gospodarki)	90	9036,9	4	271,5
RAZEM	10859	288661,8	523	34694,6

W grupie nawozów, do których należą m. in. nawozy mineralne, wapno nawozowe, nawozy powstałe ze zmieszania nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz nawozy organiczne i organiczno-mineralne stwierdzono nieprawidłowości w przypadku 155 kontrolowanych partii, co stanowiło 9,77% partii nawozów tej grupy poddanych kontroli. Największy odsetek nieprawidłowości stwierdzono w przypadku nawozów mineralnych i nieorganicznych. Nieprawidłowości te dotyczyły 109 partii, co stanowiło 15,12% ogółem skontrolowanych partii nawozów mineralnych i nieorganicznych. Podczas przeprowadzonych kontroli nawozów mineralnych i nieorganicznych zidentyfikowano 3 partie, które zostały niewłaściwie oznakowane, w 3 partiach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymagań jakościowych lub zanieczyszczeń, w pozostałych 103 partiach zidentyfikowano inne nieprawidłowości. Wysoki odsetek nieprawidłowości wynoszący 9,28 % stwierdzono również w przypadku nawozów organicznych. Na 377 skontrolowanych partii nieprawidłowości stwierdzono w 35 partiach. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niewłaściwego oznakowania nawozów organicznych (29 partii), a także niespełnienia wymagań jakościowych i w zakresie zanieczyszczeń (17 partii). Zidentyfikowano również nieprawidłowości w zakresie oznakowania dla 7 partii nawozów organiczno-mineralnych (2,16% skontrolowanych partii nawozów organiczno-mineralnych). W odniesieniu do wapna nawozowego nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 4 partii, co stanowiło 4,71% skontrolowanych partii wapna nawozowego. W 4 partiach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące oznakowania, 1 partia dodatkowo nie spełniała wymagań jakościowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w nawozach powstałych ze zmieszania typów nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”. Spośród skontrolowanych 1 209 partii środków wspomagających uprawę roślin, stwierdzono nieprawidłowości w przypadku 96 partii, co stanowiło 7,94% skontrolowanych partii środków wspomagających uprawę roślin. Nieprawidłowości zidentyfikowano w przypadku 40 partii podłoży do upraw (5,06% skontrolowanych partii podłoży do upraw), 5 partii stymulatorów wzrostu (9,09% skontrolowanych partii stymulatorów wzrostu) oraz 51 partii środków poprawiających właściwości gleby (14,05% skontrolowanych partii środków poprawiających właściwości gleby). W odniesieniu do kontrolowanych środków poprawiających właściwości gleby, stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niewłaściwego oznakowania (35 partii podłoży do upraw, 27 partii środków poprawiających właściwości gleby, 4 partie stymulatorów wzrostu), a także niespełnienia wymagań jakościowych i w zakresie zanieczyszczeń (3 partie podłoży do upraw, 11 partii środków poprawiających właściwości gleby, 2 partie stymulatorów wzrostu). Dla 13 partii środków poprawiających właściwości gleby i 2 partii podłoży do upraw zidentyfikowano również inne nieprawidłowości.

W roku 2024 kontrolowano także produkty pofermentacyjne. Nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 1 partii na 11 partii skontrolowanych.

Kolejna kontrolowana grupa to nawozy WE, w grupie tej stwierdzono niezgodności w 15 partiach, co stanowiło 0,51% skontrolowanych partii tych nawozów. Zidentyfikowane partie z nieprawidłowościami dotyczyły 14 partii nawozów nieorganicznych z oznakowaniem „WE” innych niż środki wapnujące oraz nawozy o wysokiej zawartości azotu na bazie azotanu amonu oraz 1 partii środka wapnującego WE. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niewłaściwego oznakowania (11 partii), a także niespełnienia wymagań jakościowych (1 partia). W 3 partiach zidentyfikowano inne nieprawidłowości.

W odniesieniu do produktów nawozowych UE nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 148 partii, co stanowiło 3,18% skontrolowanych partii produktów nawozowych UE. Niewłaściwe oznakowanie stwierdzono w przypadku 103 partii nawozów i 10 partii pozostałych produktów nawozowych UE. Niespełnienie wymagań jakościowych wykryto dla

7 partii nawozów UE oraz 2 partii pozostałych produktów UE (PFC 2 – środki wapnujące). Inne nieprawidłowości określono dla 32 partii nawozów i 2 partii pozostałych produktów nawozowych UE.

Kontroli podlegały również produkty wprowadzane na zasadzie wzajemnego uznawania. W tej grupie nieprawidłowości stwierdzono w 26,46% przypadków (104 partie). Nieprawidłowości wynikały z niewłaściwego oznakowania (102 partie), a także niespełnienia wymagań jakościowych (2 partie).

W przypadku wapna nawozowego wprowadzanego do obrotu na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 8 września 2010 r. (Dz.U. 2010 nr 183 poz. 1229), nieprawidłowości stwierdzono w 4 partiach na 90 partii kontrolowanych, co stanowi 4,44%. W 2 partiach nieprawidłowości były związane z oznakowaniem, w 2 pozostałych dotyczyły niezgodności z deklarowaną zawartością magnezu.

2.15.3. Badania laboratoryjne partii nawozów, środków wspomagających uprawę roślin, produktów pofermentacyjnych oraz produktów nawozowych UE i nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”

Podczas kontroli przeprowadzonych w 2024 r. pobrane zostały próbki nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”, środków wspomagających uprawę roślin, produktów pofermentacyjnych i produktów nawozowych UE, w celu sprawdzenia zgodności ww. produktów z odpowiednimi wymaganiami (jakościowymi, minimalnymi i deklarowanymi oraz w zakresie zanieczyszczeń). Do badań laboratoryjnych pobrano próbki z 235 partii nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”, środków wspomagających uprawę roślin, produktów pofermentacyjnych i produktów nawozowych UE. Nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 53 badanych partii, co stanowiło 22,55% spośród pobranych do badań próbek partii produktów.

Tabela 37. Zestawienie informacji o przeprowadzonych badaniach laboratoryjnych w układzie krajowym

rodzaj środka	liczba skontrolowanych partii, z których pobrano próbki*	masa skontrolowanych partii z których pobrano próbki (t)	liczba skontrolowanych partii, co do których stwierdzono nieprawidłowości**	masa partii, co do których stwierdzono nieprawidłowości (t)
nawozy, w tym:	67	17315,8	21	608,07
wapno nawozowe	2	1,3	1	1,30
nawóz powstały ze zmieszania typów nawozów WE	0	0,0	0	0,00
nawozy mineralne i nieorganiczne pozostałe	17	56,5	3	0,15
nawóz organiczno-mineralny	3	600,1	0	0,00
nawóz organiczny	45	16657,8	17	606,62
środki wspomagające uprawę roślin, w tym:	76	59577,2	17	1586,66
podłoże do upraw	15	281,7	4	328,62
stymulator wzrostu	2	0,0	2	0,04
środek poprawiający właściwości gleby	59	59295,4	11	1258,00
produkty pofermentacyjne	3	1722,0	1	1500,00
nawóz oznaczony "NAWÓZ WE", w tym:	3	0,0	1	0,03
nawóz o wysokiej zawartości azotu na bazie azotanu amonu >28%	0	0,0	0	0,00
środek wapnujący WE	0	0,0	0	0,00
pozostałe nawozy oznaczone znakiem "NAWÓZ WE"	3	0,0	1	0,03
produkt nawozowy UE	63	1565,2	10	176,20
nawozy	54	1466,7	8	127,01
pozostałe PFC	9	98,4	2	49,20
produkty wprowadzane na zasadzie wzajemnego uznawania (art.5)	10	110,4	1	0,03
wapno nawozowe (rozp. Ministra Gospodarki)	13	4539,8	2	270,36
RAZEM	235	84830,6	53	4141,35

Najwięcej nieprawidłowości stwierdzono w grupie produktów wprowadzanych do obrotu na podstawie pozwoleń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Z badanych 67 partii nawozów, w 31,34% stwierdzono nieprawidłowości. Nieprawidłowości w odniesieniu do zawartości wody zidentyfikowano w przypadku 1 partii wapna (50,00% próbek wapna poddanych badaniom laboratoryjnym). W odniesieniu do nawozów mineralnych i nieorganicznych zidentyfikowano 3 partie z nieprawidłowościami, co stanowiło 17,65% ogółem pobranych do badań próbek tych nawozów. Nieprawidłowości we wszystkich przypadkach dotyczyły wartości pH. W przypadku nawozów organiczno-mineralnych nie stwierdzono partii z nieprawidłowościami. W odniesieniu do nawozów organicznych, w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych zidentyfikowano 17 partii nawozów organicznych (37,78% spośród pobranych do badań próbek nawozów organicznych) niespełniających wymagań w zakresie badanych parametrów w tym m. in.: zawartości substancji organicznej (14 partii), składników pokarmowych (2 partie). W 1 partii stwierdzono obecność *Salmonelli*.

W grupie środków wspomagających uprawę roślin badaniom laboratoryjnym poddano 76 próbek a nieprawidłowości zidentyfikowano w 17 partiach (22,37% kontrolowanych partii). Przy czym nieprawidłowości zidentyfikowano w przypadku 4 partii podłoży do upraw (26,67% próbek podłoży do upraw poddanych badaniom laboratoryjnym), 2 partii stymulatorów wzrostu (100,0%) oraz 11 partii środków poprawiających właściwości gleby (18,64%). W 11 partiach środków poprawiających właściwości gleby stwierdzono nieprawidłowości w odniesieniu do deklarowanej zawartości potasu (1 partia) i substancji organicznej (1 partia), dopuszczalnej zawartości metali ciężkich (1 partia) oraz obecności bakterii z rodzaju *Salmonella* (7 partii) i jaj pasożytów jelitowych (3 partie). W przypadku stymulatorów nieprawidłowości dotyczyły właściwości fizykochemicznych. Zidentyfikowane nieprawidłowości w przypadku podłoży do upraw dotyczyły parametrów takich jak: pH, zasolenie oraz obecność bakterii z rodzaju *Salmonella*.

Do badań pobrano również próbki z 3 partii produktów pofermentacyjnych. W 1 próbce produktu pofermentacyjnego stwierdzono nieprawidłowości dotyczące deklarowanej zawartości potasu.

W przypadku nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” próbki pobrano z 3 partii. Niezgodności stwierdzono w 1 partii, co stanowiło 33,33% próbek nawozów z oznakowaniem „NAWÓZ WE” spośród pobranych do badań laboratoryjnych. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niespełnienia wymagań jakościowych w zakresie składników pokarmowych – potasu i magnezu.

W grupie produktów nawozowe UE, nieprawidłowości stwierdzono w 10 partiach, co stanowi 15,87% spośród pobranych do badań próbek. Niespełnienie wymagań jakościowych wykryto dla 8 partii nawozów UE - w odniesieniu do deklarowanych zawartości składników pokarmowych i węgla organicznego oraz w 2 partiach pozostałych produktów UE (PFC 2 – środki wapnujące) – w odniesieniu deklarowanej zawartości wapnia, magnezu, liczby zubożenia, reaktywności i uziarnienia.

Pobrano również 10 próbek produktów wprowadzanych do obrotu na zasadzie wzajemnego uznawania (art. 5). Nieprawidłowość dotycząca zawartości azotu i potasu stwierdzono w 1 partii.

Natomiast w przypadku wapna nawozowego wprowadzanego do obrotu zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki pobrano do badań 13 próbek i w 2 partiach (15,38% pobranych próbek) stwierdzono niezgodności związane z deklarowaną zawartością magnezu.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wystawiono 4 mandaty karne na podmioty odpowiedzialne za wprowadzenie do obrotu na łączną kwotę 10 800,00 zł. Ponadto, kontrolowanym podmiotom wydano 127 zaleceń pokontrolnych, przy czym do 31.12.2024 r. potwierdzono zrealizowanie 78 z nich.

Na skontrolowane podmioty, na dzień 31.12.2024 r. nałożono w sumie 11 decyzji zakazujących wprowadzania do obrotu i 4 decyzje nakazujące wycofanie z obrotu na podstawie art. 31 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu. Wydane decyzje wynikały z nieprawidłowości w zakresie spełniania wymagań jakościowych i wymagań w zakresie dopuszczalnych zanieczyszczeń, ale także z niespełnienia warunków dotyczących wprowadzania do obrotu.

Ponadto, na podstawie art. 3, art. 4, art. 31, art. 32, art. 37 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu oraz art. 84 ust.1 pkt 2 ustawy o systemach zgodności i nadzoru rynku wydano 75 decyzji nakładających karę pieniężną na łączną kwotę 415 968,928zł.

Tabela 38. Zestawienie wydanych decyzji i kar w układzie rocznym

	Odpowiedzialność karna	Zalecenia pokontrolne		Rodzaj nałożonej decyzji		
Kontrola w zakresie wprowadzania do obrotu nawozów, nawozów WE i środków wspomagających uprawę roślin	Liczba wydanych mandatów	Liczba wydanych zaleceń pokontrolnych	Liczba zrealizowanych zaleceń pokontrolnych	Liczba wydanych decyzji zakazujących wprowadzenia do obrotu	Liczba wydanych decyzji nakazujących wycofanie z obrotu	Liczba wydanych decyzji nakładających karę pieniężną
SUMA	4	127	78	11	4	75

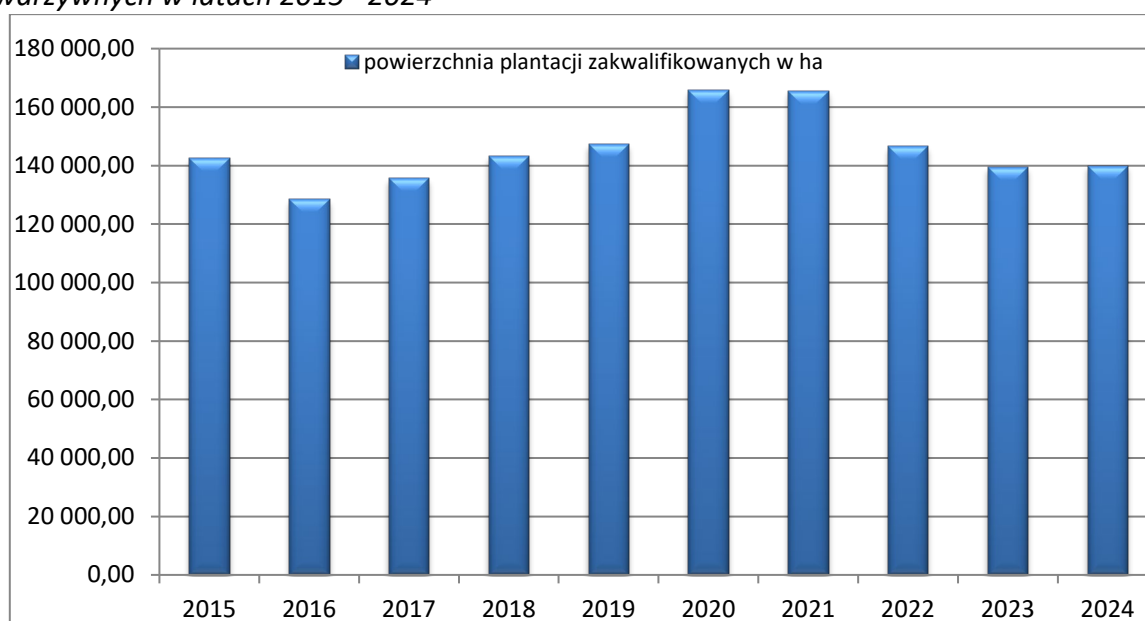
3. OCENA I KONTROLA MATERIAŁU SIEWNEGO

3.1. Ocena polowa materiału siewnego roślin rolniczych i roślin warzywnych

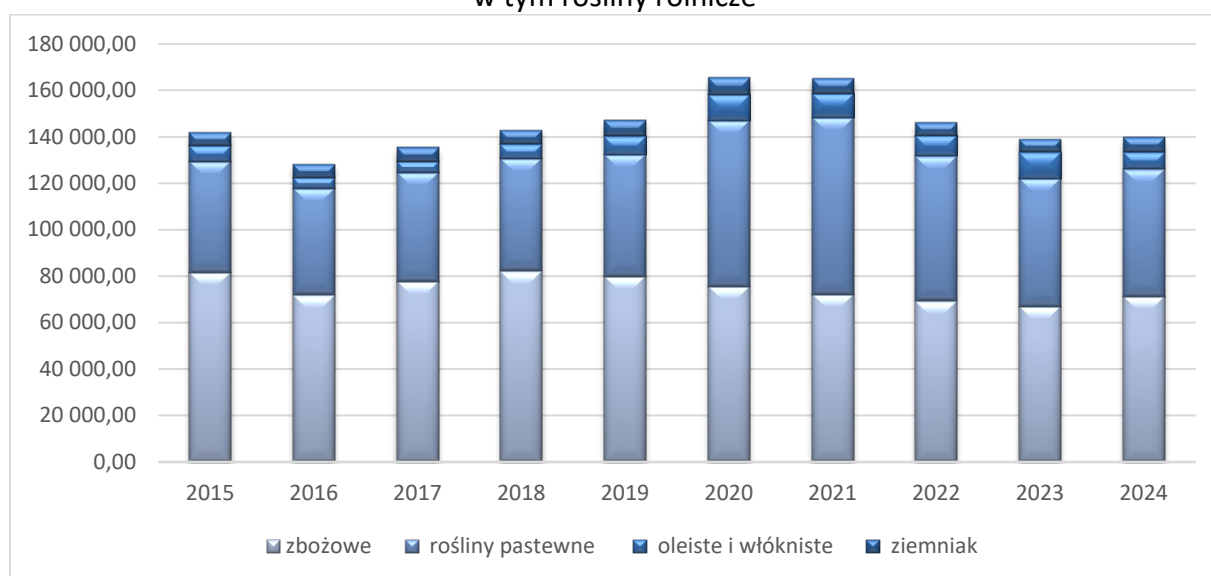
Tabela 1. Powierzchnia upraw plantacji nasiennych zakwalifikowanych w ocenie polowej w latach 2015–2024.

Grupa roślin	Powierzchnia (w ha) zakwalifikowanych plantacji nasiennych w kraju, w poszczególnych latach										wzrost (+) spadek (-) w %	
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024/2015	2024/2023
Rośliny rolnicze razem w tym:	142 430,7	128 405,6	135 512,0	143 037,9	147 192,1	165 790,3	165 417,6	146 583,5	139 276,4	139 870,2	-1,8	0,4
zbożowe	81 511,7	71 974,3	77 774,6	82 271,2	79 830,9	75 574,5	72 198,1	69 311,2	66 974,2	71 351,0	-12,5	6,5
rośliny pastewne w tym:	47 938,5	45 849,2	46 844,7	48 354,8	52 647,6	71 438,6	76 083,2	62 430,5	55 145,8	54 674,6	14,1	-0,9
-bobowate grubonasienne	18 667,9	13 405,3	12 195,6	8 770,1	9 673,1	11 960,6	12 604,9	12 134,7	11 360,0	16 429,4	-12,0	44,6
-bobowate drobnonasienne	2 812,7	3 814,2	5 601,8	5 862,5	4 855,6	4 627,9	4 511,5	5 559,9	5 978,9	7 425,0	164,0	24,2
-wiechlinowate	14 908,6	16 510,7	22 137,8	24 839,9	25 688,9	32 062,9	33 651,1	28 718,8	22 536,4	19 834,6	33,0	-12,0
-inne gatunki	11 549,3	12 119,0	6 909,6	8 882,3	12 430,0	22 787,2	25 315,8	16 017,2	15 270,5	10 985,6	-4,9	-28,1
burak cukrowy i pastewny:	575,0	197,1	124,4	91,5	47,3	137,3	175,5	168,8	211,4	254,1	-55,8	20,2
oleiste i włókniste	6 838,5	4 508,4	4 807,4	6 201,6	7 917,5	11 142,4	10 270,9	8 833,3	11 454,1	7 312,4	6,9	-36,2
ziemniak	5 567,1	5 876,6	5 960,8	6 118,8	6 748,7	7 497,4	6 689,9	5 839,5	5 491,0	6 278,2	12,8	14,3
Rośliny warzywne razem:	68,1	18,7	28,5	28,3	32,1	24,2	48,0	15,5	72,1	24,9	-63,4	-65,5
O G Ó Ł E M:	142 498,8	128 424,3	135 540,5	143 066,2	147 214,2	165 814,5	165 465,5	146 598,8	139 348,5	139 895,1	-1,8	0,4

Wykres 1. Zakwalifikowana powierzchnia (w ha) plantacji nasiennych roślin rolniczych i warzywnych w latach 2015– 2024

w tym rośliny rolnicze

W roku sprawozdawczym, w porównaniu do roku poprzedniego nastąpił 0,4% wzrost zakwalifikowanej powierzchni plantacji nasiennych.

Natomiast na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia (w stosunku do roku 2015) zanotowano spadek powierzchni o 1,8 %.

W 2024 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła powierzchnia zakwalifikowanych plantacji nasiennych w następujących grupach:

- rośliny bobowate:

- grubonasienne →44,6 %
- drobnonasienne →24,2 %

- buraki→20,2 %

- ziemniak→14,3%

- rośliny zbożowe → 6,5 %.

Największy spadek powierzchni w porównaniu do roku poprzedniego zanotowano w grupie roślin warzywnych o 65,5% oraz w grupie roślin oleistych i włókniстых o 36,2%.

Jak przedstawia tabela 2., w 2024 r. ogółem oceniono 19 808 plantacji nasiennych roślin rolniczych o łącznej powierzchni 146 009,5 ha, z czego zakwalifikowano 18 859 plantacji o powierzchni 139 870,2 ha. Średnia wielkość plantacji wyniosła 7,4 ha.

Dominującą powierzchnię wśród plantacji nasiennych roślin rolniczych, tak jak w latach poprzednich stanowiły rośliny zbożowe 73 435,1 ha, w tym pszenica zwyczajna ozima, reprodukowana na powierzchni 24 846,6 ha. Rośliny pastewne zajmowały powierzchnię 58 053,3 ha, w tym wiechlinowate 21 744,6 ha.

W roku sprawozdawczym objętych oceną zostało 13 plantacji nasiennych roślin warzywnych o łącznej powierzchni 24,9 ha.

Tabela 2. Wyniki oceny polowej plantacji nasiennych w 2024 r

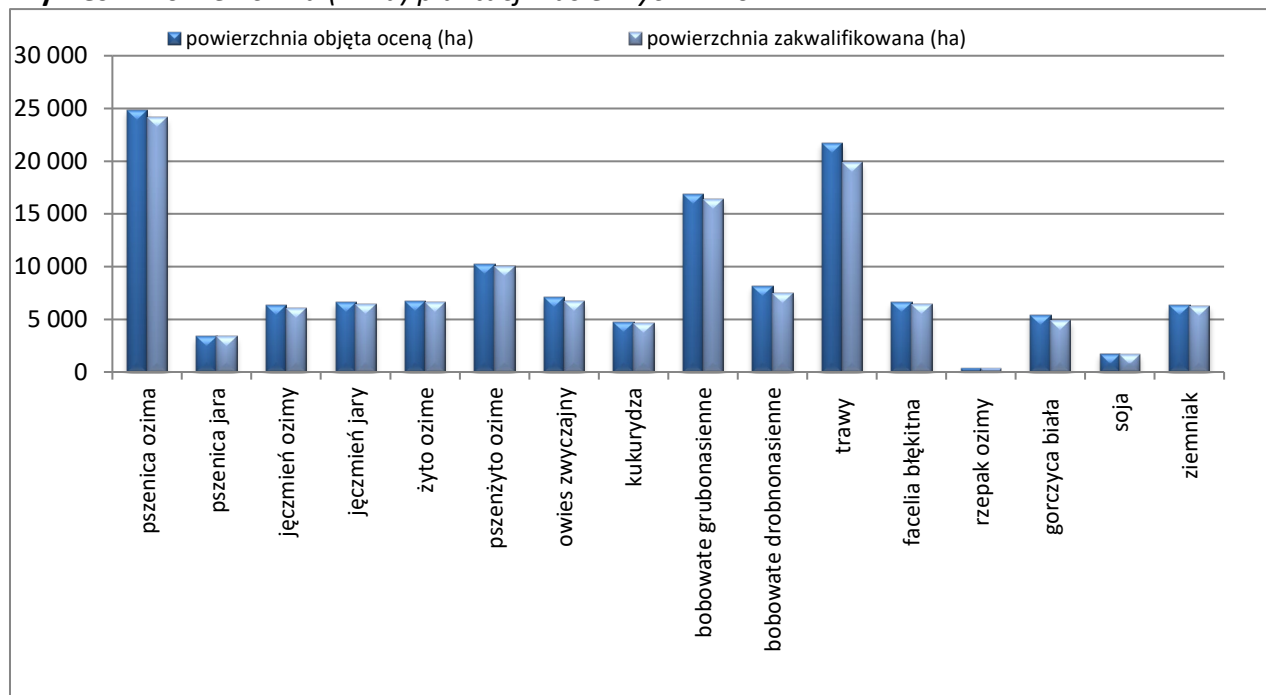
Grupa roślin	Objęto oceną		Zakwalifikowano		Zdyskwalifikowano			Średnia wielkość plantacji (ha)
	plantacji	ha	plantacji	ha	plantacji	ha	%*	
Razem rośliny rolnicze, w tym:	19 808	146 009,5	18 859	139 870,2	949	6 139,2	4,2	7,4
1. zbożowe, w tym:	6 563	73 435,1	6 368	71 351,0	195	2 084,1	2,8	11,2
pszenica zwyczajna ozima	1 813	24 846,6	1 770	24 128,4	43	718,2	2,9	13,7
pszenica zwyczajna jara	383	3 391,0	379	3 358,4	4	32,6	1,0	8,9
pszenica orkisz ozima	1	3,5	1	3,5	0	0,0	0,0	3,5
pszenica orkisz jara	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
pszenica twarda	2	2,0	2	2,0	0	0,0	0,0	1,0
jęczmień ozimy	598	6 322,4	574	6 071,9	24	250,5	4,0	10,6
jęczmień jary	671	6 602,8	655	6 445,0	16	157,9	2,4	9,8
żyto ozime	416	6 710,6	409	6 566,7	7	143,9	2,1	16,1
żyto jare	60	657,3	54	622,8	6	34,5	5,2	11,0
pszenżyto ozime	904	10 264,9	892	10 072,1	12	192,8	1,9	11,4
pszenżyto jare	124	1 154,4	105	1 153,4	3	35,8	3,1	9,3
owies nagoziarnisty	13	64,4	13	64,4	0	0,0	0,0	5,0
owies zwyczajny w tym: bizantyjski	839	7 065,4	782	6 684,1	57	381,3	5,4	8,4
owies szorstki (owsik)	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0
gryka	232	1 395,7	227	1 357,8	5	37,9	2,7	6,0

proso	10	188,3	9	182,3	1	6,0	3,2	18,8
kukurydza	497	4 766,0	480	4 678,3	17	87,7	1,8	9,6
2. pastewne, w tym:	9 628	58 053,3	8 982	54 674,6	646	3 378,8	5,8	6,0
bobowate grubonasienne	1 996	16 826,9	1 929	16 429,4	67	397,6	2,4	8,4
bobowate drobnonasienne	1 256	8 141,7	1 136	7 425,0	120	716,8	8,8	6,5
wiechlinowate	4 157	21 744,6	3 792	19 834,6	365	1 910,0	8,8	5,2
inne rolnicze, w tym:	2 219	11 340,1	2 125	10 985,6	94	354,5	3,1	5,1
rzodkiew oleista	497	4 698,3	474	4 550,7	23	147,5	3,1	9,5
facelia błękitna	1 718	6 634,5	1 648	6 429,5	70	205,0	3,1	3,9
3. burak cukrowy i pastewny	159	258,8	154	254,1	5	4,7	1,8	1,6
4. oleiste i włókniste, w tym:	1 177	7 950,4	1 089	7 312,4	88	638,0	8,0	6,8
rzepak ozimy	32	368,5	31	345,9	1	22,6	6,1	11,5
rzepak jary	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
gorczyca biała	830	5 403,9	752	4 872,0	78	531,9	9,8	6,5
soja	259	1 719,5	253	1 679,2	6	40,3	2,3	6,6
konopie	27	71,4	27	71,4	0	0,0	0,0	2,6
pozostałe	29	387,1	26	343,9	3	43,2	11,2	13,3
5. ziemniak	2 281	6 311,8	2 266	6 278,2	15	33,6	0,5	2,8
Razem rośliny warzywne, w tym:	13	24,9	13	24,9	0	0,0	0,0	1,9
cebulowe	2	0,5	2	0,5	0	0,0	0,0	0,3
dyniowate	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
psiankowate	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
bobowate	1	0,7	1	0,7	0	0,0	0,0	0,7
liściowe	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
kapustne i rzepowate	8	20,9	8	20,9	0	0,0	0,0	2,6
korzeniowe	1	1,5	1	1,5	0	0,0	0,0	1,5
pozostałe	1	1,2	1	1,2	0	0,0	0,0	1,2
Razem rolnicze i warzywne	19 821	146 034,3	18 872	139 895,1	949	6 139,2	4,2	7,4

Objaśnienie:

* - stosunek powierzchni zdyskwalifikowanej do powierzchni ogółem

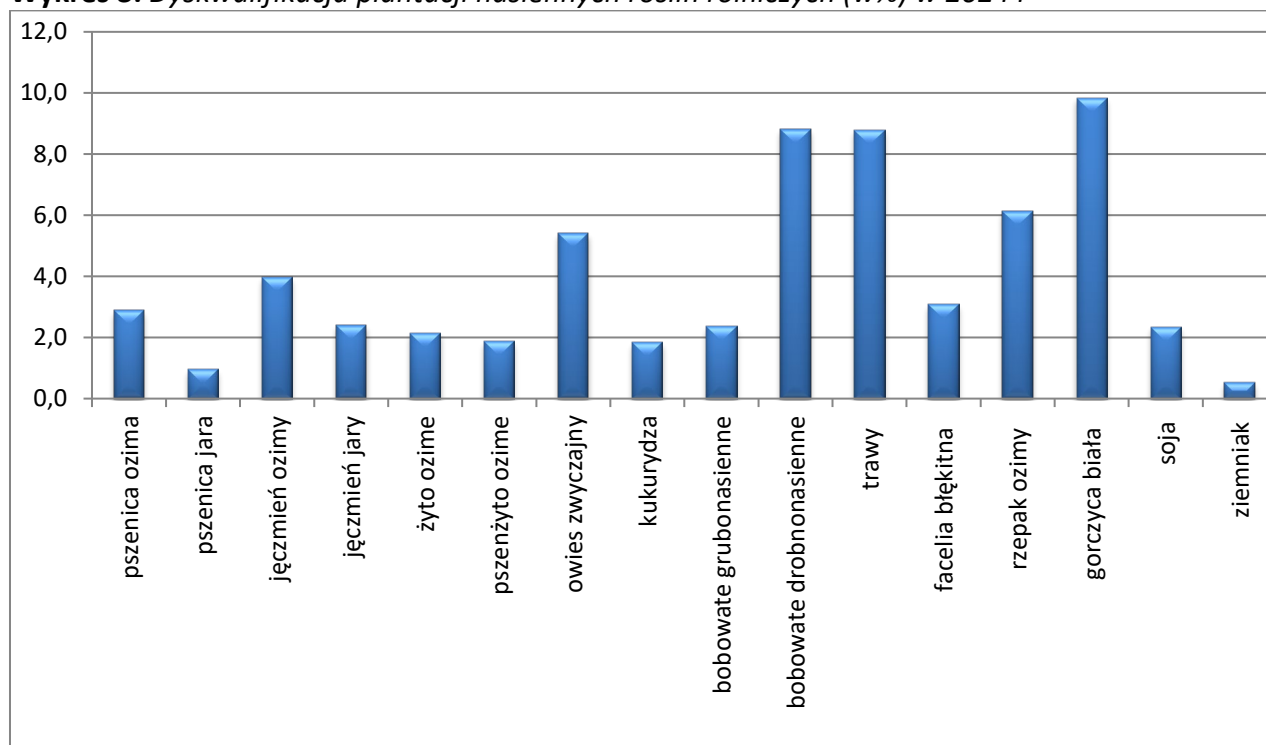
Wykres 2. Powierzchnia (w ha) plantacji nasiennych w 2024 r

3.1.1. Dyskwalifikacje w ocenie polowej roślin rolniczych

W 2024 roku zdyskwalifikowanych zostało 949 plantacji nasiennych roślin rolniczych o łącznej powierzchni 6 139,2 ha, co stanowi 4,2% w stosunku do powierzchni objętej oceną.

Wykres 3. Dyskwalifikacja plantacji nasiennych roślin rolniczych (w%) w 2024 r

3.1.2. Plantacje nasienne roślin rolniczych i warzywnych w poszczególnych województwach

Tabela 3. Wyniki oceny polowej plantacji nasiennych w poszczególnych województwach w 2024 r.

Województwo		Objęto oceną		Zakwalifikowano		Zdyskwalifikowano			Średnia wielkość plantacji
		plantacji	ha	plantacji	ha	plantacji	ha	%*	
dolnośląskie	Σ	1 477	13 035,1	1 405	12 533,7	72	501,5	3,8	8,8
	U	196	2 151,2	177	2 019,3	19	132,0	6,1	11,0
	A	1 281	10 884	1 228	10 514	53	369,5	3,4	8,5
kujawsko-pomorskie	Σ	1 557	12 080,8	1 505	11 764,4	52	316,3	2,6	7,8
	U	598	4 014,7	594	3 980,7	4	34,1	0,8	6,7
	A	959	8 066,1	911	7 783,8	48	282,3	3,5	8,4
lubelskie	Σ	2 524	7 841,5	2 360	7 451,1	164	390,5	5,0	3,1
	U	526	1 790,3	502	1 724,4	24	65,9	3,7	3,4
	A	1 998	6 051,2	1 858	5 726,7	140	324,5	5,4	3,0
lubuskie	Σ	471	6 130,2	422	5 704,3	49	425,8	6,9	13,0
	U	163	2 520,3	159	2 461,2	4	59,1	2,3	15,5
	A	308	3 609,9	263	3 243,1	45	366,8	10,2	11,7
łódzkie	Σ	2 148	7 432,7	2 067	7 085,1	81	347,6	4,7	3,5
	U	283	1 507,1	273	1 471,4	10	35,8	2,4	5,3
	A	1 865	5 925,6	1 794	5 613,8	71	311,8	5,3	3,2
małopolskie	Σ	256	1 279,1	254	1 237,1	2	42,0	3,3	5,0
	U	71	480,9	71	458,9	0	22,0	4,6	6,8
	A	185	798,2	183	778,2	2	20,0	2,5	4,3
mazowieckie	Σ	1 000	4 482,5	944	4 316,9	56	165,6	3,7	4,5
	U	198	839,0	193	824,3	5	14,8	1,8	4,2
	A	802	3 643,4	751	3 492,6	51	150,8	4,1	4,5
opolskie	Σ	693	8 394,4	662	7 996,3	31	398,1	4,7	12,1
	U	266	3 158,6	259	2 945,4	7	213,2	6,7	11,9
	A	427	5 235,8	403	5 051,0	24	184,9	3,5	12,3
podkarpackie	Σ	538	2 145,7	516	2 091,9	22	53,8	2,5	4,0
	U	93	896,4	92	885,4	1	10,9	1,2	9,6
	A	445	1 249,4	424	1 206,5	21	42,8	3,4	2,8
podlaskie	Σ	275	1 113,9	247	996,0	28	117,9	10,6	4,1
	U	138	445,6	132	432,1	6	13,6	3,0	3,2
	A	137	668,3	115	563,9	22	104,4	15,6	4,9
pomorskie	Σ	1 614	13 996,8	1 543	13 262,1	71	734,7	5,2	8,7
	U	812	4 513,4	796	4 361,2	16	152,2	3,4	5,6
	A	802	9 483,4	747	8 900,9	55	582,5	6,1	11,8
śląskie	Σ	423	2 654,5	399	2 514,8	24	139,7	5,3	6,3
	U	82	449,2	81	449,0	1	0,2	0,0	5,5

	A	341	2 205,3	318	2 065,8	23	139,5	6,3	6,5
świętokrzyskie	Σ	929	3 354,4	898	3 244,5	31	109,9	3,3	3,6
	U	103	478,1	97	461,1	6	17,0	3,6	4,6
	A	826	2 876,3	801	2 783,4	25	92,9	3,2	3,5
warmińsko-mazurskie	Σ	1 622	21 892,5	1 509	20 836,3	113	1 056,2	4,8	13,5
	U	314	2 699,5	307	2 638,6	7	61,0	2,3	8,6
	A	1 308	19 193,0	1 202	18 197,7	106	995,3	5,2	14,7
wielkopolskie	Σ	2 660	24 001,7	2 590	23 349,5	70	652,2	2,7	9,0
	U	772	5 043,6	758	4 905,5	14	138,1	2,7	6,5
	A	1 888	18 958,1	1 832	18 444,0	56	514,1	2,7	10,0
zachodniopomorskie	Σ	1 634	16 198,6	1 551	15 511,0	83	687,6	4,2	9,9
	U	711	4 229,7	707	4 162,1	4	67,6	1,6	5,9
	A	923	11 968,9	844	11 348,9	79	620,0	5,2	13,0
RAZEM:	Σ	19 821	146 034,3	18 872	139 895,1	949	6 139,2	4,2	7,4
	U	5 326	35 217,7	5 198	34 180,5	128	1 037,3	2,9	6,6
	A	14 495	110 816,6	13 674	105 714,6	821	5 102,0	4,6	7,6

Objaśnienia:

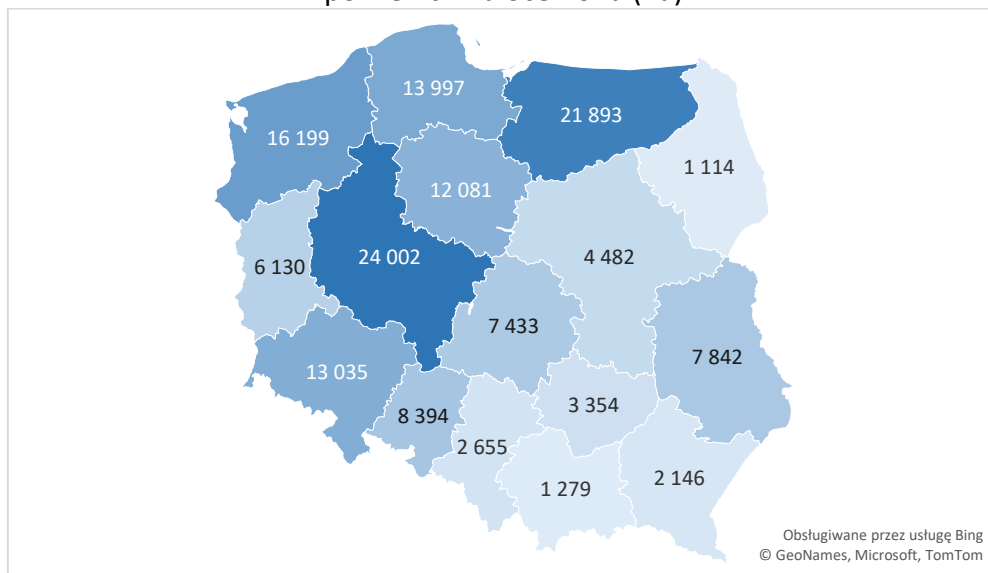
* - stosunek powierzchni zdyskwalifikowanej do powierzchni ogółem

U - plantacje ocenione przez kwalifikatorów urzędowych

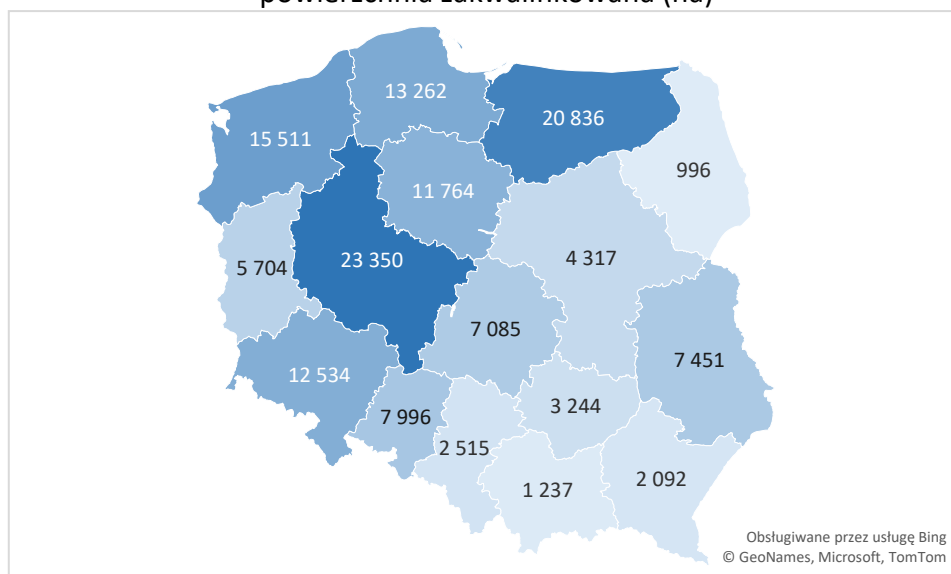
A - plantacje ocenione przez kwalifikatorów akredytowanych

Wykres 4. Plantacje nasienne poddane ocenie polowej oraz zakwalifikowane w poszczególnych województwach w 2024 r.

powierzchnia oceniona (ha)

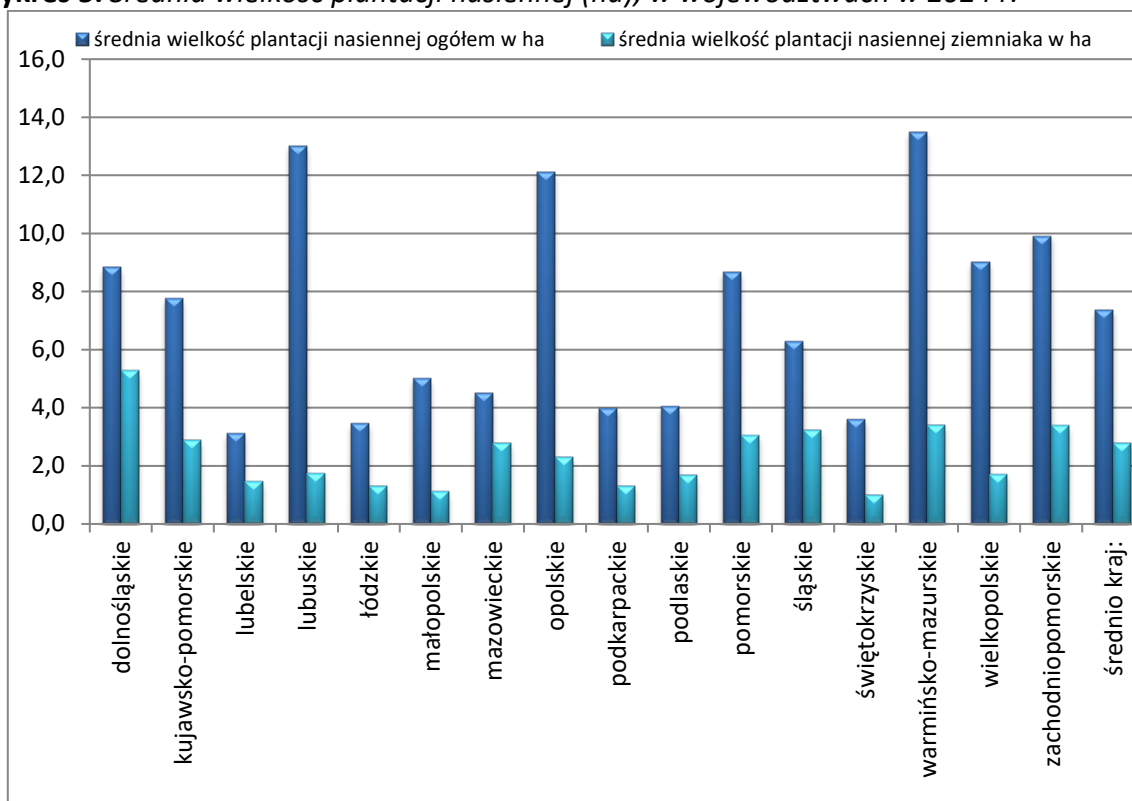

powierzchnia zakwalifikowana (ha)

W 2024 r. produkcja nasienna na największej powierzchni, ponad 24 tys. ha, była prowadzona w województwie wielkopolskim. Kolejne miejsca pod względem powierzchni upraw nasiennych zajmują województwa: warmińsko-mazurskie, zachodnio-pomorskie, pomorskie, dolnośląskie, kujawsko-pomorskie oraz opolskie.

Wykres 5. Średnia wielkość plantacji nasiennej (ha), w województwach w 2024 r.

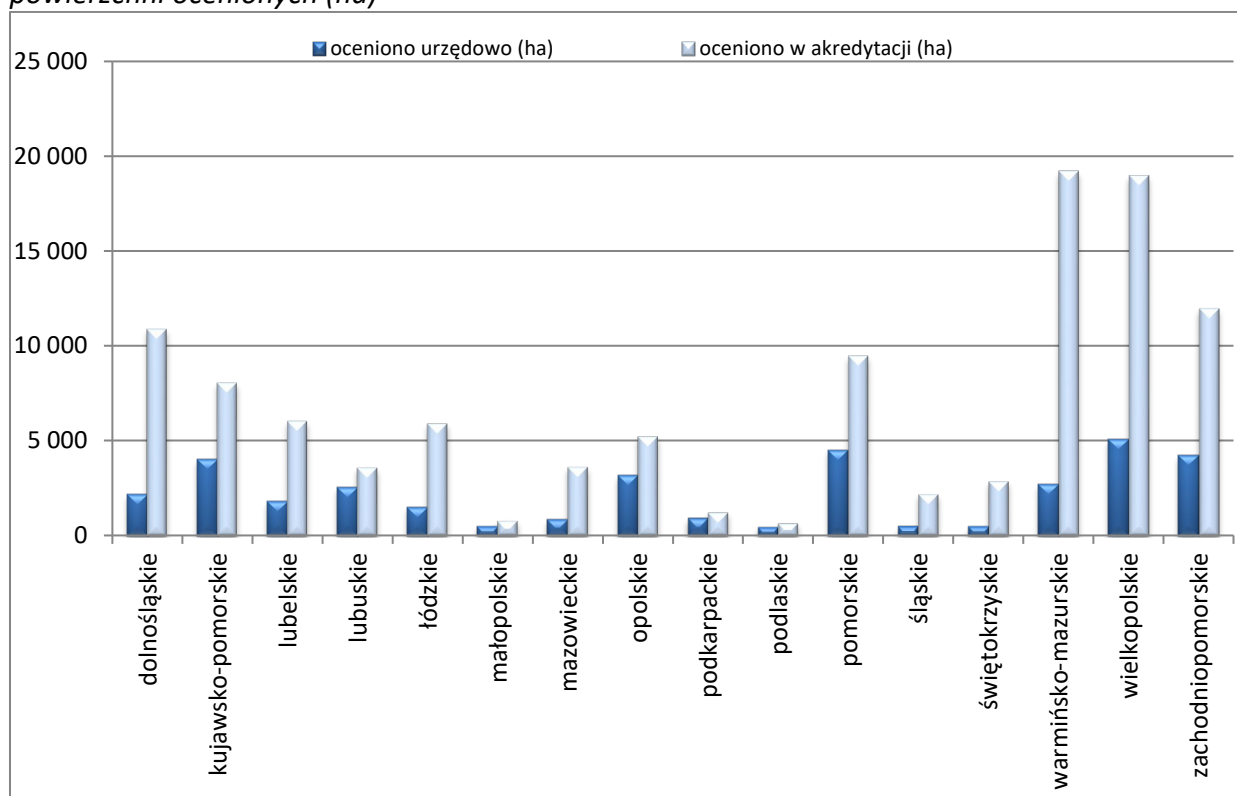
Średnia wielkość plantacji nasiennych w kraju w 2024 r., wyniosła 7,4 ha i praktycznie od kilku lat utrzymuje się na tym samym poziomie. Średnia ta została znacznie przekroczona (wykres 5.) w województwach: warmińsko-mazurskim, opolskim, lubuskim, zachodniopomorskim,

dolnośląskim oraz w mniejszym stopniu w województwach: wielkopolskim, pomorskim, i kujawsko-pomorskim.

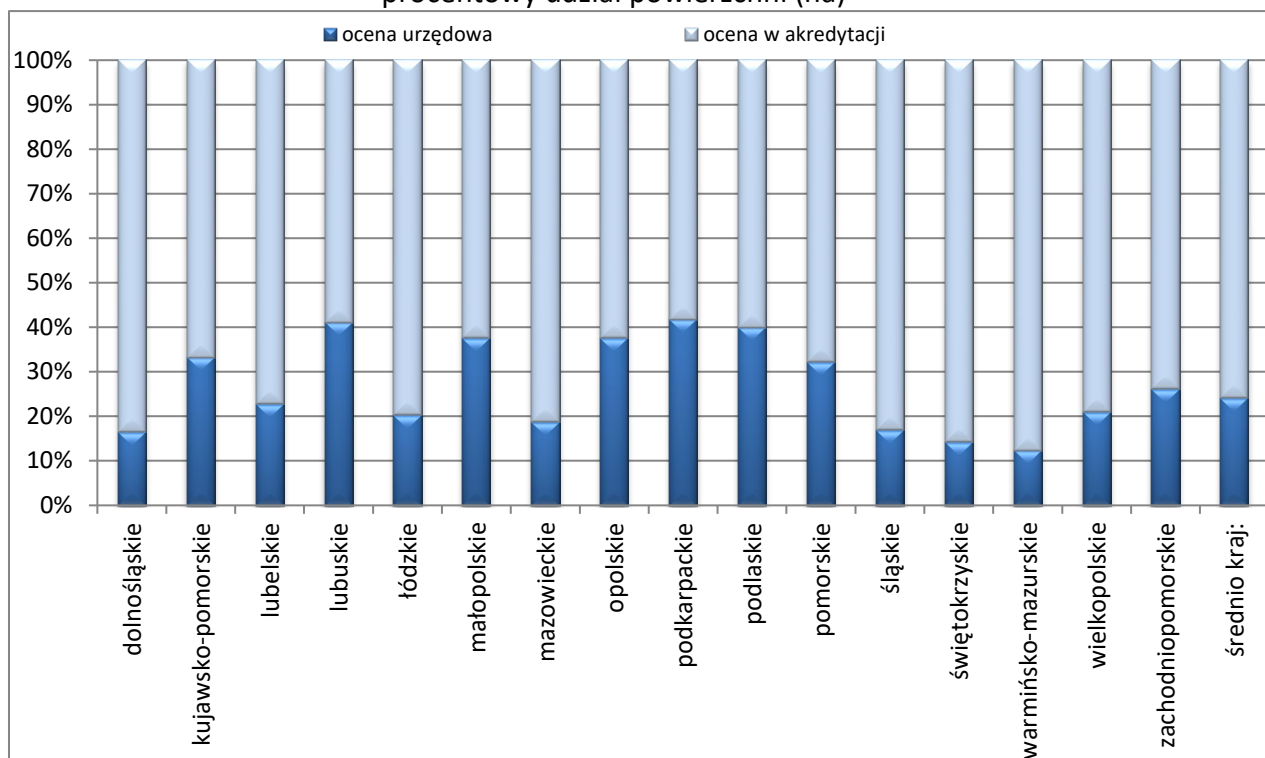
Najbardziej rozdrobniona produkcja nasienna, pod względem średniej powierzchni plantacji nasiennej podobnie jak w latach poprzednich, wystąpiła w województwach: lubelskim, łódzkim, podlaskim, podkarpackim i świętokrzyskim.

Kwalifikatorzy akredytowani przeprowadzili ocenę połową 75,9% powierzchni plantacji nasiennych ocenionych w 2024 r., co szczegółowo przedstawia tabela 3. oraz wykres 6.

Wykres 6. Ocena plantacji nasiennych roślin rolniczych i warzywnych ogółem, z podziałem na kwalifikatorów urzędowych i akredytowanych, w poszczególnych województwach w 2024 r. powierzchni ocenionych (ha)

procentowy udział powierzchni (ha)

3.1.3. Ponowna ocena polowa

W 2024 roku złożono 2 wnioski o dokonanie ponownej oceny polowej plantacji nasiennych. Wnioski dotyczyły 2 plantacji jęczmienia ozimego. W ponownej ocenie jedna plantacja została zdyskwalifikowana, natomiast druga plantacja zdegradowana do niższego stopnia.

3.2. Ocena sadzeniaków ziemniaka

3.2.1. Ocena polowa plantacji nasiennych ziemniaka

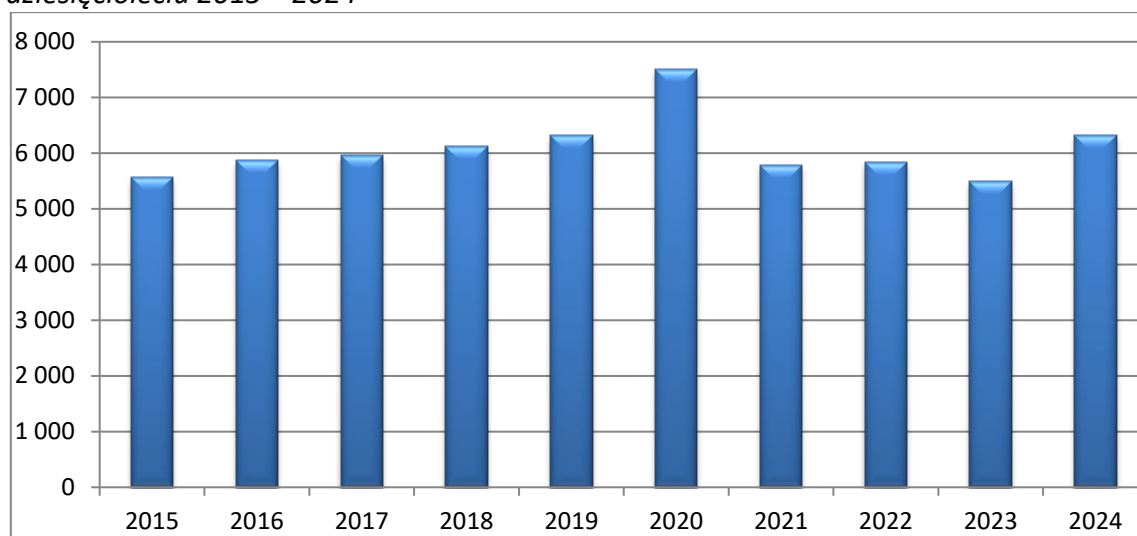
Tabela 4. oraz wykresy 7. i 8. przedstawiają wielkość oraz strukturę produkcji nasiennej ziemniaka w 2024 r. w poszczególnych województwach.

Tabela 4. Wyniki oceny polowej plantacji nasiennych ziemniaka w poszczególnych województwach 2024 r.

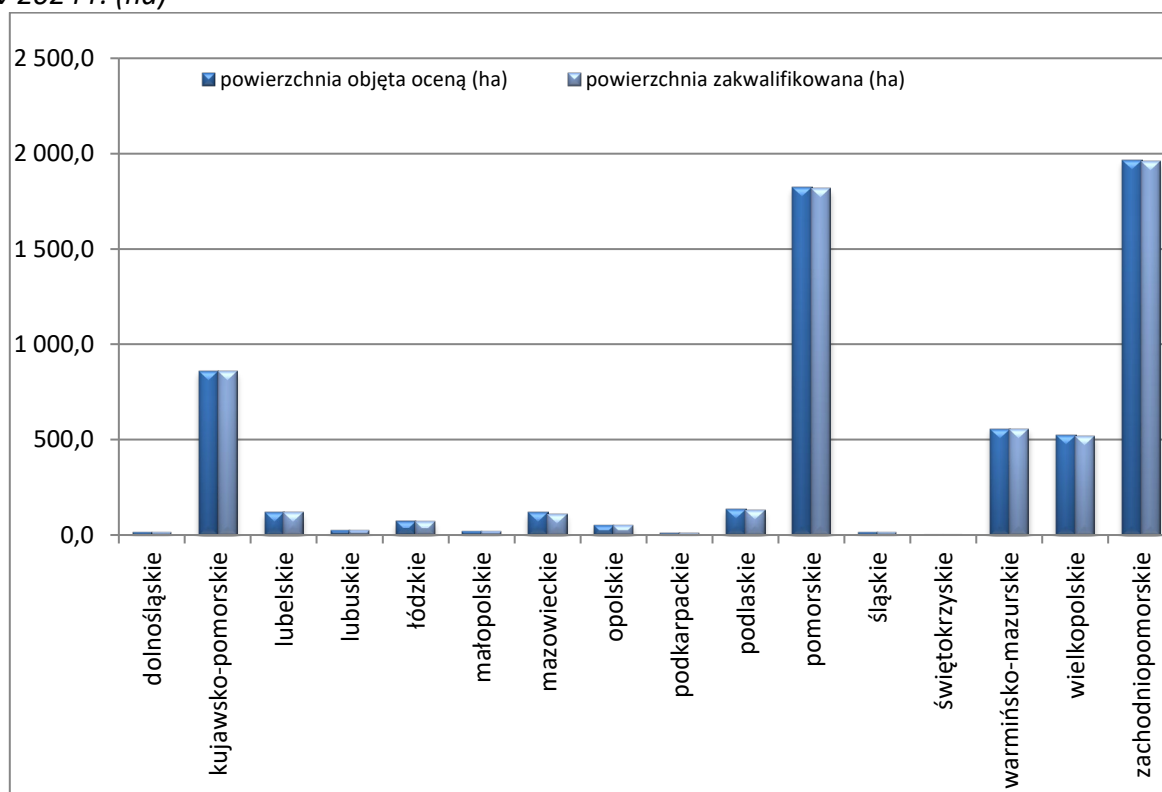
Województwo	Objęto oceną		Zakwalifikowano		Zdyskwalifikowano			średnia wielkość plantacji w ha
	liczba plantacji	ha	liczba plantacji	ha	liczba plantacji	ha	%*	
dolnośląskie	3	15,9	3	15,9	0	0,0	0,0	5,3
kujawsko-pomorskie	299	859,1	299	859,0	0	0,1	0,0	2,9
lubelskie	82	119,1	81	118,1	1	1,0	0,8	1,5
lubuskie	13	22,7	13	22,7	0	0,0	0,0	1,7
łódzkie	55	72,2	53	70,2	2	2,0	2,8	1,3
małopolskie	17	19,0	17	19,0	0	0,0	0,0	1,1
mazowieckie	42	117,2	40	110,2	2	7,0	6,0	2,8
opolskie	23	52,5	23	52,5	0	0,0	0,0	2,3
podkarpackie	8	10,5	8	10,5	0	0,0	0,0	1,3
podlaskie	82	136,3	80	132,9	2	3,4	2,5	1,7
pomorskie	596	1 821,4	594	1 815,0	2	6,4	0,4	3,1
śląskie	5	16,2	5	16,2	0	0,0	0,0	3,2
świętokrzyskie	2	2,0	2	2,0	0	0,0	0,0	1,0
warmińsko-mazurskie	165	557,0	164	556,1	1	1,0	0,2	3,4
wielkopolskie	310	525,6	307	519,8	3	5,8	1,1	1,7
zachodniopomorskie	579	1 965,3	577	1 958,3	2	7,0	0,4	3,4
OGÓŁEM:	2 281	6 311,8	2 266	6 278,2	15	33,6	0,5	2,8

* -stosunek powierzchni zdyskwalifikowanej do powierzchni ogółem

Wykres 7. Zakwalifikowana powierzchnia plantacji nasiennych ziemniaka w ha, w dziesięcioleciu 2015 – 2024

Wykres 8. Ocena polowa plantacji nasiennych ziemniaka w poszczególnych województwach w 2024 r. (ha)

3.2.2. Ocena weryfikacyjna sadzeniaków ziemniaka

Tabela 5. Wyniki oceny weryfikacyjnej plantacji nasiennych ziemniaka w poszczególnych województwach w 2024 r.

Wykaz odpadów w 2014 r.

Województwo	Oceną objęto		Zakwalifikowano		Zdegradowano				Zdyskwalifikowano		
	ogółem				z urzędu		na wniosek				
	prób	ha	prób	ha	prób	ha	prób	ha	prób	ha	%*
dolnośląskie	3	15,9	3	15,9	0	0,0	0	0	0	0,0	0,0
kujawsko-pomorskie	299	859,0	248	745,1	30	65,3	0	0	21	48,6	5,7
lubelskie	81	118,1	60	94,0	11	12,6	0	0	10	11,5	9,7
lubuskie	13	22,7	10	17,8	1	2,0	0	0	2	2,9	12,8
łódzkie	53	70,2	43	55,1	2	4,0	0	0	8	11,1	15,8
małopolskie	17	19,0	9	9,0	2	2,0	0	0	6	8,0	42,1
mazowieckie	40	110,2	24	83,2	0	0,0	0	0	16	27,0	24,5
opolskie	23	52,5	18	39,4	2	7,0	0	0	3	6,1	11,6
podkarpackie	8	10,5	8	10,5	0	0,0	0	0	0	0,0	0,0
podlaskie	80	132,9	56	101,0	7	11,8	6	4,6	11	15,5	11,7
pomorskie	594	1 815,0	507	1 550,9	73	212,3	0	0	14	51,8	2,9
śląskie	5	16,2	5	16,2	0	0,0	0	0	0	0,0	0,0
świętokrzyskie	2	2,0	1	1,0	0	0,0	0	0	1	1,0	50,0
warmińsko-mazurskie	164	556,1	145	495,1	11	31,5	0	0	8	29,5	5,3
wielkopolskie	307	519,7	280	476,2	10	18,4	0	0	17	25,2	4,9
zachodniopomorskie	576	1 954,3	498	1 791,7	71	145,7	0	0	7	16,9	0,9
kraj ogółem	2 265	6 274,2	1 915	5 502,1	220	512,4 7	6	4,6	124	255,1	4,1

*- stosunek powierzchni zdyskwalifikowanej do powierzchni ogółem

Ocena weryfikacyjna w 2024 roku, w zależności od kategorii sadzeniaków ziemniaka obejmowała badanie:

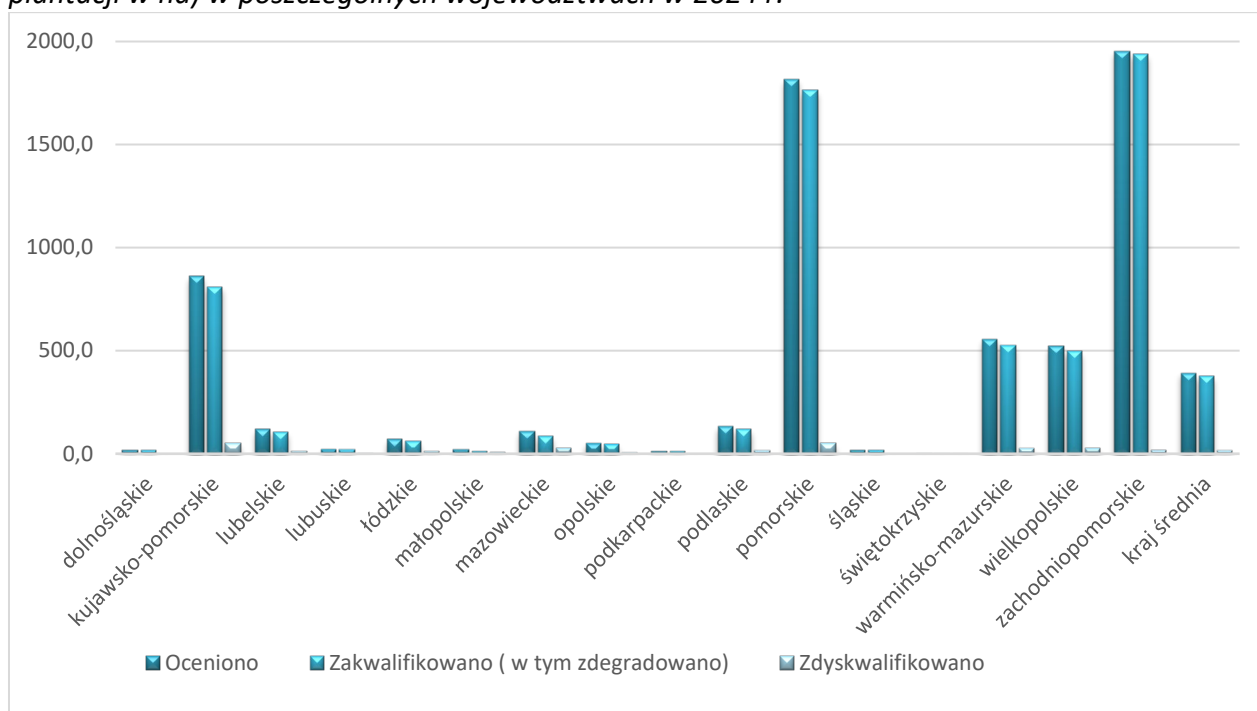
- 6 wirusów PLRV, PVY, PVM, PVA, PVX, PVS w przypadku sadzeniaków ziemniaka kategorii przedbazowy,
- 4 wirusów PLRV, PVY, PVM, PVS w kategorii bazowy
- 2 wirusów PVY, PVM dla sadzeniaków ziemniaka kategorii kwalifikowany.

Ocenie weryfikacyjnej poddano 2 265 prób pobranych z plantacji nasiennych, z czego:

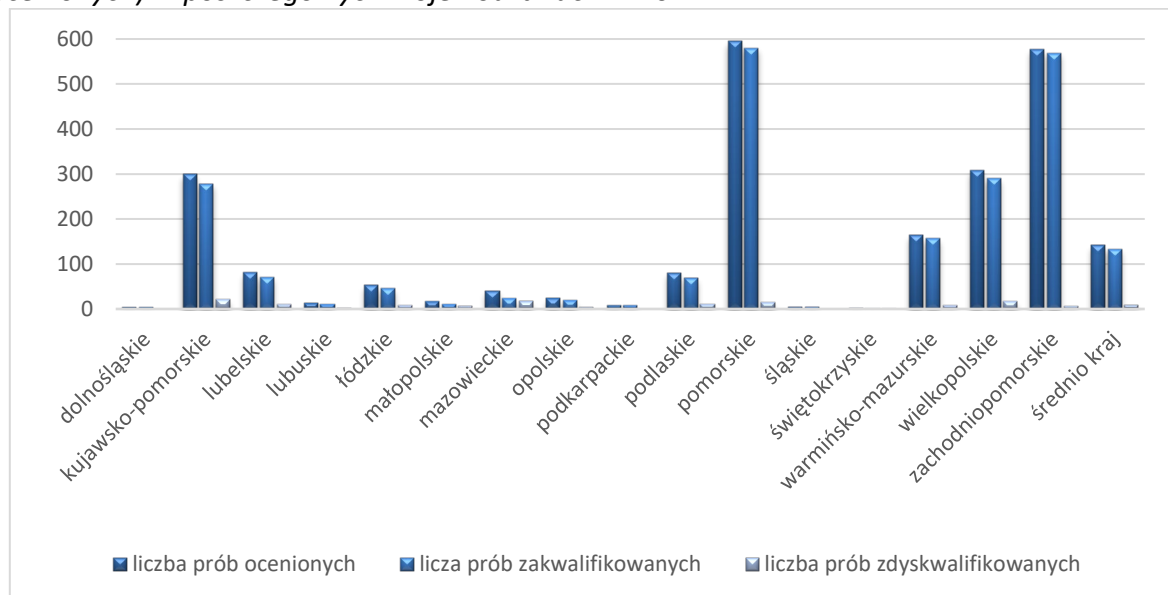
- zakwalifikowano w takiej samej klasie jak w ocenie polowej 1 915 prób,
- zakwalifikowano i jednocześnie zdegradowano do niższej klasy z urzędu 220 próby oraz
- zdegradowano 6 prób pobranych z plantacji kategorii elitarny na wniosek podmiotu do unijnej klasy B, ze względu na ponadnormatywne występowanie wirusów PVA, PVX oraz PVS,
- zdyskwalifikowano 124 próby, które nie spełniały minimalnych wymagań dla sadzeniaków ziemniaka.

W przypadku 1 plantacji sadzeniaków ziemniaka zakwalifikowanych w ocenie polowej, w związku z rezygnacją wnioskodawcy nie wykonano oceny weryfikacyjnej.

Wykres 9. Ocena weryfikacyjna plantacji nasiennych ziemniaka (powierzchnia ocenionych plantacji w ha) w poszczególnych województwach w 2024 r.

Wykres 10. Ocena weryfikacyjna plantacji nasiennych ziemniaka (liczba plantacji – prób ocenionych) w poszczególnych województwach w 2024 r.

3.2.3. Ponowna ocena weryfikacyjna sadzeniaków ziemniaka

W 2024 r. 53 wnioskodawców złożyło 110 wniosków o przeprowadzenie ponownej oceny weryfikacyjnej. Wykonano ponowną ocenę sadzeniaków ziemniaka pochodzących ze 102 plantacji. Badania prowadzono w Centralnym Laboratorium Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Oddziałach Centralnego Laboratorium w Poznaniu, Kielcach i Rzeszowie. Analizy wykonano na roślinach pozyskanych z bulw ziemniaka ponownie pobranych do oceny.

Po ponownej ocenie przywrócony został stopień kwalifikacji dla sadzeniaków ziemniaka kategorii:

- Przedbazowy – 2 plantacje,
- Bazowy Klasa S – 2 plantacje,
- Bazowy Klasa SE – 8 plantacji,
- Bazowy Klasa E – 13 plantacji,
- Kwalifikowany Klasa A – 39 plantacji,
- Kwalifikowany Klasa B – 1 plantacja.
- Zakwalifikowano i jednocześnie zdegradowano do niższych kategorii lub stopnia 23 próby pochodzące z 22 plantacji nasiennych ziemniaka kategorii elitarny oraz 1 plantacji kategorii kwalifikowany.
- Zdyskwalifikowano 14 prób pochodzących z 1 plantacji kategorii elitarny i 13 plantacji nasiennych kategorii kwalifikowany.

Z 8 pozostałych wniosków:

- w 4 przypadkach odstąpiono od oceny ze względu na niedochowanie terminu do złożenia wniosku, oraz
- w 4 przypadkach wnioskodawcy zrezygnowali z ponownej oceny.

3.2.4. Ocena cech zewnętrznych sadzeniaków ziemniaka

Tabela 6. Ocena cech zewnętrznych sadzeniaków ziemniaka w poszczególnych województwach w 2024 r.

Województwo	Liczba ocenionych partii	Masa ocenionych partii (ton)	Średnia wielkość partii (ton)
dolnośląskie	0	0,0	0
kujawsko-pomorskie	897	17 429,4	19,4
lubelskie	163	1 943,0	11,9
lubuskie	29	332,3	11,5
łódzkie	82	763,0	9,3
małopolskie	41	286,8	7,0
mazowieckie	53	1 117,6	21,1
opolskie	55	829,6	15,1
podkarpackie	9	94,0	10,4
podlaskie	171	2 435,0	14,2
pomorskie	1 910	37 448,6	19,6
śląskie	8	143,1	17,9

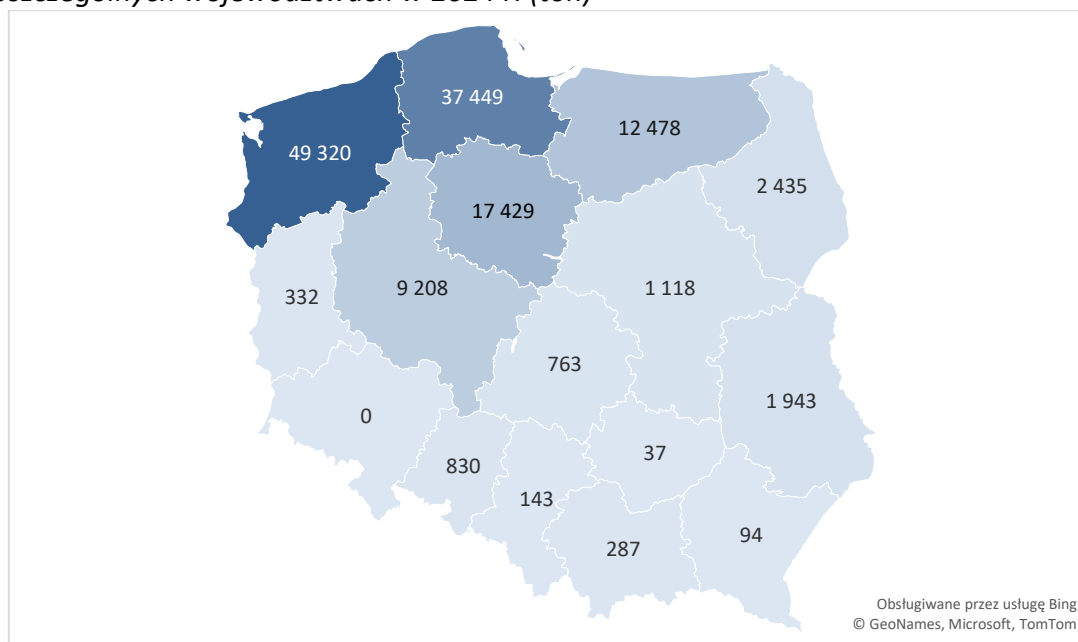
świętokrzyskie	4	36,8	9,2
warmińsko-mazurskie	611	12 478,3	20,4
wielkopolskie	622	9 208,1	14,8
zachodniopomorskie	1 970	49 319,8	25,0
OGÓŁEM:	6 625	133 865,3	20,2

W roku sprawozdawczym ocenę cech zewnętrznych prowadzili kwalifikatorzy urzędowi i akredytowani. Udział partii ocenionych w akredytacji to 28,4% wszystkich ocenionych partii. W ocenie urzędowej zdyskwalifikowano 5 partii o masie 79,2 tony.

Tabela 7. Ocena cech zewnętrznych sadzeniaków ziemniaka w poszczególnych województwach z podziałem na ocenę urzędową i akredytowaną w 2024 r

Województwo	Ocena cech zewnętrznych sadzeniaków					
	urzędowa			akredytowana		
	Liczba ocenionych partii	Masa ocenionych partii (ton)	Średnia wielkość partii (t)	Liczba ocenionych partii	Masa ocenionych partii (t)	Średnia wielkość partii (t)
dolnośląskie	0	0,0	0	0	0	0
kujawsko-pomorskie	422	8 017,3	19,0	475	9 412,1	19,8
lubelskie	163	1 943,0	11,9	0	0,0	0
lubuskie	29	332,3	11,5	0	0,0	0
łódzkie	82	763,0	9,3	0	0,0	0
małopolskie	41	286,8	7,0	0	0,0	0
mazowieckie	44	798,0	18,1	9	319,6	35,5
opolskie	34	617,0	18,1	21	212,6	10,1
podkarpackie	9	94,0	10,4	0	0,0	0
podlaskie	44	704,1	16,0	127	1 730,9	13,6
pomorskie	1 149	21 473,2	18,7	761	15 975,4	21,0
śląskie	8	143,1	17,9	0	0,0	0
świętokrzyskie	4	36,8	9,2	0	0,0	0
warmińsko-mazurskie	611	12 478,3	20,4	0	0,0	0
wielkopolskie	436	6 480,9	14,9	186	2 727,2	14,7
zachodniopomorskie	1 665	40 939,0	24,6	305	8 380,8	27,5
OGÓŁEM:	4 741	95 106,7	20,1	1 884	38 758,6	20,6

Wykres 11. Masa partii sadzeniaków ziemniaka ocenionych w ocenie cech zewnętrznych w poszczególnych województwach w 2024 r. (ton)

3.2.5. Udział odmian ziemniaka w strukturze produkcji nasiennej

W 2024r. łącznie wytwarzano sadzeniaki ziemniaka 200 odmian. Dla porównania w 2023 roku zgłoszono 187.

Plantacje o łącznej powierzchni dla odmiany powyżej 100 ha obsadzone zostały 21 odmianami na 1 173 plantacjach nasiennych o łącznej powierzchni 3 664,9 ha, co stanowiło 58% ogólnej powierzchni plantacji nasiennych ziemniaka.

Tabela 8. Udział plantacji odmian, o łącznej powierzchni plantacji powyżej 100 ha, w 2024 r.

Odmiana	Liczba plantacji	Powierzchnia plantacji (ha)
Innovator	115	543,5
Colomba	51	248,8
Vineta	137	244,1
Ludmilla	59	189,6
Lady Rosetta	37	178,7
Hermes	27	176,8
Zuzanna	53	174,0
Skawa	52	170,5
Fontane	57	170,5
Lilly	68	164,7
Eurostarch	47	150,8
Riviera	66	146,6
Edison	54	145,3
Queen Anne	58	138,0
Euroresa	44	126,5
Soraya	46	124,3
Gala	38	119,0
Brooke	41	118,3

Omega	22	116,2
Denar	40	111,3
Bellarosa	61	107,5

3.3. Kontrola pracy kwalifikatorów oraz próbobiorców sadzeniaków ziemniaka

Wykres 12. Liczba plantacji oraz powierzchnia ocenianych plantacji przypadająca na jednego kwalifikatora w 2024 r.

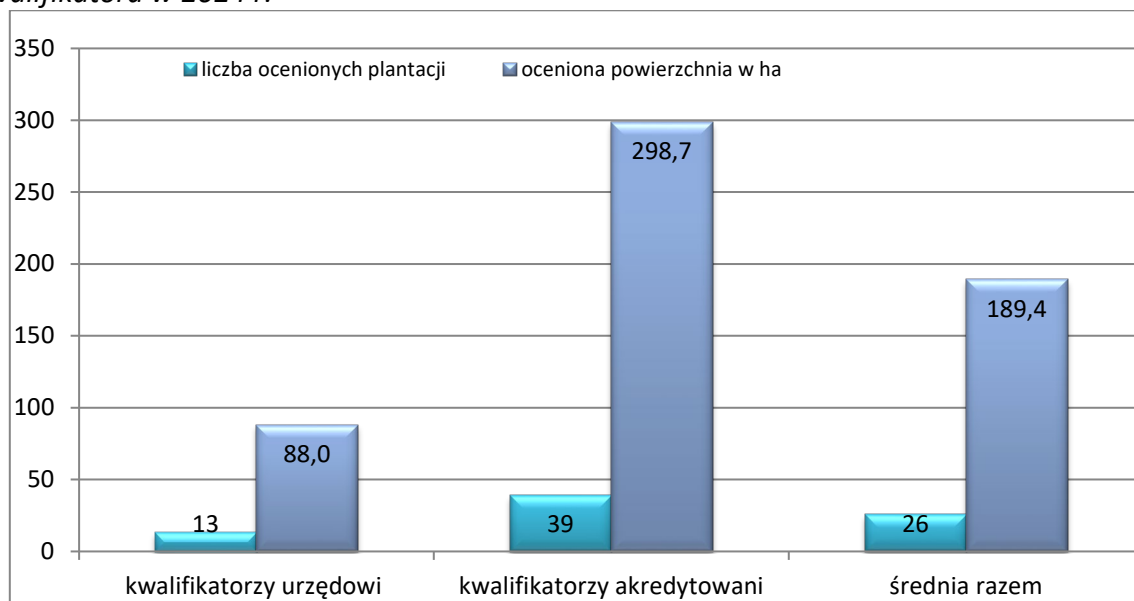

Tabela 9. Wyniki kontroli pracy kwalifikatorów urzędowych i akredytowanych w 2024 r.

Grupa roślin	Kwalifikatory urzędowi				Kwalifikatory akredytowani			
	ogółem oceniono		z tego zakwestionowano		ogółem oceniono		z tego zakwestionowano	
	plantacji	ha	plantacji	ha	plantacji	ha	plantacji	ha
Zbożowe	180	1 969,3	0	0	860	10 227,1	6	50,5
Ziemniak	128	402,4	0	0	0	0,0	0	0,0
Pastewne	116	657,5	0	0	1 059	7 818,2	24	108,8
Oleiste i włókniste	8	40,6	0	0	189	1 195,2	9	48,2
Burak cukrowy i pastewny	0	0,0	0	0	3	1,5	0	0,0
Warzywne	0	0,0	0	0	0	0,0	0	0,0
Materiał szkółkarski – drzewka owocowe	3	24,9	0	0	0	0,0	0	0,0
Materiał szkółkarski – krzewy jagodowe	3	2,0	0	0	0	0,0	0	0,0
Sadzonki truskawek	2	8,4	0	0	0	0,0	0	0,0
Inny materiał	8	2,4	0	0	0	0,0	0	0,0

szkółkarski								
Razem	448	3 107,6	0	0	2 111	19 241,9	39	207,5

Wg stanu na 31 grudnia 2024 r., zarejestrowanych, upoważnionych do wykonywania oceny było:

- 400 kwalifikatorów urzędowych,
- 376 kwalifikatorów akredytowanych,
- 186 próbobiorców urzędowych sadzeniaków ziemniaka.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono:

- 2 198 kontroli kwalifikatorów prowadzących ocenę polową, w tym:
- 343 kontrole kwalifikatorów urzędowych,
- 1 855 kontroli kwalifikatorów akredytowanych,
- 383 kontrole kwalifikatorów dokonujących oceny cech zewnętrznych sadzeniaków ziemniaka, w tym:
- 267 kontroli kwalifikatorów urzędowych,
- 116 kontroli kwalifikatorów akredytowanych,
- 97 kontroli urzędowych próbobiorców sadzeniaków ziemniaka pobierających próby do oceny weryfikacyjnej.

3.4. Ocena tożsamości i czystości odmianowej

Zgodnie z ustawą z 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie, ocenę tożsamości i czystości odmianowej wykonuje Dyrektor Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych. Próby do tej oceny pobieranie są przez wojewódzkich inspektorów w zakresie określonym w ustawie. Ocena tożsamości i czystości odmianowej jest prowadzona metodami wegetacyjnymi na poletkach kontrolnych w Stacjach Doświadczalnych Oceny Odmian (dalej: SDOO) i ma na celu sprawdzenie czy:

- wytworzone partie materiału siewnego są zgodne z urzędowymi opisami i próbami wzorcowymi tych odmian,
- próby badanych partii spełniają wymagania określone w zakresie czystości odmianowej,
- zanieczyszczenia mechaniczne, mutacje, przekrzyżowania niepożądanym pyłkiem i inne zjawiska nie wpłynęły niekorzystnie na jakość wytwarzanego materiału siewnego.

W roku 2024 pobrano i skierowano do SDOO COBORU łącznie 2 750 prób do oceny tożsamości i czystości odmianowej. SDOO poddały ocenie 2 393 próby oraz przekazały do Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa informacje o wynikach oceny, które informowały o:

- 2 183 tożsamyh i czystych próbach, z tym, że w przypadku 254 prób zaobserwowano wady podczas oceny,
- braku tożsamości odmianowej 50 prób,
- braku czystości odmianowej 7 prób,
- braku możliwości przeprowadzenia oceny dla 155 wysianych prób.

Brak tożsamości odmianowej stwierdzono w:

- 14 próbach Inu oleistego odmiany Lirina,
- 13 próbach życicy wielokwiatowej westerwoldzkiej odmiany Koga,
- 8 próbach rzodkwi oleistej odmiany Radetzky,
- 7 próbach życicy trwałej odmiany Bokser,
- 4 próbach grochu siewnego odmiany Astronaute,
- 2 próbach żyta ozimego, odmian KWS Dolaro i SU Performer,
- 1 próbie pszenicy zwyczajnej jarej odmiany Patricia,
- 1 próbie kukurydzy odmiany S031454.

Natomiast brak czystości odmianowej stwierdzono w:

- 5 próbach pobranych z partii materiału siewnego kukurydzy odmian Bogoria, Farmrock, Ruca oraz SM Bard,
- 1 próbie pszenicy zwyczajnej ozimej odmiany Belissa,
- 1 próbie fasoli zwykłej karłowej odmiany Aura.

Brak możliwości przeprowadzenia oceny dla 155 prób został spowodowany:

- słabymi wschodami roślin 35 prób, w tym również 5 prób wzorcowych odmian,
- porażeniem roślin 120 prób materiału siewnego jęczmienia ozimego i pszenżyta ozimego wirusem żółtej karłowatości jęczmienia (BYDV).

3.5. Ocena laboratoryjna materiału siewnego

W 2024 r. w grupie roślin rolniczych odnotowano zmiany w odniesieniu do liczby ocenionych partii materiału siewnego. Istotną zmianę stanowił ponad 14% wzrost liczby ocenionych partii materiału siewnego roślin pastewnych oraz ponad 11% wzrost liczby ocenionych partii materiału siewnego roślin oleistych i włóknistych. W grupie roślin pastewnych powodem wzrostu była zwiększona liczba zgłoszonych do oceny partii materiału siewnego traw (18%) oraz facelii błękitnej, dla której zgłoszono do oceny o 51% więcej partii w stosunku do roku ubiegłego. W grupie roślin oleistych i włóknistych do wzrostu liczby ocenionych partii przyczyniła się zwiększona o 23% liczba partii rzepaku ozimego i 15 % liczba ocenionych partii gorczycy białej. W grupie roślin zbożowych liczba ocenionych partii w stosunku do roku ubiegłego wzrosła o ponad 7,5%.

W konsekwencji wszystkich obserwowanych zmian ogółem liczba ocenionych partii materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych w 2024 r. wzrosła o 1 669 szt., co stanowi 9,2% w stosunku do roku poprzedniego.

3.5.1. Urzędowa ocena laboratoryjna materiału siewnego

Od 1 stycznia 2021 r. ocena laboratoryjna materiału siewnego jest realizowana w laboratoriach wchodzących w skład Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa, które powstały na bazie dotychczasowych laboratoriów wojewódzkich inspektoratów. W 2024 r. ocena materiału siewnego była realizowana w pracowniach oceny nasion 9 Oddziałów Centralnego Laboratorium (OCL) oraz Referencyjnym Laboratorium Nasiennym (RLN) zlokalizowanym w Poznaniu.

W okresie sprawozdawczym laboratoria GIORIN (laboratoria urzędowe) wykonały ocenę laboratoryjną łącznie 31 193 prób w ramach ocen wskazanych w tabeli 10. oraz na wniosek podmiotów dokonały w 1 przypadku ponownej oceny laboratoryjnej co stanowi 0,006% w stosunku liczby wykonanych przez laboratoria urzędowe ocen pierwotnych i okresowych.

Tabela 10. Liczba prób materiału siewnego ocenionych w 2023 i 2024 r. w laboratoriach urzędowych, wg typu oceny.

Rodzaj oceny	2023		2024	
	liczba prób	udział w%	liczba prób	udział w%
pierwotna w celu uznania za materiał kategorii elitarny lub kwalifikowany	7 940	25,1%	8 245	26,4%
powtórna*	275	0,9%	357	1,1%
okresowa (remanenty)	10 226	32,3%	8 518	27,3%
zlecenia w tym w celu uznania za materiał kategorii standard	4 414	14%	4 129	13,2%
kontrolna	7 183	22,7%	8 775	28,1%
inne	1 586	5,0%	1 169	3,7%
Ogółem	31 624	100%	31 193	100%

Objaśnienie:

* – próby badane w ocenie „powtórnej” zostały wyłączone z globalnej liczby prób, w dalszej części sprawozdania, zarówno w tekście jak również tabelach i informacjach graficznych nie są ujmowane

W roku 2024 odnotowano nieznaczny – 1,4% spadek ogólnej liczby prób materiału siewnego nasion przebadanych w laboratoriach urzędowych. W ocenie pierwotnej laboratoria urzędowe dokonały oceny 8 245 partii o łącznej masie 173 906,8 ton.

W 2024 r. w laboratoriach urzędowych wystawiono:

7 902 świadectwa oceny laboratoryjnej (kwalifikacji),

1 415 świadectw dla mieszanek materiału siewnego,

22 934 informacje o wynikach badania oraz o dyskwalifikacji materiału siewnego,

343 międzynarodowe świadectwa ISTA – „orange”.

3.5.2. Ocena laboratoryjna roślin rolniczych

W 2024 r. pierwotnej oceny laboratoryjnej materiału siewnego roślin rolniczych dokonywało 9 oddziałów Centralnego Laboratorium i Referencyjne Laboratorium Nasiennego oraz 25 laboratoriów akredytowanych.

Liczbę i masę partii materiału siewnego kategorii elitarny i kwalifikowany, ważniejszych gospodarczo gatunków i grup roślin uprawnych, ocenionych w 2024 r. przez laboratoria urzędowe i akredytowane, przedstawia tabela 11. Największy udział w ocenie laboratoryjnej materiału siewnego zajmują rośliny zbożowe – 13 785 partii oraz rośliny pastewne – 4 759 partii.

Ogółem w laboratoriach urzędowych oceniono 8 239 partii materiału siewnego roślin rolniczych kategorii elitarny i kwalifikowany o łącznej masie 173 903,2 ton oraz w laboratoriach akredytowanych 11 586 partii o masie 244 100,9 ton, z czego zdyskwalifikowano ogółem 558 partii, o łącznej masie 10 133,7 ton, co stanowi 2,4%.

W roku 2024 w laboratoriach urzędowych zaobserwowano nie przekraczający 1% wzrost liczby ocenionych partii materiału siewnego roślin zbożowych oraz istotny ponad 13% wzrost liczby ocenionych partii gatunków pastewnych a także ponad 6% wzrost liczby ocenionych partii roślin oleistych i włóknistych.

W przypadku laboratoriów akredytowanych odnotowano istotny wzrost liczby ocenionych partii we wszystkich grupach roślin sięgający od 12,8 do 16,5%.

Szczególną grupę stanowi materiał siewny buraków, którego liczba ocenionych partii rok do roku podlega dużym wahaniom. W roku sprawozdawczym w przypadku laboratoriów urzędowych liczba ocenionych partii spadła o ponad 40%, podczas gdy w przypadku laboratoriów akredytowanych odnotowano ponad 18% wzrost. Nie wpływa to jednak istotnie na łączną liczbę ocenianych corocznie partii, która w ostatnich 3 latach oscyluje w granicach 57-69 partii.

W roku sprawozdawczym laboratoria urzędowe oceniły łącznie 32 partie materiału siewnego kategorii handlowy o łącznej masie 163 ton, z których zdyskwalifikowały jedną partię o masie 10 ton. Zgłoszony do oceny laboratoryjnej materiał siewny kategorii handlowy dotyczył wyłącznie dwóch gatunków tj. esparcety siewnej oraz seradeli pastewnej.

Laboratoria akredytowane dokonujące oceny materiału siewnego roślin rolniczych zlokalizowane są na terenie województw: dolnośląskiego (3), kujawsko-pomorskiego (3), lubelskiego (3), łódzkiego (2), małopolskiego (1), mazowieckiego (1), pomorskiego (1), warmińsko-mazurskiego (2), wielkopolskiego (9). Laboratoria te posiadają akredytację do oceny materiału siewnego prowadzącego obrót będącego właścicielem danego laboratorium

jak również w wielu przypadkach dodatkową akredytację do oceny materiału siewnego innych prowadzących obrót działających na terenie innych województw. W konsekwencji podobnie jak w przypadku laboratoriów urzędowych, liczby i masy partii ocenionych w poszczególnych województwach nie odzwierciedlają w sposób jednoznaczny koncentracji produkcji materiału siewnego.

Tabela 11. Liczba i masa partii roślin rolniczych i warzywnych oceniona w 2024 r. łącznie przez laboratoria urzędowe i akredytowane

Grupa roślin	Objęto oceną		Zakwalifikowano		Zdyskwalifikowano		
	liczba partii	tonaż partii	liczba partii	tonaż partii	liczba partii	tonaż partii	%*
Razem rośliny rolnicze, w tym:	19 825	418 004,1	19 267	407 870,4	558	10 133,7	2,4
1. zbożowe, w tym:	13 785	352 260,3	13 468	345 167,1	317	7 093,2	2,0
- pszenica zwyczajna ozima	5 304	145 073,7	5 271	144 270,5	33	803,3	0,6
- pszenica zwyczajna jara	488	11 699,4	478	11 493,7	10	205,7	1,8
- pszenica orkisz ozima	28	560,1	28	560,1	0	0,0	0,0
- pszenica orkisz jara	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
- pszenica twarda	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
- jęczmień ozimy	1 270	33 628,7	1 255	33 251,4	15	377,3	1,1
- jęczmień jary	1 069	26 186,4	1 008	24 627,3	61	1 559,2	6,0
- żyto ozime	1 047	27 317,5	1 008	26 294,7	39	1 022,8	3,7
- żyto jare	56	1 154,8	52	1 098,7	4	56,2	4,9
- pszenżyto ozime	2 206	59 226,8	2 156	57 973,7	50	1 253,1	2,1
- pszenżyto jare	169	3 960,1	166	3 889,7	3	70,4	1,8
- owies nagoziarnisty	5	39,8	4	37,8	1	2,0	5,0
- owies zwyczajny w tym: bizantyjski	816	19 411,3	763	18 321,0	53	1 090,3	5,6
- owies szorstki (owsik)	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
- gryka	121	1 025,1	120	1 015,1	1	10,0	1,0
- proso	7	30,7	7	30,7	0	0,0	0,0
- kukurydza	1 199	22 945,9	1 152	22 302,8	47	643,0	2,8
2. pastewne, w tym:	4 759	52 881,0	4 570	50 474,4	189	2 406,6	4,6
- bobowate grubonasienne	1 171	21 578,0	1 056	19 615,0	115	1 963,0	9,1
- bobowate drobnonasienne	353	2 400,3	337	2 309,0	16	91,3	3,8
- trawy	2 184	19 593,7	2 155	19 392,9	29	200,7	1,0
- inne rolnicze w tym:	1 051	9 309,1	1 022	9 157,5	29	151,6	1,6
- rzodkiew oleista	502	4 585,6	488	4 501,8	14	83,8	1,8
- facelia błękitna	546	4 709,8	531	4 642,0	15	67,8	1,4
3. buraki	57	541,7	57	541,7	0	0,0	0,0
4. oleiste i włókniste, w tym:	1 224	12 321,1	1 172	11 687,3	52	633,8	5,1
- rzepak ozimy	143	1 183,5	139	1 151,4	4	32,1	2,7
- rzepak jary	3	27,6	3	27,6	0	0,0	0,0
- gorczyca biała	805	7 081,2	790	6 996,9	15	84,3	1,2
- soja	216	3 676,8	194	3 222,6	22	454,3	12,4
- konopie	20	64,8	17	58,1	3	6,6	10,3
- pozostałe	37	287,2	29	230,6	8	56,6	19,7
Razem rośliny warzywne*, w tym:	6	3,61	6	3,6	0	0,0	0,0
- cebulowe	2	0,15	2	0,1	0	0,0	0,0
- dyniowate	0	0,00	0	0,0	0	0,0	0,0
- psiankowate	0	0,00	0	0,0	0	0,0	0,0
- bobowate	0	0,00	0	0,0	0	0,0	0,0
- liściowe	0	0,00	0	0,0	0	0,0	0,0
- kapustne i rzepowate	3	2,77	3	2,8	0	0,0	0,0
- korzeniowe	1	0,70	1	0,7	0	0,0	0,0
- pozostałe	0	0,00	0	0,0	0	0,0	0,0
Razem rolnicze i warzywne	19 831	418 007,7	19 273	407 874,0	558	10 133,7	2,4

*- udział tonażu zdyskwalifikowanych partii w tonażu partii objętych oceną

3.5.3. Ocena laboratoryjna materiału siewnego roślin warzywnych

W 2024 r. pierwotnej oceny laboratoryjnej elitarnego i kwalifikowanego materiału siewnego roślin warzywnych dokonywały 2 oddziały Centralnego Laboratorium i Referencyjne Laboratorium Nasienne.

Łącznie w ww. laboratoriach oceniono 6 partii materiału siewnego roślin warzywnych o łącznej masie 3,61 tony, w celu uznania za materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany. Utrzymujący się od lat niski poziom kwalifikacji materiału siewnego warzyw jest wynikiem wytwarzania przez hodowców głównie materiału siewnego kategorii standard własnych odmian. Ponadto w kraju w 2024 r. działało 6 laboratoriów prowadzących obrót, posiadających akredytację do oceny okresowej materiału siewnego kategorii elitarny, kwalifikowany oraz standard. Łącznie laboratoria te dokonały oceny 3 738 prób pobranych do oceny okresowej.

3.5.4. Kontrola pracy próbobiorców urzędowych i akredytowanych oraz laboratoriów akredytowanych

W 2024 r. stosunek liczby próbobiorców urzędowych do akredytowanych uległ niewielkiej zmianie. Stwierdzono spadek liczby próbobiorców urzędowych oraz wzrost liczby próbobiorców akredytowanych. Na koniec roku sprawozdawczego uprawnienia do pobieranie prób materiału siewnego roślin rolniczych (z wyłączeniem sadzeniaków ziemniaka) i warzywnych posiadało łącznie 730 osób. Wojewódzcy inspektorzy przeprowadzili 262 kontrole próbobiorców urzędowych oraz 507 kontrole próbobiorców akredytowanych. Kontrolna ocena laboratoryjna wykazała zgodność wyników badania pierwotnego prób pobranych przez próbobiorców urzędowych i akredytowanych z wynikami prób poddanych ocenie w ramach kontroli próbobiorców na poziomie odpowiednio 98 i 97% (tabela 12). Dane świadczą o wysokiej jakości pracy zarówno urzędowych, jak i akredytowanych próbobiorców. W wyniku kontroli próbobiorców akredytowanych wojewódzcy inspektorzy anulowali jedynie 4 protokoły pobrania prób.

W 2024 r. wojewódzcy inspektorzy przeprowadzili 3 szkolenia podstawowe dla próbobiorców (w celu uzyskania uprawnień), w których udział wzięło 8 osób, oraz 16 szkoleń doskonalących, w których udział wzięło 201 próbobiorców.

Tabela 12. Nadzór i kontrola pracy próbobiorców w 2024 r.

Próbobiorcy	Liczba					kontroli
	próbobiorców	uprawnień		prób		
		nadanych	cofniętych	pobranych do kontroli pracy próbobiorców	niezgodnych z badaniem pierwotnym	
urzędowi	353	6	20	55	1	262
akredytowani	377	58	40	2 622	79	507

Na koniec 2024 r., upoważnienia do pobierania prób za pomocą automatycznego próbobierza posiadało 8 przedsiębiorców. Przeprowadzono 13 kontroli u tych podmiotów. W 2024 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony roślin i nasiennictwa sprawowali nadzór nad 11 działającymi na terenie kraju próbobierzami automatycznymi.

W 2024 r. Główny Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa sprawował nadzór nad 31 działającymi na terenie kraju laboratoriami akredytowanymi. W laboratoriach tych przeprowadzono 36 kontroli. W ramach nadzoru nad laboratoriami akredytowanymi kontrolnej ocenie poddano 1 710 duplikatów prób ocenionych przez laboratoria akredytowane co stanowi 8,5% wszystkich prób ocenionych przez laboratoria w ramach posiadanych akredytacji. W przypadku 25 prób (1,5%) stwierdzono niezgodność wyników oceny wykonanej przez laboratorium akredytowane z wynikiem urzędowej oceny kontrolnej. Ponadto w ramach nadzoru laboratoria urzędowe przekazały do oceny przez laboratoria akredytowane 192 próby sprawdzające.

W ramach nadzoru sprawowanego nad pracą laboratoriów akredytowanych Referencyjne Laboratorium Nasienne zorganizowało 2 rundy badań biegłości z zakresu oznaczania:

- 1/2024 mieszanka nasion – oznaczanie zawartości nasion innych roślin w sztukach - udział 31 laboratoriów akredytowanych,
- 2/2024 tymotka łąkowa *Phleum pratense*, grupa roślin pastewnych – oznaczanie zdolności kiełkowania nasion, czystości nasion, zawartości nasion innych roślin w sztukach - udział 12 laboratoriów akredytowanych.

W rundzie 1/2024 17 laboratoriów akredytowanych uzyskało wyniki pozytywne A lub B; 3 uzyskało wyniki C - dostateczne, a 11 uzyskało wyniki PMU - poniżej minimalnych umiejętności.

W rundzie 2/2024 większość laboratoriów akredytowanych uzyskało wynik pozytywny; 3 laboratoria uzyskały wyniki C – dostateczne w zakresie czystości nasion, 1 uzyskało wynik C- dostateczny w zakresie zdolności kiełkowania i 1 laboratorium uzyskało wynik negatywny PMU - poniżej minimalnych umiejętności w zakresie czystości nasion.

W każdym przypadku, gdy laboratoria otrzymały wyniki C lub PMU, zostały zobowiązane do podjęcia działań korygujących i informacji o tych działaniach do RLN oraz nadzorującego je oddziału CL GIORiN. Efektywność działań korygujących jest sprawdzana podczas kontroli przez nadzorujący OCL/RLN.

W okresie sprawozdawczym nie cofnięto i nie udzielono akredytacji dla nowych laboratoriów. Natomiast udzielono 34 dodatkowe upoważnienia dla działających laboratoriów akredytowanych pozwalające na ocenę materiału siewnego należącego do innych prowadzących obrót.

W 2024 r. 7 Oddziałów/Pracowni zamiejscowych CL GIORiN w Krakowie, Lublinie, Bydgoszczy, Łodzi, Warszawie, Wrocławiu, Gdańsku oraz Referencyjne Laboratorium Nasienne zorganizowało 14 szkoleń z zakresu oceny laboratoryjnej materiału siewnego w tym:

- 4 szkolenia doskonalące dla 12 analityków nasiennych,
- 10 szkoleń podstawowych dla 42 osób ubiegających się o uprawnienia do wykonywania oceny laboratoryjnej materiału siewnego poszczególnych grup roślin tj.
 - traw (OCL Kraków 6 osób),
 - oleistych i włóknistych (RLN 5 osób),
 - bobowatych drobnonasiennych (RLN 5 osób),
 - bobowatych grubonasiennych (OCL Lublin 9 osób),
 - zbożowych (OCL Bydgoszcz 9 osób),
 - innych rolniczych (OCL Łódź 8 osób).

łącznie w 14 szkoleniach udział wzięły 54 osoby z 19 firm.

W przypadku szkoleń podstawowych było to 10 szkoleń dla 42 osób, tj:

- 5 szkoleń dla 17 osób ubiegających się o po raz pierwszy o uprawnienia do oceny ms,
- 5 szkoleń dla 25 osób ubiegających się o uprawnienia do oceny ms kolejnej grupy roślin.

W wyniku przeprowadzonych egzaminów wydano 40 zaświadczeń, w tym;

- 17 dla nowych analityków nasiennych,
- 23 dla analityków, którzy rozszerzyli uprawnienia na kolejną grupę roślin.

Wyżej wskazane 40 stwierdzało przyznanie uprawnień do oceny materiału siewnego poszczególnych grupy roślin dla:

- traw - 6 osób,
- oleistych i włókniстых - 5 osób,
- innych rolniczych - 6 osób,
- zbożowych - 9 osób,
- bobowatych drobnonasiennych – 5 osób,
- bobowatych grubonasiennych - 9 osób.

Tabela 13. Nadzór i kontrola pracy laboratoriów akredytowanych w 2024 r.

Działanie	Liczba
Sprawowanie nadzoru nad laboratoriami akredytowanymi	31
Wydanie akredytacji	
- dla nowych laboratoriów	0
- dla działających laboratoriów- dodatkowe upoważnienia na nowe grupy roślin)	1
- dla działających laboratoriów - dodatkowe upoważnienia do oceny ms innego prowadzącego obrót	34
Cofnięcie akredytacji dla laboratoriów	0
Przeprowadzenie kontroli	36
Przekazanie do oceny prób sprawdzających	192
Przeprowadzenie szkoleń podstawowych dla analityków (liczba szkoleń/osób uczestniczących w szkoleniach)	10/42
Wydanie zaświadczeń dla analityków nasiennych	40
Przeprowadzenie szkoleń doskonalących dla analityków (liczba szkoleń/osób uczestniczących w szkoleniach)	4/12

3.6. Ocena polowa materiału szkółkarskiego roślin sadowniczych

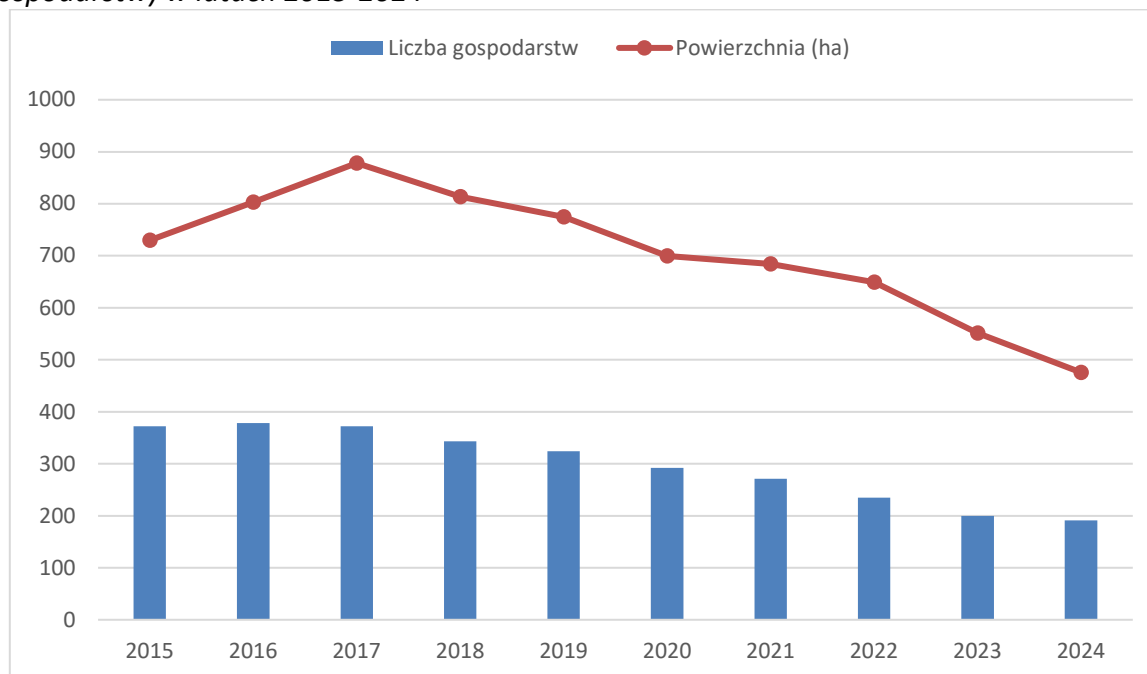
3.6.1. Materiał kategorii kwalifikowany i elitarny

W 2024 r. wykonano ocenę 475,6 ha upraw kwalifikowanego i elitarnego materiału szkółkarskiego roślin sadowniczych. W porównaniu z 2023 r., kiedy oceniono 551,4 ha, nastąpił spadek ocenianej powierzchni o 13,7%.

Urzędową ocenę w roku 2024 przeprowadzono w 191 gospodarstwach szkółkarskich. Liczba gospodarstw szkółkarskich, w których przeprowadzana była kwalifikacja materiału szkółkarskiego, w ostatnich latach systematycznie maleje. W 2001 r. liczba ta wynosiła 1 116 gospodarstw szkółkarskich. Na przestrzeni ostatnich 23 lat zmniejszyła się prawie 6-krotnie. W tym samym czasie powierzchnia kwalifikowanych i elitarnych upraw szkółkarskich zmniejszyła się o ok. 56%. Dane dotyczące liczby gospodarstw szkółkarskich, w których

przeprowadzana była kwalifikacja oraz powierzchnię zakwalifikowanych upraw na przestrzeni ostatnich 10 lat obrazuje wykres 13.

Wykres 13. Powierzchnia elitarnych i kwalifikowanych upraw szkółkarskich (ha i liczba gospodarstw) w latach 2015-2024

Produkcja materiału szkółkarskiego kwalifikowanego oraz CAC w 2024 r. była prowadzona w 1 077 gospodarstwach, w tym w 24 gospodarstwach wytwarzano wyłącznie materiał szkółkarski kwalifikowany, w 167 gospodarstwach materiał kwalifikowany i CAC, natomiast materiał szkółkarski wyłącznie w kategorii CAC wytwarzano w 886 gospodarstwach. Najwięcej gospodarstw szkółkarskich znajduje się w województwach: lubelskim – 281 gospodarstw, mazowieckim – 161 gospodarstw oraz podkarpackim – 160 gospodarstw. Szczegółowe dane o liczbie gospodarstw, w których wykonywana jest kwalifikacja znajdują się na stronie internetowej Inspekcji.

Podobnie jak w latach poprzednich, największa powierzchnia zakwalifikowanych upraw szkółkarskich jest w województwach: lubelskim, mazowieckim, kujawsko-pomorskim i łódzkim. Szczegółowe zestawienie powierzchni kwalifikowanych upraw szkółkarskich w poszczególnych województwach przedstawia tabela 14.

Tabela 14. Powierzchnia kwalifikowanych upraw szkółkarskich w 2024 r. w poszczególnych województwach

Lp.	Województwo	Powierzchnia w ha
1.	dolnośląskie	0,1
2.	kujawsko–pomorskie	57,5
3.	lubelskie	161,7
4.	lubuskie	2,0
5.	łódzkie	56,9
6.	małopolskie	23,7
7.	mazowieckie	117,6
8.	opolskie	0,0
9.	podkarpackie	8,7
10.	podlaskie	7,4
11.	pomorskie	0,0
12.	śląskie	7,6
13.	świętokrzyskie	6,5
14.	warmińsko–mazurskie	1,6
15.	wielkopolskie	1,5
16.	zachodniopomorskie	22,9
RAZEM KRAJ:		475,6

Największą powierzchnię wśród ocenianych rodzajów materiału szkółkarskiego zajmują szkółki drzewek owocowych – 194,4 ha, co stanowi 40,9% całej kwalifikowanej powierzchni upraw szkółkarskich. Kolejne rodzaje materiału szkółkarskiego: plantacje podkładek wegetatywnych i plantacje sadzonek truskawek zajmują odpowiednio 93,3 ha i 77,9 ha, co stanowi odpowiednio 19,6% i 16,4% całej kwalifikowanej powierzchni upraw materiału szkółkarskiego.

Szczegółowe zestawienie powierzchni zakwalifikowanych wg rodzajów materiału szkółkarskiego przedstawia tabela 15.

Tabela 15. Powierzchnia kwalifikowanych upraw szkółkarskich w 2024 r. wg rodzajów materiału szkółkarskiego

Lp.	Rodzaj materiału szkółkarskiego	Powierzchnia (ha)	Liczba producentów
1.	Materiał przedbazowy	0,3	3
2.	Plantacja mączna krzewów przeznaczonych do produkcji sadzonek	13,6	23
3.	Plantacja mączna podkładek wegetatywnych	93,3	118
4.	Plantacja mączna sadzonek malin	8,5	5
5.	Plantacja mączna sadzonek truskawek	11,2	9
6.	Plantacja podkładek generatywnych	7,9	18

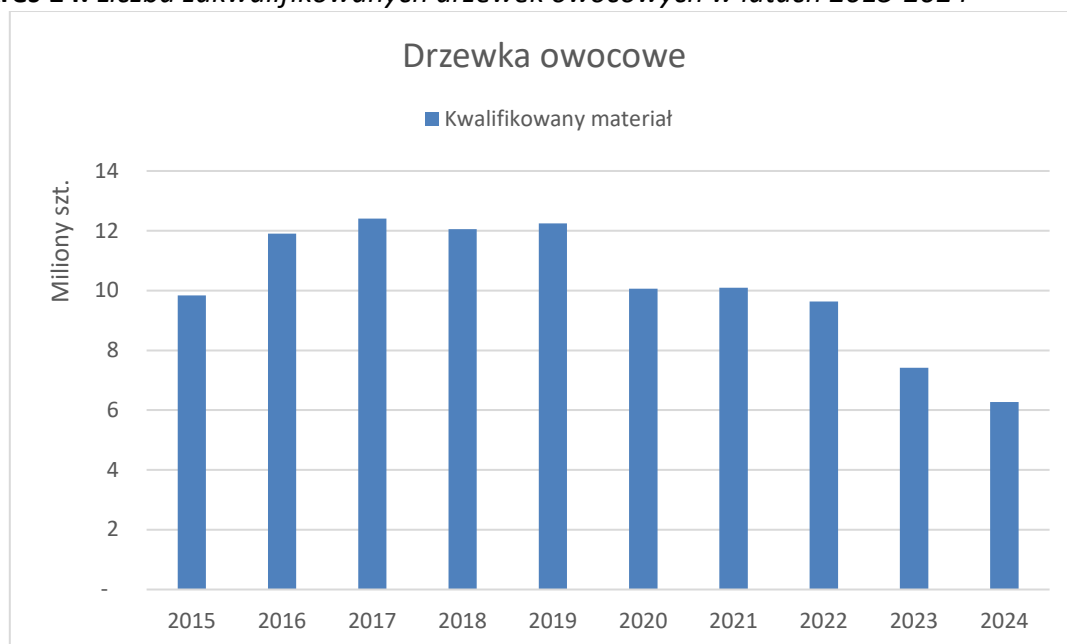
7.	Plantacja sadzonek malin	1,2	2
8.	Plantacja sadzonek truskawek	77,9	10
9.	Sad mateczny do pozyskiwania nasion	8,5	10
10.	Sad mateczny do pozyskiwania zrazów	18,9	27
11.	Szkółka drzew owocowych	194,4	67
12.	Szkółka drzew owocowych przeznaczonych na sady zraźnikowe i nasienne	0,03	1
13.	Szkółka krzewów jagodowych	33,6	21
14.	Szkółka krzewów jagodowych przeznaczonych na plantacje reprodukcyjne	6,3	2
Razem powierzchnia:		475,6	

Produkcja kwalifikowanych drzewek owocowych na przestrzeni ostatnich 10 lat ulegała wahaniom. W roku 2015 liczba wytwarzanych kwalifikowanych drzewek owocowych była na poziomie 10 mln sztuk. Następne lata charakteryzowała tendencja wzrostowa. W latach 2016 – 2019 produkcja kształtowała się na stabilnym poziomie ok. 12 mln sztuk. Od 2020 do 2022 roku wysokość produkcji oscylowała na poziomie około 10 mln sztuk.

W 2023 r. produkcja drzewek kwalifikowanych wynosiła nieco ponad 7,4 mln sztuk natomiast w 2024 r. spadła do poziomu około 6,3 mln sztuk i była mniejsza o 15,5% w porównaniu do poprzedniego roku.

Liczbę zakwalifikowanych drzewek owocowych w latach 2015 – 2024 przedstawia wykres 14.

Wykres 14. Liczba zakwalifikowanych drzewek owocowych w latach 2015-2024

Corocznie drzewka jabłoni domowej stanowią największą pozycję w produkcji szkółkarskiego materiału roślin sadowniczych. W 2024 r. drzewka jabłoni stanowiły ok. 69,8% wszystkich kwalifikowanych drzewek owocowych. Do najpopularniejszych odmian jabłoni, które zakwalifikowano w szkółkach drzew owocowych należały:

- **Golden Delicious** i jego mutanty (Golden Delicious Reinders i Camspur) – łącznie **21,3%**

- **Gala** i jego mutanty (Gala Must, Gala Schnico), które stanowiły razem **10,1%** zakwalifikowanych drzewek jabłoni,
- **Idared** i jego czerwone mutanty (Najdared i Idaredest), które stanowiły razem blisko **9,9%** zakwalifikowanych drzewek jabłoni,
- **Szampion** i jego mutanty (Szampion Reno, Szampion Arno, Reno 2) – łącznie stanowiły **9,2%** zakwalifikowanych drzewek jabłoni.

Odmiany należące do ww. 4 grup stanowiły w sumie 50,5% całej produkcji kwalifikowanych drzewek jabłoni. Asortyment odmianowy kwalifikowanego materiału szkółkarskiego drzewek jabłoni jest zróżnicowany – w roku 2024 kwalifikowane drzewka jabłoni były wyprodukowane w 72 odmianach.

Produkcja kwalifikowanych krzewów jagodowych (agrest, borówka wysoka, jeżyna, malina, porzeczka biała, porzeczka czarna i porzeczka czerwona) w roku 2024 wyniosła nieco ponad 9 mln sztuk. W porównaniu z rokiem 2023 produkcja krzewów spadła o 23,6%. Największy udział w produkcji kwalifikowanych krzewów stanowią porzeczka czarna, malina oraz borówka wysoka.

Liczba kwalifikowanych sadzonek truskawek w 2024 r. wyniosła ok. 48 mln sztuk i była mniejsza o 37,5% niż w roku poprzednim.

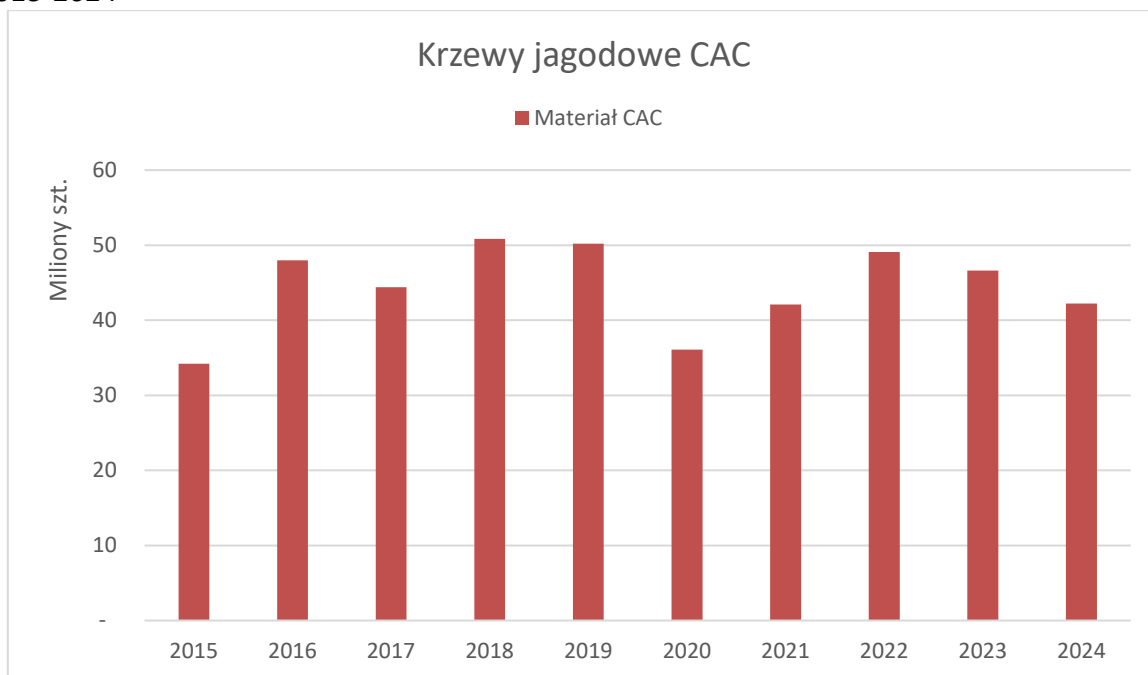
3.6.2. Materiał szkółkarski CAC

W 2024 r. produkcję materiału szkółkarskiego CAC drzewek owocowych prowadzono na powierzchni 633,2 ha, na której wytworzono nieco ponad 28,1 mln sztuk drzewek. Liczba wyprodukowanych drzewek CAC była o 10,4% mniejsza niż w roku 2023. Drzewka jabłoni wyprodukowane w liczbie prawie 14 mln sztuk stanowiły 50,5% całkowitej liczby drzewek CAC.

Produkcja drzewek z rodzaju *Prunus* utrzymała się na poziomie zbliżonym do poprzedniego roku – ponad 4,4 mln drzewek wiśni, ponad 2,3 mln śliwy domowej, ok. 2,2 mln czereśni oraz prawie 1,4 mln drzewek brzoskwini.

Produkcja krzewów jagodowych CAC w roku 2024 wynosiła około 42,2 mln sztuk i była niższa o 9,5% w porównaniu z rokiem 2023. Liczbę wyprodukowanych sadzonek krzewów jagodowych CAC w ostatnich 10 latach przedstawia wykres 15.

Wykres 15. Liczba sadzonek krzewów jagodowych wytworzonych w kategorii CAC w latach 2015-2024

Produkcja sadzonek truskawek CAC w roku 2024 wyniosła ponad 196,8 mln sztuk. Nastąpił wzrost produkcji o 6,2% w porównaniu z poprzednim rokiem.

3.6.3. Materiał kwalifikowany i CAC – porównanie

Zestawienie wyprodukowanego w 2024 r. materiału szkółkarskiego w najważniejszych gatunkach/grupach przedstawiono w tabeli 16. Wyraźnie widoczna jest prawidłowość, że dla każdego z wymienionych gatunków i w każdej z wymienionych grup, produkcja materiału w kategorii CAC znacznie przewyższa liczbę wyprodukowanego materiału kwalifikowanego.

Tabela 16. Liczba drzewek owocowych, krzewów jagodowych i truskawek - materiał kwalifikowany i CAC wytworzony w 2024 r. (w szt.)

Gatunek	Materiał szkółkarski wyprodukowany w roku 2024 w szt.	
	Materiał kwalifikowany	Materiał CAC
Jabłoń	4 378 425	13 926 674
Grusza	732 745	2 600 911
Śliwa	126 290	2 332 082
Wiśnia	895 430	4 474 068
Czereśnia	119 621	2 248 668
Brzoskwinia	9 084	1 379 764
Morela	12 120	1 044 796
Inne gatunki drzewek	0	129 033
(orzech wł., śliwa jap.)		
Drzewa owocowe – razem	6 273 715	28 135 996
Krzewy jagodowe – razem	9 111 655	42 216 211
Truskawka	48 251 627	196 856 838

Nie zawsze produkcja materiału szkółkarskiego kategorii CAC zlokalizowana jest w tych samych województwach, które należą do czołówki w wytwarzaniu materiału kwalifikowanego. W przypadku drzewek owocowych wielkość produkcji materiału kwalifikowanego i CAC w poszczególnych województwach przedstawiono w tabeli 17.

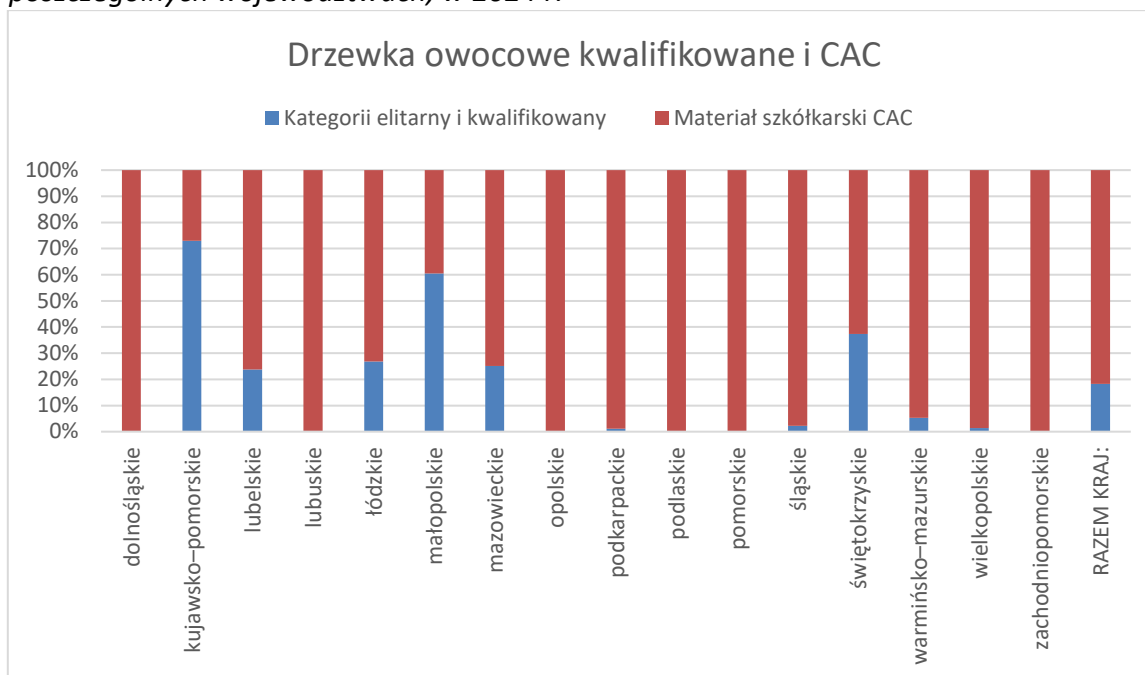
Tabela 17. Liczba drzewek owocowych wytworzonych w roku 2024, w poszczególnych województwach dla różnych kategorii (w szt.)

Lp.	Województwo	Materiał szkółkarski (drzewka) wyprodukowany w roku 2024 w szt.	
		Kategorii elitarny i kwalifikowany	Materiał szkółkarski CAC
1.	dolnośląskie	0	56 100
2.	kujawsko–pomorskie	581 935	214 870
3.	lubelskie	2 546 980	8 140 118
4.	lubuskie	0	1 169
5.	łódzkie	320 170	873 131
6.	małopolskie	413 690	269 800
7.	mazowieckie	2 143 465	6 386 243
8.	opolskie	0	121 830
9.	podkarpackie	125 010	10 751 725
10.	podlaskie	0	43 250
11.	pomorskie	0	1 450
12.	śląskie	4 025	175 885
13.	świętokrzyskie	120 950	202 320
14.	warmińsko–mazurskie	6 790	122 060
15.	wielkopolskie	10 700	765 496
16.	zachodniopomorskie	0	10 549
	RAZEM KRAJ:	6 273 715	28 135 996

Najwięcej drzewek owocowych zakwalifikowano w województwie lubelskim, mazowieckim i kujawsko-pomorskim. Natomiast w kategorii CAC najwięcej drzewek uznano w województwach: podkarpackim, lubelskim i mazowieckim. Reasumując, rozmieszczenie produkcji materiału szkółkarskiego dla poszczególnych kategorii od lat pozostaje stabilne, skupiając się w tych samych województwach.

Wykres 16. przedstawia udział procentowy pomiędzy materiałem szkółkarskim drzewek owocowych zakwalifikowanym urzędowo i uznanym w kategorii CAC, w poszczególnych województwach.

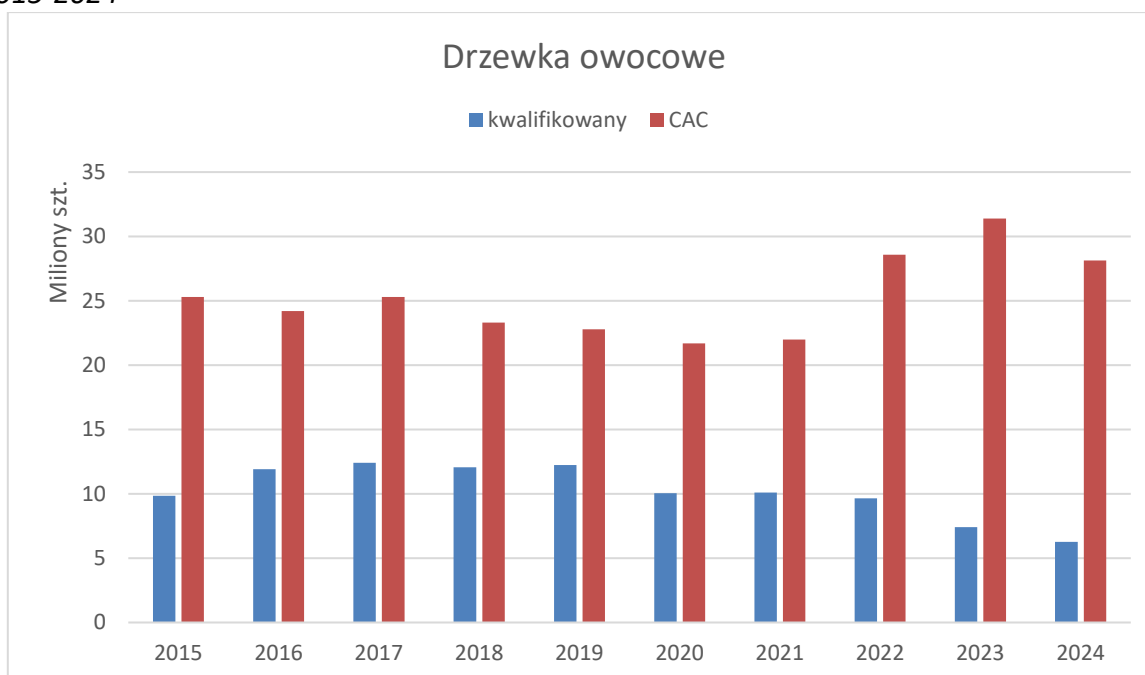
Wykres 16. *Udział procentowy produkcji drzewek owocowych kategorii kwalifikowany i CAC w poszczególnych województwach, w 2024 r.*

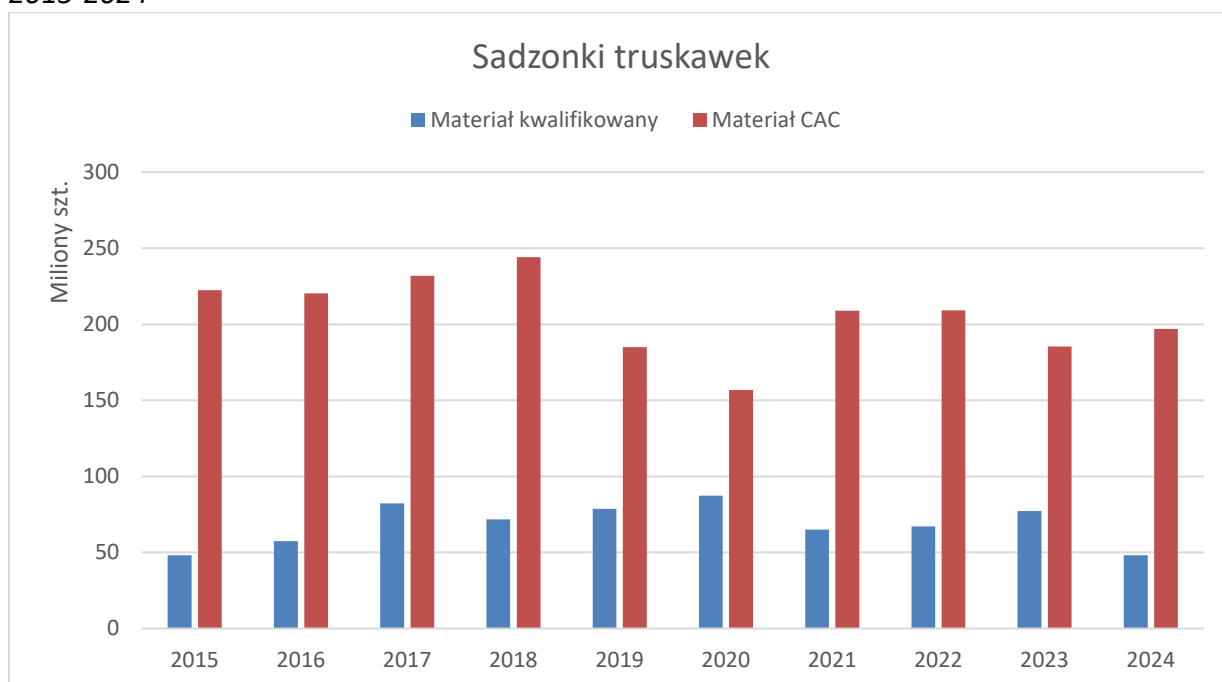
W skali całego kraju w 2024 r. produkcja drzewek owocowych CAC była ponad 4-krotnie większa niż drzewek kwalifikowanych. Z roku na rok zwiększa się przewaga produkcji drzewek CAC w stosunku do produkcji drzewek kwalifikowanych.

Porównanie produkcji drzewek, sadzonek truskawek oraz krzewów jagodowych kategorii kwalifikowany i CAC na przestrzeni ostatnich lat obrazują kolejne wykresy.

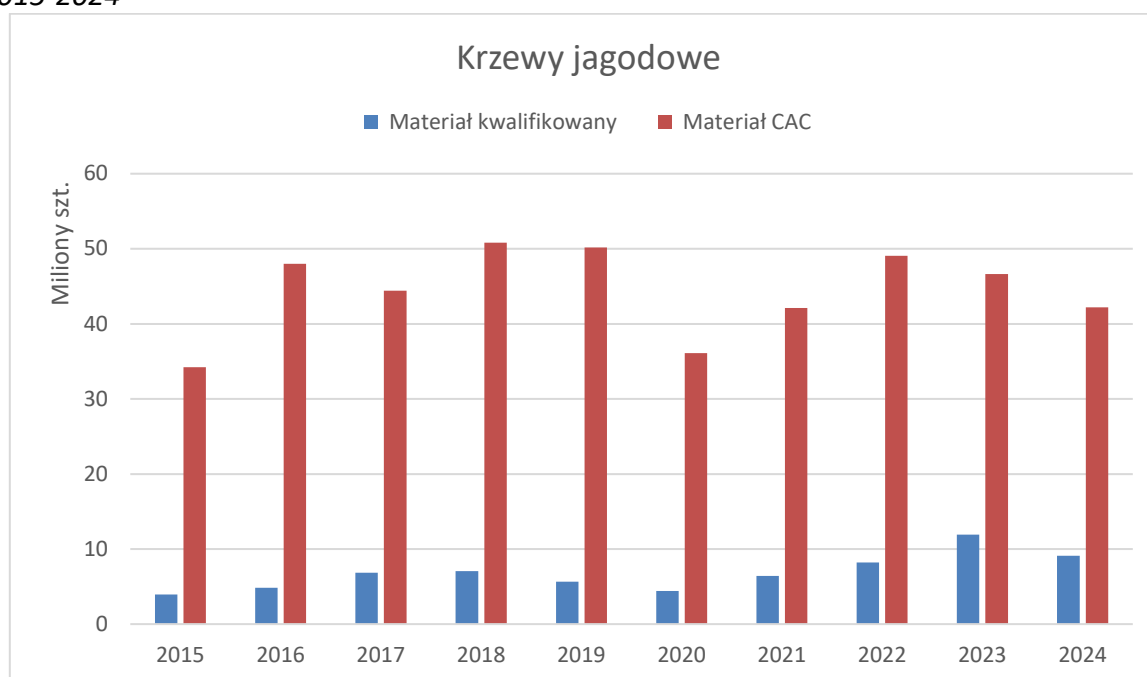
Wykres 17 *Liczba drzewek owocowych kwalifikowanych i CAC wyprodukowanych w latach 2015-2024*

Wykres 18 Liczba sadzonek truskawek kwalifikowanych i CAC wyprodukowanych w latach 2015-2024

Wykres 19. Liczba krzewów jagodowych kwalifikowanych i CAC wyprodukowanych w latach 2015-2024

3.7. Etykietowanie i plombowanie materiału siewnego oraz nadzór nad upoważnieniami do wypełniania etykiet urzędowych materiału siewnego

W roku sprawozdawczym wojewódzkie inspektoraty wydały:

- **732 988** wypełnionych etykiet dla materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych
- **37 732** wypełnione etykiety-paszporty dla materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych
- **670 605** wypełnionych etykiet– paszportów dla sadzeniaków ziemniaka
- **37 518** wypełnionych etykiet i paszportów szkółkarskich
- **51 782** etykiety OECD
- **469 620** etykiet i etykiet paszportów dla materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych oraz materiału szkółkarskiego do wypełnienia przez upoważnione podmioty
- **237 304** plomby urzędowych numerowanych do zabezpieczania opakowań materiału siewnego oraz prób.

Na koniec 2024 r., upoważnienia do samodzielnego wypełniania etykiet urzędowych posiadało:

- dla materiału siewnego - 68 przedsiębiorców,
- dla materiału szkółkarskiego - 2 dostawców.

W roku sprawozdawczym upoważnienie do samodzielnego wydawania etykiet urzędowych posiadało:

- dla materiału siewnego - 81 przedsiębiorców,
- dla materiału szkółkarskiego - 74 dostawców.

W sumie przeprowadzono 273 kontrole u upoważnionych podmiotów.

3.8. Kontrola materiału siewnego

3.8.1. Ewidencja prowadzących obrót materiałem siewnym

31 grudnia 2024 r. wpisanych do ewidencji, na podstawie art. 84 – 87 ustawy o nasiennictwie było: 6 821 przedsiębiorców wytwarzających oraz prowadzących obrót w tym obrót hurtowy i detaliczny materiałem siewnym, 572 rolników oraz dostawców: 3 354 z rolą wytwarzania lub obrotu materiałem szkółkarskim roślin sadowniczych, 2 499 – materiałem rozmnożeniowym i nasadzeniowym roślin warzywnych, 6 776 – ozdobnych oraz 1 750 dostawców zajmujących się wytwarzaniem lub obrotem sadzonkami winorośli. Szczegółowe informacje przedstawia tabela 18.

Tabela 18. Liczba przedsiębiorców, rolników i dostawców materiału siewnego znajdujących się 31 grudnia 2024 r. w ewidencjach przedsiębiorców, rolników i dostawców

Ewidencja przedsiębiorców wpisanych na podstawie art. 84 ustawy o nasiennictwie prowadzących:		
wytwarzanie i obrót materiałem siewnym	obróć hurtowy materiałem siewnym	wyłącznie sprzedaż detaliczną materiału siewnego
480	946	5 395
Ewidencja rolników wpisanych na podstawie art. 86 ustawy o nasiennictwie:		

stan na 1 stycznia 2024	wpisano w roku sprawozdawczym	skreślono w roku sprawozdawczym	Stan na 31 grudnia 2024
545	49	22	572
Ewidencja dostawców wpisanych na podstawie art. 87 ustawy o nasiennictwie zajmujący się wytwarzaniem lub obrotem materiałem:			
Szkółkarskim roślin sadowniczych	Rozmnożeniowym lub nasadzeniowym roślin warzywnych	Rozmnożeniowym lub nasadzeniowym roślin ozdobnych	Sadzonkami winorośli
3 354	2 499	6 776	1 750

W 2024 r., w stosunku do roku 2023, odnotowano nieznaczne zmiany w liczbie podmiotów prowadzących obrót materiałem siewnym, wpisanych do odpowiednich ewidencji. Według stanu na 31 grudnia 2024 r. wpisanych do odpowiedniej ewidencji w poszczególnych grupach było:

przedsiębiorców prowadzących:

- wytwarzanie i obrót materiałem siewnym – 480 (wzrost o 1,1%),
- obrót hurtowy materiałem siewnym – 946 (wzrost o 3,1%),
- wyłącznie sprzedaż detaliczną materiału siewnego – 5 394 (spadek o 1,1%),

rolników – 572 (wzrost o 5%),

dostawców:

- materiału szkółkarskiego roślin sadowniczych – 3 354 (wzrost o 0,3%),
- rozmnożeniowego lub nasadzeniowego roślin warzywnych – 2 499 (wzrost o 2,6%),
- rozmnożeniowego lub nasadzeniowego roślin ozdobnych – 6 776 (wzrost o 2,4%),
- sadzonek winorośli – 1 750 (wzrost o 0,7%).

3.8.2. Kontrola wytwarzania oceny i obrotu materiałem siewnym

W 2024 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony roślin i nasiennictwa, zgodnie z art. 121 ustawy o nasiennictwie, prowadzili kontrole wytwarzania, oceny i przechowywania materiału siewnego, a także obrotu tym materiałem.

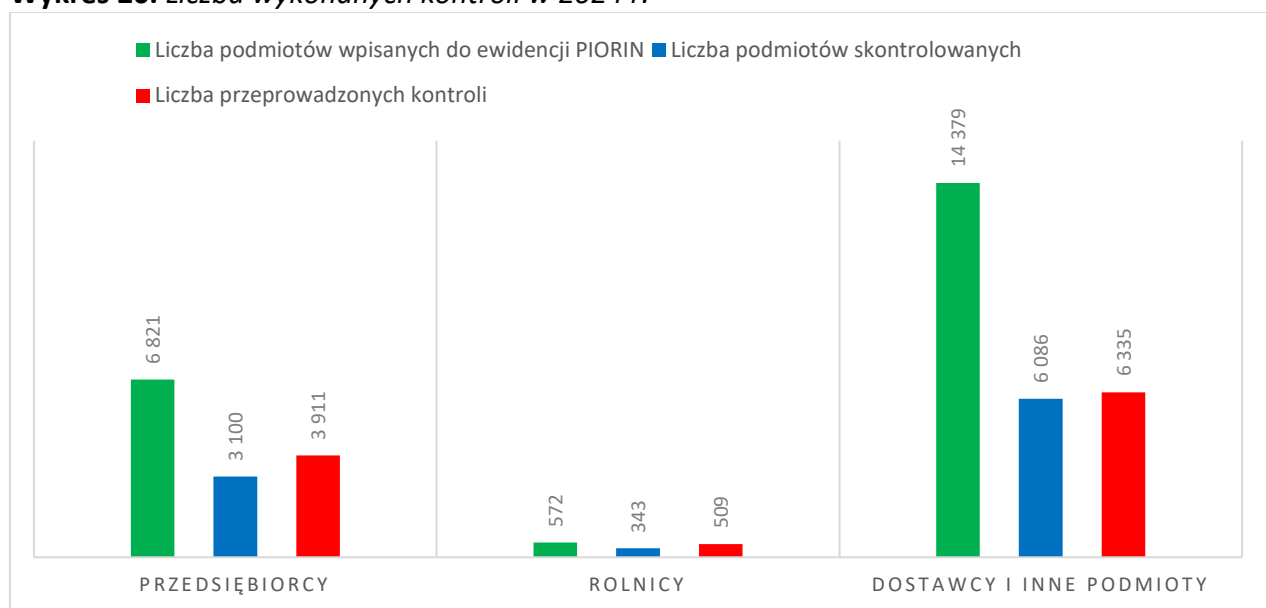
Ogółem przeprowadzono 10 755 kontroli u 9 529 prowadzących obrót materiałem siewnym, w tym kontroli u:

przedsiębiorców wpisanych do „ewidencji przedsiębiorców”, w tym u prowadzących:

- wytwarzanie i obrót materiałem siewnym – 1 071,
- obrót hurtowy materiałem siewnym – 734,
- wyłącznie sprzedaż detaliczną materiału siewnego – 2 106,
- rolników wpisanych do „ewidencji rolników” – 509,
- dostawców wpisanych do „ewidencji dostawców” – 5 401,
- innych podmiotów – 934.

Tabela 19. Liczba skontrolowanych podmiotów prowadzących obrót w latach 2020–2024

Rodzaj kontrolowanego podmiotu	Rok				
	2020	2021	2022	2023	2024
Przedsiębiorcy nasienni wpisani do ewidencji na podst. art. 84 ustawy o nasiennictwie	2 560	3 109	2 704	3 099	3 100
Rolnicy wpisani do ewidencji na podst. art. 86 ustawy o nasiennictwie	293	324	284	322	343
Dostawcy wpisani do ewidencji na podst. art. 87 ustawy o nasiennictwie i inne podmioty	2 793	4 823	5 246	5 976	6 086

Wykres 20. Liczba wykonanych kontroli w 2024 r.

W wyniku kontroli, na skutek stwierdzonych nieprawidłowości:

- wydano 48 decyzji zakazujących prowadzenia obrotu partią materiału siewnego lub jej częścią,
- ukarano mandatami 86 podmiotów na łączną kwotę 25 900 zł,
- wydano 42 decyzje dotyczące nałożenia opłat sankcyjnych na łączną kwotę 181 600 zł.

Tabela 20. Działania podjęte w latach 2020 – 2024 na skutek stwierdzonych nieprawidłowości w obrocie materiałem siewnym

Wyszczególnienie	Rok				
	2020	2021	2022	2023	2024
Wydanie decyzji zakazującej prowadzenia obrotu	53	56	53	40	48
Skierowanie spraw o ukaranie do sądów rejonowych	1	0	1	0	0
Liczba nałożonych mandatów karnych	41	85	60	81	86
Łączna kwota mandatów (zł)	9 500	19 350	17 500	20 250	25 900
Liczba decyzji w sprawie naliczenia opłat sankcyjnych	19	34	32	45	42
Łączna kwota opłat sankcyjnych (zł)	942 395	119 231	464 646	272 883	181 600

Ogółem skontrolowano:

- 42 331 partii materiału siewnego lub ich części, w tym 14 576 partii roślin rolniczych i 1 342 partii sadzeniaków ziemniaka, co stanowi odpowiednio 66 582 tony i 238 126 jednostek siewnych materiału siewnego różnych gatunków roślin rolniczych oraz 17 720 ton sadzeniaków ziemniaka (tabela 21);
- 26 413 partii materiału siewnego roślin warzywnych;
- 116 961 021 szt. materiału szkółkarskiego, w tym 93 898 116 szt. sadzonek truskawek;
- 154 290 671 szt. materiału rozmnożeniowego i nasadzeniowego roślin warzywnych oraz
- 585,5 tony cebuli dymki;
- 111 202 455 szt. materiału rozmnożeniowego roślin ozdobnych;
- 218 973 szt. sadzonek winorośli.

Kontrole prowadzone były pod kątem zgodności z wymaganiami określonymi dla materiału siewnego. Sprawdzone zostały wymagania formalne, w tym: prawidłowość stosowanych opakowań, etykietowania jak również zgodność z art. 104 ustawy określającym materiał siewny dopuszczony do obrotu. Sprawdzona została również (co najmniej w zakresie zdolności kiełkowania) jakość materiału siewnego w obrocie. W tym celu, do kontrolnej oceny laboratoryjnej pobranych zostało łącznie 4 088 prób, w tym 1 703 próby roślin rolniczych oraz 2 194 próby roślin warzywnych, a także 191 prób sadzeniaków ziemniaka pobranych do kontrolnej oceny weryfikacyjnej lub poddanych kontrolnej ocenie cech zewnętrznych podczas kontroli obrotu.

Szczegółowe dane dotyczące ilości skontrolowanego materiału siewnego przedstawiono w tabeli 21.

W wyniku kontroli przeprowadzonych przez wojewódzkie inspektoraty stwierdzono niespełnienie wymagań formalnych lub jakościowych dla materiału siewnego, który był w obrocie i został wycofany w drodze decyzji administracyjnej. Główne przyczyny wycofania z obrotu to brak oceny okresowej, niespełnienie wymagań w zakresie zdolności kiełkowania i czystości oraz w prowadzenie do obrotu materiału siewnego odmian nie wpisanych do odpowiednich rejestrów.

Tabela 21. Materiał siewny skontrolowany, zakwestionowany i wyłączony z obrotu w 2024 r.

Grupy roślin	Liczba skontrolowanych partii	Jednostki miary	Wielkość skontrolowanych partii (t/kg/szt.)			Liczba pobranych	Nie odpowiadało wymaganiom			Wycofano z obrotu na podstawie decyzji	
			ogółem	w tym materiału kat. standard/CA	m.S. niedopuszcz		skontrolowanych partii	w tym partii ze względu na zdolność	partii	ton/j.s./kg/szt.	
Zboża ozime	128	j.s.	4 262		0,0	14	0	0,0	0	0,0	
	3 383	ton	38 322,2		0,0	660	5	29,0	1	5,4	
Zboża jare	4	j.s.	28,0		0,0	0	0	0,0	0	0,0	
	1 571	ton	11 779,4		1,0	417	15	24,0	0	0,0	
Kukurydza	1 617	j.s.	139 962		0,0	150	0	3,0	0	0,0	
	1 587	ton	4 381,7		0,0	148	0	0,0	0	0,0	
Bobowate grubonasienne	18	j.s.	2 898		0,0	2	0	0,0	0	0,0	
	509	ton	4 385,5		2,1	37	6	4,0	1	21,0	
Bobowate drobnonasiennne	2	j.s.	8		0,0	1	1	1,0	0	0,0	
	353	ton	247,1		4,5	36	5	5,0	0	0,0	
Trawy	2 453	ton	1 438,2		41,2	63	6	7,0	1	0,0	
Inne rolnicze	142	ton	319,2		8,7	7	2	2,0	1	2,7	
Oleiste i włókniste	523	j.s.	33 014		0,0	42	2	3,0	0	0,0	
	440	ton	5 273,6		6,8	40	0	0,0	0	0,0	
Burak cukrowy	84	j.s.	48 860		0,0	8	0	0,0	0	0,0	
	3	ton	11,6		0,0	0	0	0,0	0	0,0	
Burak pastewny	24	j.s.	9 094		0,0	0	0	0,0	0	0,0	
	87	ton	7,5		0,0	1	0	0,0	0	0,0	
Ziemniak	1 342	ton	17 720,0		0,0	191	13	0,0	0	0,0	
Mieszkanki zbożowe	36	ton	86,8		0,0	4	0	0,0	0	0,0	
Mieszkanki pastewne	1 612	ton	329,2		1,5	73	28	28,0	4	20,4	
Warzywa - nasiona	26 406	kg	175 327,3	170 815,4	13,9	2 194	198	210,0	57	205,8	

Mieszanki odmianowe warzyw	7 kg	5,5		0,0	0	0	0,0	0	0,0
Drzewka owocowe	szt.	1 794 452	1 629 769	0	0				
Krzewy jagodowe	szt.	13 952 490	13 399 682	0	0				
Podkładki	szt.	3 911 186	3 379 080	0	0				
Sadzonki truskawek	szt.	93 898 116	75 035 217	0	0				
Inny materiał szkółkarski	szt.	3 404 777	3 110 723	0	0				
Sadzonki winorośli	szt.	218 973	104 939	0	0				
Warzywa	rozmnożeniowy i nasadzeniowy	szt.	154 290 671	0	0				
	cebula dymka	kg	585 453	0	0				
Materiał ozdobny		szt.	111 202 455	0	0				
		kg	38 063	0	0				

Nieprawidłowości formalne stwierdzone w trakcie kontroli prowadzących obrót to między innymi:

- sprzedaż materiału siewnego niezgodnie z art. 104 ustawy o nasiennictwie;
- brak wymaganych informacji na dokumentach sprzedaży;
- brak aktualnej oceny okresowej;
- wprowadzenie do obrotu materiału siewnego niezgodnego z wymaganiami jakościowymi;
- niewłaściwie prowadzona dokumentacja;
- składanie nieterminowe lub niewłaściwych informacji dotyczących obrotu materiałem siewnym – tzw. OMS;
- prowadzenie obrotu bez wymaganego zgłoszenia o wpis do odpowiedniej ewidencji;
- niewłaściwe oznakowanie materiału siewnego lub jego brak;
- niewłaściwe zabezpieczenie opakowań/etykiet;
- obrót materiałem szkółkarskim, rozmnożeniowym roślin warzywnych i ozdobnych bez dokumentu dostawcy lub z dokumentem wystawionym niezgodnie z przepisami ustawy o nasiennictwie;
- niezgodność stosowanych nazw odmian na etykietach/opakowaniach lub dokumentach sprzedaży z nazwami w krajowych rejestrach odmian lub wspólnotowym katalogiem.

3.8.3. Kontrola obrotu materiałów oferowanych w ramach sprzedaży na odległość

Wojewódzcy inspektorzy przeprowadzili kontrole materiału siewnego oferowanego w internecie, prasie itd.

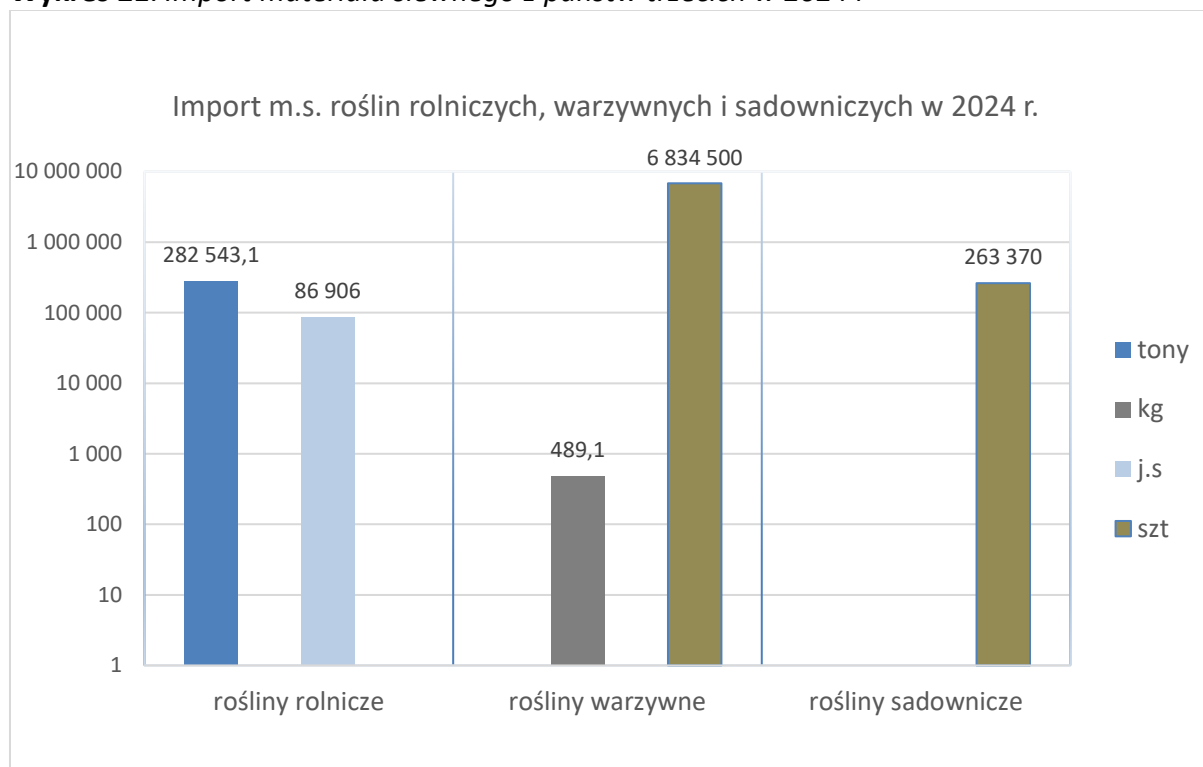
W wyniku tych działań:

- zweryfikowano 9 014 ogłoszeń;
- wykonano 320 kontroli u podmiotów;
- spowodowano usunięcie 1 125 ogłoszeń.

3.8.4. Kontrola materiału siewnego importowanego z państw trzecich

W 2024 r. z państw trzecich został zaimportowany materiał siewny roślin rolniczych w ilości 282 543,1 ton i 86 906 j.s., roślin warzywnych w ilości 489,1 kg i 6 834 500 szt. oraz roślin sadowniczych w ilości 263 370 szt., co szczegółowo przedstawia wykres 21.

Wykres 21. Import materiału siewnego z państw trzecich w 2024 r

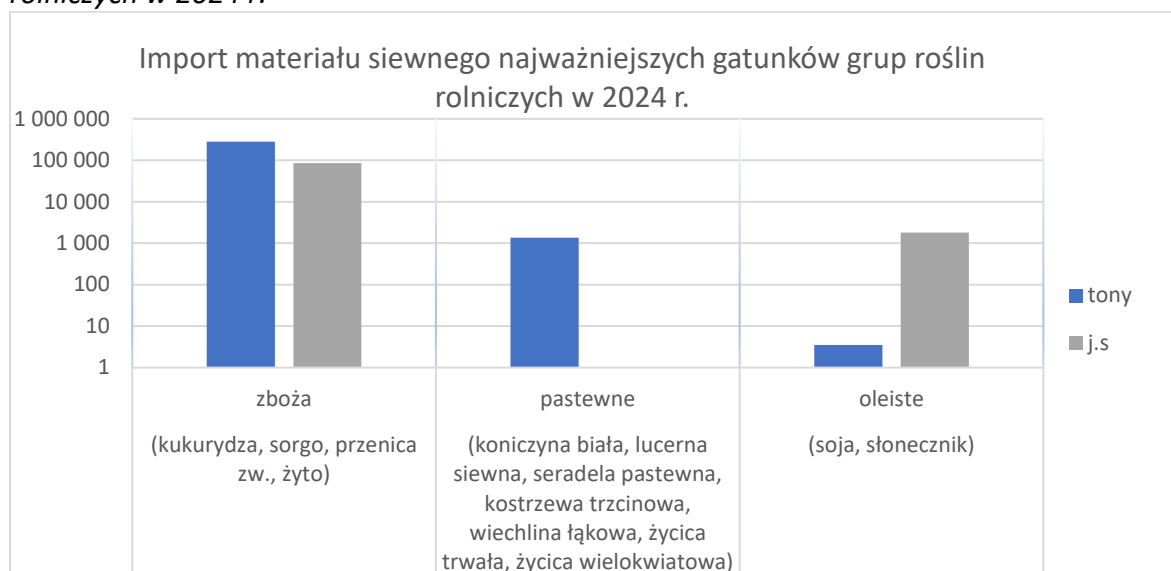

Liczba zgłoszonych przez przedsiębiorców lub dostawców przesyłek wynosiła 564. Na podstawie tych zgłoszeń wykonano:

- 192 kontrole u zgłaszających przywóz materiału siewnego z państw trzecich, którzy samodzielnie dopełnili obowiązku art. 120 ustawy o nasiennictwie;
- 52 kontrole po uzyskaniu informacji z systemu TRACES u podmiotów, które nie dopełniły obowiązku wynikającego z art. 120 ustawy o nasiennictwie;
- pobrano i oddano do laboratorium próby: na obecność modyfikacji genetycznych 17 szt., zdolność kiełkowania 73 szt.;
- 5 prób do oceny tożsamości i czystości odmianowej.

Najważniejszymi gatunkami zbóż jakie importowano z państw trzecich były: kukurydza, sorgo, pszenica i żyto w ilości 281 172,1 ton i 85 111 j.s; roślin pastewnych: koniczyna biała, lucerna siewna, seradela pastewna, kostrzewa trzcinowa, wiechlina łąkowa, życica trwała i życica wielokwiatowa w ilości 1 366,7 ton a także roślin oleistych: soja i słonecznik 3,5 tony oraz 1 795 j.s. co przedstawia wykres 22.

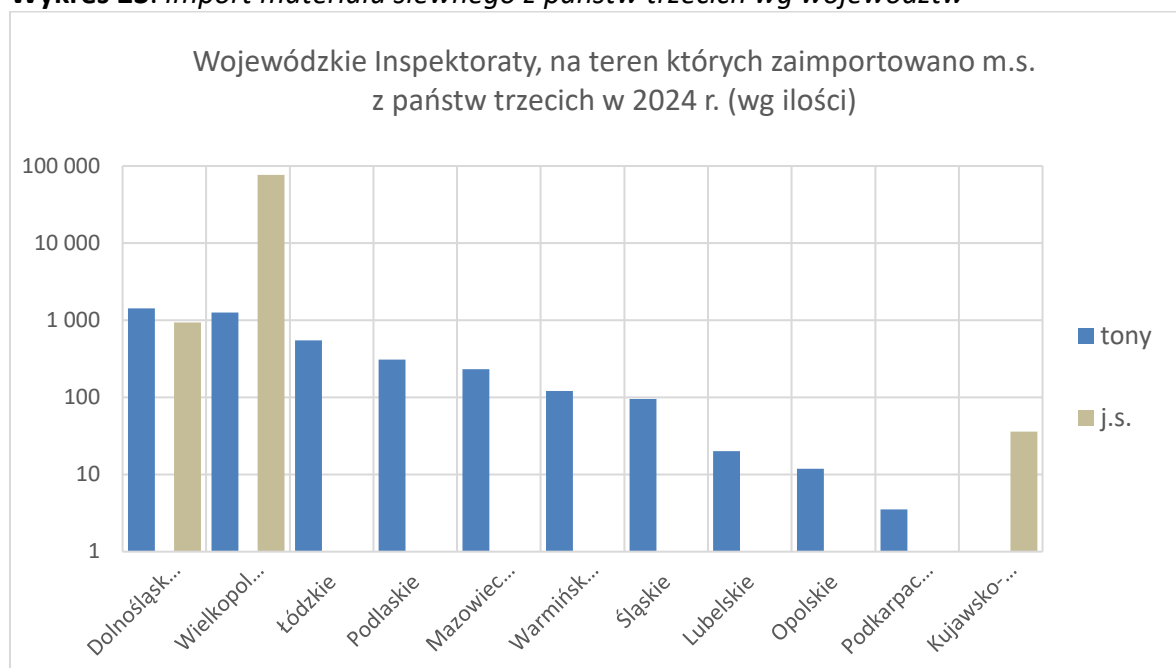
Wykres 22. Zestawienie importu materiału siewnego najważniejszych gatunków grup roślin rolniczych w 2024 r.

Materiał siewny importowano z Ukrainy, Turcji, USA, Nowej Zelandii, Australii, Kanady, RPA oraz Serbii na teren województw: dolnośląskiego, wielkopolskiego, łódzkiego, podlaskiego, mazowieckiego, warmińsko mazurskiego i śląskiego.

Wykres 23 przedstawia import materiału siewnego z państw trzecich wg województw.

Wykres 23. Import materiału siewnego z państw trzecich wg województw

3.8.5. Sprawozdanie z obrotu materiałem siewnym

Informacja o ilości wprowadzonego do obrotu materiału siewnego, a także informacja o wprowadzonym do obrotu materiale siewnym roślin warzywnych kategorii standard własnych odmian za rok gospodarczy 2023/2024 opublikowana jest na stronach: Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa: piorin.gov.pl oraz w Serwisie Rzeczypospolitej Polskiej: dane.gov.pl.

3.8.6. Sankcje prawne

W roku 2024 wojewódzcy inspektorzy wydali 42 decyzje w sprawie nałożenia opłat sankcyjnych na łączną kwotę 181 600 zł. Nałożono 86 kar na łączną kwotę 25 900 zł. Wydano 48 decyzji zakazujących obrotu materiałem siewnym niespełniającym wymagań.

Główne przyczyny nakładania grzywny to:

- niewłaściwe prowadzenie dokumentacji dotyczącej obrotu materiałem siewnym;
umieszczanie na etykietach informacji niezgodnych z informacjami zawartymi w świadectwie oceny laboratoryjnej;
- prowadzenie obrotu materiałem siewnym niezgodnie z art. 104 ust. o nasiennictwie;
- sprzedaż materiału siewnego z otwartych opakowań;
- niezłożenie w określonym terminie informacji o wprowadzonym do obrotu materiale siewnym lub złożenie informacji nieprawdziwej.

3.8.7. Postępowania odwoławcze

W 2024 r. Główny Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa prowadził 8 spraw administracyjnych w instancyjnym toku postępowania administracyjnego. Wszystkie sprawy dotyczyły nałożenia opłaty sankcyjnej.

Ogólna kwota nałożonych opłat sankcyjnych wyniosła 202 376,30 zł. Do ponownego rozpatrzenia Główny Inspektor uchylił 4 decyzje, 2 decyzje utrzymał w mocy, natomiast 2 sprawy są rozpatrywane nadal w 2025 r.

3.9. Kontrolna ocena weryfikacyjna

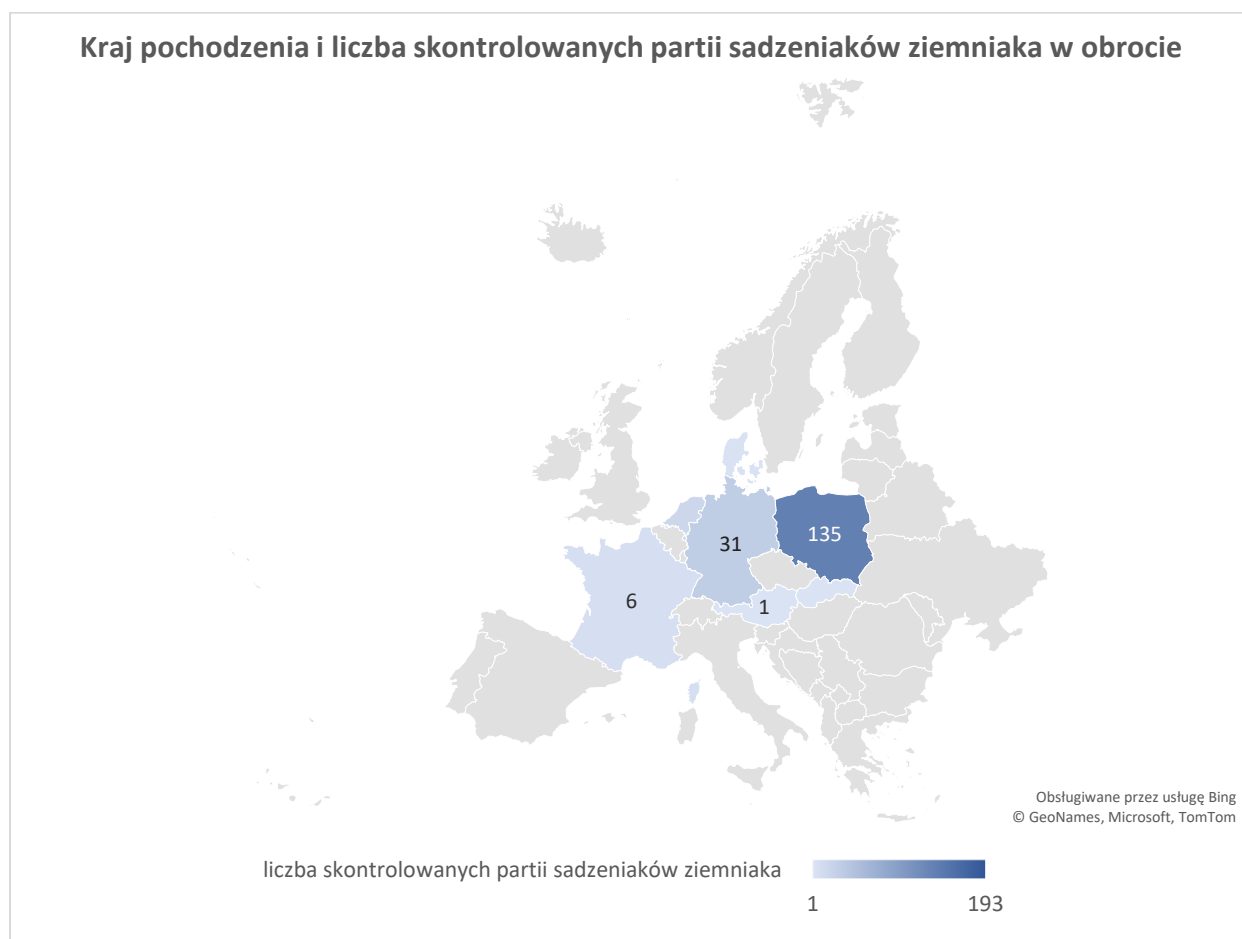
Z partii sadzeniaków ziemniaka wprowadzonych do obrotu wiosną 2024 r. (zbiór 2023) i spełniających wymagania formalne, tj. po ocenie cech zewnętrznych i zaopatrzeniu w etykieto-paszporty, pobranych zostało ogółem 193 próby.

W kontroli uwzględniono partie:

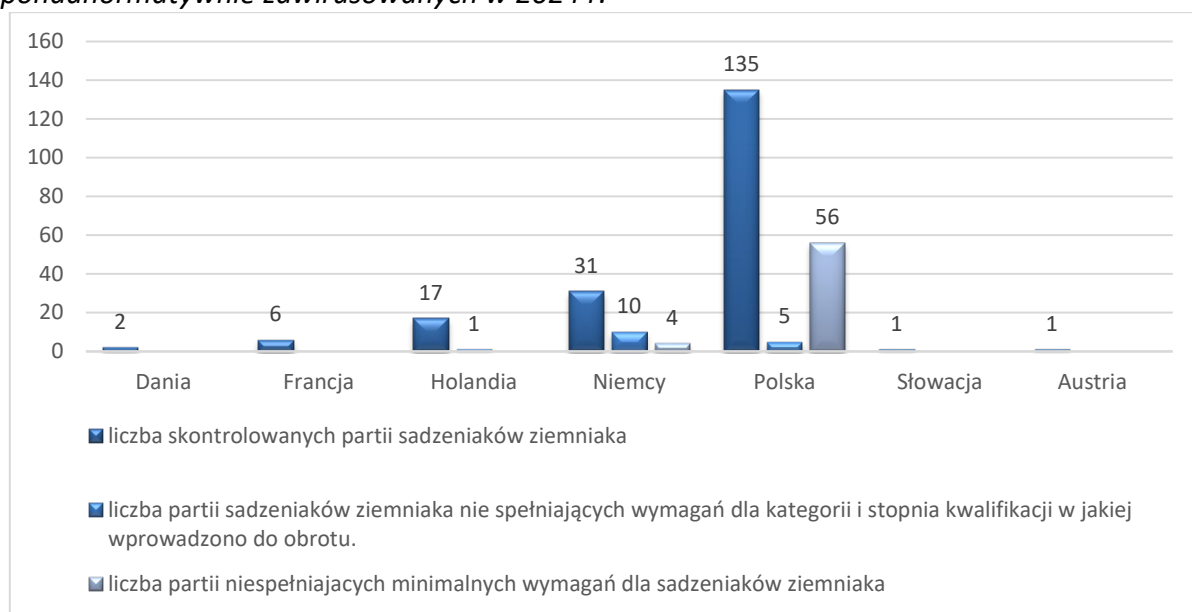
- poddane ocenie cech zewnętrznych przez kwalifikatorów akredytowanych,
- pochodzące z plantacji, z których bulwy ziemniaka zakwalifikowane zostały w ponownej ocenie weryfikacyjnej (i stwierdzono znacznie niższy procent zawirusowania niż w ocenie pierwotnej),
- wytworzone w innych państwach członkowskich.

W oparciu o te założenia, w kontrolnej ocenie weryfikacyjnej pobrano (Wykres 24.):

- 135 prób z partii utworzonych w kraju.
- 58 prób sadzeniaków z partii utworzonych poza granicami RP.

Wykres 24. Liczba skontrolowanych partii sadze­niaków ziemniaka w obrocie oraz ponadnormatywnie zawirusowanych w 2024 r.

3.10. Kontrola upraw GMO

3.10.1. Kontrola upraw GMO

W 2024 r. Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa prowadziła siódmy rok zadanie wynikające z ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych (tj. Dz.U. 2022 r., poz. 546) polegające na wykonywaniu kontroli upraw pod kątem ich zgodności z ustawą. Zgodnie z “Programem kontroli upraw GMO” zatwierdzonym przez Ministra Klimatu i Środowiska oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie art. 49l tej ustawy, kontrolą zostały objęte: kukurydza, rzepak jary i ozimy oraz soja. Kontrole upraw GMO były realizowane poprzez kontrolę materiału siewnego oraz kontrolę plantacji nasiennych i produkcyjnych.

3.10.2. Kontrola materiału siewnego

W 2024 r. przeprowadzono 483 kontrole partii materiału siewnego znajdującego się w obrocie pod kątem obecności GMO.

Z materiału siewnego pobrano i przebadano próby materiału siewnego:

- kukurydzy – 306 prób,
- rzepaku ozimego i jarego – 143 próby,
- soi – 34 próby.

Wśród przebadanych partii kukurydzy, oprócz materiału siewnego pochodzącego z Unii Europejskiej oraz Polski, znajdował się materiał siewny z państw trzecich: Ukrainy, Turcji, oraz Serbii.

Pozostałe przebadane partie materiału siewnego tj. rzepaku ozimego i jarego oraz soi pochodziły z Polski i innych państw członkowskich UE.

W wyniku badań materiału siewnego, w jednej próbie kukurydzy stwierdzono domieszkę kukurydzy modyfikowanej genetycznie odmiany MON810 w ilości poniżej 0,1%.

3.10.3. Kontrola plantacji nasiennych

W roku 2024 r. badania plantacji nasiennych były traktowane priorytetowo. Niemal 100% plantacji nasiennych kukurydzy, rzepaku i soi zgłoszonych do oceny polowej (kwalifikacji) zostało objęte kontrolą. W skali kraju skontrolowano 568 plantacji nasiennych, w tym plantacje nasienne:

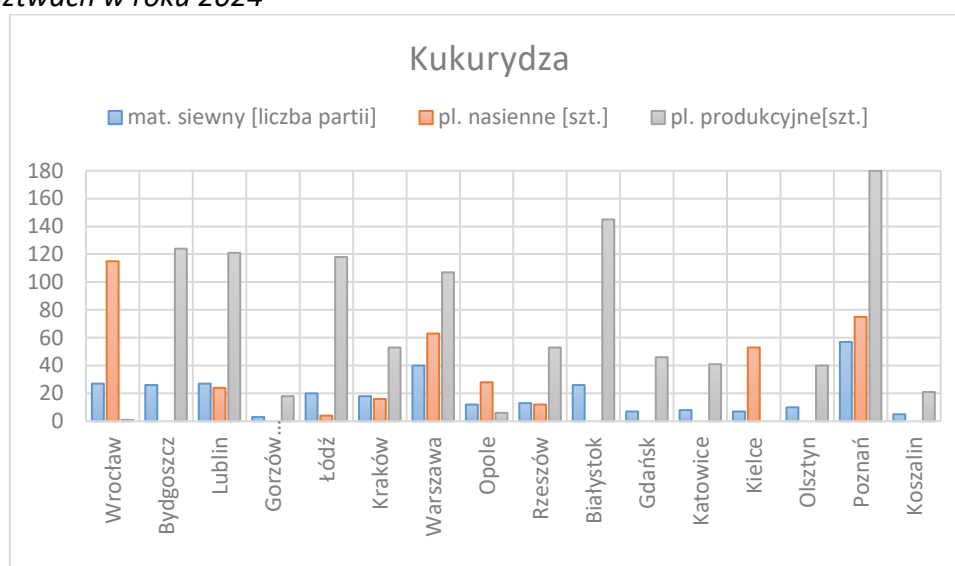
- kukurydzy – 390;
- rzepaku ozimego i jarego – 24;
- soi – 154.

3.10.4. Kontrola plantacji produkcyjnych

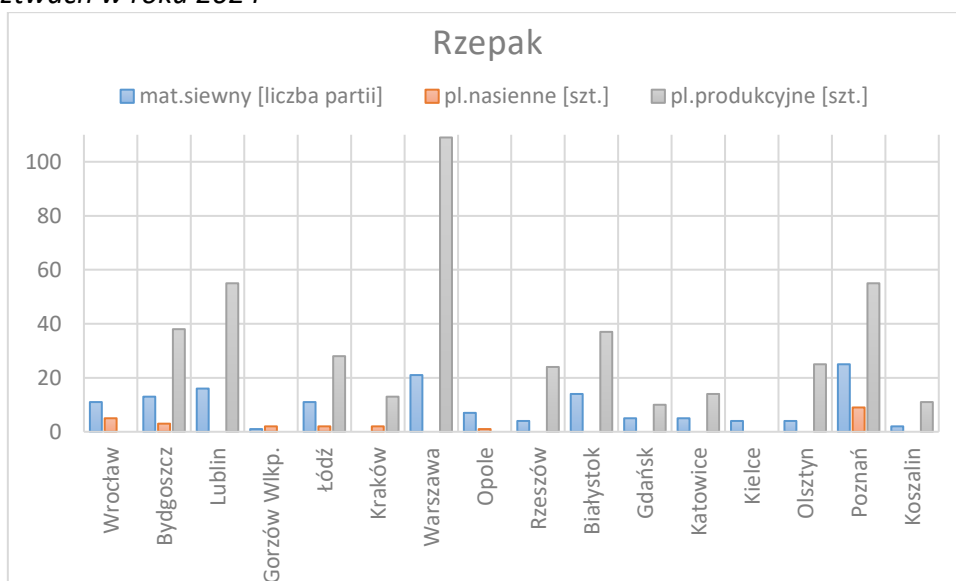
W skali kraju skontrolowano 1 533 plantacji.

Liczbę kontroli upraw pod kątem obecności GMO przeprowadzoną w poszczególnych województwach dla kontrolowanych gatunków roślin uprawnych przedstawiają wykresy:

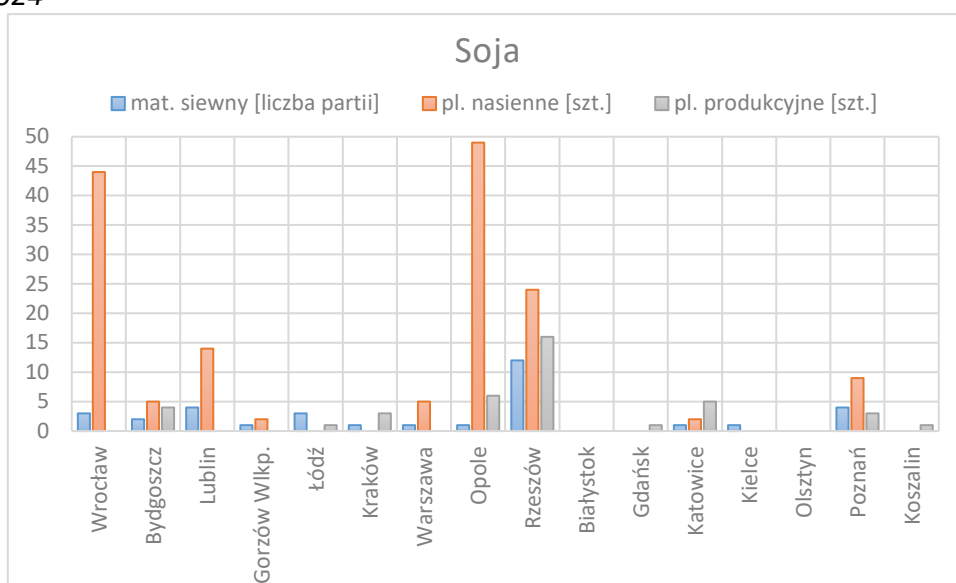
Wykres 25. Liczba kontroli upraw kukurydzy przeprowadzona w poszczególnych województwach w roku 2024

Wykres 26. Liczba kontroli upraw rzepaku przeprowadzona w poszczególnych województwach w roku 2024

Wykres 27. Liczba kontroli upraw soi przeprowadzona w poszczególnych województwach w roku 2024

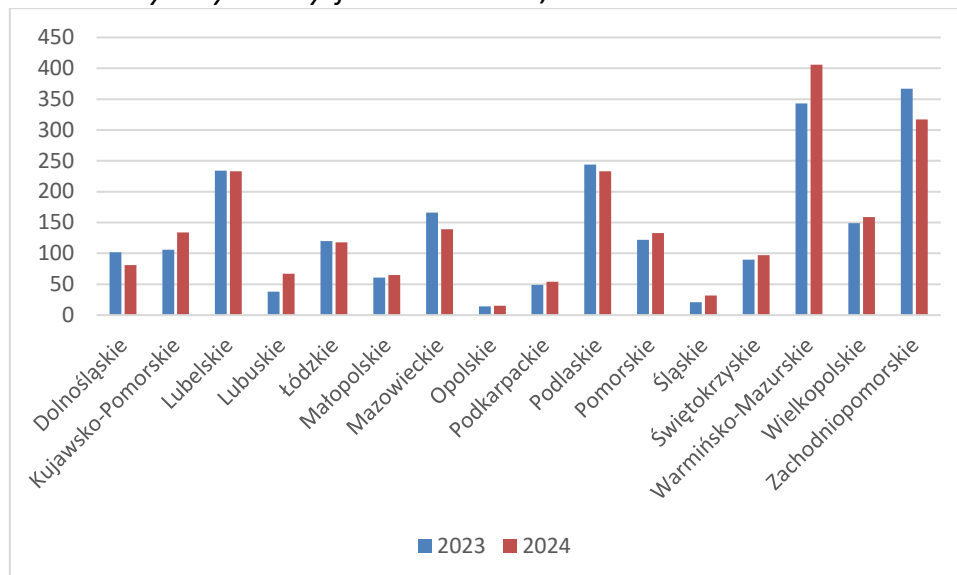

Ogółem, w roku 2024 przeprowadzono 2 584 kontrole upraw pod kątem obecności GMO. Wyniki te potwierdziły, że w Polsce nie uprawia się roślin zmodyfikowanych genetycznie. Od maja 2024 kontrole wspierane były nowym narzędziem informatycznym. Dane o pobranych próbach w ramach kontroli upraw GMO wprowadzono do aplikacji dla próbobiórców materiałów pod kątem GMO. Narzędzie to ułatwiło oraz usprawniło prace inspektorów w terenie jak i pracowników laboratorium. Z realizacji kontroli upraw GMO w 2024 r. Główny Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa zgodnie z art. 49m ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych, opracował i przekazał sprawozdanie ministrowi właściwemu do spraw środowiska oraz ministrowi do spraw rolnictwa.

3.11. Rolnictwo ekologiczne

W roku 2024 wojewódzcy inspektorzy wydali ogółem 2 202 decyzje na zastosowanie w rolnictwie ekologicznym, nieekologicznego materiału przeznaczonego do produkcji roślin. Udzielono 4 319 zezwoleń przyznających to odstępstwo. Najwięcej decyzji wydano w Olsztynie – 406, Koszalinie – 317 i Białymstoku – 233.

Wykres 28. Liczba wydanych decyzji w latach 2023/2024

W 218 przypadkach pozwolenie nie zostało udzielone, z czego 171 stanowiły odmowy wydania pozwolenia, a w 47 przypadkach postępowanie zostało umorzone.

Tabela 22. Decyzje w sprawie zastosowania konwencjonalnego materiału siewnego w rolnictwie ekologicznym

Wyszczególnienie	Rok		Zmiana 2023/2024 w %
	2023	2024	
liczba wydanych decyzji	2 226	2 283	+2,5%
w tym:			
udzielone pozwolenia	4 594	4 319	- 6%
umorzona postępowania	47	47	0%
odmowa wydania pozwolenia	111	171	+ 54%

W 2024 r. GIORiN kontynuował publikację na stronie Inspekcji „Wykaz dostępnego ekologicznego lub w okresie konwersji materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin”. Wykaz był aktualizowany co miesiąc na podstawie dobrowolnych zgłoszeń dostawców ekologicznego materiału siewnego.

Do dnia 30 czerwca każdego roku Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin Nasiennictwa udostępnia Komisji i pozostałym państwom członkowskim informacje dostarczone do Wykazu ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin oraz informacje dotyczące wydanych zezwoleń na zastosowanie nieekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin.

3.12. Kontrola upraw winorośli

W 2024 r. w oparciu o dane zawarte w ewidencji winnic prowadzonej przez Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa przeprowadzono 226 kontroli upraw winorośli przeznaczonych do wyrobu wina gronowego.

Zostały one wykonane w celu potwierdzenia zgodności informacji zawartych w ewidencji winnic KOWR ze stanem faktycznym i dotyczyły weryfikacji lokalizacji upraw winorośli, nazw odmian winorośli lub ich synonimów, powierzchni upraw poszczególnych odmian, jak również sprawdzenia, czy uprawiane odmiany winorośli spełniają wymagania określone w art. 81 ust. 2 akapicie drugim rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 ustanawiające wspólną organizację rynków (...) oraz ustawie o wyrobach winiarskich.

Kontrole upraw przeprowadza się na podstawie planu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa właściwego dla miejsca położenia uprawy. Zgodnie z wytycznymi do planu pracy na rok 2024 w kontrolach WIORiN uwzględniono wszystkie nowe winnice i z nowymi nasadzeniami oraz te, w których w poprzednich latach stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto każda winnica jest kontrolowana co najmniej raz na 4 lata.

Liczba kontroli w województwach jest zależna od liczby zgłoszeń dokonanych przez podmioty prowadzące uprawy w systemie AUREA moduł WINO.

Zakres przeprowadzonej kontroli przedstawia tabela 23.

Tabela 23. Kontrolowane uprawy winorośli oraz ich powierzchnie w 2024 r.

Województwo	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba skontrolowanych upraw winorośli	Powierzchnia skontrolowanych upraw
	w szt.	w szt.	w ha
dolnośląskie	24	23	25,3
kujawsko-pomorskie	7	7	11,0
lubelskie	30	30	69,3
lubuskie	17	17	33,0
łódzkie	12	12	9,7
małopolskie	35	35	31,4
mazowieckie	13	13	26,3
opolskie	4	4	2,6
podkarpackie	21	21	26,0
podlaskie	1	1	1,7
pomorskie	13	12	7,5
śląskie	12	12	20,5
świętokrzyskie	10	10	10,0
warmińsko-mazurskie	4	4	1,0
wielkopolskie	14	12	13,6
zachodniopomorskie	9	9	5,2
RAZEM:	226	222	294,2

Najwięcej kontroli przeprowadzono na terenie województw: małopolskiego (35), lubelskiego (30), dolnośląskiego (24), podkarpackiego (21), lubuskiego (17) oraz wielkopolskiego (14).

Średnia powierzchnia skontrolowanych winnic wyniosła 1,3 ha.
Grupy obszarowe przedstawia tabela 24.

Tabela 24. Liczba upraw winorośli, w poszczególnych województwach wg grup obszarowych w 2024 r.

Województwo	Grupy obszarowe powierzchni uprawy winorośli								
	Ogółem	do 1 ha	1 - 2	2 - 3	3 - 5	5 - 7	7 - 10	10 - 15	15 - 20
dolnośląskie	23	13	6	2	2				
kujawsko-pomorskie	7	4		1	2				
lubelskie	30	14	9	1	1	1	3	1	
lubuskie	17	3	8	3	3				
łódzkie	12	7	3	2					
małopolskie	35	24	7	3	1				
mazowieckie	13	7	3	2				1	
opolskie	4	3	1						
podkarpackie	21	13	3	1	4				
podlaskie	1		1						
pomorskie	12	10	1		1				
śląskie	12	10	1						1
świętokrzyskie	10	5	3	2					
warmińsko-mazurskie	4	4							
wielkopolskie	12	8	1	1	2				
zachodniopomorskie	9	6	3						
RAZEM:	222	131	50	18	16	1	3	2	1

W wyniku kontroli potwierdzono, że prowadzący uprawy nie uprawiają odmian zakazanych do wyrobu wina. Dane z bieżących kontroli urzędowych upraw winorośli przeprowadzane przez inspektorów WIORiN zostały wprowadzane do systemu teleinformatycznego AUREA moduł WINO.

3.13. Szkolenia

Tabela 25. Szkolenia przeprowadzone w 2024 r. z zakresu oceny materiału siewnego

Województwo	Szkolenia podstawowe z zakresu oceny polowej		Szkolenia doskonalące z zakresu oceny polowej		Szkolenia podstawowe/doskonalące z zakresu oceny cech zewnętrznych sadzeniaków ziemniaka		Spotkania informacyjne i inne	
	liczba szkoleń	liczba uczestników	liczba szkoleń	liczba uczestników	liczba szkoleń	liczba uczestników	liczba spotkań	liczba uczestników
dolnośląskie							2	43
kujawsko-pomorskie			2	42			1	17
lubelskie			1	2			3	70
lubuskie							1	14
łódzkie							3	77
małopolskie	5	170	5	62			4	54
mazowieckie			1	1			6	269
opolskie	4	4	3	5			1	44
podkarpackie			1	17			3	47
podlaskie								
pomorskie			5	71	1	19	4	62
śląskie			1	3			1	15
świętokrzyskie			2	34			3	411
warmińsko-mazurskie			2	10				
wielkopolskie			6	220			1	83
zachodniopomorskie			2	40			3	48

Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Roślin i Nasiennictwa przeprowadziły szkolenia i warsztaty dla kwalifikatorów, szkolenia dla pracowników Inspekcji oraz spotkania informacyjne dla podmiotów prowadzących obrót, wpisanych do odpowiednich ewidencji, w tym:

- szkolenia podstawowe teoretyczne oraz praktyczne w celu uzyskania zaświadczenia uprawniającego do uzyskania upoważnienia bądź akredytacji w zakresie oceny polowej materiału siewnego,
- szkolenia podstawowe i doskonalące z zakresu oceny materiału siewnego na poletkach doświadczalnych oraz na polach produkcyjnych,
- szkolenia dla próbobiorców materiału siewnego,
- szkolenie z zakresu oceny cech zewnętrznych sadzeniaków ziemniaka,
- spotkania oraz akcje informacyjne dla przedsiębiorców, dostawców i rolników, w zakresie obowiązującego prawa, zmian w przepisach oraz nowych regulacji,
- spotkania informacyjne w zakresie zasad wytwarzania i prowadzenia obrotu materiałem siewnym,
- inne szkolenia merytoryczne związane z zadaniami pracowników Inspekcji m.in: nadzór nad wytwarzaniem, oceną, obrotem, stosowaniem materiału siewnego i kontrolą upraw GMO, ocena tożsamości i czystości odmianowej, kontrola wytwarzania i obrotu materiału szkółkarskiego, materiału rozmnożeniowego roślin warzywnych lub ozdobnych oraz sadzonek winorośli, etykietowanie materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych, wydawanie i wydawanie etykiet przez podmioty upoważnione, elektroniczne świadectwa ISTA, przepisy postępowania administracyjnego, wykorzystanie bezzałogowych statków powietrznych w pracy inspektorów PIORiN, import materiału siewnego z państw trzecich, organizacja oraz spotkania wewnętrznych grup roboczych celem opracowania i aktualizacji

dokumentów dotyczących próbobrania.

Wojewódzcy inspektorzy przeprowadzili szkolenia w oparciu o posiadane zasoby kadrowe, a także stacje oceny odmian COBORU, instytuty branżowe, uczelnie rolnicze, hodowle roślin lub przedsiębiorstwa produkujące materiał siewny.

Podobnie jak w latach poprzednich cykl szkoleń podstawowych i doskonalących dla kwalifikatorów dokonujących oceny polowej roślin rolniczych zorganizował WIORiN w Krakowie przy wsparciu Wojewódzkich Inspektorów w Bydgoszczy, Katowicach, Olsztynie, Rzeszowie i Wrocławiu oraz przy wsparciu pracowników naukowych Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Centralnego Ośrodka Badań Odmian Roślin Uprawnych a także pracowników COBORU SDOO w Chrzastowie, SDOO w Żybiszowie, SDOO w Węgrzcach, SDOO w Pawłowicach, Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu Zakładu Doświadczalnego w Pętkowie, Hodowli Roślin Grunwald Sp. z o.o. Grupa IHAR oraz Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

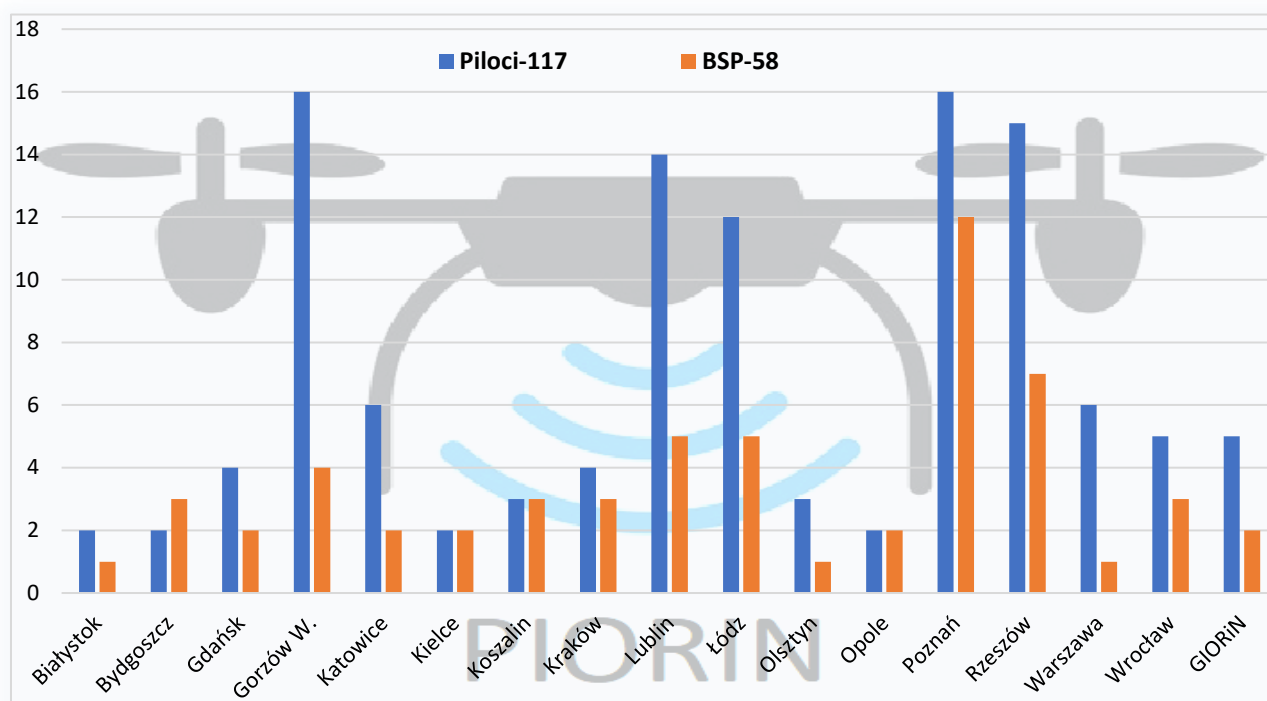
3.14. Bezzałogowe Statki Powietrzne (BSP) w ocenie polowej materiału siewnego

W 2023 roku gdy weszło w życie rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zmieniające rozporządzenie w sprawie metod pobierania i okresu przechowywania prób materiału siewnego, oceny tego materiału, (...) istnieje możliwość stosowania pomocniczo bezzałogowych statków powietrznych oraz technik teledetekcji podczas dokonywania oceny polowej plantacji nasiennej. W ramach Strategii Rozwoju PIORiN i pracy zespołu powołanego do wdrożenia technik teledetekcji i wykorzystania BSP w 2024 roku przeprowadzono 2 dwudniowe szkolenia.

Szkolenia dotyczące wykorzystania bezzałogowych statków powietrznych w ocenie polowej plantacji nasiennych, zorganizowano przy współpracy WIORiN w Łodzi oraz w Gdańsku. Podczas szkoleń omówiono możliwości wykorzystania BSP w ocenie polowej plantacji nasiennych, doskonalono umiejętności i wymieniono się doświadczeniami w zakresie użycia nowych technologii obrazowania multispektralnego.

Na koniec roku sprawozdawczego Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa była w posiadaniu 58 bezzałogowych statków powietrznych oraz 117 przeszkolonych pilotów.

Poniżej przedstawienie danych w formie graficznej:

4. DZIAŁALNOŚĆ LABORATORYJNA

Diagnostyka laboratoryjna wspiera działania kontrolne Inspekcji oraz jest niezbędna do oceny skuteczności podejmowanych środków fitosanitarnych. Kluczowe znaczenie dla zapewnienia właściwego stanu fitosanitarnego kraju i bezpieczeństwa fitosanitarnego w wewnętrznym i międzynarodowym obrocie materiałem roślinnym ma wiarygodność uzyskiwanych wyników i sprawność realizacji badań.

Zadania realizowane w 2024r. obejmowały następujące obszary:

4.1. Działalność diagnostyczna w obszarze badań fitosanitarnych PIORiN

Badania fitosanitarne próbek roślin, produktów roślinnych i przedmiotów w kierunku obecności agrofagów kwarantannowych, regulowanych agrofagów niekwarantannowych i innych organizmów szkodliwych, podlegających przepisom, od 1 stycznia 2021 r. są realizowane w laboratoriach wchodzących w skład Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Referencyjne Laboratorium Fitosanitarnie w Toruniu, pełni rolę koordynującą w zakresie działań diagnostycznych PIORiN w obszarze zdrowia roślin. Bardzo dużą uwagę przywiązuje się do terminowej realizacji badań laboratoryjnych. Poprzez wprowadzenie możliwości przemieszczania próbek pomiędzy województwami terminy oczekiwania na wyniki badań laboratoryjnych uległy skróceniu, co znajduje bezpośrednie przełożenie na potrzeby polskich producentów i przedsiębiorców działających w rolnictwie.

W 2024 r. badania fitosanitarne roślin, produktów roślinnych i przedmiotów w kierunku obecności agrofagów podlegających przepisom wykonywane były w 11 Oddziałach Centralnego Laboratorium, 2 Pracowniach Zamiejscowych Centralnego Laboratorium oraz Referencyjnym Laboratorium Fitosanitarym. Badaniom poddany został szeroki asortyment materiału pochodzenia roślinnego, w tym próbki nasion, roślin, bulw ziemniaka, drewna i produktów drzewnych, wody oraz gleby.

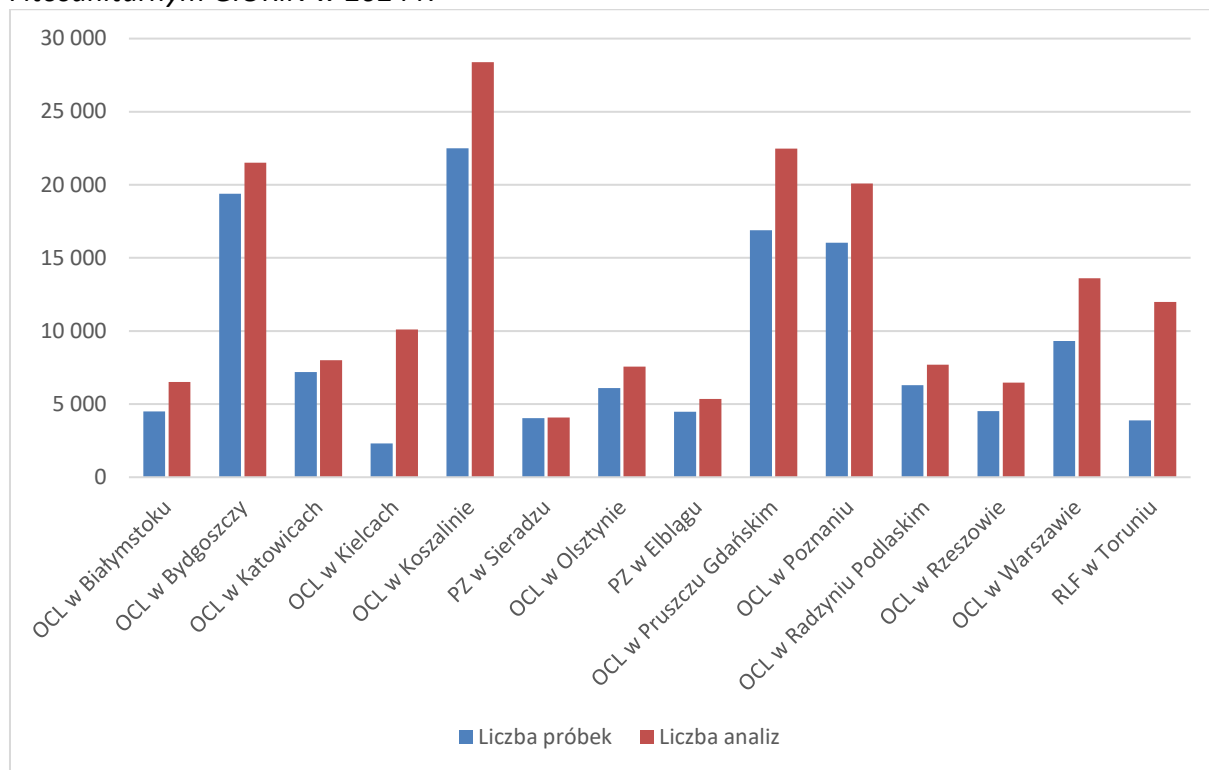
Badania laboratoryjne próbek wykonywano w oparciu o obowiązujące metodyki badawcze (protokoły diagnostyczne EPPO, ISPM) oraz wytyczne Referencyjnych Laboratoriów Unii Europejskiej z zastosowaniem schematów diagnostycznych zawartych w ww. dokumentach. Laboratoria wykonujące badania fitosanitarne w procesie badawczym stosują zarówno metody klasyczne, takie jak np. metoda mikroskopowa, metoda hodowlana, testy serologiczne, testy biologiczne, testy patogeniczności, jak i metody oparte na biologii molekularnej (m.in. konwencjonalny PCR czy PCR w czasie rzeczywistym oraz ich modyfikacje). Laboratoria GIORiN świadczą usługi na wysokim poziomie, posiadając duże doświadczenie w wykrywaniu i identyfikacji agrofagów są postrzegane jako bezstronne oraz rzetelne. Dowodem zaufania klientów do świadczonych przez laboratoria GIORiN usług są pozytywne opinie wyrażane w ankietach zadowolenia klienta. Potwierdzają to także wyniki badań biegłości, w których cyklicznie uczestniczą wszystkie jednostki.

W 2024 r. w laboratoriach GIORiN w obszarze fitosanitarym przebadano ogółem 127 466 prób roślin, produktów roślinnych i przedmiotów, wykonując 173 851 analiz laboratoryjnych. Szczegółowe zestawienie liczby przebadanych prób oraz wykonanych analiz w zakresie diagnostyki agrofagów przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Dane dotyczące liczby próbek roślin, produktów roślinnych i przedmiotów przebadanych w laboratoriach GIORiN

Lp.	Jednostka	Liczba próbek	Liczba analiz	Procentowy udział próbek przebadanych w poszczególnych OCL/RLF w ogólnej liczbie przebadanych próbek
1.	OCL w Białymstoku	4 501	6 521	3,5
2.	OCL w Bydgoszczy	19 398	21 521	15,2
3.	OCL w Katowicach	7 187	8 001	5,6
4.	OCL w Kielcach	2 315	10 105	1,8
5.	OCL w Koszalinie	22 507	28 376	17,7
6.	PZ w Sieradzu	4 045	4 078	3,2
7.	OCL w Olsztynie	6 091	7 571	4,8
8.	PZ w Elblągu	4 468	5 349	3,5
9.	OCL w Pruszczu Gdańskim	16 889	22 479	13,2
10.	OCL w Poznaniu	16 037	20 082	12,6
11.	OCL w Radzynie Podlaskim	6 295	7 701	4,9
12.	OCL w Rzeszowie	4 530	6 476	3,6
13.	OCL w Warszawie	9 308	13 606	7,3
14.	RLF w Toruniu	3 895	11 985	3,1
Razem:		127 466	173 851	100

Wykres 1. Liczba próbek poddanych badaniom oraz liczba analiz wykonanych w Oddziałach i Pracowniach Zamiejscowych Centralnego Laboratorium oraz Referencyjnym Laboratorium Fitosanitarnym GIORiN w 2024 r.

4.1.1. Badania laboratoryjne próbek w kierunku obecności agrofagów kwarantannowych

W tabeli 2 przedstawiono szczegółowe dane dotyczące badań laboratoryjnych przeprowadzonych pod kątem obecności agrofagów kwarantannowych w 2024 roku.

Tabela 2. Zestawienie danych dotyczących badań fitosanitarnych przeprowadzonych w jednostkach Centralnego Laboratorium GIORiN w 2024 r. pod kątem obecności agrofagów kwarantannowych.

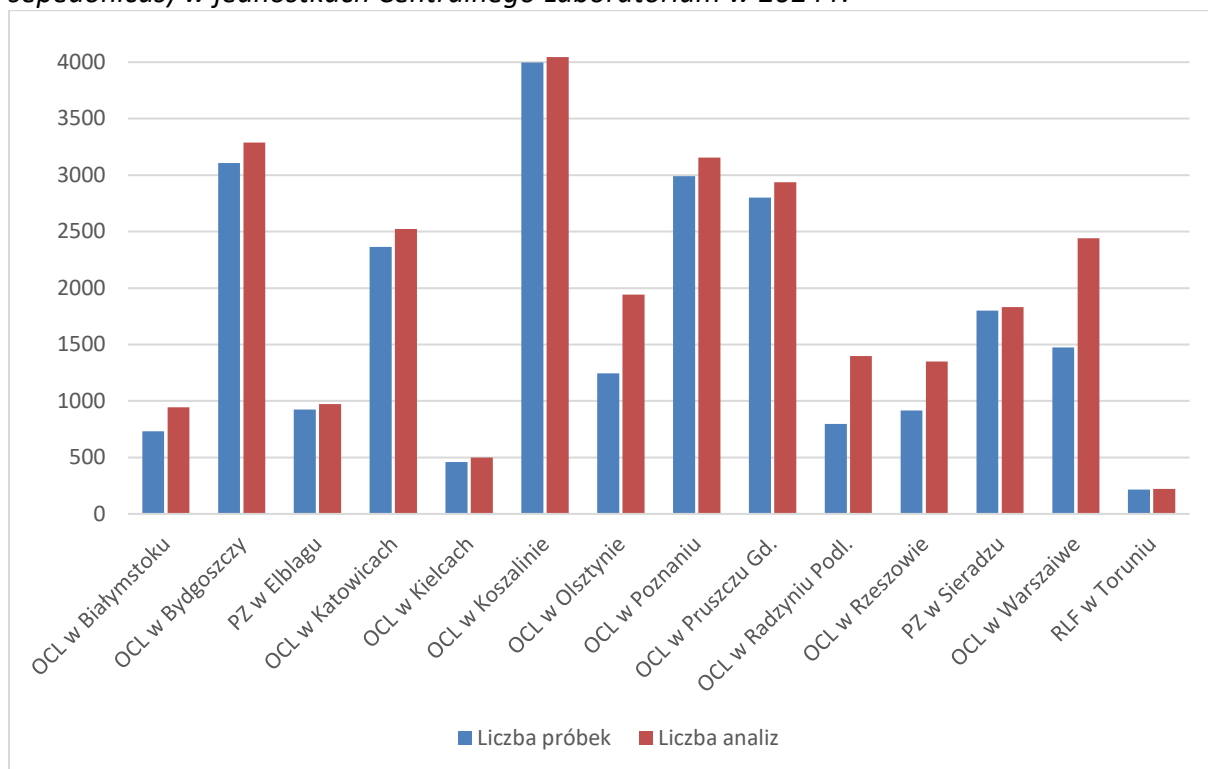
Kierunek badania (badany materiał)	Liczba próbek	Liczba analiz	Liczba próbek pozytywnych	Procentowy udział próbek pozytywnych w ogólnej liczbie badanych próbek
Nicień				
<i>Globodera rostochiensis</i> (gleba)	51 385	52 838	63	0,12
<i>Globodera pallida</i> (gleba)			3	0,01
<i>Bursaphelenchus xylophilus</i> (drewno i produkty drzewne)	1 079	1 304	0	0
<i>Meloidogyne</i> spp. (gatunki kwarantannowe) (bulwy ziemniaka, sadzonki roślin)	1 171	1 308	0	0

<i>Hirschmanniella</i> spp. (gatunki kwarantannowe) (rośliny akwariowe)	4	10	2	50,0
Grzyby				
<i>Synchytrium endobioticum</i> (gleba i podłoże uprawowe)	9 653	19 237	0	0
<i>Phytophthora ramorum</i> (izolaty spoza UE) (rośliny ozdobne i leśne)	57	144	0	0
<i>Fusarium circinatum</i> (nasiona modrzewia, sosny oraz części roślin)	22	130	0	0
Bakterie				
<i>Ralstonia solanacearum</i> (bulwy ziemniaka)	23 947	23 951	0	0
<i>Ralstonia solanacearum</i> (woda)	3 093	3 333	120	3,88
<i>Ralstonia solanacearum</i> (rośliny <i>Solanum dulcamara</i> , <i>Solanum nigrum</i> i <i>Solanum</i> spp. i inne rośliny żywicielskie)	436	445	9	2,1
<i>Ralstonia solanacearum</i> (rośliny pomidora)	6	6	0	0
<i>Ralstonia pseudosolanacearum</i> (rośliny pelargonii, róży)	81	81	0	0
<i>Clavibacter sepedonicus</i> (bulwy ziemniaka)	22 904	27 322	491	2,1
w tym sadzeniaki	9 941	10 136	15	0,15
<i>Clavibacter sepedonicus</i> i <i>Ralstonia solanacearum</i> (rośliny in vitro <i>Solanum tuberosum</i>)	301	610	2	0,66
<i>Xylella fastidiosa</i> (rośliny żywicielskie)	383	383	0	0
Wirusy i organizmy wirusopodobne				
Tobacco ringspot virus (TRSV)	120	120	0	0
Tomato brown rugose fruit virus (ToBRFV) (nasiona pomidora i papryki; rośliny pomidora i papryki)	208 125	668 822	17 9	8,2 7,2
Grapevine flavescence dorée phytoplasma (GFDP)	77	77	0	0
Tomato ringspot virus (ToRSV) (rośliny żywicielskie)	36	36	0	0
Owady				
Tephritidae	254	254	2	0,79
<i>Spodoptera frugiperda</i>	6	6	0	0
<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	1	1	0	0
<i>Bactericera cockerelli</i>	5	5	0	0

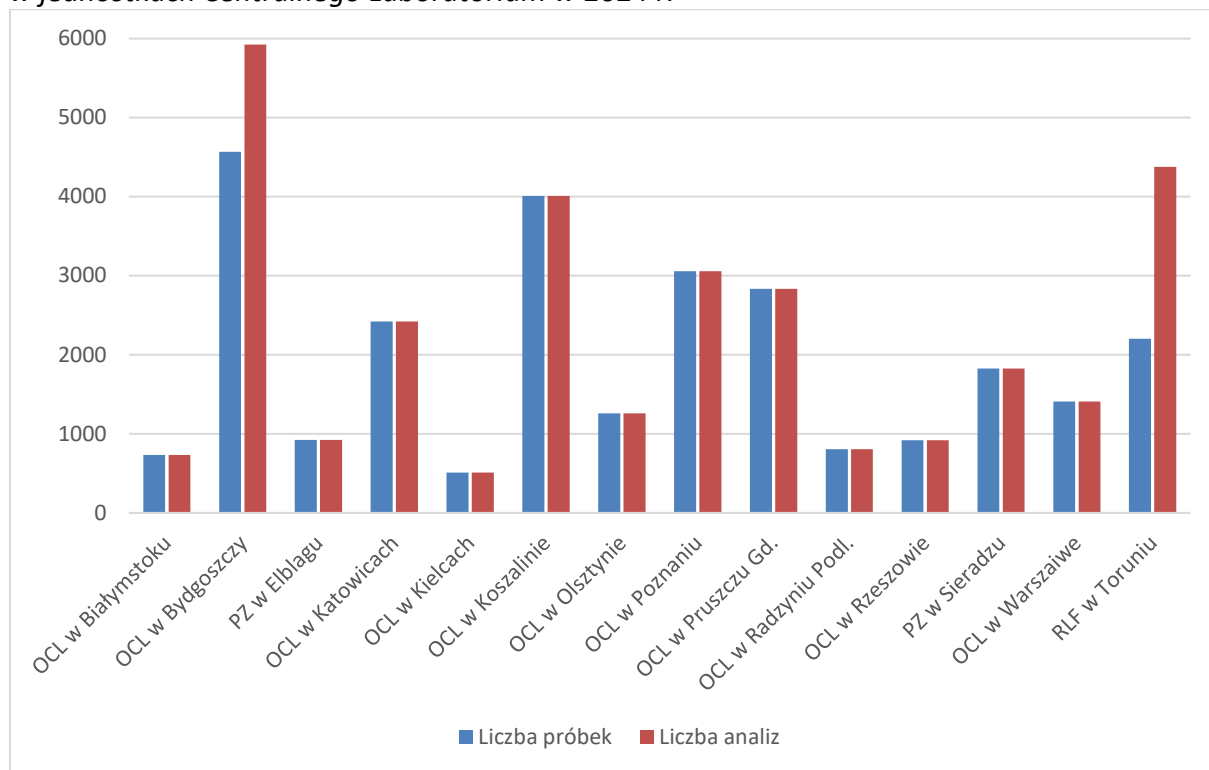
<i>Dendrolimus sibiricus</i>	1	1	0	0
<i>Thrips palmi</i>	88	88	0	0

Na poniższych wykresach przedstawiono dane dotyczące liczby próbek poddanych badaniom laboratoryjnym, ukierunkowanym na wykrycie najważniejszych agrofagów kwarantannowych.

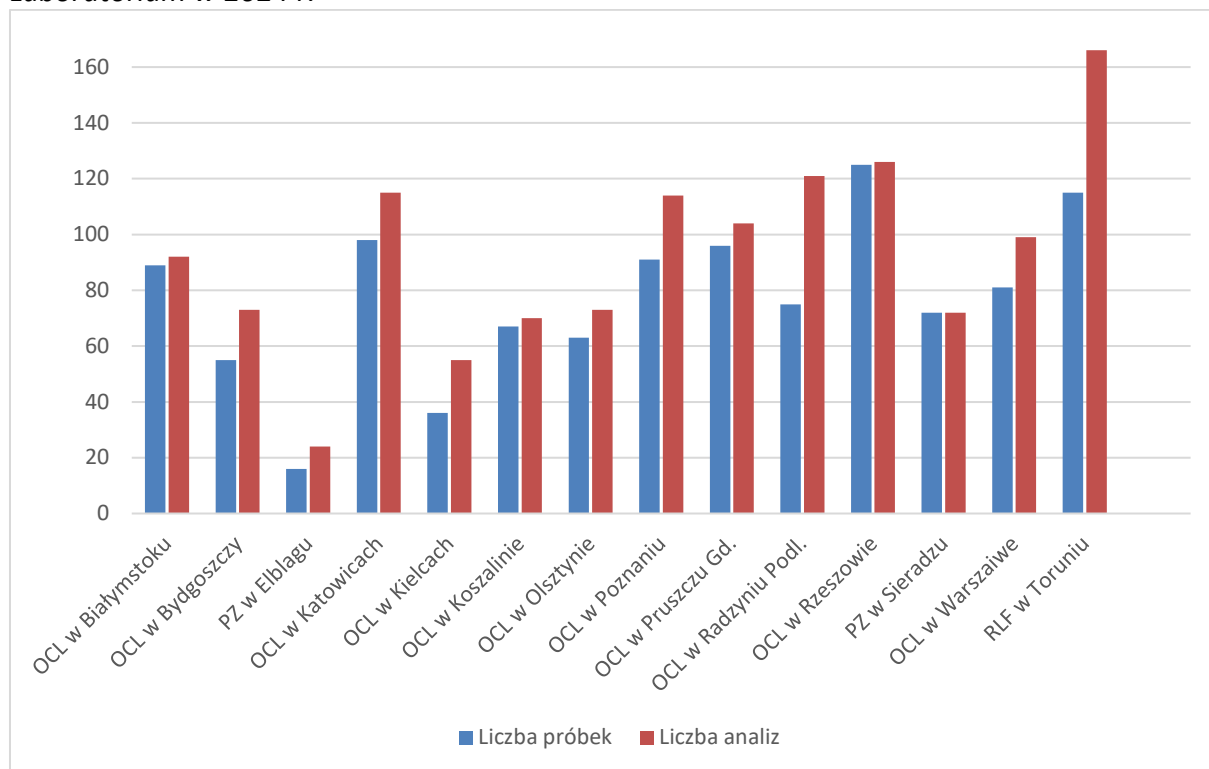
Wykres 2. Liczba próbek ziemniaka poddanych badaniom oraz liczba analiz wykonywanych w kierunku obecności czynnika sprawczego bakteriozy pierścieniowej ziemniaka (*Clavibacter sepedonicus*) w jednostkach Centralnego Laboratorium w 2024 r.

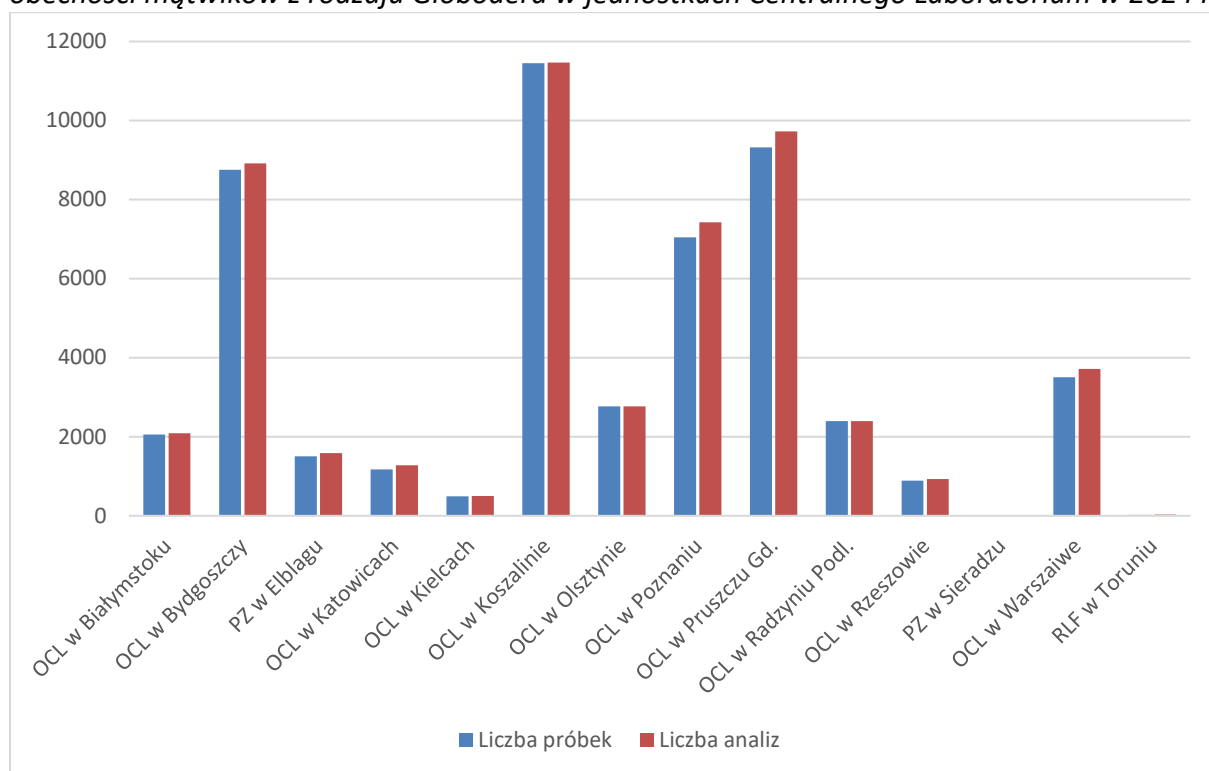
Wykres 3. Liczba próbek ziemiaka poddanych badaniom oraz liczba analiz wykonanych w kierunku obecności czynnika sprawczego śluzaka ziemiaka (*Ralstonia solanacearum*) w jednostkach Centralnego Laboratorium w 2024 r.

Wykres 4. Liczba próbek poddanych badaniom oraz liczba analiz wykonywanych pod kątem obecności węgorka sosnowca (*Bursaphelenchus xylophilus*) w jednostkach Centralnego Laboratorium w 2024 r.

Wykres 5. Liczba próbek poddanych badaniom oraz liczba analiz wykonywanych pod kątem obecności mętków z rodzaju *Globodera* w jednostkach Centralnego Laboratorium w 2024 r.

4.1.2. Badania laboratoryjne na obecność regulowanych agrofagów niekwartantowych i innych organizmów szkodliwych

Tabela 3. Zestawienie danych dotyczących badań fitosanitarnych przeprowadzonych w jednostkach Centralnego Laboratorium GIORiN w 2024 r. pod kątem obecności agrofagów regulowanych niekwartantowych i innych organizmów szkodliwych

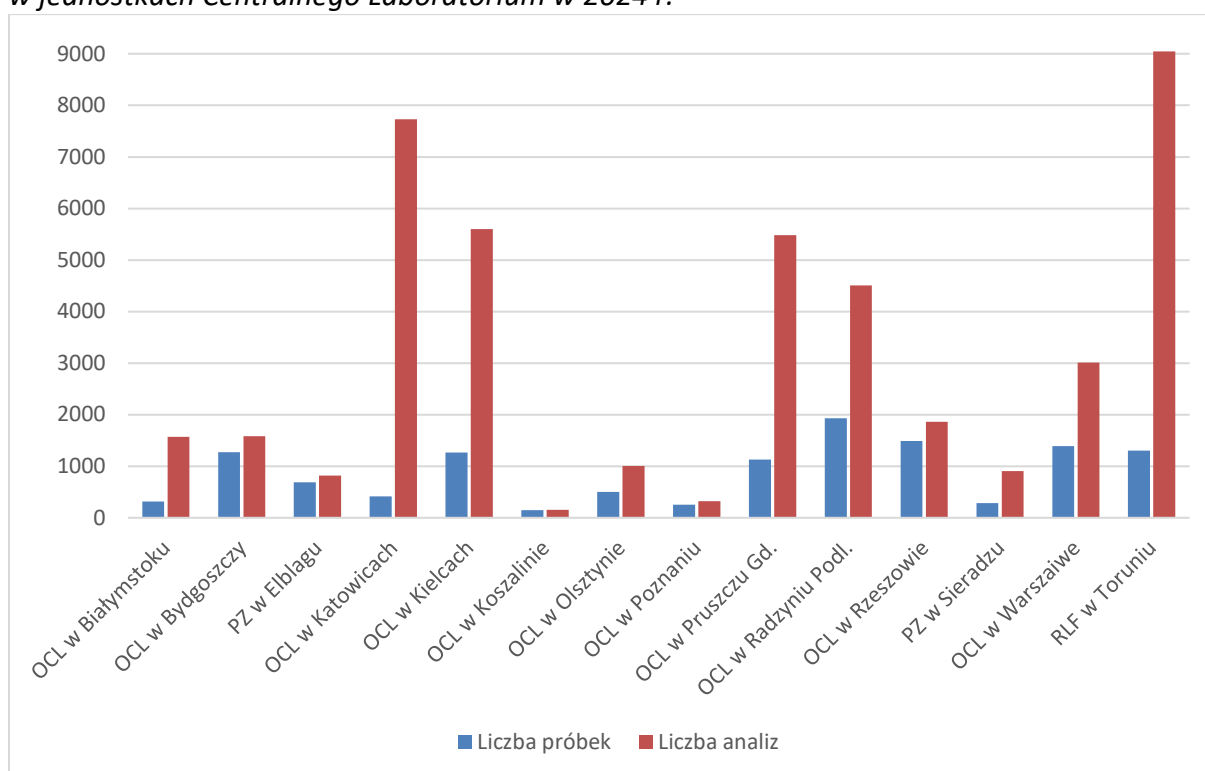
Kierunek badania (badany materiał)	Liczba próbek	Liczba analiz	Liczba próbek pozytywnych	Procentowy udział próbek pozytywnych w ogólnej liczbie badanych próbek
Nicień				
<i>Ditylenchus dipsaci</i> (nasiona, wysadki <i>Allium</i> spp., cebule roślin ozdobnych)	286	303	16	5,6
<i>Ditylenchus destructor</i> (bulwy ziemniaka)	47	42	0	0
<i>Ditylenchus</i> spp.	46	47	0	0
<i>Longidorus</i> spp. (gleba)	1 729	1 749	0	0
<i>Xiphinema</i> spp. (gleba)			0	0
<i>Aphelenchoides</i> spp.	62	62	0	0
Grzyby				

<i>Phomopsis complex</i>	178	7 205	85	47,8
<i>Phytophthora fragariae</i> (rośliny truskawki)	65	65	0	0
<i>Neofabraea malicorticis</i> (jabłka – eksport Chiny)	29	29	0	0
<i>Diaporthe vaccinii</i>	8	11	0	0
<i>Cochliobolus carbonum</i>	40	160	0	0
<i>Stenocarpella</i> spp./ <i>Cochliobolus</i> spp.	42	168	0	0
<i>Tilletia controversa</i> / <i>T.caries</i>	1 112	1 954	<i>T. caries</i> 345	31,0
			<i>T. controversa</i> 230	21,0
Bakterie				
<i>Clavibacter michiganensis</i> ssp. <i>Insidiosus</i>	21	105	0	0
<i>Erwinia amylovora</i> (rośliny żywicielskie)	85	224	0	0
<i>Pantoea stewartii</i> subsp. <i>stewartii</i> (nasiona kukurydzy)	152	617	0	0
<i>Xanthomonas fragariae</i> (rośliny truskawki)	55	55	0	0
<i>Curtobacterium flaccumfaciens</i> pv. <i>flaccumfacien</i> (nasiona fasoli)	18	90	0	0
<i>Xanthomonas axonopodis</i> pv. <i>phaseoli</i> / <i>Xanthomonas fuscans</i> subsp. <i>fuscans</i> (nasiona fasoli)	69	345	9	13,0
<i>Candidatus Liberibacter solanacearum</i> (nasiona)	23	46	0	0
<i>Clavibacter michiganensis</i> ssp. <i>michiganensis</i> (nasiona)	4	20	0	0
<i>Xanthomonas</i> spp. (<i>X. euvesicatoria</i> , <i>X. gardneri</i> , <i>X. perforans</i> , <i>X. vesicatoria</i>) (nasiona)	5	20	0	0
Wirusy i organizmy wirusopodobne				
<i>Candidatus Phytoplasma mali</i> (rośliny żywicielskie)	298	303	4	1,3
Potato spindle tuber viroid (PSTVd) (bulwy ziemniaka)	227	908	0	0
Rose rosette virus (RRV)	85	170	0	0
Pospiviroid (badanie w kierunku Potato spindle tuber viroid) (nasiona pomidora i papryki)	17	17	0	0
Arabis mosaic virus (ArMV)	73	73	0	0
Chrysanthemum stunt viroid (CSVd) (rośliny żywicielskie)	39	173	2	5,1

Pepino mosaic virus (PepMV) (nasiona pomidora)	8	18	0	0
Wirusy jakościowe roślin sadowniczych				
Plum pox virus (PPV)	307	307	0	2,1
Apple chlorotic leaf spot virus (ACLSV)	101	101	0	0
Apple mosaic virus (APMV)	88	88	0	0
Apple stem-grooving virus (ASGV)	101	101	0	0
Cherry leaf roll virus (CLRV)	12	12	0	0
Prune dwarf virus (PDV)	261	261	31	11,9
Prunus necrotic ringspot virus (PNRSV)	273	273	48	17,6
Raspberry ringspot virus (RpRSV)	73	73	0	0
Strawberry latent ringspot virus (SLRSV)	73	73	0	0
Strawberry mild yellow edge virus (SMYEV)	30	30	0	0
Tomato black ring virus (TBRV)	73	73	0	0
Wirusy (jakościowe) ziemniaka	2 684	14 584	z uwzględnieniem ponownej laboratoryjnej oceny zdrowotności sadzeniaków ziemniaka	
Owady				
<i>Monochamus</i> spp.	4	4	4	100,0
<i>Trogoderma</i> sp.	7	7	0	0
<i>Tuta absoluta</i>	26	26	0	0
<i>Opogona sacchari</i>	6	6	2	33,3
Szkodniki owadzie (różne gatunki)	614	649	34	5,5
Chwasty i rośliny pasożytnicze				
Nasiona chwastów i roślin pasożytniczych	211	211	6	2,8
<i>Cuscuta</i> spp.	24	24	0	0
Inne kierunki badań				
Szkodniki owadzie, nasiona chwastów i roślin pasożytniczych	1 231	1 264	20	1,6
Owady, roztocza, nasiona chwastów i nasiona roślin pasożytniczych	188	218	32	17,0
<i>Ambrosia artemissifolia</i>	84	136	13	15,5
Fitoplazmy drzew owocowych inne niż <i>Candidatus</i> Phytoplasma mali	126	153	5	3,9
Diaspididae	29	29	1	3,4
nicienie aktywne	917	947	2	0,22
Agrofagi kwarantannowe kraju importującego	7	7	0	0

<i>Sinoxylon</i> sp.	13	13	13	100,0
Grzyby fitopatogeniczne (niekwar.)	22	22	1	4,5
<i>Pseudocercospora herpotrichoides</i>	8	8	0	0
<i>Heterodera</i> sp.	19	19	0	0
<i>Anguina agrostis</i>	10	10	0	0
<i>Urocystis agropyri</i>	4	4	0	0
<i>Heterodera schachtii</i>	11	11	0	0
<i>Anguina tritici</i>	11	11	0	0

Wykres 6. Liczba próbek poddanych badaniom oraz liczba analiz wykonywanych pod kątem obecności agrofagów regulowanych niekwarantannowych i innych organizmów szkodliwych w jednostkach Centralnego Laboratorium w 2024 r.

4.2. Działalność laboratoryjna w obszarze oceny materiału siewnego i nasion

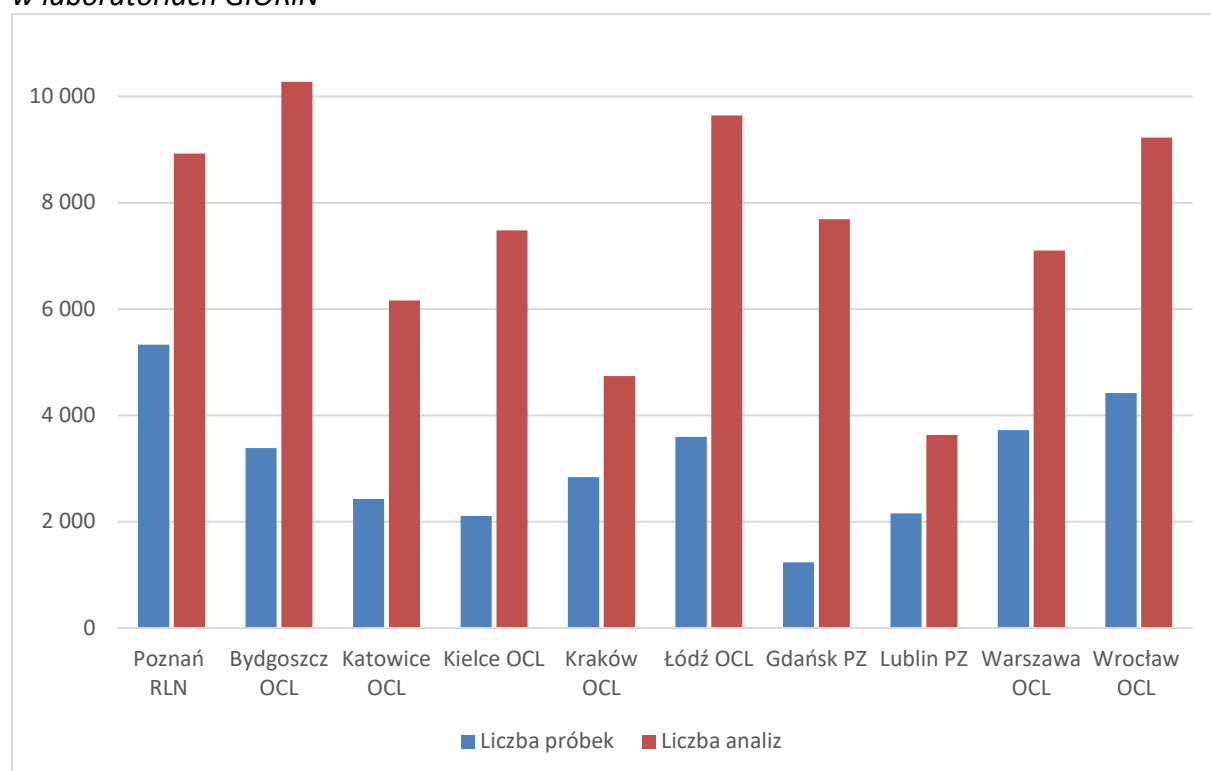
Badania laboratoryjne w obszarze nasiennym realizowane były w 2024 r. przez 7 Oddziałów Centralnego Laboratorium, 2 Pracownie Zamiejscowe oraz Referencyjne Laboratorium Nasienne. Wzorem lat ubiegłych większość prób materiału siewnego badana była w RLN/OCL, które zlokalizowane są w danym województwie; próby z województwa zachodniopomorskiego badane były w PZ w Gdańsku, próby z województwa warmińsko-mazurskiego w OCL w Łodzi, próby z województwa podlaskiego w OCL w Warszawie, próby z województwa podkarpackiego w OCL w Krakowie, a próby z województwa opolskiego w OCL w Katowicach i w OCL we Wrocławiu.

Liczba próbek i analiz wykonanych w Referencyjnym Laboratorium Nasiennym CL i Oddziałach CL GIORiN przedstawia się następująco:

Tabela 4. Dane dotyczące liczby próbek materiału siewnego i nasion przebadanych w laboratoriach GIORiN

Lp.	Jednostka	Liczba próbek	Liczba analiz	Liczba analiz jednostkowych	Procentowy udział próbek przebadanych w poszczególnych OCL/RLN w ogólnej liczbie przebadanych próbek
1.	RLN w Poznaniu	5 332	8 925	34 891	17
2.	OCL w Bydgoszczy	3 382	10 276	34 375	11
3.	OCL w Katowicach	2 425	6 163	19 659	8
4.	OCL w Kielcach	2 105	7 478	22 135	7
5.	OCL w Krakowie	2 838	4 742	18 168	9
6.	OCL w Łodzi	3 594	9 644	27 872	12
7.	PZ w Gdańsku	1 235	7 690	32 246	4
8.	PZ w Lublinie	2 154	3 631	14 452	7
9.	OCL w Warszawie	3 723	7 101	27 911	12
10.	OCL we Wrocławiu	4 419	9 229	42 298	14
	Razem:	31 207	74 879	274 007	100

Wykres 7. Dane dotyczące liczby próbek materiału siewnego i nasion przebadanych w laboratoriach GIORiN

Ocena laboratoryjna materiału siewnego i nasion wykonywana w 2024 r. dotyczyła głównie

urzędowej oceny laboratoryjnej materiału siewnego roślin zbożowych, pastewnych, buraków, oleistych i włóknistych i warzywnych oraz oceny materiału siewnego i nasion wykonywanej na zlecenie. Na zlecenie wykonywana była ocena materiału siewnego roślin zbożowych, pastewnych, buraków, oleistych i włóknistych, warzywnych oraz nasion gatunków ozdobnych, zielarskich, przyprawowych, drzew i krzewów.

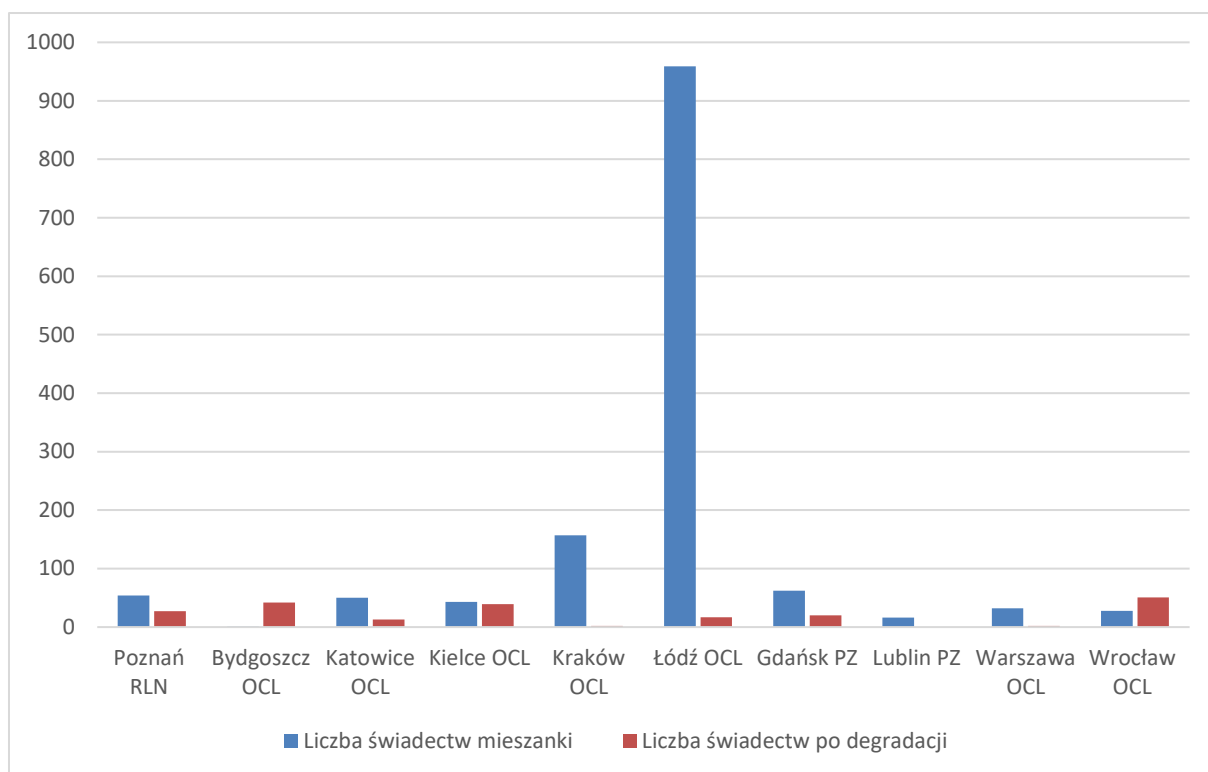
Szczegółowe informacje dotyczące urzędowej oceny laboratoryjnej materiału siewnego przedstawiono w rozdziale 3.5 Ocena laboratoryjna materiału siewnego.

Laboratoria działające w obszarze nasiennym, oprócz wykonywania laboratoryjnej oceny nasion zakończonej wydawaniem Świadectw i Informacji, wydawały także w oparciu o dostarczaną dokumentację świadectwa mieszanki nasiennej oraz świadectwa oceny laboratoryjnej materiału siewnego po degradacji materiału siewnego.

Tabela 5. Dane dotyczące liczby świadectw mieszanki i świadectw po degradacji wydanych przez laboratoria GIORiN

Lp.	Jednostka	Liczba świadectw mieszanki	Liczba świadectw po degradacji
1.	RLN w Poznaniu	54	27
2.	OCL w Bydgoszczy	1	42
3.	OCL w Katowicach	50	13
4.	OCL w Kielcach	43	39
5.	OCL w Krakowie	157	2
6.	OCL w Łodzi	959	17
7.	PZ w Gdańsku	62	20
8.	PZ w Lublinie	16	0
9.	OCL w Warszawie	32	2
10.	OCL we Wrocławiu	28	51
	Razem:	1402	213

Wykres 8. Dane dotyczące liczby świadectw mieszanki i świadectw po degradacji wydanych przez laboratoria GIORiN

Referencyjne Laboratorium Nasienne w Poznaniu i Oddział CL w Warszawie, posiadające akredytację Międzynarodowego Związku Oceny Nasion ISTA, wydawały w 2024 r. Międzynarodowe Świadectwa Partii Nasion Orange oraz Międzynarodowe Świadectwa Próbkę Nasion Blue.

Tabela 6. Dane dotyczące liczby wydanych Międzynarodowych Świadectw Partii Nasion Orange i Międzynarodowych Świadectw Próbkę Nasion Blue wydanych przez RLN Poznań i OCL w Warszawie

Lp.	Jednostka	Liczba świadectw Orange	Liczba świadectw Blue
1.	RLN w Poznaniu	161	11
2.	OCL w Warszawie	182	12
	Razem:	343	23

4.3. Badania pozostałości środków ochrony roślin

Zgodnie z rocznym planem urzędowej kontroli prawidłowości stosowania środków ochrony roślin, w Laboratorium Badania Pozostałości Środków Ochrony Roślin (LBPSOR) CL GIORiN przeprowadzono badania 650 próbek, w tym:

- 583 (89,7%) próbki warzyw
- 67 (10,3%) próbek owoców

Wykonano 2 754 analizy oraz 266 208 oznaczeń substancji czynnych, poszukując pozostałości 358 substancji czynnych środków ochrony roślin (fungicydów, insektycydów, herbicydów, akarycydów, nematocydów i regulatorów wzrostu).

Szczegółowe dane dotyczące liczby próbek, wykonanych analiz i oznaczeń przedstawiono w tabeli 7.

Tabela 7. Zestawienie liczby próbek, analiz i oznaczeń pozostałości środków ochrony roślin wykonanych w 2024 r.

Rodzaj badania	Liczba próbek	Liczba analiz	Liczba oznaczeń	Liczba próbek z pozostałościami $\geq$ GO*	Liczba próbek z przekroczeniami NDP**	Liczba próbek z s.c. niedopuszczonymi w uprawie
Urzędowa kontrola: - planowana	650	2 754	266 208	208 (32,0%)	21 (3,2%)	114 (17,5%)
Badania biegłości	2	15	2 237	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Inne badania (walidacyjne i w ramach potwierdzania ważności wyników badań)	nie dotyczy	452	241 533	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Razem:	652	3 221	509 978	208 (32,0%)	21 (3,2%)	114 (17,5%)

*GO – granica oznaczalności

**przekroczenie NDP – wartość pozostałości danego związku przekraczająca najwyższy dopuszczalny poziom pozostałości ś.o.r. (po uwzględnieniu 50% niepewności)

Badaniami kontrolnymi w 2024 roku objęto łącznie 24 uprawy: 21 upraw warzyw (spod osłon i gruntowych) i 3 uprawy owoców. W 421 próbkach, stanowiących 64,8% ogółu analizowanych próbek, nie wykryto pozostałości środków ochrony roślin. Pozostałości środków ochrony roślin stwierdzono w 229 próbkach (35,2%), z czego 208 próbek (32,0%) zawierało pozostałości mniejsze lub równe NDP oraz pozostałości powyżej NDP, ale nie zakwalifikowane jako przekroczenia NDP po uwzględnieniu 50% niepewności, natomiast 21 próbek (3,2%) zawierało pozostałości przekraczające NDP. Procentowy udział próbek bez pozostałości, próbek z wykrytymi pozostałościami środków ochrony roślin oraz próbek z przekroczeniami najwyższego dopuszczalnego poziomu (NDP) dla wszystkich przebadanych w 2024 roku próbek przedstawia Wykres 9. Zestawienie dla grupy warzyw i grupy owoców przedstawiono odpowiednio na Wykresie 10 i 11. W 2024 roku wystosowano 6 powiadomień w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Paszach (RASFF) z uwagi na to, że stwierdzone przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów dotyczyły próbek pobranych po zbiorze. W 114 próbkach (17,5%) wykryto substancje czynne środków ochrony roślin niedopuszczonych do stosowania w danej uprawie. W 12 próbkach (1,8%) stwierdzono jednocześnie zastosowanie związków niedopuszczonych do stosowania w ilościach przekraczających NDP.

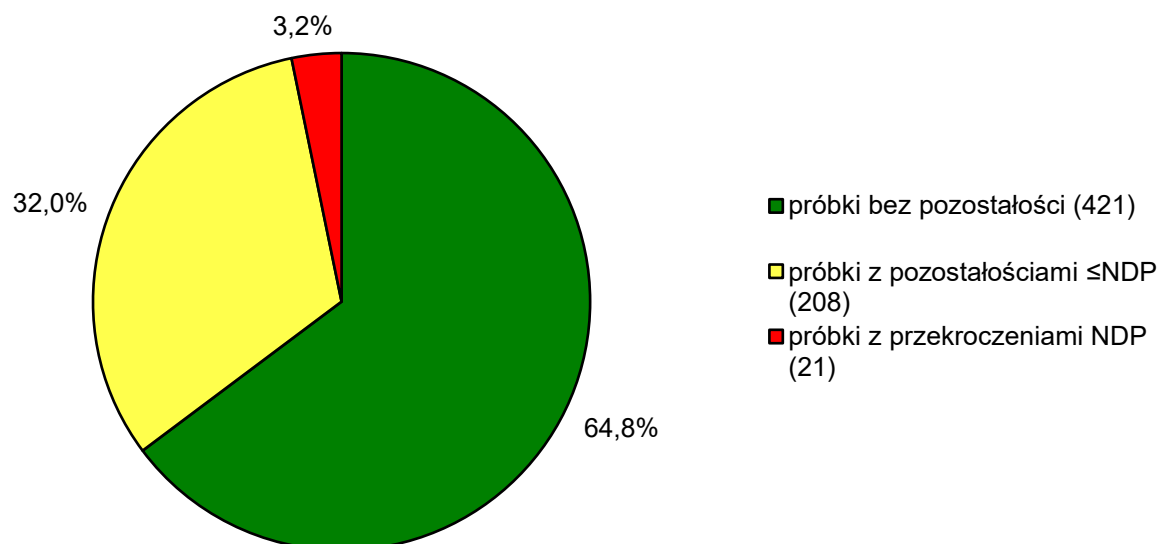
Analizy wykonano z zastosowaniem wielopozostałościowych metod, zwalidowanych i sprawdzonych w badaniach biegłości. Metody opierały się głównie na technikach chromatograficznych:

- wysokosprawnej chromatografii cieczowej z tandemową spektrometrią mas (LC-MS/MS),
 - chromatografii gazowej z tandemową spektrometrią mas (GC-MS/MS) i chromatografii gazowej z detekcją wychwytu elektronów i azotowo-fosforową (GC-ECD/NPD)
- oraz metodzie spektrofotometrii UV do oznaczania ditiokarbaminianów (jako CS₂).

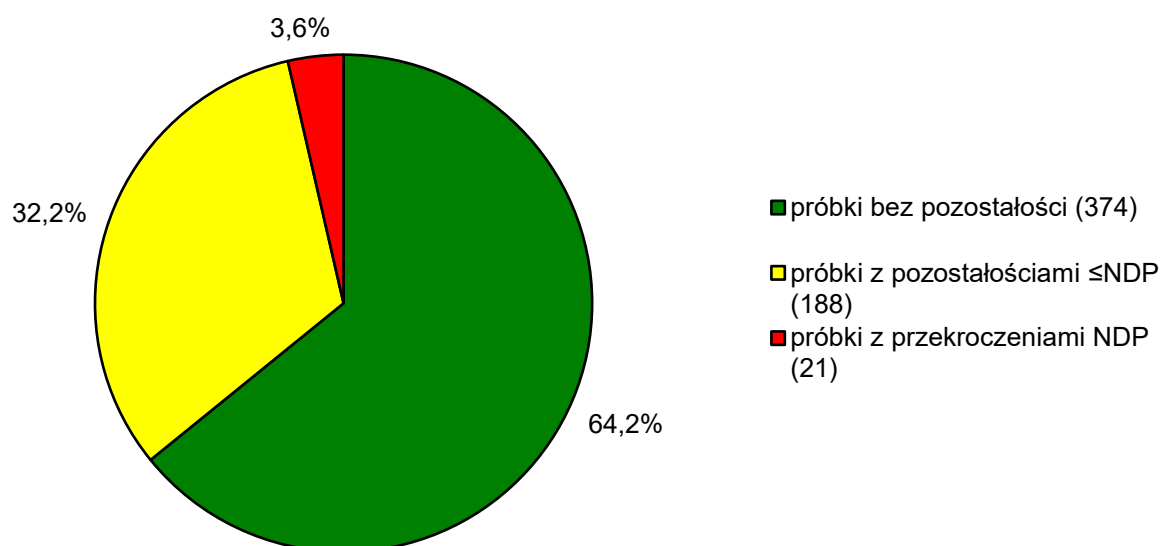
Przed wykonaniem badań sprawdzono wiarygodność metod analitycznych, wyznaczając

parametry walidacyjne: odzyski i precyzję oraz granice oznaczalności dla poszczególnych związków chemicznych.

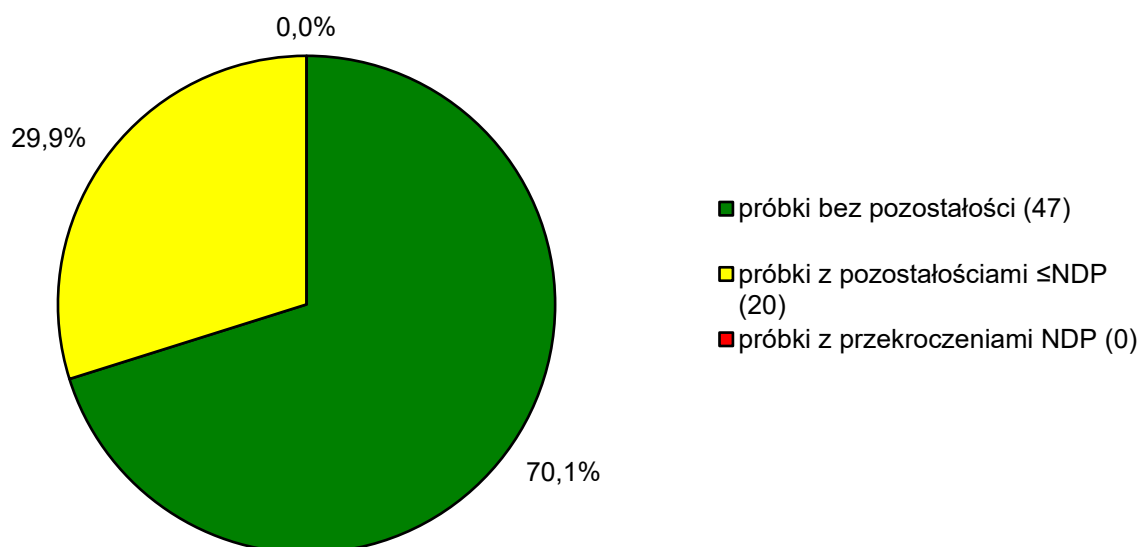
Wykres 9. Pozostałości ś.o.r. w płodach rolnych (650 próbek)

Wykres 10. Pozostałości środków ochrony roślin w warzywach (583 próbki)

Wykres 11. Pozostałości środków ochrony roślin w owocach (67 próbek)

W 2024 roku Laboratorium Badania Pozostałości Środków Ochrony Roślin uczestniczyło w międzynarodowych badaniach biegłości - European Proficiency Test – EUPT-FV26 (EU Reference Laboratory for Residues in Fruits and Vegetables, Almeria / Hiszpania) oraz EUPT-SRM19 (EU Reference Laboratory Requiring Single Residue Methods, CVUA Stuttgart/ Niemcy) uzyskując zadowalające wyniki.

4.4. Badania w kierunku modyfikacji genetycznych

W ramach kontroli upraw w kierunku wykrycia obecności GMO wykonano badanie 483 partii materiału siewnego oraz materiału roślinnego z 2 101 upraw nasiennych i towarowych kukurydzy, rzepaku i soi. Wyniki przeprowadzonych kontroli wskazują, że Polska jest krajem wolnym od GMO.

Badania laboratoryjne w kierunku modyfikacji genetycznych wykonywane w Laboratorium Badania GMO CL GIORiN były realizowane wyłącznie w ramach kontroli upraw GMO w 2024 roku. Ogółem badaniom poddano 2 584 próbki materiału roślinnego, wszystkie przebadane próbki pobrane były zgodnie z Programem kontroli upraw GMO na 2024 rok. Podczas badań wykonano 35 652 analizy laboratoryjne i 91 913 analiz jednostkowych.

Analizom laboratoryjnym poddawano materiał roślinny trzech gatunków roślin: kukurydzy, soi i rzepaku. Do badania otrzymywano materiał siewny ww. gatunków lub fragmenty liści pobierane z roślin na plantacjach produkcyjnych w okresie wegetacji. Ogółem przebadano 483 próbki materiału siewnego, w tym 143 próbki rzepaku, 34 próbki soi i 306 próbek nasion kukurydzy oraz 2 101 próbek liści (443 próbki rzepaku, 194 próbki liści soi i 1 464 próbki liści kukurydzy).

Przeprowadzono badania próbek materiału roślinnego kukurydzy w postaci nasion i liści kukurydzy, pochodzącego z obszaru Polski i innych państw członkowskich Unii Europejskiej (Francja, Rumunia, Słowacja, Węgry, Austria, Bułgaria, Niemcy, Czechy) oraz państw trzecich:

Turcji, Serbii i Ukrainy.

W ramach kontroli upraw przebadano 1 770 próbek kukurydzy, w tym 306 próbek konwencjonalnego materiału siewnego i 1 464 próbki liści, w tym jedna próbka materiału roślinnego w postaci kolb. Próbkę poddano analizom przesiewowym metodą PCR/Real-time PCR w kierunku obecności elementów regulatorowych powszechnie stosowanych w transgenezie tego gatunku i pozwalającym na wykrycie w materiale roślinnym kukurydzy 47 odmian kukurydzy umieszczonych w programie kontroli upraw na 2024 rok, tj. sekwencji promotora 35S (CaMVP35S) i terminatora nos (Tnos), promotora FMV, genu pat oraz linii transgenicznej DAS40278-9. Wykonano 17 608 analiz laboratoryjnych, co stanowiło 41 027 analiz jednostkowych. We wszystkich analizowanych próbkach wykryto DNA kukurydzy. W jednej próbce materiału siewnego stwierdzono domieszkę kukurydzy modyfikowanej genetycznie odmiany MON810 w ilości poniżej 0,1%. Liczbę nasion zmodyfikowanych genetycznie oznaczono z wykorzystaniem metody Real-time PCR.

W odniesieniu do rzepaku kontrolę upraw prowadzono wykonując badania materiału roślinnego w postaci nasion i liści – przebadano 141 próbek materiału siewnego i 443 próbki liści. Próbkę pochodziły z materiału roślinnego wywodzącego się z Polski, Francji, Hiszpanii i Niemiec, Rumunii i Austrii. Badania prowadzono w kierunku obecności ośmiu odmian modyfikowanego rzepaku: GT73; MS8, RF3, MS8xRF3; T45; MON88302; MON88302xMs8xRf3, MON88302xMs8, MON88302 x Rf3; Ms8xRf3xGT73, Ms8xGT73, Rf3xGT73 i dwóch linii transgenicznych rzepaku 73496 i MON94100.

Analizom poddano 586 próbek i wykonano łącznie 3 989 analiz i 8 317 analiz jednostkowych. Analizy jakościowe w zakresie wykrywania elementów regulatorowych powszechnie stosowanych w transgenezie rzepaku wykonano z zastosowaniem techniki Real-time PCR. Próbkę materiału siewnego rzepaku ozimego i jarego oraz materiału roślinnego (fragmenty liści) rzepaku ozimego poddano analizie na obecność sekwencji DNA charakterystycznych dla rzepaku (gen referencyjny rzepaku, konstrukt 35S-pat, konstrukt CTP2-CP4epsps oraz gen bar oraz linii 73496 i MON94100).

We wszystkich analizowanych próbkach wykryto DNA rzepaku. W żadnej z testowanych próbek nie stwierdzono obecności sekwencji DNA charakterystycznych dla konstruktów 35S-pat i CTP2-CP4epsps, genu bar i linii 73496 i MON94100.

Trzecim gatunkiem roślin uprawnych w kontroli upraw była soja. Podobnie, jak w przypadku rzepaku i kukurydzy, materiał do badań stanowiły nasiona z upraw konwencjonalnych lub liście roślin soi pobrane podczas wegetacji roślin na plantacjach produkcyjnych z 14 województw. Ogółem przebadano 228 próbek materiału roślinnego soi w kierunku wykrycia obecności 26 odmian wymienionych w programie kontroli upraw na 2024 rok.

Próbki materiału roślinnego soi poddano analizie przesiewowej na obecność sekwencji DNA charakterystycznych dla soi (gen referencyjny soi, promotor 35S, terminator nos, terminator E9, gen Cry1Ab/Ac, gen pat) oraz odmian 305423, BPS-CV-127 i GMB151, których nie można wykryć stosując analizy przesiewowe. Wykonano 2 370 analiz i 5 959 analiz jednostkowych techniką Real-time PCR.

We wszystkich analizowanych próbkach wykryto DNA soi. W żadnej z testowanych próbek nie stwierdzono obecności szukanych elementów regulatorowych, konstruktów, genów i linii transgenicznych soi figurujących w programie kontroli upraw.

Dodatkowo, w ramach walidacji metod i potwierdzania ważności wyników badań w LBGMO

wykonano 11 685 analiz i 36 610 analiz jednostkowych (rewalidacja metod, badanie próbek archiwalnych, próbek powtórzonych i równoległych, kontrolne PCR, badania biegłości). Szczegółowe dane dotyczące liczby próbek, wykonanych analiz i analiz jednostkowych przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8. Zestawienie danych dotyczących badań w kierunku modyfikacji genetycznych wykonanych w 2024 r.

Rodzaj badania		Liczba badanych próbek	Liczba analiz	Liczba analiz jednostkowych	Liczba próbek zawierających GMO	Odsetek próbek zawierających GMO
Kontrola upraw	kukurydza	1 770	17 608	41 027	1 (poniżej 0,1%)	0,056
	soja	228	2 370	5 959	0	0
	rzepak	586	3 989	8 317	0	0
	badania biegłości	3	169	1 062	nie dotyczy	nie dotyczy
Inne	potwierdzanie ważności wyników, walidacja	nie dotyczy	11.516	35 548	nie dotyczy	nie dotyczy
SUMA		2 587	35 652	91 913	1	0,039

W 2024 r. LBGMO uczestniczyło w trzech badaniach biegłości zorganizowanych przez akredytowanego organizatora badań biegłości – FAPAS. Badania odbywały się odpowiednio: w styczniu – soja, we wrześniu – rzepak i w grudniu – kukurydza.

Wyniki wszystkich badań przesłano do organizatora w wyznaczonych przez niego terminach. W przypadku soi uczestnicy otrzymali 1 próbkę mączki soi, która mogła zawierać elementy regulatorowe takie jak promotor 35S i terminator nos oraz soję Roundup Ready (MON40-3-2) i /lub MON89788. W LBGMO przeprowadzono analizy przesiewowe na obecność promotora 35S i terminatora nos i analizy jakościowe w zakresie wykrywania (elementy regulatorowe, konstrukty i geny) i identyfikacji GMO (linie transgeniczne). Dodatkowo wykonano analizy z użyciem nowych metod na obecność dwóch linii transgenicznych soi MON87751 i GMB151. W odniesieniu do rzepaku uczestnicy otrzymali 1 próbkę mączki rzepaku w ilości 5 g, która mogła zawierać elementy regulatorowe takie jak: promotor 35S, terminator nos, promotor FMV, gen Cry1Ab/Ac i gen pat oraz jedną lub więcej linii transgenicznych rzepaku, w tym MON88302 i/lub RT73/GT73. W pierwszej kolejności, ze względu na ograniczoną ilość materiału do badań, w LBGMO przeprowadzono zalecane przez organizatora analizy przesiewowe metodą PCR/Real-time PCR na obecność genu referencyjnego rzepaku, promotora 35S, terminatora nos, promotora FMV, genu Cry1Ab/Ac i pat oraz identyfikacji GMO (linie transgeniczne) – rzepaku MON88302 i RT73/GT73. Następnie wykonano analizy jakościowe w zakresie wykrywania elementów regulatorowych, konstruktyw i genów, które są rutynowo stosowane w badaniach rzepaku podczas analizy próbek pochodzących z urzędowej kontroli upraw takie jak: konstrukty CaMVP35S/pat i CTP2-CP4epsps, gen bar i reakcje specyficzne dla terminatora E9, genu gox i nptII, konstruktu Pnos/nptII, promotora nos i terminatora pin oraz 10 reakcji specyficznych dla linii transgenicznych, o które LBGMO w bieżącym roku rozszerzyło akredytację w zakresie elastycznym, 73496, MS8, MS1, RF1, RF2, RF2, RF3, T45, Topas19/2 i MON94100 oraz dwie nowe metody dla rzepaku LBFLFK (dwie pary

starterów i sond) i metodę identyfikacyjną rzepaku MS11.

W przypadku kukurydzy analizie poddano próbkę mączki kukurydzy, która mogła zawierać elementy regulatorowe takie jak: promotor 35S, terminator nos, promotor FMV, gen Cry1Ab/Ac i gen pat oraz jedną lub więcej z 10 linii transgeniczných kukurydzy: Bt176, Bt11, MON810, GA21, NK603, TC1507, MON863, MIR604, MON88017 i MON89034 w różnych stężeniach. W LBGMO przeprowadzono analizy przesiewowe na obecność promotora 35S, terminatora nos, genu Cry1AB/Ac, pat oraz promotora FMV i terminatora 35S, analizy jakościowe w zakresie wykrywania (elementy regulatorowe, konstrukty i geny) i identyfikacji GMO (linie transgeniczne) oraz analizy ilościowe próbki w celu oceny zawartości kukurydzy linii NK603. Do oznaczeń ilościowych zastosowano metodę zwalidowaną w oparciu o metodyki Unijnego Laboratorium Referencyjnego ds. genetycznie zmodyfikowanej żywności i pasz (EURL).

Wyniki wszystkich oznaczeń jakościowych były zgodne z założeniami organizatora. LBGMO uzyskano wyniki zadowalające.

4.5. Działalność ukierunkowana na akredytację laboratoriów GIORiN

W 2024 r. laboratoria GIORiN zostały poddane kolejnym ocenom przez Polskie Centrum Akredytacji w związku z uczestnictwem w krajowym systemie akredytacji. Wyniki ocen po raz kolejny potwierdziły, że laboratoria spełniają wymagania akredytacyjne określone w normie PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 oraz uzasadniły zaufanie do kompetencji Centralnego Laboratorium w zakresie posiadanej akredytacji.

Zakresy akredytacji zostały rozszerzone o kolejne metody badawcze, stosownie do zakresu urzędowych kontroli roślin, produktów roślinnych i przedmiotów, zgodnie ze specjalizacją poszczególnych jednostek. Szczególny nacisk położono na wdrażanie i akredytację metod opartych na technikach biologii molekularnej, które jako nowoczesne narzędzie badawcze znajdują coraz szersze zastosowanie w diagnostyce chorób roślin. Dalsze rozszerzanie zakresu akredytacji wynikało również z konieczności spełnienia wymogów nowego prawa UE w zakresie urzędowych kontroli, wprowadzającego obowiązek akredytacji całego zakresu badań urzędowych laboratoriów zdrowia roślin. Aktualizacja zakresów akredytacji miała związek m.in. z modyfikacją metod badawczych ujętych w dokumentach odniesienia. W 2024 roku Oddziały Centralnego Laboratorium w Łodzi i we Wrocławiu kontynuowały proces wdrażania systemu zarządzania i przygotowywania metod badawczych do akredytacji, z zamiarem złożenia w PCA wniosku o akredytację w 2025 roku. Ponadto kilka kolejnych laboratoriów potwierdziło swoje kompetencje w odniesieniu do zarządzania elastycznym zakresem akredytacji. Posiadanie akredytacji w zakresie elastycznym daje możliwość szybkiego reagowania na potrzeby klientów oraz zmiany przepisów prawa, poprzez wprowadzanie zmian do zakresu akredytacji pomiędzy ocenami PCA, stosownie do ustalonych granic elastyczności.

Referencyjne Laboratorium Nasienne w Poznaniu oraz Oddział CL w Warszawie posiadają akredytację Międzynarodowego Związku Oceny Nasion ISTA. Akredytacja ISTA stanowi podstawę do wydawania Międzynarodowych Świadectw Partii Nasion Orange oraz Międzynarodowych Świadectw Próbkę Nasion Blue, wymaganych w obrocie materiałem siewnym i nasionami do krajów trzecich. W 2024 r. obydwie laboratoria utrzymywały akredytację w zakresie potwierdzonym na ostatnim audycie re-akredytacyjnym ISTA, który miał miejsce w listopadzie 2024 r.

Akredytacja stanowi podstawę budowania i umacniania zaufanie do wyników przekazywanych

klientom laboratoriów Inspekcji.

4.6. Specjalizacja bazy laboratoryjnej PIORiN

Prace w zakresie specjalizacji jednostek przeprowadzających badania fitosanitarne prowadzone są w sposób ciągły. W wyniku dokonanej analizy działalności diagnostycznej laboratoriów wytypowano dziedziny/agrofagi w zakresie których będą się specjalizowały jednostki CL. Badany asortyment oraz struktura produkcji na obszarach, na którym funkcjonuje dana jednostka wyznaczyły kierunki specjalizacji poszczególnych laboratoriów.

Realizując plan działania określony w strategii Rozwoju PIORiN na lata 2022-2027 w 2024 r. rozszerzone zostały zakresy akredytacji w następujących dziedzinach:

- biologii molekularnej: metoda PCR do wykrywania i identyfikacji *Clavibacter sepedonicus* (dwa Oddziały CL), metoda PCR do wykrywania i identyfikacji *Ditylenchus dipsaci*/*D. destructor* (jeden Oddział CL), metoda PCR do wykrywania i identyfikacji *Bursaphelenchus xylophilus* (jeden Oddział CL), metoda PCR do wykrywania i identyfikacji *Globodera pallida*, *G. rostochiensis* (jeden Oddział CL); metoda Real-time PCR do wykrywania i identyfikacji *Clavibacter sepedonicus* (6 Oddziałów CL);
- metod klasycznych: metoda pułapkowa dla *Phytophthora ramorum*.

Sukcesywne rozszerzanie zakresu akredytacji poszczególnych laboratoriów było możliwe dzięki posiadaniu nowoczesnego zaplecza technicznego oraz odpowiedniej kadry specjalistów. Personel laboratoriów ma możliwość rozwijania swoich kompetencji dzięki uczestnictwu w szkoleniach organizowanych przez Europejskie Laboratoria Referencyjne oraz instytucje branżowe krajowe i zagraniczne. W 2024 r. pracownicy uczestniczyli w 26 szkoleniach organizowanych przez firmy zewnętrzne (z czego 7 stanowiły coroczne spotkania organizowane przez Europejskie Laboratoria Referencyjne w poszczególnych dziedzinach, adresowane do pracowników referencyjnych laboratoriów fitosanitarnych krajów UE, połączone z dodatkowymi warsztatami) oraz w 32 szkoleniach wewnętrznych.

W ramach doskonalenia zawodowego w 2024 roku Referencyjne Laboratorium Fitosanitarne zorganizowało dla pracowników Oddziałów CL szereg wewnętrznych szkoleń stacjonarnych, jedno i dwudniowych, w formie wykładów i ćwiczeń, w których uczestniczyło 137 pracowników. Przeprowadzono warsztaty doskonalące dla specjalistów: wirusologów, bakteriologów, mykologów i entomologów. Uczestniczyło w nich 70 pracowników.

W formie on-line zorganizowano jedno szkolenie z dziedziny mykologii, w którym uczestniczyło 4 pracowników.

We współpracy z Biurem Nadzoru Fitosanitarne i Współpracy Międzynarodowej w Centralnym Laboratorium w Toruniu odbyło się szkolenie z agrofagów kwarantannowych dla drewna i drewnianych materiałów opakowaniowych (DMO) oraz praktycznych aspektów kontroli drewna i DMO dla pracowników Oddziałów Granicznych PIORiN oraz pracowników Krajowej Administracji Skarbowej. Referencyjne Laboratorium Fitosanitarne przeprowadziło szkolenie z tematu „Agrofagi kwarantannowe drewna (w tym DMO) występowanie, biologia, szkodliwość”, w którym uczestniczyło 41 osób.

Zorganizowano szkolenie jednodniowe, on-line na temat „Metody laboratoryjne stosowane w diagnostyce mykologicznej” „Wykrywanie i identyfikacja grzybów kwarantannowych oraz gospodarczo ważnych” uczestniczyło 4 pracowników.

4.7. Nadzór merytoryczny laboratoriów referencyjnych nad działalnością jednostek Inspekcji

Nadzór merytoryczny nad działalnością Oddziałów Centralnego Laboratorium, zarówno w obszarze fitosanitarnym jak i nasiennym, realizowany był w 2024 r. poprzez prowadzenie kontroli, organizację badań biegłości oraz potwierdzanie ważności wyników analiz uzyskiwanych w Oddziałach i Pracowniach Zamiejscowych.

4.7.1. Kontrole

4.7.1.1. Referencyjne Laboratorium Fitosanitarne

W obszarze fitosanitarnym, w roku 2024 pracownicy RLF przeprowadzili osiem kontroli problemowych w Oddziałach Centralnego Laboratorium, w celu sprawdzenia prawidłowości działania Oddziału w zakresie organizacji i prowadzenia badań ukierunkowanych na wykrywanie i identyfikację poszczególnych grup agrofagów oraz spełniania wymogów w ramach zapewniania bezpieczeństwa fitosanitarnego.

4.7.1.2. Referencyjne Laboratorium Nasienne

W obszarze nasiennym, w 2024 r. pracownicy RLN przeprowadzili trzy kontrole w Oddziałach Centralnego Laboratorium obejmujące ocenę organizacji pracy i przebiegu laboratoryjnej oceny nasion.

4.7.2. Badania biegłości

4.7.1.3. Referencyjne Laboratorium Fitosanitarne

RLF zorganizowało i przeprowadziło badania biegłości dla Oddziałów CL, w zakresie przedstawionym w tabeli 9, w celu potwierdzenia kompetencji w odniesieniu do metod badawczych stosowanych w laboratoriach oraz dostarczenia narzędzi niezbędnych jednostkom akredytowanym, do utrzymania/rozszerzenia akredytacji. RLF było uczestnikiem sześciu z tych badań.

Tabela 9. *Badania biegłości zorganizowane przez Referencyjne Laboratorium Fitosanitarne w 2024 r. dla Oddziałów Centralnego Laboratorium*

Kod badania	Badana cecha (agrofag)	Metoda badawcza	Liczba uczestników	Wyniki
CL.703.1.2024	<i>Phytophthora fragariae</i>	m. mikroskopowa (morfologiczno-metryczna)	3	zadowalające
CL.703.2.2024	<i>Cochliobolus carbonum</i> , <i>Stenocarpella macrospora</i> i <i>S. maydis</i>	m. hodowlana m. mikroskopowa (morfologiczno-metryczna) PCR z analizą bioinformatyczną produktów sekwencjonowania (1 uczestnik)	3	zadowalające

CL.703.3.2024	Potato virus A (PVA), Potato leafroll virus (PLRV), Potato virus M (PVM) Potato virus S (PVS) Potato virus X (PVX) Potato virus Y (PVY) wiroid z rodzaju <i>Pospiviroid</i> (PSTVd)	multiplex Real-time RT-PCR	4	3 laboratoria – wynik zadowolający 1 laboratorium – wynik niezadowolający
CL.703.4.2024	<i>Clavibacter sepedonicus</i>	IF m. hodowlana test biologiczny test patogeniczności PCR PCR/RFLP Real-time PCR	13 w tym w zakresie Real-time PCR (7 uczestników)	zadowolające
CL.703.5.2024	<i>Synchytrium endobioticum</i>	test pułapkowy	3	badania anulowano z przyczyn technicznych
CL.703.6.2024	<i>Clavibacter sepedonicus</i>	IF m. hodowlana PCR PCR/RFLP Real-time PCR	5 w tym w zakresie m. hodowlanej (2 uczestników), a w zakresie Real-time PCR (4 uczestników)	4 laboratoria - wynik zadowolający 1 laboratorium wynik niezadowolający w zakresie PCR/RFLP
CL.703.7.2024	Potato virus A (PVA), Potato leafroll virus (PLRV), Potato virus M (PVM), Potato virus S (PVS), Potato virus X (PVX), Potato virus Y (PVY)	ELISA	9	7 laboratoriów – wynik zadowolający 2 laboratoria – wynik niezadowolający

W większości ww. badań biegłości, uczestnicy uzyskali wyniki zadowolające. Przypadki uzyskania wyników niezadowolających dotyczyły badań biegłości w zakresie:

- wykrywania wirusów ziemniaka oraz wiroida z rodzaju *Pospiviroid* (PSTVd) metodą multiplex Real-time RT-PCR, wdrażaną do działalności laboratoriów GIORiN – wynik niezadowolający w przypadku 1 laboratorium;
- wykrywania bakterii *Clavibacter sepedonicus* w ekstrakcie bulw ziemniaka – wynik niezadowolający dotyczył 1 laboratorium przygotowującego się do wdrożenia metody molekularnej;
- wykrywania wirusów ziemniaka techniką ELISA - wynik niezadowolający w przypadku 2 laboratoriów.

Wszystkie przypadki wyników niezadowolających wnikliwie przeanalizowano w celu ustalenia przyczyny oraz wdrożono stosowne działania korygujące. Wyniki powtórnych badań biegłości potwierdziły kompetencje laboratoriów, z wyjątkiem badań biegłości w zakresie wykrywania i identyfikacji *Clavibacter sepedonicus* metodą Real-time PCR, które zaplanowano do realizacji w 2025 r.

Zgodnie z wymogami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 RLF

jako krajowe laboratorium referencyjne w zakresie zdrowia roślin ma obowiązek uczestniczyć w badaniach biegłości organizowanych przez Europejskie Laboratoria Referencyjne (EURL). W 2024 roku RLF uczestniczyło w 6 takich badaniach biegłości i dotyczyły one wszystkich dziedzin diagnostyki fitosanitarnej (bakteriologii, wirusologii, mykologii, entomologii i nematologii) oraz obejmowały szerokie spektrum metod, poczynając od klasycznych metod morfologiczno-metrycznych, na metodach molekularnych z analizą bioinformatyczną sekwencji nukleotydowych kończąc. Wykaz badań biegłości zorganizowanych przez EURL, wraz z wynikami uzyskanymi przez RLF, przedstawiono w tabeli 10.

Ponadto RLF wzięło udział w fakultatywnych badaniach biegłości w zakresie wykrywania *Pepino mosaic virus* w nasionach pomidora (*Solanum lycopersicum*) przeprowadzonych przez francuską grupę zajmującą się badaniem i kontrolą odmian i nasion GEVES oraz dwóch fakultatywnych porównaniach międzylaboratoryjnych (TPS) organizowanych przez Europejskie Laboratoria Referencyjne.

Tabela 10. *Badania biegłości (PT) oraz porównania międzylaboratoryjne (TPS), w których uczestniczyło Referencyjne Laboratorium Fitosanitarne, zorganizowane przez Europejskie Laboratoria Referencyjne oraz GEVES w 2024 r.*

Lp.	Organizator/ identyfikacja badania	Metody	Wynik
1.	PT 2024-GEVES-TOMATO-VI-PepMV Proficiency test on detection of Pepino Mosaic Virus (PepMV) in tomato (<i>Solanum lycopersicum</i>) seeds (GEVES-SNES, France)	ELISA m. molekularne	zadowalający
2.	NIB/EURL-BAC-2024-CFF-TPS-01: TPS on a method to detect <i>Curtobacterium flaccumfaciens</i> pv <i>flaccumfaciens</i> (Cff) on seeds of common bean.	m. hodowlana test patogeniczności m. molekularne	w oczekiwaniu na raport
3.	ANSES/EURL PT 24Pcit : Identification and detection of <i>Phyllosticta citricarpa</i> using morphological, sequence and molecular-based approaches	m. hodowlana m. morfologiczno-metryczna m. molekularne analiza bioinformatyczną produktów sekwencjonowania	zadowalający
4.	NIB/EURL-Bac-2024-ERWIST-TPS-01: TPS on the diagnosis of <i>Pantoea stewartii</i> subsp. <i>stewartii</i>	m. hodowlana test patogeniczności m. molekularne	w oczekiwaniu na raport
5.	ANSES/24GS_EU: - Detection and identification of <i>Globodera pallida</i> and <i>G. rostochiensis</i>	m. ekstrakcji m. morfologiczno-metryczna m. molekularne	zadowalający
6.	AGES/24_Apmolecular: Proficiency test for the molecular identification of <i>Agrilus planipennis</i> (Fairmaire)	m. molekularne analiza bioinformatyczną produktów sekwencjonowania	zadowalający
7.	EURL/ 24APM Identification of <i>Agrilus planipennis</i> Fairmaire, 1888 by morphological analysis according to the protocol EPPO PM 7/154 (1) or any other equivalent method	m. morfologiczno-metryczna	zadowalający
8.	CREA-DC/ EURL-Virology-PT-2024-02-ILAR: Scope of PT: detection of APLPV, SNSV	m. molekularne	zadowalający
9.	CREA-DC/ EURL-Virology-PT-2024-01-NEPO: Scope of PT: detection of BLMoV, ToRSV and TRSV	m. molekularne	zadowalający

10.	ILVO/EURL/ 24MS Detection of <i>Meloidogyne chitwoodi</i> , <i>Meloidogyne fallax</i> and <i>Meloidogyne enterolobii</i> in a soil sample	m. ekstrakcji m. molekularne	zadowalający
-----	---	---------------------------------	--------------

Uzyskane wyniki oraz bieżąca kontrola sprawowana nad jednostkami laboratoryjnymi stanowią podstawę do stwierdzenia, że badania są realizowane prawidłowo, a wyniki badań przekazywane klientom są miarodajne.

4.7.1.4. Referencyjne Laboratorium Nasienne

RLN zorganizowało i przeprowadziło dwie rundy badań biegłości dla Oddziałów CL oraz laboratoriów akredytowanych firm nasiennych. Celem badań biegłości było potwierdzenie kompetencji laboratoriów w procesie nadzoru nad laboratoriami urzędowymi i laboratoriami firm nasiennych, posiadających akredytację Głównego Inspektora.

Tabela 11. *Badania biegłości zorganizowane przez Referencyjne Laboratorium Nasienne w 2024 r.*

Lp.	Runda, gatunek rośliny	Metoda badawcza	Liczba uczestników
1.	1/2024 mieszanka nasion	Zawartość nasion innych roślin w sztukach	10 laboratoriów urzędowych 31 laboratoriów akredytowanych przedsiębiorstw nasiennych
2.	2/2024 <i>Phleum pratense</i>	Czystość nasion	10 laboratoriów urzędowych, 12 laboratoriów akredytowanych przedsiębiorstw nasiennych
3.	2/2024 <i>Phleum pratense</i>	Zawartość nasion innych roślin w sztukach	10 laboratoriów urzędowych, 12 laboratoriów akredytowanych przedsiębiorstw nasiennych
4.	2/2024 <i>Phleum pratense</i>	Zdolność kiełkowania nasion	10 laboratoriów urzędowych, 12 laboratoriów akredytowanych przedsiębiorstw nasiennych

W rundzie 1/2024, wszystkie laboratoria urzędowe uzyskały wyniki pozytywne A lub B. W grupie laboratoriów akredytowanych, 17 uzyskało wyniki pozytywne A lub B; 3 uzyskały wyniki C - dostateczne, a 11 uzyskało wyniki PMU - poniżej minimalnych umiejętności.

W rundzie 2/2024, we wszystkich prowadzonych badaniach, wszystkie laboratoria urzędowe uzyskały wyniki pozytywne; jedno laboratorium uzyskało wynik C - dostateczny w zakresie czystości nasion. Laboratoria akredytowane w większości uzyskały wyniki pozytywne; 3 laboratoria uzyskały wyniki C – dostateczne w zakresie czystości nasion, 1 uzyskało wynik C- dostateczny w zakresie zdolności kiełkowania i 1 laboratorium uzyskało wynik negatywny PMU – poniżej minimalnych umiejętności w zakresie czystości nasion.

W każdym przypadku, gdy laboratoria otrzymały wyniki C lub PMU, zostały zobowiązane do podjęcia działań korygujących i przesłania informacji o tych działaniach do RLN oraz jeżeli ma to zastosowanie, do laboratorium urzędowego sprawującego nadzór nad laboratorium

akredytowanym przedsiębiorstwa nasienne. Efekt działań korygujących jest sprawdzany podczas kontroli prowadzonej przez nadzorujące laboratorium urzędowe lub RLN.

RLN uczestniczyło w 2024 r. w obowiązkowych międzynarodowych badaniach biegłości organizowanych przez ISTA, dobrowolnych organizowanych przez UKZUZ w Czechach, krajowych badaniach biegłości GIORiN oraz w porównaniach międzylaboratoryjnych.

Tabela 12. Badania biegłości (PT) w których uczestniczyło Referencyjne Laboratorium Nasienne w 2024 r.

Lp.	Organizator PT/ILC	Runda, gatunek	Metody a badawcza	Wynik*
1.	ISTA	PT 24-1 <i>Triticum aestivum</i> subsp. <i>aestivum</i>	Czystość nasion	A
2.	UKZUZ Czechy	PT 2/24 <i>Lolium</i> sp.	Czystość nasion	A
3.	ISTA	PT 24-3 <i>Lactuca sativa</i>	Czystość nasion	w trakcie badań
4.	RLN GIORiN	PT 2/2024 <i>Phleum pratense</i>	Czystość nasion	A
5	ISTA	24-1 <i>Triticum aestivum</i> subsp. <i>aestivum</i>	Zawartość nasion innych roślin w sztukach	A
6.	ISTA	24-1 <i>Triticum aestivum</i> subsp. <i>aestivum</i>	Zawartość nasion innych roślin w sztukach	A
7.	UKZUZ Czechy	PT 2/24 <i>Lolium</i> sp.	Zawartość nasion innych roślin w sztukach	A
8.	ISTA	PT 24-3 <i>Lactuca sativa</i>	Zawartość nasion innych roślin w sztukach	w trakcie badań
9.	RLN GIORiN	PT 2/2024 <i>Phleum pratense</i>	Zawartość nasion innych roślin w sztukach	A
10.	ISTA	PT 24-1 <i>Triticum aestivum</i> subsp. <i>aestivum</i>	Zdolność kiełkowania nasion	A
11.	UKZUZ Czechy	PT 2/24 <i>Lolium</i> sp.	Zdolność kiełkowania nasion	A
12.	ISTA	24-2 <i>Matthiola longipetala</i>	Zdolność kiełkowania nasion	A
13.		24-2 <i>Arachis hypogaea</i>	Zdolność kiełkowania nasion	runda anulowana
12.	ISTA	PT 24-3 <i>Lactuca sativa</i>	Zdolność kiełkowania nasion	w trakcie badań
14.	RLN GIORiN	PT 2/2024 <i>Phleum pratense</i>	Zdolność kiełkowania nasion	A
15.	ISTA	PT 24-1 <i>Triticum aestivum</i> subsp. <i>aestivum</i>	Wilgotność nasion	A

16.	ISTA	PT 24-1 <i>Triticum aestivum</i> subsp. <i>aestivum</i>	Masa 1000 nasion	A
17.	OCL Warszawa	ILC <i>Triticum aestivum</i> subsp. <i>aestivum</i>	Masa 1000 nasion	A
18.	ISTA	PT 24-1 <i>Triticum aestivum</i> subsp. <i>aestivum</i>	Żywotność nasion	A
19.	ISTA	PT 23-SH <i>Botrytis cinerea</i> na <i>Helianthus annuus</i>	Zdrowotność nasion	jakościowy A ilościowy C
20.	UKZUZ Czechy	PT 2024 <i>Phomopsis complex</i> on soybean	Zdrowotność nasion	pozytywny

* system oceny wg "PT-P-01-ISTA Proficiency Test Programme" wer. 5.0:

A: excellent performance

B: good performance

C: minimum performance

BMP: below minimum performance

4.7.3. Badania weryfikacyjne

Rolą laboratoriów referencyjnych jest także ocena i podtrzymanie kompetencji Oddziałów Centralnego Laboratorium do wykonywania określonego rodzaju analiz. Poza organizacją badań biegłości, w których obligatoryjnie uczestniczą jednostki laboratoryjne oraz kontrolami przeprowadzanymi w laboratoriach, zarówno RLF jak i RLN dokonują bieżącej kontroli wyników analiz laboratoryjnych uzyskiwanych przez laboratoria podczas badania próbek rzeczywistych.

W przypadku działalności fitosanitarnej w ramach realizacji „Programu weryfikacji wyników uzyskanych w Oddziałach Centralnego Laboratorium przez Referencyjne Laboratorium Fitosanitarne GIORiN w 2024 roku” RLF przeprowadziło dodatkową weryfikację wyników dla 515 próbek badanych w Oddziałach CL. Program weryfikacji obejmował 24 pozycje, które stanowiły szeroki przekrój analiz prowadzonych w sieci laboratoriów fitosanitarnych GIORiN i dotyczyły wszystkich dziedzin fitosanitarnych oraz szerokiego wachlarza metod badawczych. Badania opierały się na testach równoległych tych samych próbek prowadzonych jednocześnie w Oddziale CL/PZ oraz w RLF. W większości przypadków uzyskane wyniki były zgodne. W jednym przypadku stwierdzono brak zgodności wyników, wobec powyższego przeprowadzono analizę przyczyn i podjęto stosowne działania.

Z kolei RLN, zgodnie z rocznym programem weryfikacji wyników badań uzyskiwanych w Oddziałach CL, w 2024 r. poddało powtórny badaniom 29 próbek, wykonując 79 pojedynczych analiz. Weryfikacji podlegało 6 metod badawczych: ocena zdolności kiełkowania, ocena czystości nasion, ocena obecności innych nasion w sztukach, ocena masy tysiąca nasion, ocena obecności nasion gorzkich w łubinach ocena obecności przetrwalników sporyszu lub *Sclerotinia sclerotiorum*. Stwierdzono 18 niezgodności w badaniach lub zapisach na wydanych wynikach. Laboratoria przesyłały wyjaśnienie oraz wdrożyły odpowiednie działania.

4.8. Działania w kierunku poprawy warunków technicznych, w tym zapewnienia bezpieczeństwa fitosanitarnego

Skonsolidowana baza diagnostyczna Centralnego Laboratorium, w której skład wchodzi: Referencyjne Laboratorium Fitosanitarne (RLF), Referencyjne Laboratorium Nasienne (RLN), Laboratorium Badania Środków Ochrony Roślin (LBPSOR), Laboratorium Badania GMO (LBGMO) oraz Oddziały i Pracownie Zamiejscowe Centralnego Laboratorium (OCL/PZ), stanowi istotne wsparcie dla działalności kontrolnej Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Dzięki stałemu uzupełnianiu i wymianie wyposażenia specjalistycznego i pomocniczego, możliwa jest poprawa warunków prowadzonych badań przy jednoczesnym dostosowaniu warunków technicznych laboratoriów do aktualnych wymagań metodycznych. W 2024 r. możliwa była wymiana niektórych wyeksploatowanych urządzeń laboratoryjnych w Oddziałach CL jak i doposażenie laboratoriów w urządzenia wpływające na poprawę warunków prowadzonych analiz.

Oddział CL w Pruszczu Gdańskim wyposażony został w urządzenia umożliwiające wdrożenie w laboratorium metody molekularnej detekcji i identyfikacji wirusów ziemniaka bezpośrednio z bulw. Na potrzeby realizacji tych badań zakupiono m.in. urządzenie do automatycznej homogenizacji oraz urządzenie do automatycznej izolacji, a także aparat do prowadzenia analiz molekularnych w czasie rzeczywistym (real-time PCR). Dzięki tej inwestycji piąte laboratorium PIORiN uzyskało możliwość rozszerzenia zakresu badań o kolejną metodę molekularną, która zostanie wdrożona do rutynowych działań w 2026r. Ponadto kilka Oddziałów wyposażonych zostało w sprzęt chłodniczy: chłodziarki i zamrażarki laboratoryjne, w tym również zamrażarki niskotemperaturowe - w sumie zakupiono 16 urządzeń. Wyposażenie laboratoriów fitosanitarnych uzupełnione zostało o niezbędny sprzęt do badań serologicznych, w związku z czym do OCL w Bydgoszczy, OCL w Katowicach oraz do RLF w Toruniu zakupiono spektrofotometrię, a OCL w Białymstoku oraz Koszalinie otrzymały nowe płuczki do płytek titracyjnych. Oddziały w Olsztynie, Warszawie oraz Bydgoszczy wyposażono w wirówki z systemem chłodzenia i termomikser, a także urządzenie do pomiaru stężeń DNA. Laboratorium nasienne we Wrocławiu zostało wyposażone w szafy kiełkownicze, a RLN w Poznaniu oraz OCL w Radzynie Podlaskim - PZ w Lublinie w szafy termostatyczne. Do laboratoriów w Łodzi, Wrocławiu i Katowicach zakupiono liczniki nasion, a RLN otrzymało komorę do hodowli roślin oraz mikroskop cyfrowy. Wyposażenie OCL w Kielcach, Łodzi oraz w Warszawie zostało wzbogacone o młynki do mielenia, przy czym OCL w Łodzi oraz w Warszawie otrzymały również mikroskopy. Pozostałe Oddziały CL doposażono w inne niezbędne urządzenia oraz drobny sprzęt laboratoryjny.

Sukcesywna wymiana wyeksploatowanych urządzeń oraz inwestowanie w nowe rozwiązania techniczne umożliwia wdrażanie nowych technik badawczych dających możliwość realizacji szerokiego zakresu usług. Stosowanie międzynarodowych protokołów diagnostycznych jak również spełnienie wymagań Polskiego Centrum Akredytacji pozwala stwierdzić, że wyniki działalności laboratoriów PIORiN są miarodajne i wiarygodne.

5. KONTROLA PRACY WOJEWÓDZKICH INSPEKTORÓW

5.1. Zadania w zakresie kontroli i ich realizacja

5.1.1. Roczny plan kontroli

Zatwierdzony przez Głównego Inspektora plan kontroli określał zadania kontrolne ukierunkowane zagadnieniowo na problematykę zadań będących w nadzorze, każdego z biur wchodzących w strukturę organizacyjną urzędu. Plan kontroli został z początkiem 2024 roku przesłany do wiadomości wojewódzkich inspektoratów, razem z wytycznymi do planów ich pracy i planem szkoleń organizowanych przez GIORIN.

Wszystkie kontrole zrealizowano według zasad określonych Ustawie z dnia 15.07.2011 r. o kontroli w administracji rządowej oraz Standardach kontroli w administracji rządowej z dnia 31.08.2017 roku, opublikowanych w Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Kontrole wykonano w spójny metodologicznie sposób prowadząc udokumentowane formalnie postępowanie kontrolne polegające na ustaleniu stanu faktycznego, badaniu lub przeglądzie dokumentacji, ocenie działalności jednostki lub komórki organizacyjnej w odniesieniu do przyjętych w programie kontroli kryteriów. Kontrole wykonano na podstawie pisemnych, imiennych upoważnień do kontroli wydanych przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Wynikiem kontroli był przekazany podmiotowi kontrolowanemu dokument pokontrolny (wystąpienie pokontrolne) zawierający ocenę podmiotu lub jego działalności. O wynikach kontroli informowano zarówno kontrolowanych inspektorów wojewódzkich, jak i wojewodów, właściwych miejscowo dla danego inspektoratu.

5.1.2. Realizacja zadań kontrolnych

Pracownicy stanowiska ds. kontroli wykonali wszystkie z zaplanowanych kontroli, zgodnie z określonym w planie rocznym zakresem tematycznym, przy czym w końcowym okresie 2024 roku, plan aneksowano wnioskuje do Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa o dokonanie zmian w rocznym planie kontroli pracy Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Uwzględniając stan wykonania zadań kontrolnych uzyskując zgodę na dokonanie zmian w ww. planie kontroli dotyczących odstąpienia od wykonania dwóch kontroli zaplanowanych z tematu: *Planowanie kontroli wprowadzenia do obrotu i stosowania środków ochrony roślin na podstawie analizy ryzyka*, (WIORiN Rzeszów i Poznań). Powyższe wynikało z bieżącej oceny możliwości organizacyjno - kadrowych w obrębie stanowisk właściwych dla kontroli i audytu w GIORiN i wiązało się ze zmianami kadrowymi na ww. stanowisku. Równolegle urząd podlegał wieloaspektowej i długotrwałej ocenie w ramach realizowanego w GIORiN, zleconego przez Ministerstwo Finansów, audytu systemu kontroli zarządczej za okres 2023 roku, co obciążało komórkę ds. audytu i kontroli szeregiem dodatkowych zadań z tym związanych.

Poza wykonaniem zadań kontrolnych, dodatkowo uwzględniono potrzebę przygotowania i realizacji zadania audytowego w Instytucie Ochrony Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego w Poznaniu - w zakresie potwierdzenia poprawności przeprowadzania badań na obecność pozostałości środków ochrony roślin w próbkach pobieranych w ramach urzędowej kontroli przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

Część kontroli wykonanych w ramach planowanej działalności odbyła się z udziałem

specjalistów z biur branżowych GIORiN, którzy realizowali zadania kontrolne zarówno w formie wyjazdowej, jak i zdalnej. Pracownicy stanowisk ds. audytu i kontroli, co do zasady wykonywali kontrole w siedzibach wojewódzkich inspektoratów i ich oddziałów terenowych. Podstawą opisanych przez kontrolerów ustaleń była dokumentacja źródłowa oraz pisemne informacje i wyjaśnienia przekazane przez osoby reprezentujące kontrolowane podmioty.

5.2. Zakres tematyczny i najważniejsze ustalenia kontroli

5.2.1. Zakres tematyczny kontroli

W 2024 roku, plan działalności kontrolnej GIORiN uwzględniał problematykę kontroli pracy wojewódzkich inspektoratów, koncentrując się na zagadnieniach takich jak:

- planowanie i realizacja programu wieloletniego w latach 2022 – 2023,
- nadzór nad podmiotami uprawnionymi do wydawania paszportów,
- obrót materiałem siewnym, ze szczególnym uwzględnieniem materiału siewnego z państw trzecich,
- ocena polowa plantacji nasiennych, pobieranie prób i etykietowanie materiału nasiennego, w tym nadzór nad podmiotami akredytowanymi,
- nadzór nad kontrolą upraw GMO,
- planowanie kontroli wprowadzania do obrotu oraz stosowania środków ochrony roślin na podstawie analizy ryzyka.

Wskazana tematyka określona została na bazie sformułowanych potrzeb i propozycji przedstawionych przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz dyrektorów biur branżowych w GIORiN, z uwzględnieniem wniosków z kontroli zewnętrznych, a także na podstawie analizy wyników kontroli przeprowadzonych przez kontrolerów GIORiN w latach poprzednich.

5.2.2. Najważniejsze ustalenia kontroli

Wyniki kontroli zrealizowanych w 2024 roku pozwalają na ogólne stwierdzenie, że ustawowe zadania Inspekcji w zakresie zdrowia i ochrony roślin wykonywane były zgodnie z głównymi kierunkami pracy i wytycznymi określonymi przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Planowanie przez poszczególne WIORiN – y zadań w ramach własnych planów pracy, w tym ilości i zakresu przedmiotowego kontroli wykonywanych przez inspektorów urzędowych, co do zasady odpowiadało wytycznym na rok 2024, wynikającym z poleceń Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Wprowadzone mechanizmy planowania oraz monitorowania stanu realizacji zadań uwzględniały kryteria skuteczności oraz ekonomiki działania, w tym poprzez możliwość konsultowania i weryfikowania liczby i zakresu kontroli w kontekście posiadanych zasobów jak i faktycznych zdolności ze strony oddziałów terenowych do kontroli danego rodzaju asortymentu lub produktów. Liczba planowanych kontroli oraz pobieranych próbek do badań laboratoryjnych wynikała ze wskazań określonych w wytycznych Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa - przełożonych na rodzaj działalności na terenie danego województwa. Prawidłowo realizowano procedury pobierania próbek z podaniem asortymentu, terminu pobrania, ilości pobieranego materiału odpowiednim ich odznaczeniem oraz dbałością o zachowanie terminów przekazania do właściwego laboratorium wskazanego przez GIORiN – jako właściwego do prowadzenia danego rodzaju badań. W informacjach zwrotnych z laboratoriów nie stwierdzano

kwestionowania prawidłowości pobieranych próbek.

Spełnienie powyższych założeń możliwe było poprzez bieżącą wymianę informacji pomiędzy merytorycznymi komórkami organizacyjnymi WIORiN - ów a podległymi oddziałami terenowymi, w tym w bieżące konsultowanie danych o wykonaniu i wynikach kontroli. Reagowano na dookreślane ze strony GIORiN, kilkakrotnie w trakcie 2024 roku wytyczne – wprowadzając stosowne korekty ilościowe do planów kontroli, a także w związku z innymi poleceniami, jak w przypadku zagrożeń wynikających z niewłaściwego stosowania środków ochrony roślin fosforkiem glinu.

Analiza informacji, ustaleń, oświadczeń i dokumentów zebranych w trakcie kontroli, wykazała, że zadania dotyczące kontrolowanych obszarów były w większości realizowane prawidłowo, a ich wykonanie poprzedzono odpowiednimi czynnościami organizacyjnymi i nadzorczymi.

Najistotniejsze nieprawidłowości dotyczyły kontroli zrealizowanych z obszaru oceny polowej materiału siewnego i dotyczyły stwierdzonych rozbieżności w dokumentacji dotyczącej plantacji nasiennej, gdzie zgłoszono niewłaściwie do stanu rzeczywistego odmiany rośliny. Stwierdzano także błędy w zakresie nadzoru nad pracą kwalifikatorów dokonujących oceny polowej, np. w zakresie oceny cech zewnętrznych sadzeniaków ziemniaka, nieodpowiedniego uzasadniania wydanej pozytywnej albo negatywnej oceny. W zakresie nadzoru nad pracą próbobiorców materiału siewnego roślin stwierdzano braki w opisie z kontroli czynności wykonywanych przez kontrolowanego w trakcie pobierania prób, a także błędy w pobieraniu prób kontrolnych. Ustalono także błędy co do faktycznej liczby przeprowadzanych kontroli i pobranej próby kontrolnej. W zakresie kontroli podmiotów upoważnionych do wypełniania / wydawania etykiet urzędowych określono wnioski dotyczące wzmocnienia procedur weryfikacji stanów faktycznych z danymi liczbowymi pochodzącymi ze sprawozdań składanych przez podmioty, a także postulowano o dokonywanie podczas każdej kontroli weryfikacyjnego sprawdzenia ewidencji etykiet (prowadzonej przez podmiot upoważniony), oceniając czy sposób jej prowadzenia umożliwia dokładne rozliczenie liczby i zakresów numerycznych etykiet wykorzystanych dla poszczególnych partii materiału.

W pozostałym zakresie kontrolowanych tematów ocena dokumentacji i dowodów z kontroli nie wykazała występowania nieprawidłowości o charakterze systemowym, np. wynikających z błędnego ustanowienia procesów lub procedur na szczeblu centralnym lub błędnej interpretacji wymagań, skutkujących powtarzalnością błędów i nieprawidłowości. W dokumentacji pokontrolnej wskazywano nieliczne spostrzeżenia, które wskazywały na możliwość wprowadzenia przez dany podmiot zmian ukierunkowanych na zwiększenie sprawności realizowanych procedur, przy czym decyzję w tym zakresie pozostawiano we właściwości kierownictwa danego inspektoratu. O wynikach wszystkich kontroli informowani byli właściwi wojewodowie.

6. INFORMATYKA

Rok 2024 był czasem intensywnych działań w zakresie cyfryzacji i modernizacji infrastruktury IT w GIORiN, co znacząco wpłynęło na usprawnienie pracy inspektorów, komunikacji oraz obsługi klientów zewnętrznych.

6.1. Systemy i narzędzia informatyczne w GIORiN

GIORiN udostępnia i administruje szeregiem systemów informatycznych oraz narzędzi dedykowanych pracownikom PIORiN.

Zintegrowany System Informatyczne w Ochronie Roślin i Nasiennictwie (ZSIORiN) jest podstawowym system wykorzystywanym przez inspektorów PIORiN do rejestrowania wyników prowadzonych czynności kontrolnych, prowadzenia rejestrów i ewidencji oraz wystawiania wybranych dokumentów urzędowych. Obecnie posiada przeszło 2200 użytkowników.

CS-18 Laboratory Information Management System (LIMS) jest podstawowym system dla pracowników jednostek laboratoryjnych GIORiN. System umożliwia kompleksową obsługę badanych próbek oraz wystawianie rachunków za przeprowadzane badania laboratoryjne. System LIMS jest skomunikowany z systemem ZSIORiN, co pozwala na bezpośredni import do systemu laboratoryjnego danych wprowadzanych przez pracowników w terenie do systemu ZSIORiN. Jednocześnie system LIMS obsługuje aplikacje online dla próbobiorców, która pozwala na wprowadzenie protokołu pobrania próby na polu w czasie kontroli, bezpośrednio do aplikacji i przesłanie jej do systemu LIMS, bez konieczności sporządzania takiego protokołu w wersji papierowej, a następnie przepisywania danych z protokołu do systemu.

Elektroniczne Zarządzanie Dokumentacją (EZD PUW) jest podstawowym system do obiegu dokumentacji w GIORiN. Od 1 stycznia 2024 r. system ten stał się podstawowym obiegiem dokumentacji w urzędzie. Poza obsługą spraw wchodzących i wychodzących, realizowane jest wiele wdrożeń, które pozwalają wykorzystać system EZD do obsługi dokumentacji wewnętrznej, eliminując stopniowo obieg papierowy.

GIORiN w 2024 r. udostępnił również dedykowany system pocztowy do obsługi poczty elektronicznej, zapewniający imienne, służbowe konta pocztowe wszystkim pracownikom WIORiN oraz wszystkim pracownikom jednostek laboratoryjnych GIORiN. Obecnie jest to ok. 3000 kont pocztowych.

Baza zezwoleń na stosowanie środków ochrony roślin (DiZOR) to z kolei system informatyczny zawierający informacje o wszystkich zezwoleniach, decyzjach i etykietach na stosowanie środków ochrony roślin, wraz z kopią do pobrania tych dokumentów. Baza ma na celu zastąpienie dokumentacji papierowej, z której korzystają pracownicy WIORiN przy realizacji kontroli prawidłowości stosowania środków ochrony roślin. Należy wskazać, że dokumentacja ta to kilkanaście tysięcy dokumentów, które zostały przeniesione do postaci cyfrowej i udostępnione w formie aplikacji internetowej.

W 2024 r. GIORiN odświeżył również swoją stronę internetową. Informacje z dotychczasowej witryny PIORiN (strona główna oraz wszystkie podstrony jednostek WIORiN) zostały przeniesione na portal gov.pl, co zwiększyło jej funkcjonalność i ułatwiło dostęp do informacji zarówno dla pracowników jak i klientów.

6.2. Cyfryzacja czynności kontrolnych

W 2024 r. GIORiN prowadził dalsze prace rozwojowe uruchomionego portalu diagnostyka.piorin.gov.pl, dostępnego z przeglądarki internetowej oraz urządzeń mobilnych, który umożliwia obsługę pobieranych prób w formie cyfrowej. W 2024 r. uruchomione zostały dwa moduły:

- dla inspektorów WIORiN w zakresie rejestrowania informacji o pobranych próbach materiałów pod kątem obecności GMO. System ten umożliwia wygenerowanie protokołu pobrania próby oraz przekazanie informacji o tej próbie bezpośrednio do systemu laboratoryjnego GIORiN;
- dla klientów Inspekcji pozwalających zlecić badania laboratoryjne w obszarze nasiennictwa, wygenerowanie stosownych dokumentów oraz przekazanie danych bezpośrednio do systemu laboratoryjnego GIORiN;

Usprawnieniowy został także obieg dokumentacji wewnątrz PIORiN. W obszarze badań laboratoryjnych wdrożono możliwość wysyłania sprawozdań z badań laboratoryjnych w postaci dokumentów elektronicznych, podpisanych certyfikatami kwalifikowanymi. Dokumenty takie generowane są automatycznie w systemie laboratoryjnym GIORiN oraz w wygodny sposób podpisywane w tym systemie. Ograniczyło to w znacznym stopniu generowanie i wysyłanie dokumentów w postaci papierowej oraz usprawniło obieg dokumentacji. We wszystkich jednostkach GIORiN zapewniono dostęp do systemu EKD – Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją, podstawowego systemu obiegu dokumentacji w GIORiN.

GIORiN jako instytucja odpowiedzialna ze certyfikację eksportowanych z Polski towarów roślinnych, wdrożył i aktywnie wykorzystuje system unijny TRACES w zakresie wystawiania świadectw fitosanitarnych w postaci elektronicznej. Możliwość wystawiania świadectw fitosanitarnych w postaci cyfrowej uzależniona jest od spełnienia przez kraje docelowe określonych wymogów technicznych i bezpieczeństwa informatycznego. Obserwowane jest coraz większe zainteresowanie państw trzecich chęcią przystąpienia do systemu certyfikacji elektronicznej. Wzrasta również liczba takich dokumentów wydanych w postaci cyfrowej.

W 2024 r. wprowadzono cyfrowy system egzaminacyjny dla podmiotów ubiegających się o upoważnienia do wystawiania paszportów roślin. Zastąpił on dotychczasową papierową formę zdawania takiego egzaminu.

6.3. Infrastruktura informatyczna

Podstawą wydajnej i bezpiecznej pracy w systemach teleinformatycznych jest posiadanie odpowiedniego stanowiska komputerowego, które spełnia aktualne wymogi w tym zakresie. GIORiN opracował Standard pracy przy komputerze, jednolity dla wszystkich jednostek PIORiN tj. dla GIORiN oraz WIORiN, obejmujący minimalne wymagania dla sprzętu oraz oprogramowania.

Przygotowane wytyczne kładą duży nacisk na:

- doposażanie jednostek organizacyjnych WIORiN w nowoczesne stacje komputerowe, spełniające minimalne wymagania opracowane przez GIORiN,
- doposażenie pracowników WIORiN w mobilne urządzenia (laptopy, drukarki przenośne),
- podnoszenie kwalifikacji cyfrowych pracowników WIORiN.

Jednostki GIORiN w 2024 spełniały minimalne wymagania określone w Standardzie. W roku 2024 prowadzono prace mające na celu podłączenie wszystkich jednostek GIORiN oraz wszystkich użytkowników i komputerów do jednej usługi Active Directory. Przedsięwzięcie to pozwala w zunifikowany sposób zarządzać wszystkimi urządzeniami i użytkownikami, ich uprawnieniami oraz w znaczący sposób poprawi bezpieczeństwo stanowisk komputerowych oraz przetwarzanych na nich danych. Na koniec 2024 r. przeszło połowa jednostek komputerowych oraz użytkowników została zmigrowana do nowego katalogu. Zmodernizowano także infrastrukturę sieciową w jednostkach laboratoryjnych – wymieniono wszystkie urządzenia sieciowych we wszystkich jednostkach laboratoryjnych, ujednolicono oprogramowanie i zarządzanie infrastrukturą sieciową.

7. INNE ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ GIORIN

7.1. Szkolenia

Tabela 1. Zakres tematyczny szkoleń i działań informacyjnych w 2024 r.

I.p.	Biuro GIORiN	Zakres tematyczny szkoleń i działań informacyjnych	Formy działań informacyjnych	Liczba uczestników szkoleń
1.	Biuro Nadzoru Fitosanitarnego i Współpracy Międzynarodowej	<u>Szkolenia – problematyka fitosanitarna m.in.:</u> – działania kontrolne zaplanowane w ramach Programu Wieloletniego, w tym Programu SMP na rok 2024, – raportowanie do KE wykryć agrofagów kwarantannowych i agrofagów objętych środkami, – ćwiczenia symulacyjne dla <i>Agrilus planipennis</i>, <i>Anoplophora chinensis</i>, – rewizja zasad prowadzenia przez Inspekcję urzędowych kontroli pod kątem <i>Clavibacter sepedonicus</i>, – eksport ziemniaków do państw trzecich i przemieszczanie do innych państw Unii, – automatyczny próbobierz glebowy; – agrofagi kwarantannowe dla drewna i drewnianych materiałów opakowaniowych (DMO) oraz praktyczne aspekty kontroli drewna i DMO; – nadzór nad zakładami produkującymi DMO; – RIPEST – narzędzie informatyczne do planowania kontroli, – warunki eksportu drewna do Chin i nadzór nad fumigacją drewna. (w szkoleniach, w zależności od tematyki uczestniczyli pracownicy WIORiN, OG, funkcjonariusze KAS, pracownicy ITD.)	Organizacja szkoleń stacjonarnych i online, udział w konferencjach, seminariach, artykuły prasowe, materiały informacyjne	Łącznie ok. 400 osób

		<u>Konferencje, seminaria:</u> – 64. Sesja Naukowa Instytutu Ochrony Roślin-PIB w Poznaniu, 7-8 lutego 2024: • Wystąpienia – prezentacje pt.: ✓ „Plany awaryjne jako narzędzie zwiększające bezpieczeństwo fitosanitarne Polski i Unii Europejskiej” ✓ „Działania PIORiN na rzecz zwiększenia eksportu towarów rolno-spożywczych” • Poster: „Unijne dofinansowanie działań kontrolnych PIORiN”. – Seminarium w ramach Międzynarodowego Dnia Zdrowia Roślin w Bydgoszczy – wystąpienie pt. „Twój wpływ na zdrowie roślin” <u>Artykuły, media:</u> – Wystąpienie w programie Agrobiznes, Polskie Radio Program Pierwszy nt.: • otwierania nowych rynków zbytu materiałów roślinnych do państw trzecich, • zniesienia czasowego embarga dla polskich jabłek eksportowanych do Białorusi.		
2.	Biuro Nasiennictwa	szkolenie z zakresu analizy zmian w przepisach ISTA w 2024 r.	szkolenie online	90
		szkolenie z zakresu nasiennictwa dla pracowników DNN.	szkolenie stacjonarne	44
		narada szkoleniowa dla pracowników OCL i RLN.	szkolenie stacjonarne	17
		szkolenie z zakresu wdrażania Bezzałogowych Statków Powietrznych w ocenie połowej plantacji nasiennych.	szkolenie stacjonarne	58
		szkolenie z zakresu "Hodowli i produkcji nasiennej odmian mieszańcowych kukurydzy" organizowane we współpracy z	szkolenie stacjonarne	67

3.		IHAR PIB Radzików finansowane ze środków z dotacji celowych.		
		szkolenie z zakresu elektronicznych świadectw ISTA.	szkolenie online	228
		szkolenie z zakresu nasiennictwa dla pracowników DNN.	szkolenie stacjonarne	47
		szkolenie z zakresu zmian w przepisach ISTA i elektronicznych świadectw ISTA.	szkolenie online	77
		nadzór nad organizacją szkoleń podstawowych i doskonalącym kwalifikatorów polowych roślin.	szkolenia stacjonarne	200
		szkolenie w zakresie obrotu materiałem siewnym (wykład na zaproszenie WI Kraków)	szkolenie stacjonarne	28
	Biuro Ochrony Roślin i Nawozów (BORiN)	Dwa szkolenia pt. "Podstawy diagnostyki sprzętu do stosowania środków ochrony roślin" - organizator IO-PIB w Skierniewicach	Szkolenie stacjonarne	59 osób
		Szkolenie dla inspektorów podmiotów certyfikujących w systemie Integrowanej Produkcji Roślin - organizator IOR-PIB w Poznaniu	Szkolenie on-line	ok. 300 osób
		Szkolenie WIORiN z zakresu nawozów, środków wspomagających uprawę roślin oraz produktów nawozowych UE	Szkolenie stacjonarne	51 osób
		Szkolenie dla WIORiN z zakresu środków ochrony roślin	Szkolenie online	ok. 550 osób
		Szkolenie dla WIORiN w zakresie stosowania środka ProFume	Szkolenie online	ok. 560 osób
		Narada WIORiN z zakresu nadzoru nad obrotem i stosowaniem środków ochrony roślin	Szkolenie stacjonarne	38 osób
		Konferencja Ochrony Roślin, 64. Sesja Naukowa IOR - PIB – referat „Doskonalenie metodyk integrowanej produkcji roślin na przykładzie rzepaku ozimego”, 7–8.02.2024 r.	Współautor wystąpienia z BIORiN	
		Konferencja „Produkty Nawozowe 2024: nowe wyzwania, nowe odpowiedzi” organizowana przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji w Warszawie, 16.04.24 r.	Wystąpienie	
		Konferencja „Bezpieczne, innowacyjne i skuteczne produkty		

		nawozowe na rynku UE” organizowana przez Sieć Badawczą Łukasiewicz – Instytut Nowych Syntez Chemicznych w Puławach, 26.09.2024 r.	Wystąpienie	
		Warsztaty dla przedstawicieli służb i inspekcji w temacie obrotu nielegalnymi, w tym podrobionymi środkami ochrony roślin w Koszycach na Słowacji	Wystąpienie	
		Forum kukurydziane PZPK „Strategiczne znaczenie kukurydzy dla polskiego rolnictwa”, 12.09.2024 r. w IZ – PIB ZD w Pawłowicach	Udziału w panelu dyskusyjnym	
		Wystąpienia w programie Agrobiznes w tematach dot.: - integrowanej produkcji roślin, - etykiet środków ochrony roślin, - nielegalnych środków ochrony roślin.	Współpraca z mediami	
		Udział w audycji radiowej „Debate w RDC” w temacie dot. środków ochrony roślin do fumigacji		
		Udzielenie odpowiedzi na zapytanie prasowe na temat: możliwości wykorzystania pofermentu z biogazowni w rolnictwie - Magazyn "Rynek biogazu i biometanu"		
		Przekazanie redakcji tygodnika „Polityka” informacji dotyczących fumigantów.		
4.	Centralne Laboratorium	Szkolenia: – Szkolenia praktyczne dla pracowników CL, obejmujące wszystkie dziedziny diagnostyki fitosanitarnej (22 tematy szkoleń, w tym 10 w zakresie biologii molekularnej) – Szkolenia merytoryczne dla pracowników CL, obejmujące diagnostykę nasienną oraz system zarządzania w laboratorium nasiennym – Szkolenia dla laboratoriów firm nasiennych (8 szkoleń podstawowych oraz 2 szkolenia doskonalące, dla	Organizacja szkoleń stacjonarnych i online, udział w konferencjach, seminariach	Łącznie: 265 osób

		laboratoriów nasiennych CL) – Szkolenia dla próbobiorców ISTA (2 doskonalące), kontrole, audyty i nadzór nad próbobiorcami ISTA przez RLN – Szkolenie merytoryczne dla pracowników Oddziałów Granicznych PIORiN oraz pracowników Krajowej Administracji Skarbowej, z tematu „Agrofagi kwarantannowe drewna (w tym DMO) występowanie, biologia, szkodliwość”, zorganizowane we współpracy z Biurem Nadzoru Fitosanitarne i Współpracy Międzynarodowej. <u>Konferencje, seminaria:</u> – 64. Sesja Naukowa Instytutu Ochrony Roślin-PIB w Poznaniu, 7-8 lutego 2024 – Wystąpienie: „EUPHRESCO III – platforma ułatwiająca nawiązywanie kontaktów i współpracę naukową między placówkami badawczymi” – Wystąpienie: Plany awaryjne jako narzędzie zwiększające bezpieczeństwo fitosanitarne Polski i Unii Europejskiej – Poster: „Rola Referencyjnego Laboratorium Nasiennego w strukturze PIORiN” – Poster: „Wyniki badań owoców i warzyw pod kątem pozostałości pestycydów, wykonanych w ramach urzędowej kontroli w Centralnym Laboratorium GIORiN w latach 2021–2023” – Poster: „Identyfikacja nasion roślin z rodzaju <i>Vicia</i> sp. w ocenie laboratoryjnej materiału siewnego – Poster: „Identyfikacja nasion z rodzaju <i>Lupinus</i> sp. w ocenie laboratoryjnej materiału siewnego		
--	--	---	--	--

		– Poster: „Identyfikacja nasion obcych gatunków z rodziny <i>Asteraceae</i> w ocenie laboratoryjnej materiału siewnego” – Poster: „Identyfikacja nasion z rodzaju <i>Poa</i> sp. w ocenie laboratoryjnej materiału siewnego – Poster: „Ocena laboratoryjna jakości nasion <i>Fagopyrum esculentum</i> Moench. a obecność chwastów w uprawach” – Poster: „Wyzwania w laboratoryjnej ocenie zdolności kiełkowania nasion kukurydzy <i>Zea mays</i> L” – Poster: „Ocena siewek fasoli (<i>Phaseolus</i> L.) w zależności od podłoża kiełkowania widziana oczami analityka nasiennego” – Poster: „Pierwsze wykrycie w Polsce <i>Erysiphe corylacearum</i> na leszczynie” – Poster: „Diagnostyka bakterii <i>Pantoea stewartii</i> subsp. <i>stewartii</i> w OCL w Poznaniu” – Poster: „Korelacja metod morfologiczno-metrycznych i molekularnych w zakresie diagnostyki nicieni w OCL w Poznaniu” – Poster: „<i>Drosophila suzukii</i> (Matsumura) – groźny, ale bagatelizowany szkodnik amatorskich upraw borówki” – Udział w konferencji pestycydowej: „15th European Pesticide Residue Workshop” w Zurychu, 16-20.09.2024 r. – Udział w seminarium: „Spektrometria mas – niecodzienne wyzwania w codziennej pracy” w Warszawie, 12.03.2024 r. – Udział w seminarium: „Spektrometria mas i techniki wielopierwiastkowe” w Toruniu, 24.10.2024 r. – Udział w panelach EPPO: – Spotkanie Panelu ds. diagnostyki i zapewnienia jakości (Angers, Francja 2024-02-13/14)		
--	--	--	--	--

		– 9. Spotkanie Panelu Diagnostyki w Entomologii (Paryż, 2024-03-12/14) – 26. Spotkanie Panelu EPPO ds. diagnostyki w bakteriologii (Belgrad, 2024-04-23/25) – 16. Spotkanie Panelu Diagnostyki Nematologicznej (Paryż, 2024-06-04/05) – Udział w webinarium EPPO „Szmaragdowy kornik jesionowy (<i>Agrilus planipennis</i>) w regionie EPPO: przygotowanie krajów na jego dalsze rozprzestrzenianie się” (2024-12-05) – Udział w spotkaniach, warsztatach i szkoleniach przedstawicieli krajowych laboratoriów referencyjnych z Europejskimi Laboratoriami Referencyjnymi (EURL): – 5th EURL for Fungi and Oomycetes Workshop 28.05.2024 Kifissia, Greece Venue: Benaki Phytopathological Institute (PBI) – 6th annual workshop EURL Virology, 12-13. 06. 2024, Ljubliana, Słowenia – EURL- Hands on training on „Important tips for avoiding contamination in the diagnostic process from sample preparation to analysis with PCR-based tests” 11.06.2024, Ljubliana, Słowenia – European Union Reference Laboratory for Plant Health- Insects and Mites- Annual Meeting 2024, 25.06.2024		
--	--	--	--	--

		– “Training session of the EURL for Plant Parasitic Nematodes: on diagnostics for the detection and identification of <i>Nacobbus aberrans</i> sensu lato”. Webinar” 11–12.06.2024 – The 6th annual workshop of the EURL- Bacteriology (National Institute of Biology (NIB) 1-2.10.2024 Ljubljana, Słowenia – EURL Bacteriology training on <i>Pantoea stewartii</i> subsp. of the European Union Reference Laboratory for pests of plants for Bacteria (NIB), 2-3.10.2024 Ljubljana, Słowenia – “Training session of the EUR for Insects and mites on morphological identification of scale insects (Hemiptera: Coccoomorpha)”. Webinar 3.10.2024 – Szkolenie on-line EURL Sanger Sequence Analysis Training – dwa webinar – Szkolenie on-line „Identification and detection of <i>Phyllosticta citricarpa</i> using morphological, sequence and molecular-based approaches” 24.10.2024 – The 5th EURL Annual Workshop of the EURL for Plant Parasitic Nematodes, Le Rheu, Francja 19–21.11.2024 – Spotkanie mykologów w ramach European Mycology Network, Ryga, Łotwa (13-15.05.2025): – Spotkanie sieci laboratoriów krajów nadbałtyckich Nordic Baltic:		
--	--	---	--	--

		– Wystąpienie: „<i>The State Plant Health and Seed Inspection Service. Main Inspectorate of Plant Health and Seed Inspection, Central Laboratory</i>” – Wystąpienie: „<i>New detection of nematodes in Poland in the first half of 2024</i>” <u>Działania promocyjne i upowszechniające:</u> – Obchody Międzynarodowego Dnia Zdrowia Roślin w wybranych jednostkach CL w kraju (organizacja warsztatów, seminariów, konkursów, działań promocyjnych dla przedszkoli i szkół, związane z tym aktywności i wystąpienia) <u>Artykuły, media</u> – Bieżące doniesienia dotyczące wykryć, wydarzeń związanych z działalnością Centralnego Laboratorium zamieszczane w postaci notatek na stronie internetowej www.piorin.gov.pl		
--	--	--	--	--

7.2. Komunikacja

Działania komunikacyjne służą budowaniu i umacnianiu pozytywnego wizerunku Inspekcji, informowaniu o bieżących pracach PIORiN oraz rzetelnemu i ciągłemu dostarczaniu informacji o zmianach związanych z działaniami Inspekcji. Bardzo aktywne działania komunikacyjne w roku 2024 były prowadzone w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej Inspekcji.

W roku 2024 kontynuowana była współpraca sieci koordynatorów medialnych (16 koordynatorów w województwach i 1 koordynator w GIORiN), co zaowocowało pojawieniem się ponad 1500 komunikatów na stronie internetowej Inspekcji, które następnie były umieszczane w mediach społecznościowych. Jednocześnie, większość z merytorycznych informacji była chętnie udostępniana przez portale i czasopisma branżowe.

Po zakończeniu obchodów Międzynarodowego Roku Zdrowia Roślin, 12 maja został ustanowiony przez ONZ jako corocznie obchodzony Międzynarodowy Dzień Zdrowia Roślin. W tym roku Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa po raz trzeci zaproponowała różnorodne inicjatywy, przybliżające to święto społeczeństwu pod hasłem CHRONIĄC ROŚLINY, CHRONISZ ŻYCIE.

Podejmowane działania były skierowane do bardzo zróżnicowanych grup odbiorców: od przedszkolaków do emerytów, od profesjonalistów do przypadkowych przechodniów. W kampanii informacyjnej uczestniczyli przedstawiciele Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Wojewódzkich Inspektoratów wraz z oddziałami terenowymi i granicznymi oraz Centralne Laboratorium GIORiN i podległe mu jednostki. Akcja promocyjna nie ograniczyła się do jednego dnia – 12 maja, ale rozpoczęła się już kilka dni wcześniej i trwała aż do wakacji.

W 2024 roku PIORiN aktywnie uczestniczył w kampanii #PlantHealth4Life, prowadząc szeroko zakrojone działania informacyjne i promocyjne. Kluczowym elementem była kampania w mediach społecznościowych, gdzie publikowano posty oznaczone #planthealth4life.

W ramach promocji wykorzystano maskotkę kampanii, Pesty, która podróżowała po Polsce, angażując inspektorów terenowych i laboratoria. Kampania obejmowała również publikację artykułów w prasie i portalach internetowych, obecność na targach branżowych, wywiady z ekspertami GIORiN, a także reklamy w komunikacji miejskiej.

Dodatkowo nawiązano współpracę z twórcami na Instagramie, których materiały cieszyły się dużym zainteresowaniem. PIORiN był również obecny w programach informacyjnych w telewizji, zwiększając świadomość społeczną na temat zdrowia roślin.

7.3. Pasieka eksperymentalna GIORiN w warunkach miejskich

Pszczoły odgrywają znaczącą rolę w utrzymaniu zdrowego środowiska. Jako ważne zapylacze zapewniają różnorodność biologiczną i umożliwiają rozmnażanie się większości roślin stanowiących podstawę naszego ekosystemu.

Jednakże ich istnieniu zagraża wiele czynników, od zmian klimatycznych po niewłaściwe stosowanie pestycydów. Ograniczenie populacji pszczół może mieć katastrofalne skutki nie tylko dla otaczającego nas naturalnego piękna, ale przede wszystkim dla produkcji żywności, od której jesteśmy zależni. Ochrona pszczół to nie tylko kwestia ochrony środowiska.

Z roku na rok przybywa w obszarach miejskich pasiek eksperymentalnych umożliwiających obserwacje pszczół w warunkach miejskich.

Od 8 lat Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa uczestniczy w projekcie eksperymentalnego chowu pszczół w warunkach miejskich. Na posesji Centralnego Laboratorium GIORiN w Toruniu prowadzona jest pasieka składająca się z sześciu uli, a pożytek dla pszczół stanowią drzewa i krzewy owocowe i rośliny warzywne, uprawiane w celu zapewnienia tzw. próbek zerowych do badań warzyw i owoców na obecność pozostałości środków ochrony. Dodatkowo wysiewane są nasiona roślin zielnych, takich jak: szatwia lekarska, lawenda, tymianek oraz roślin rolniczych w tym gorczyca, koniczyna i facelia. Praca rodzin pszczelich zapewnia większą skuteczność zapylania kwiatów roślin testowych, a dzięki temu ich wyższe plony. Fachową opiekę nad pasieką sprawuje Regionalny Związek Pszczelarski w Toruniu, który dba o zdrowie pszczelich rodzin, systematycznie monitorując ich zachowanie i gwarantując pełne bezpieczeństwo otoczenia. Aktywność pszczół jest obserwowana dzięki kamerze zainstalowanej przy otworze wylotowym jednego z uli, a obraz z niej jest przesyłany na ogólnodostępną stronę internetową Inspekcji.